

รายงานฉบับสมบูรณ์
การเสริมสร้างสมรรถนะผู้เลี้ยงสัตว์น้ำ โดย กลุ่มผู้เลี้ยงสัตว์น้ำ
ตำบลท่าซุง จังหวัดอุทัยธานี

**Strengthening Aquaculturist Capacity via Tambon Tasoong
Aquaculturist Group in Uthai Thani Province**

เสนอต่อ

สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย

โดย

กุลภา บุญช่วงค์

มกราคม 2559

เอกสารประกอบฉบับที่ 2

รายงานฉบับสมบูรณ์
การเสริมสร้างสมรรถนะผู้เลี้ยงสัตว์น้ำ โดย กลุ่มผู้เลี้ยงสัตว์น้ำตำบลท่าซุง
จังหวัดอุทัยธานี
โดย

กุลภา บุญช่วงค์

ในโครงการ

“การเสริมสร้างสมรรถนะเกษตรกรผู้เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำโดยการจัดองค์การชุมชน”

ผู้ร่วมโครงการ

สังกัด

หัวหน้าโครงการวิจัย:

รศ.ดร. เรืองโร โตกฤษณะ

นักวิชาการอิสระ

ข้าราชการบำนาญ ภาควิชาเศรษฐศาสตร์เกษตรและ

ทรัพยากร คณะเศรษฐศาสตร์

มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

นักวิจัย:

ดร. กุลภา กุลติลภ

ภาควิชาเศรษฐศาสตร์เกษตรและทรัพยากร

คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

นางกุลภา บุญช่วงค์

ผู้เชี่ยวชาญด้านเศรษฐกิจการประมง

กรมประมง

ผู้ช่วยวิจัย:

นางสาว ธมลวรรณ ณ ถลาง

ภาควิชาเศรษฐศาสตร์เกษตรและทรัพยากร

คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

นางสาว ศุภลักษณ์ มะลิทอง

ภาควิชาเศรษฐศาสตร์เกษตรและทรัพยากร

คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

นางสาว ศศิพิมพ์ ปรางาม

ภาควิชาเศรษฐศาสตร์เกษตรและทรัพยากร

คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

นาย ก้องเกียรติ สังขาร

ภาควิชาเศรษฐศาสตร์เกษตรและทรัพยากร

คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

สนับสนุนโดยสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.)

บทคัดย่อ

กลุ่มผู้เลี้ยงสัตว์น้ำตำบลท่าซุง จังหวัดอุทัยธานี เป็นกลุ่มเกษตรกรจดทะเบียนเป็นนิติบุคคล ที่มีความโดดเด่นประสบความสำเร็จในการบริหารกลุ่ม คัดเลือกมาศึกษาการจัดองค์กรชุมชนของเกษตรกร หารูปแบบและปัจจัยที่ทำให้ประสบความสำเร็จ ตลอดจนปัญหาอุปสรรคที่เกิดขึ้น เพื่อเสนอแนะแนวทางการสร้างเสริมความเข้มแข็งของเกษตรกรผู้เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำโดยการจัดองค์กรชุมชน ข้อมูลที่ใช้ในการศึกษาจะใช้ข้อมูลจากการสังเกตการณ์ สัมภาษณ์ และสอบถามเกษตรกรที่เป็นสมาชิกในกลุ่มผู้เลี้ยงสัตว์น้ำตำบลท่าซุง จังหวัดอุทัยธานี ผู้นำชุมชน กรรมการบริหารองค์กรชุมชน และเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องในพื้นที่ โดยกำหนดขนาดตัวอย่าง คือ สัมภาษณ์เชิงลึกกับสมาชิกกลุ่มจำนวน 30 ราย และเจ้าหน้าที่จำนวน 10 ราย วิธีการศึกษา ศึกษาพัฒนาการของการจัดตั้งกลุ่มผู้เลี้ยงสัตว์น้ำตำบลท่าซุง จังหวัดอุทัยธานี ศึกษาสถานะเศรษฐกิจและสังคม และลักษณะกายภาพของกลุ่มฯ ศึกษาการดำเนินงานด้านการผลิต การตลาด และราคา วิเคราะห์ปัจจัยที่กำหนดความสำเร็จของการจัดตั้งกลุ่มฯ โดย การวิเคราะห์จุดเด่น-จุดด้อย-โอกาส-อุปสรรค (SWOT) และกลยุทธ์การพัฒนากลุ่มฯ ประเมินการดำเนินงานของกลุ่มฯด้วยการวิเคราะห์ โดยใช้แบบจำลอง CIPP วิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของสมาชิก และ ระบุประเด็นที่เกี่ยวข้องกับนิเวศวิธีสำหรับการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ (Ecosystem Approach to Aquaculture, EAA)

ผลการศึกษา พบว่า การพัฒนาการของการจัดตั้งกลุ่มผู้เลี้ยงสัตว์น้ำตำบลท่าซุง จังหวัดอุทัยธานี รวมกลุ่มมีวัตถุประสงค์เพื่อเพิ่มอำนาจในการต่อรองราคาอาหารปลากับโรงงานผลิตอาหารปลา และมีการผลิตอาหารปลาเพื่อใช้ภายในกลุ่มสมาชิก ซึ่งสามารถลดต้นทุนค่าอาหารลงไปได้ประมาณ 60 % กลุ่มได้มีการสร้างเครือข่ายระหว่างกลุ่มเกษตรกรผู้เลี้ยงสัตว์น้ำในพื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดอุทัยธานี เพื่อแลกเปลี่ยนความรู้ ข้อมูลข่าวสารการเลี้ยง และการตลาด มีการพัฒนาการเพาะเลี้ยงปลาแรด และผลักดันให้ปลาแรดของกลุ่มน้ำสะแกกรัง เป็นสินค้าที่ได้รับการขึ้นทะเบียน สิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ ของไทย (Geographical Indication: GI) ได้กำหนดให้มีการออมทรัพย์และระดมทุน มีการปล่อยกู้ให้แก่สมาชิก นอกจากนี้ ยังมีการจัดหาแหล่งเงินทุนบริหารจัดการภายในกลุ่ม

รายได้ครัวเรือนของสมาชิกกลุ่มผู้เลี้ยงสัตว์น้ำตำบลท่าซุง จากการสำรวจ พบว่า รายได้เฉลี่ย 393,235 บาท ต่อครัวเรือนต่อปี ในขณะที่มีรายจ่าย 124,693 บาทต่อครัวเรือนต่อปี ครัวเรือนมีภาระหนี้เฉลี่ย 75,455 บาทต่อครัวเรือน สมาชิกกลุ่มผู้เลี้ยงสัตว์น้ำตำบลท่าซุงเลี้ยงสัตว์น้ำหลายระบบการเลี้ยง ทั้งมีการเลี้ยงในกระชัง ลอยกระชังในแม่น้ำสะแกกรัง และเลี้ยงในบ่อดิน ระบบการเลี้ยงมีทั้งเลี้ยงชนิดเดียว และหลายชนิดร่วมกันในกระชังเดียวกัน การวิเคราะห์ต้นทุน - รายได้ในการเลี้ยงสัตว์น้ำของตัวอย่างสมาชิก พบว่า สมาชิกมีประสบการณ์สามารถดำเนินการเลี้ยง มีรายรับเหนือต้นทุนทุกระบบการเลี้ยง

การวิเคราะห์ SWOT ของกลุ่มฯพบว่า จุดเด่น คือ ผู้นำกลุ่มที่มีความรู้ ความสามารถ และความเชี่ยวชาญในการประกอบอาชีพเลี้ยงปลา มีความมุ่งมั่นในการทำงานเพื่อองค์กร การบริหารจัดการกลุ่มโดยการสร้างเครือข่ายเพื่อแลกเปลี่ยนความรู้ในเรื่องการเลี้ยงและการตลาด การพัฒนาการเลี้ยงปลาแรดให้ได้รับการขึ้นทะเบียนสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ การจัดหาปัจจัยการผลิต ข้อจำกัดหรือจุดอ่อนของกลุ่มฯที่ไม่สามารถผลิตให้พอกับความต้องการของสมาชิก เนื่องจากข้อจำกัดของอัตรากำลังผลิตของเครื่องจักร การตลาดยังไม่สามารถต่อรองราคาได้ แหล่งทุนแม้จะมีอยู่แต่จำนวนยังไม่พอกับความต้องการ ขาดแคลนแรงงานในครัวเรือนซึ่งจะส่งผลให้การเลี้ยงสัตว์น้ำไม่ยั่งยืน กลุ่มฯมีโอกา คือ พื้นที่ตั้งองค์กร ตั้งอยู่พื้นที่ใกล้ตลาดทั้งตลาดปัจจัยและตลาดผลผลิต และที่ตั้งยังเป็นแหล่งพันธุ์ปลาธรรมชาติ มีหน่วยงานภาครัฐและเอกชนให้การสนับสนุน กลุ่มฯมีอุปสรรคในเรื่องสิ่งแวดล้อม น้ำเสีย ปลาเป็นโรค ขาดแหล่งเพาะพันธุ์ปลา กลุ่มฯได้กำหนดกลยุทธ์เชิงรุก คือ กลยุทธ์การขยายช่องทางการตลาด กำหนดกลยุทธ์เชิงป้องกัน คือ

การเพิ่มศักยภาพ/ประสิทธิภาพกลุ่มฯ และกำหนดกลยุทธ์เชิงแก้ไข คือ การสร้างเครือข่ายสนับสนุนการผลิต และกำหนดกลยุทธ์เชิงรับ คือ การเข้าถึงแหล่งเงินทุนและองค์ความรู้

ปัจจัยที่กำหนดความสำเร็จในการดำเนินงานของกลุ่มผู้เลี้ยงสัตว์น้ำตำบลท่าซุง **ปัจจัยภายใน** ความผูกพันของสมาชิกกลุ่ม มีความร่วมมือดีกับกลุ่ม เป็นกลุ่มขนาดเล็ก สมาชิกส่วนใหญ่เป็นญาติ รู้จักกัน มีฐานะใกล้เคียงกัน ไม่มีความแตกต่างกันมากนัก ฉะนั้น จึงเจรจากันง่าย ประธานกลุ่มเป็นผู้มีความเสียสละเพื่อส่วนรวม มีความเข้มแข็ง มีความคิดริเริ่มในเชิงสร้างสรรค์ ที่ทำการกลุ่มตั้งใกล้ตลาดทั้งตลาดปัจจัยและตลาดผลผลิต และที่ตั้งยังเป็นแหล่งพันธุ์ปลารวมชาติ การดำเนินงานของกลุ่มฯ ประธานกลุ่มฯและสมาชิกมีการแลกเปลี่ยนทักษะการเลี้ยงปลากันอย่างใกล้ชิด เมื่อมีปัญหาจะปรึกษากันวิชาการในพื้นที่ ซึ่งได้มีการเข้าเยี่ยมฟาร์มกันเป็นประจำ มีการจัดทำปัจจัยการผลิตปัจจัยการผลิตที่สำคัญคือ อาหารปลา และพันธุ์ปลา ได้มีการรวบรวมผลผลิตสมาชิกบางส่วนไปเปิดแผงจำหน่ายเอง มีการนำผลผลิตมาเพิ่มมูลค่าด้วยการแปรรูปปลาเป็นผลิตภัณฑ์ต่างๆ **ปัจจัยภายนอก** เจ้าหน้าที่หลายหน่วยงานทั้งจากภาครัฐ และเอกชน ให้การสนับสนุน พื้นที่ภายนอกกลุ่มผู้เลี้ยงสัตว์น้ำตำบลท่าซุง มีแม่น้ำสำคัญ 2 สาย คือ แม่น้ำเจ้าพระยา และแม่น้ำสะแกกรัง ไหลมาบรรจบกัน บริเวณที่ตั้งของกลุ่ม ทำให้มีความอุดมสมบูรณ์ทางทรัพยากรสัตว์น้ำ ปัจจัยด้านทุนดำเนินงาน กลุ่มฯสามารถเข้าถึงแหล่งทุนหลายแหล่ง

แนวทางการพัฒนาสมรรถนะของกลุ่มผู้เลี้ยงสัตว์น้ำตำบลท่าซุง **ด้านบุคลากร** ผู้นำควรกระจายงานให้กับผู้อื่น เพื่อไม่ให้หนักอยู่เพียงคนเดียว ซึ่งงานอาจจะลดลงได้ ควรมีการจัดจ้างพนักงานประจำกลุ่มฯ ควรมีนโยบายจูงใจคนรุ่นใหม่เข้าร่วมกิจกรรมของกลุ่มฯ **ด้านที่ตั้งกลุ่มฯ** ควรจัดหาที่ดินและสำนักงานเป็นสมบัติของกลุ่มฯ **ด้านทุนในการดำเนินงาน** ปัจจุบันมีแหล่งเงินทุนให้เกษตรกรและองค์กรเกษตรกรเข้าถึงได้หลายแหล่ง ทั้งที่เป็นกองทุน สถาบันการเงินของรัฐ และเอกชน ที่ให้การสนับสนุนการพัฒนาธุรกิจการเกษตร ในอัตราดอกเบี้ยต่ำ **ด้านการดำเนินงานของกลุ่มฯ** ควรวางแผนการผลิตโดยแบ่งกลุ่มผลิตตามความถนัด นับตั้งแต่กลุ่มเพาะฟัก กลุ่มอนุบาล และกลุ่มเลี้ยงปลาขนาดตลาด นอกจากนี้ ควรมีการกำหนดมาตรฐานปลาเกรด GI เช่นกำหนดขนาดตัว 800 กรัมต่อตัว เป็นต้น เพื่อประโยชน์ในการประชาสัมพันธ์ด้านการตลาด ควรง้างบริษัทผลิตอาหารสัตว์ผลิตอาหารตามสูตรที่สมาชิกต้องการ **ด้านการตลาด** ควรมีการขยายช่องทางการตลาด ควรมีการวางแผนการผลิตและการตลาดที่สอดคล้องกัน

Abstract

Tambon Tasoong Aquaculturist Group in UthaiThani provinceare, a juristic entity group, is chosen for this study because of its outstanding in community management. The objectives are to study the factors that made them successful, obstaclesand the enhancement of the aquaculturist group network capacity strength are also included. Data were collected by observing and deeply interviewing 30 aquaculture community members and 10 officers. The research methods are socioeconomic analysis, physical aspects of the group, aquaculture production, market and price on the supply chain, factors for success of group establishment by Strength-Weakness-Opportunities-Threat (SWOT analysis). Furthermore, There are aquaculture co-management development, the assessment of the group by the Context Input Process and Product (CIPP model), and Ecosystem Approach to Aquaculture (EAA).

The results show that the establishment of Tasoong Aquaculturist Group in Uthai Thani has the objectives to enhance fish meal price negotiation against feed mill entrepreneurs. There has been fish meal production used within group members to reduce cost up to 60%. The group has generated the network to town district for culture knowledge and market information exchange. Giant Gourami of Sakae Krang River basin specie was successfully cultured and developed to be authorization registered according to Thai Geographical Indication (GI). There were saving, lending and fund raising activities among group members. Also sourcing activities for group management were settled.

From the survey Household income of Tasoong Aquaculturist was averagely 393,235 baht per year. The average expenditure was 124,693 baht per year. The debt was 75,455 per year. Culture systems are varied which are cage, cage in the Sakae Krang River and pond. There were both monoculture and polyculture system. From the cost-revenue analysis, the group members with experiences gained profit in all systems of culture.

From the SWOT analysis, the strength factors are proficiency of leaders, target orientation , networking, knowledge management among group members and the development of Giant Gourami culture according to Geographical indication. In terms of weaknesses, there are inadequate production capacities. Members have lack of negotiating power and capital. The household members are short handed for the sustainable production in the long run. In terms of opportunities, the location is near factor markets and product market. The location itself is the source of natural seeds and there are public and private sector to support the organization. On the other hand, the threat factors include obstacle from the environment, waste water, fish diseases, and lack of seed sources. SO strategy of the group is to expand distribution channel. ST strategy is to increase potential/efficiency of the group. WO strategy is to build networking to support production and WT strategy is to access capital and knowledge better.

Internal factors affecting the operational success of Tasoong Aquaculturist Group are as follow. Members have commitment to the group and cooperate well. There are small group of members who are mostly familiar relatives. The social status is the same so they can understand each other well. The group leaders dedicate themselves with solid and initiative manners. The office locates near factors, product markets and source of wild seeds. The leader and group members share their skills and knowledge well.

When facing problem they will contact regional fishery biologists who visit their farms regularly. Members help each other to source important factor like seeds and fish meals. Moreover, members have collected their produces themselves to sell at the sites without middle men and the produces are processed to be more value added varieties of products as well.

In terms of external factors, there are public and private organization to support the group. The location nearby are Chao Phraya River and Sakae Krang River estuary so it is abundant with fisheries resources. For the aspect of working capital, they can access to sources of fund providers.

The capacity building of Tasoong Aquaculturist Group are composed of personnel, location, working capital, operational and marketing. In terms of personnel, leaders should share workloads to other members so there is not too much burden for one person and to avoid interruption of the work. There should be permanent officers and the incentives for new generations to join the group. In terms of location, the group may have their own land and office. In terms of working capital, there are many sources of fund for aquaculturists and the organization such as project fund providers and various financial institution that support agribusiness with soft loans. In terms of group operational, there should be production plan according to specialty of members from hatchery, juvenile rearing to market size rearing. Moreover, the standard of cultured Giant Gourami should be set up such as 800 g./fish for the marketing purpose. The feed production should be outsourced according to the requirements of members. In term of marketing, there should be more distribution channels and the production plan should be coherent with the marketing plan accordingly.

.....

บทสรุปผู้บริหาร

กลุ่มผู้เลี้ยงสัตว์น้ำตำบลท่าซุง จังหวัดอุทัยธานี เป็นกลุ่มเกษตรกรจดทะเบียนเป็นนิติบุคคล ที่มีความโดดเด่นประสบความสำเร็จในการบริหารกลุ่ม คัดเลือกมาศึกษาการจัดตั้งกลุ่มชุมชนของเกษตรกร หารูปแบบและปัจจัยที่ทำให้ประสบความสำเร็จ ตลอดจนปัญหาอุปสรรคที่เกิดขึ้น เพื่อเสนอแนะแนวทางการสร้างเสริมความเข้มแข็งของเกษตรกร ผู้เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำโดยการจัดตั้งกลุ่มชุมชน ข้อมูลที่ใช้ในการศึกษาจะใช้ข้อมูลจากการสังเกตการณ์ สัมภาษณ์ และสอบถามเกษตรกรที่เป็นสมาชิกในกลุ่มผู้เลี้ยงสัตว์น้ำตำบลท่าซุง จังหวัดอุทัยธานี ผู้นำชุมชน กรรมการบริหารองค์กรชุมชน และเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องในพื้นที่ โดยกำหนดขนาดตัวอย่าง คือ สัมภาษณ์เชิงลึกกับสมาชิกกลุ่มจำนวน 30 ราย และเจ้าหน้าที่จำนวน 10 ราย วิธีการศึกษา ศึกษาพัฒนาการของการจัดตั้งกลุ่มผู้เลี้ยงสัตว์น้ำตำบลท่าซุง จังหวัดอุทัยธานี ศึกษาสถานะเศรษฐกิจและสังคม และลักษณะกายภาพของกลุ่มฯ ศึกษาการดำเนินงานด้านการผลิต การตลาด และราคา วิเคราะห์ปัจจัยที่กำหนดความสำเร็จของการจัดตั้งกลุ่มฯ โดย การวิเคราะห์จุดเด่น-จุดด้อย-โอกาส-อุปสรรค (SWOT) และกลยุทธ์การพัฒนากลุ่มฯ ประเมินการดำเนินงานของกลุ่มฯด้วยการวิเคราะห์ โดยใช้แบบจำลอง CIPP วิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของสมาชิก และ ระบุประเด็นที่เกี่ยวข้องกับนิเวศวิสัยสำหรับการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ (Ecosystem Approach to Aquaculture, EAA)

ผลการศึกษา พบว่า การพัฒนาการของการจัดตั้งกลุ่มผู้เลี้ยงสัตว์น้ำตำบลท่าซุง จังหวัดอุทัยธานี รวมกลุ่มมีวัตถุประสงค์เพื่อเพิ่มอำนาจในการต่อรองราคาอาหารปลากับโรงงานผลิตอาหารปลา และมีการผลิตอาหารปลาเพื่อใช้ภายในกลุ่มสมาชิก ซึ่งสามารถลดต้นทุนค่าอาหารลงไปได้ประมาณ 60 % กลุ่มได้มีการสร้างเครือข่ายระหว่างกลุ่มเกษตรกรผู้เลี้ยงสัตว์น้ำในพื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดอุทัยธานี เพื่อแลกเปลี่ยนความรู้ ข้อมูลข่าวสารการเลี้ยง และการตลาด มีการพัฒนาการเพาะเลี้ยงปลาแรด และผลักดันให้ปลาแรดของกลุ่มน้ำสะแกกรัง เป็นสินค้าที่ได้รับการขึ้นทะเบียน สิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ ของไทย (Geographical Indication : GI) ได้กำหนดให้มีการออมทรัพย์และระดมทุน มีการปล่อยกู้ให้แก่สมาชิก นอกจากนี้ ยังมีการจัดหาแหล่งเงินทุนบริหารจัดการภายในกลุ่ม

การศึกษาสถานะเศรษฐกิจของครัวเรือนสมาชิกกลุ่มผู้เลี้ยงสัตว์น้ำตำบลท่าซุง จังหวัดอุทัยธานี พบว่า รายได้ครัวเรือนของสมาชิกกลุ่มฯเฉลี่ย 393,235 บาทต่อครัวเรือนต่อปี ในขณะที่มีรายจ่าย 124,693 บาทต่อครัวเรือนต่อปี ครัวเรือนมีภาระหนี้เฉลี่ย 75,455 บาทต่อครัวเรือน สมาชิกกลุ่มฯเลี้ยงสัตว์น้ำหลายระบบการเลี้ยง ทั้งมีการเลี้ยงในกระชัง ลอยกระชังในแม่น้ำสะแกกรัง และเลี้ยงในบ่อดิน ระบบการเลี้ยงมีทั้งเลี้ยงชนิดเดียว และหลายชนิดร่วมกันในกระชังเดียวกัน โดยส่วนใหญ่แล้วสมาชิกจะเลี้ยงปลาแรดอย่างเดียวในกระชัง ร้อยละ 47 จำนวนตัวอย่างที่สำรวจ เลี้ยงปลาซีกขาวอย่างเดียวในกระชัง ร้อยละ 13 เลี้ยงปลาซีกขาวอย่างเดียวทั้งในบ่อดินและในกระชัง ร้อยละ 10 ที่เหลือจะเป็นการเลี้ยงปลาหลายชนิดร่วมกันในกระชัง และในบ่อดิน เช่น เลี้ยงปลานิลร่วมกับปลาซีกขาว เลี้ยงปลานิลร่วมกับปลาแรด เลี้ยงปลาซีกขาวร่วมกับปลาแรด เป็นต้น

การวิเคราะห์ต้นทุน - รายได้ในการเลี้ยงสัตว์น้ำของตัวอย่างสมาชิก พบว่า สมาชิกมีประสบการณ์การเลี้ยงและช่วยเหลือให้ข้อมูลซึ่งกันและกัน สามารถดำเนินการเลี้ยงมีรายรับเหนือต้นทุนทุกระบบการเลี้ยง โดยสมาชิกที่เลี้ยงปลาแรดในกระชังอย่างเดียวมีต้นทุนรวม 1,873.54 บาท/ตรม./รอบ เป็นต้นทุนคงที่ 195.47 บาท/ตรม./รอบ หรือร้อยละ 10.43 ของต้นทุนรวม ต้นทุนผันแปร เฉลี่ย 1,678.07 บาท/ตรม./รอบ หรือร้อยละ 89.57 ของต้นทุนรวม ส่วนใหญ่เป็นต้นทุนค่าอาหารสำเร็จรูปซึ่งสูงถึง หรือร้อยละ 71.88 ของต้นทุนรวม ผลผลิตโดยเฉลี่ยเป็น 23.94 กก./ตรม./รอบ ขายได้ในราคาเฉลี่ย 84.73 บาท/กก. จึงมีรายรับเฉลี่ย 2,028.50 บาท/ตรม./รอบ มีรายรับเหนือต้นทุน 154.96 บาท/ตรม./รอบ คิดเป็นร้อยละ 8.27 ของต้นทุนรวม

สมาชิกที่เลี้ยงปลาสังกะวาดในกระชังอย่างเดียวมีต้นทุนรวม 3,497.84 บาท/ตรม./รอบ เป็นต้นทุนคงที่ 157.98 บาท/ตรม./รอบ หรือร้อยละ 4.52 ของต้นทุนรวม ต้นทุนผันแปร เฉลี่ย 3,339.86บาท/ตรม./รอบ หรือร้อยละ 95.48 ของต้นทุนรวม ส่วนใหญ่เป็นต้นทุนค่าอาหารสำเร็จรูปซึ่งสูงถึง 3,306.67 บาท/ตรม./รอบ หรือร้อยละ 94.53 ของต้นทุนรวม ผลผลิตโดยเฉลี่ยเป็น 46.97 กก./ตรม./รอบ ขายได้ในราคาเฉลี่ย 85.00 บาท/กก. จึงมีรายรับเฉลี่ย 3,992.17 บาท/ตรม./รอบ มีรายรับเหนือต้นทุน 494.32 บาท/ตรม./รอบ คิดเป็นร้อยละ 14.13 ของต้นทุนรวม

สมาชิกที่เลี้ยงปลาดุกในกระชังอย่างเดียวมีต้นทุนรวม 1,227.64 บาท/ตรม./รอบ เป็นต้นทุนคงที่ 191.25 บาท/ตรม./รอบ หรือร้อยละ 15.62 ของต้นทุนรวม ต้นทุนผันแปร เฉลี่ย 1,033.33 บาท/ตรม./รอบ หรือร้อยละ 84.38 ของต้นทุนรวม ส่วนใหญ่เป็นต้นทุนค่าอาหารสำเร็จรูปซึ่งสูงถึง 966.67 บาท/ตรม./รอบ หรือร้อยละ 78.94 ของต้นทุนรวม ผลผลิตโดยเฉลี่ยเป็น 22.22กก./ตรม./รอบ ขายได้ในราคาเฉลี่ย 60.00 บาท/กก. จึงมีรายรับเฉลี่ย 1,333.33บาท/ตรม./รอบ มีรายรับเหนือต้นทุน 105.69 บาท/ตรม./รอบ คิดเป็นร้อยละ 8.88 ของต้นทุนรวม

สมาชิกที่เลี้ยงปลาสร้อยในกระชังอย่างเดียวมีต้นทุนรวม 1,432.34 บาท/ตรม./รอบ เป็นต้นทุนคงที่ 176.55 บาท/ตรม./รอบ หรือร้อยละ 12.33 ของต้นทุนรวม ต้นทุนผันแปร เฉลี่ย 1,255.79 บาท/ตรม./รอบ หรือร้อยละ 87.67 ของต้นทุนรวม ส่วนใหญ่เป็นต้นทุนค่าอาหารสำเร็จรูปซึ่งสูงถึง 861.08 บาท/ตรม./รอบ หรือร้อยละ 60.12 ของต้นทุนรวม และค่าอาหารสมทบ โดยเฉลี่ยเป็น 215.00 บาท/ตรม./รอบ หรือ ร้อยละ 15.01 ของต้นทุนรวม ผลผลิตโดยเฉลี่ยเป็น 41.85 กก./ตรม./รอบ ขายได้ในราคาเฉลี่ย 41.67 บาท/กก. จึงมีรายรับเฉลี่ย 1,743.83 บาท/ตรม./รอบ มีรายรับเหนือต้นทุน 311.49 บาท/ตรม./รอบ คิดเป็นร้อยละ 21.75 ของต้นทุนรวม

สมาชิกที่เลี้ยงปลาทับทิมในกระชังอย่างเดียวมีต้นทุนรวม 1,731.66 บาท/ตรม./รอบ เป็นต้นทุนคงที่ 197.00 บาท/ตรม./รอบ หรือร้อยละ 11.38 ของต้นทุนรวม ต้นทุนผันแปร เฉลี่ย 1,534.66 บาท/ตรม./รอบ หรือร้อยละ 88.62 ของต้นทุนรวม ส่วนใหญ่เป็นต้นทุนค่าอาหารสำเร็จรูปซึ่งสูงถึง 1,037.99 บาท/ตรม./รอบ หรือร้อยละ 59.94 ของต้นทุนรวม ผลผลิตโดยเฉลี่ยเป็น 24.27 กก./ตรม./รอบ ขายได้ในราคาเฉลี่ย 75.00 บาท/กก. จึงมีรายรับเฉลี่ย 1,820.00 บาท/ตรม./รอบ มีรายรับเหนือต้นทุน 88.34 บาท/ตรม./รอบ คิดเป็นร้อยละ 5.10 ของต้นทุนรวม

สมาชิกที่เลี้ยงปลาสร้อยร่วมกับปลาแรดในกระชังมีต้นทุนรวม 981.67 บาท/ตรม./รอบ เฉลี่ยตามสัดส่วนรายรับแต่ละชนิดปลา แยกเป็นต้นทุนสำหรับปลาสร้อย 415.25 บาท/ตรม./รอบ สำหรับปลาแรด 566.42 บาท/ตรม./รอบ เป็นต้นทุนคงที่ 100.00 บาท/ตรม./รอบ หรือร้อยละ 10.19 ของต้นทุนรวม แยกเป็นต้นทุนสำหรับปลาสร้อย 45.00 บาท/ตรม./รอบ สำหรับปลาแรด 55.00 บาท/ตรม./รอบ ต้นทุนผันแปร เฉลี่ย 881.67บาท/ตรม./รอบ หรือร้อยละ 89.81 ของต้นทุนรวม เฉลี่ยเป็นต้นทุนสำหรับปลาสร้อย 370.25 บาท/ตรม./รอบ สำหรับปลาแรด 511.42 บาท/ตรม./รอบ ต้นทุนผันแปรส่วนใหญ่เป็นต้นทุนค่าอาหารสำเร็จรูป 768.33 บาท/ตรม./รอบ หรือร้อยละ 78.27 ของต้นทุนรวม ผลผลิตโดยเฉลี่ยเป็น 16.67กก./ตรม./รอบ แยกเป็นปลาสร้อย 10.00 กก./ตรม./รอบ ขายได้ในราคาเฉลี่ย 50.00 บาท/กก. ปลาแรด 6.67 กก./ตรม./รอบ ขายได้ในราคาเฉลี่ย 100.00 บาท/กก. มีรายรับรวมเฉลี่ย 1,166.67 บาท/ตรม./รอบ เป็นรายรับจากปลาสร้อย 500.00 บาท/ตรม./รอบ รายรับจากปลาแรด 666.67 บาท/ตรม./รอบ มีรายรับเหนือต้นทุน 185.00 บาท/ตรม./รอบ คิดเป็นร้อยละ 18.85 ของต้นทุนรวม เป็นรายรับเหนือต้นทุนของปลาสร้อย 84.75 บาท/ตรม./รอบ รายรับเหนือต้นทุนของปลาแรด 100.25 บาท/ตรม./รอบ

สมาชิกที่เลี้ยงปลานิลร่วมกับปลาแรดในกระชังมีต้นทุนรวม 1,906.69 บาท/ตรม./รอบ เฉลี่ยตามสัดส่วนรายรับแต่ละชนิดปลา แยกเป็นต้นทุนสำหรับปลานิล 706.68 บาท/ตรม./รอบ สำหรับปลาแรด 1,200.02 บาท/ตรม./รอบ เป็นต้นทุนคงที่ 198.03 บาท/ตรม./รอบ หรือร้อยละ 10.39 ของต้นทุนรวม แยกเป็นต้นทุนสำหรับปลานิล 74.26 บาท/ตรม./รอบ สำหรับปลาแรด 123.77 บาท/ตรม./รอบ ต้นทุนผันแปร เฉลี่ย 1,708.67 บาท/ตรม./รอบ หรือร้อยละ 89.61 ของต้นทุนรวม เฉลี่ยเป็นต้นทุนสำหรับปลานิล 632.42 บาท/ตรม./รอบ สำหรับปลาแรด 1,076.25 บาท/ตรม./

รอบ ส่วนใหญ่เป็นต้นทุนค่าอาหารสำเร็จรูป 1,552.00 บาท/ตรม./รอบ หรือร้อยละ 81.40 ของต้นทุนรวม ผลผลิตจากการเลี้ยงปลานิลร่วมกับปลาแรดในกระชังรวม 30.00 กก./ตรม./รอบ แยกเป็นปลานิล 13.33 กก./ตรม./รอบ ขายได้ในราคาเฉลี่ย 60.00 บาท/กก. ปลาแรด 16.67 กก./ตรม./รอบ ขายได้ในราคาเฉลี่ย 80.00 บาท/กก. มีรายรับจากการเลี้ยงปลานิลร่วมกับปลาแรดในกระชังรวมเฉลี่ย 2,133.33 บาท/ตรม./รอบ เป็นรายรับจากปลานิล 800.00 บาท/ตรม./รอบ รายรับจากปลาแรด 1,333.33 บาท/ตรม./รอบ มีรายรับเหนือต้นทุน 226.64 บาท/ตรม./รอบ คิดเป็นร้อยละ 11.89 ของต้นทุนรวม เป็นรายรับเหนือต้นทุนของปลานิล 93.32 บาท/ตรม./รอบ รายรับเหนือต้นทุนของปลาแรด 133.32 บาท/ตรม./รอบ

สมาชิกที่เลี้ยงปลาเทโพร่วมกับปลาซวยและปลาแรดในกระชังมีต้นทุนรวม 4,684.00 บาท/ตรม./รอบ เมื่อเฉลี่ยตามสัดส่วนรายรับแต่ละชนิดปลา แยกเป็นต้นทุนสำหรับปลาเทโพ 1,200.51 บาท/ตรม./รอบ สำหรับปลาซวย 1,405.69 บาท/ตรม./รอบ สำหรับปลาแรด 2,077.80 บาท/ตรม./รอบ ต้นทุนแยกเป็นต้นทุนคงที่ 176.33 บาท/ตรม./รอบ หรือร้อยละ 3.76 ของต้นทุนรวม แยกเป็นต้นทุนสำหรับปลาเทโพ 45.85 บาท/ตรม./รอบ สำหรับปลาซวย 51.14 บาท/ตรม./รอบ สำหรับปลาแรด 79.35 บาท/ตรม./รอบ เป็นต้นทุนผันแปร เฉลี่ย 4,507.67 บาท/ตรม./รอบ หรือร้อยละ 96.24 ของต้นทุนรวม เฉลี่ยเป็นต้นทุนสำหรับปลาเทโพ 1,154.66 บาท/ตรม./รอบ สำหรับปลาซวย 1,354.56 บาท/ตรม./รอบ สำหรับปลาแรด 1,998.45 บาท/ตรม./รอบ ต้นทุนผันแปรส่วนใหญ่เป็นต้นทุนค่าอาหารสำเร็จรูป 4,441.00 บาท/ตรม./รอบ หรือร้อยละ 94.81 ของต้นทุนรวม ผลผลิตโดยเฉลี่ยเป็น 110.00 กก./ตรม./รอบ ผลผลิตแยกเป็นปลาเทโพ 26.67 กก./ตรม./รอบ ขายได้ในราคาเฉลี่ย 50.00 บาท/กก. ปลาซวย 50.00 กก./ตรม./รอบ ขายได้ในราคาเฉลี่ย 30.00 บาท/กก. ปลาแรด 33.33 กก./ตรม./รอบ ขายได้ในราคาเฉลี่ย 70.00 บาท/กก. มีรายรับรวมเฉลี่ย 5,166.67 บาท/ตรม./รอบ เป็นรายรับจากปลาเทโพ 1,333.33 บาท/ตรม./รอบ รายรับจากปลาซวย 1,500.00 บาท/ตรม./รอบ รายรับจากปลาแรด 2,333.33 บาท/ตรม./รอบ โดยเฉลี่ยมีรายรับเหนือต้นทุน 482.67 บาท/ตรม./รอบ คิดเป็นร้อยละ 10.30 ของต้นทุนรวม เป็นรายรับเหนือต้นทุนของปลาเทโพ 132.83 บาท/ตรม./รอบ รายรับเหนือต้นทุนของปลาซวย 94.31 บาท/ตรม./รอบ รายรับเหนือต้นทุนของปลาแรด 255.53 บาท/ตรม./รอบ

การตลาดและช่องทาง ด้านการกระจายผลผลิตจากตัวอย่างสมาชิกไปสู่ตลาดปลายทางนั้น พบว่าสมาชิกกลุ่มตัวอย่าง ส่วนใหญ่หรือร้อยละ 40 ของตัวอย่างสมาชิกลำบากไปขายปลีกเองที่ตลาดนัด รองลงมา ร้อยละ 24 ของตัวอย่างสมาชิกขายให้กับผู้รวบรวมท้องถิ่น ร้อยละ 20 ของตัวอย่างสมาชิกขายให้กับกลุ่มผู้เลี้ยงสัตว์น้ำตำบลท่าซุง ร้อยละ 17 ของตัวอย่างสมาชิกขายให้กับแพปลา ร้อยละ 7 ของตัวอย่างสมาชิกขายให้กับพ่อค้าในตลาดค้าส่งในพื้นที่

ในความเชื่อมโยงของช่องทาง พบว่า สมาชิกกลุ่มตัวอย่างรับรู้ข่าวสารด้านราคาลูกพันธุ์สัตว์น้ำจากผู้ขาย ร้อยละ 70 รับรู้ด้วยตัวเอง ร้อยละ 20 และจากกลุ่ม ร้อยละ 10 สมาชิกกลุ่มตัวอย่างรับรู้ข่าวสารด้านราคาอาหารสัตว์น้ำจากผู้ขาย ร้อยละ 73 จากกลุ่ม ร้อยละ 27 สมาชิกกลุ่มตัวอย่างรับรู้ข่าวสารด้านราคาผลผลิตสัตว์น้ำจากผู้ขาย ร้อยละ 57 จากตลาดกลาง ร้อยละ 23 จากกลุ่ม ร้อยละ 17 รับรู้ด้วยตนเอง ร้อยละ 3 ส่วนราคาผลผลิตของสมาชิก ร้อยละ 70 ถูกกำหนดโดยผู้รับซื้อ (โดยสามารถต่อรองได้ ร้อยละ 76 ไม่สามารถต่อรองได้ ร้อยละ 24) ร้อยละ 13 ถูกกำหนดโดยสมาชิก โดยสามารถต่อรองได้ ร้อยละ 17 ถูกกำหนดตามราคาตลาด

ความสนับสนุนที่ได้รับจากหน่วยงานของรัฐ พบว่า สมาชิกกลุ่มร้อยละ 97 ได้รับความสนับสนุนจากกรมประมง ในเรื่องปัจจัยการผลิต การอบรมให้ความรู้เทคนิคการเลี้ยง การเข้าเยี่ยมชมฟาร์ม การเข้าตรวจรับรองฟาร์ม การจัดตั้งเครือข่าย แหล่งเงินทุน และการตลาด ตามลำดับ ร้อยละ 67 ได้รับความสนับสนุนจากกรมส่งเสริมสหกรณ์ ในเรื่องแหล่งเงินทุน การบริหารจัดการกลุ่ม การให้ทุนและสินเชื่อ การให้ความรู้เรื่องการทำบัญชี และการตลาด ตามลำดับ ร้อยละ 37 ได้รับความสนับสนุนจากองค์การบริหารส่วนท้องถิ่น ในเรื่องจัดหาปัจจัยการผลิต แหล่งเงินทุน การเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ และการตลาด ตามลำดับ

ปัญหาและอุปสรรคที่สมาชิกกลุ่มเกษตรกรพบ ส่วนใหญ่ประสบปัญหาอุปสรรคด้านสภาวะแวดล้อมและสังคม ในเรื่องน้ำเสีย ร้อยละ 60 รองลงมาเป็นปัญหาและอุปสรรคด้านการผลิต เรื่องปลาเป็นโรค ร้อยละ 13 ปัญหาอุปสรรค เรื่องน้ำท่วม ร้อยละ 10 เรื่องหน้าร้อนอุณหภูมิมีน้ำสูงส่งผลให้ปลาตาย ร้อยละ 7 ที่เหลือเป็นปัญหาอุปสรรคเรื่อง ตัวเงินตัวทองมากินปลา น้ำพัดกระชังขาดในช่วงหน้าฝน ราคาผันผวน โดนกดราคา ขาดแคลนลูกพันธุ์ กลุ่มพัฒนายัง ไม่มาก มีข้อจำกัดเรื่องแหล่งเพาะพันธุ์ปลา เป็นต้น

การวิเคราะห์ปัจจัยที่กำหนดความสำเร็จของการจัดตั้งกลุ่มเกษตรกร พบว่า จุดเด่น คือผู้นำกลุ่มที่มีความรู้ ความสามารถ และความเชี่ยวชาญในการประกอบอาชีพเลี้ยงปลา มีความมุ่งมั่นในการทำงานเพื่อองค์กร การบริหารจัดการกลุ่มโดยการสร้างเครือข่ายเพื่อแลกเปลี่ยนความรู้ในเรื่องการเลี้ยงและการตลาด การพัฒนาการเลี้ยงปลา แร่ที่ได้รับการขึ้นทะเบียนสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ ข้อจำกัดหรือจุดอ่อนของกลุ่มในเรื่องการจัดหาปัจจัยการผลิตที่ไม่สามารถผลิตให้พอกับความต้องการของสมาชิก เนื่องจากข้อจำกัดของอัตรากำลังผลิตของเครื่องจักร การตลาดยังไม่สามารถต่อราคาได้ แหล่งทุนแม้จะมีอยู่แต่จำนวนยังไม่พอกับความต้องการ ขาดแคลนแรงงานในครัวเรือนซึ่งจะส่งผลให้การเลี้ยงสัตว์น้ำไม่ยั่งยืน กลุ่มมีโอกาสคือ พื้นที่ตั้งองค์กร ตั้งอยู่ที่ใกล้ตลาดทั้งตลาดปัจจัยและตลาด ผลผลิต และที่ตั้งยังเป็นแหล่งพันธุ์ปลารวมชาติ มีหน่วยงานภาครัฐและเอกชนให้การสนับสนุน กลุ่มมีอุปสรรคในเรื่องสิ่งแวดล้อม น้ำเสีย ปลาเป็นโรค ขาดแหล่งเพาะพันธุ์ปลา

การวิเคราะห์กลยุทธ์การพัฒนากลุ่มเกษตรกร มีทั้งหมด 4 ด้าน ประกอบด้วย

1. กลยุทธ์เชิงรุก เป็นกลยุทธ์ที่ดึงศักยภาพของกลุ่มร่วมกับโอกาส ซึ่งมีความพร้อมหลายอย่าง เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพของการดำเนินงานของกลุ่ม ซึ่งกลุ่มผู้เลี้ยงสัตว์น้ำตำบลท่าซุง จังหวัดอุทัยธานี ได้กำหนดกลยุทธ์เชิงรุก คือ **กลยุทธ์การขยายช่องทางการตลาด** โดยกำหนดโครงการไว้ 3 โครงการ คือ

- 1) โครงการจัดตั้งแพลอยน้ำ(ตลาดลอยน้ำ) เพื่อจำหน่ายผลผลิตของกลุ่มฯ บริหารจัดการโดยกลุ่มฯ เป็นการรองรับนักท่องเที่ยว
- 2) โครงการสร้างเครือข่ายร่วมกับกลุ่มการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ เพื่อเชื่อมโยงลูกค้าซึ่งกันและกัน
- 3) โครงการส่งเสริมการตลาดปลาแรดเชิงพาณิชย์ เพื่อเป็นการสนับสนุนโครงการฟาร์มใหญ่ของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์

2. กลยุทธ์เชิงป้องกัน เป็นสถานการณ์ที่กลุ่มผู้เลี้ยงสัตว์น้ำตำบลท่าซุง จังหวัดอุทัยธานี มีโอกาสเป็นข้อได้เปรียบด้านการแข่งขันหลายประการ แต่ขาดที่มีปัญหาเป็นจุดอ่อน ดังนั้นทางออกจึงกำหนดกลยุทธ์การเพิ่ม **ศักยภาพ/ประสิทธิภาพกลุ่มฯ** โดยกำหนดโครงการไว้ 3 โครงการ คือ

- 1) โครงการเพิ่มศักยภาพการผลิตอาหารสัตว์น้ำของกลุ่มฯ
- 2) โครงการเพิ่มประสิทธิภาพในการแปรรูปสัตว์น้ำ
- 3) โครงการเพิ่มศักยภาพการผลิตปลาแรดของสมาชิกกลุ่มฯ

3. กลยุทธ์เชิงแก้ไข เป็นสถานการณ์ที่สภาพแวดล้อมภายนอกไม่อำนวยในการดำเนินงาน แต่กลุ่มผู้เลี้ยงสัตว์น้ำตำบลท่าซุง จังหวัดอุทัยธานี มีข้อได้เปรียบที่เป็นจุดแข็งหลายประการ แทนที่จะรอให้สภาพแวดล้อมเปลี่ยนแปลง ก็สามารถเลือกกลยุทธ์การสร้างเครือข่ายสนับสนุนการผลิตโดยกำหนดโครงการไว้ 5 โครงการ คือ

- 1) โครงการจัดตั้งกลุ่มเครือข่ายผลิตพันธุ์ปลาที่มีศักยภาพโดยกรรมการกลุ่มอุทัยใหม่จะเป็นผู้เพาะพันธุ์ที่จังหวัดนครสวรรค์ ซึ่งสามารถผลิตส่งกลุ่มได้ พันธุ์ปลาที่เพาะ ได้แก่ ปลาแรด ดุก สวาย ปลานิล

2) โครงการร่วมพัฒนาการผลิตพันธุ์แรด โดยประสานความร่วมมือกับสถานีเพาะเลี้ยงเพื่อพัฒนาการวางแผนการผลิตลูกพันธุ์ที่มีคุณภาพ ในด้านการปรับอุณหภูมิที่เหมาะสม ดัดแปลงสภาพแวดล้อมเพื่อให้ปลาวางไข่ได้

3) โครงการจัดทำแผนการผลิต เพื่อเป็นข้อมูลในการใช้วางแผนการขาย ดูทิศทางของตลาด และเพิ่มอำนาจการต่อรองในการขาย ขยับราคา 5-10% แสวงหาพ่อค้าคนกลางร่วมกันตกลงราคาที่ยุติธรรม

4) โครงการจัดตั้งมาตรฐานปลาแรด โดยกำหนดเป็นมาตรฐานปลาแรดอุทัยธานี เช่น น้ำหนัก 800 กรัม/ตัว

5) โครงการเฝ้าระวังและเตือนภัย โดยการจัดตั้งกลุ่มเฝ้าระวัง และร่วมแก้ไขน้ำเสียด้วยการเลี้ยงปลาที่หลากหลายเพื่อปรับสภาพน้ำ มีการทำน้ำชีวภาพในการบำบัดน้ำเสีย

4. กลยุทธ์เชิงรับ เป็นสถานการณ์ที่เลวร้ายที่สุด เนื่องจากกลุ่มผู้เลี้ยงสัตว์น้ำตำบลท่าซุง จังหวัดอุทัยธานี กำลังเผชิญกับอุปสรรคจากภายนอก และมีปัญหาจุดอ่อนภายในองค์กรหลายอย่าง ทางเลือกที่ดีที่สุด คือ การกำหนดกลยุทธ์การเข้าถึงแหล่งเงินทุนและองค์ความรู้โดยกำหนดโครงการ 3 โครงการ คือ

1) โครงการจัดหาแหล่งสนับสนุนเงินทุนดอกเบี้ยต่ำ

2) โครงการจัดสัมมนาเชิงปฏิบัติการเพิ่มทักษะและองค์ความรู้แก่เกษตรกร โดยการจัดให้องค์ความรู้ในการบริหารจัดการการเลี้ยงสัตว์น้ำในภาวะปัญหาช่วงหน้าร้อน และช่วงน้ำหลาก

3) โครงการขุดลอกคลอง เพื่อแก้ไขปัญหาน้ำเสียและขาดแคลนน้ำ

การวิเคราะห์ สภาวะทั่วไป-สิ่งที่กลุ่มเกษตรกรมี-กระบวนการ-ผลลัพธ์ (CIPP) ของกลุ่มผู้เลี้ยงสัตว์น้ำตำบลท่าซุง สรุปผลการประเมิน ดังนี้

1. ผลการประเมินในด้านสิ่งแวดล้อมกลุ่ม (Context: C) พบว่า สภาพแวดล้อมเอื้อให้เป็นประโยชน์ต่อกลุ่ม ในด้านการพัฒนาการเพาะเลี้ยงปลาแรดเป็นสินค้าที่ได้รับการขึ้นทะเบียน สิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ ของไทย (Geographical Indication : GI)

2. การประเมินสิ่งที่เกี่ยวข้องกับกลุ่ม (Input: I) กลุ่มมีกองทุนจากค่าสมาชิกแรกเข้า จากเงินออมทรัพย์และการเพิ่มทุนของสมาชิก มีการปล่อยกู้ให้แก่สมาชิก และมีการจัดหาแหล่งเงินทุนจากภายนอกมาให้บริการสมาชิกแต่ยังไม่เพียงพอ สำหรับปัจจัยการผลิต ลูกพันธุ์ ยังขาดแคลนลูกพันธุ์คุณภาพ เนื่องจากขาดแหล่งเพาะพันธุ์ปลา กลุ่มได้คิดแก้ปัญหา โดยสนับสนุนและส่งเสริมให้มีสมาชิกเครือข่ายเป็นผู้ผลิตลูกพันธุ์ส่งให้กลุ่ม และสมาชิก กรณีปัจจัยอาหารกลุ่มมีอำนาจในการต่อรองราคาอาหารปลา กับโรงงานผลิตอาหารปลา และมีการทำอาหารปลาทั้งชนิดเม็ดและสดเพื่อใช้ภายในกลุ่ม ด้านตลาด/แปปลา ได้มีการรวบรวมผลผลิต นำผลผลิตจากกลุ่มไปเปิดแผงจำหน่ายเองในตลาดสด มีการนำผลผลิตมาเพิ่มมูลค่าด้วยการแปรรูปเพื่อเป็นผลิตภัณฑ์ของฝากต่างๆ

3. การประเมินกระบวนการบริหารจัดการของกลุ่ม (Process: P) กระบวนการบริหารจัดการของกลุ่ม สามารถดำเนินไปได้อย่างเข้มแข็ง โดยที่การบริหารงานกลุ่มเป็นไปตามระเบียบ มีการกำหนดกติกากลุ่ม ผู้นำปฏิบัติหน้าที่อย่างเต็มที่ สมาชิกให้ความร่วมมือเป็นอย่างดี

4. การประเมินผลลัพธ์ของการดำเนินงาน (Product: P) สมาชิกได้รับผลประโยชน์ในการเข้าร่วมกลุ่มโดยได้รับความรู้ด้านเทคนิคการเลี้ยงสัตว์น้ำเพิ่มขึ้น สามารถเข้าถึงปัจจัยการผลิตและแหล่งทุน มีตลาดรองรับผลผลิต

การวิเคราะห์การมีส่วนร่วมของสมาชิกในกลุ่มผู้เลี้ยงสัตว์น้ำทำซุง จังหวัดอุทัยธานี ผลการพิจารณาสรุปได้ดังนี้

1. ลักษณะของระบบทรัพยากรที่เอื้อต่อการบริหารจัดการทรัพยากรในพื้นที่อย่างมีส่วนร่วม โดยทรัพยากรในพื้นที่กลุ่มผู้เลี้ยงสัตว์น้ำตำบลท่าซุงสามารถฟื้นฟูได้หากมีการจัดการที่ถูกต้อง และมีความร่วมมือกันของชุมชน
2. มีแรงจูงใจที่ทำให้คนในชุมชนเข้าร่วมการบริหารจัดการทรัพยากรในพื้นที่อย่างมีส่วนร่วม โดยสมาชิกได้ประโยชน์จากการเข้ากลุ่มฯ ได้แลกเปลี่ยนประสบการณ์ ข้อมูลการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ ได้รับการอบรมให้องค์ความรู้จากภาครัฐ และกลุ่มฯ ได้ช่วยเหลือในเรื่องปัจจัยการผลิต นอกจากนี้ได้รับการช่วยเหลือในเรื่องการหาช่องทางทางการตลาด มีตลาดสดในพื้นที่และร้านอาหารรองรับผลผลิตของสมาชิกกลุ่มฯ ผู้นำกลุ่มฯ มีความน่าเชื่อถือและเป็นที่ไว้วางใจแก่สมาชิก มีความกระตือรือร้นที่จะทำงานเพื่อพัฒนาองค์กรให้ก้าวหน้า
3. กติกาของกลุ่มเกษตรกรผู้เลี้ยงสัตว์น้ำตำบลท่าซุงที่จัดทำขึ้น ให้ทุกคนสามารถเข้าเป็นสมาชิกกลุ่มเกษตรกรผู้เลี้ยงสัตว์น้ำท่าซุงได้ โดยเท่าเทียมกัน แต่ต้องเป็นไปตามกฎระเบียบของกลุ่ม มีการลงโทษสมาชิกผู้ละเมิดกติกาของกลุ่มฯ ตามบทลงโทษที่กำหนดไว้ในกฎระเบียบของกลุ่มฯ
4. สิ่งที่ต้องมีเพื่อการบริหารจัดการกลุ่มเกษตรกรอย่างมีส่วนร่วม ประกอบด้วย ข้อมูลที่เชื่อถือได้ ซึ่งได้จากประธานกลุ่มฯ สมาชิกกลุ่มฯ หน่วยราชการในจังหวัด องค์การบริหารส่วนตำบล องค์การบริหารส่วนจังหวัด เทศบาล และอำเภอ มีการจัดการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งร่วมกัน มีการจัดประชุมหารือในการปฏิบัติตามระเบียบของกลุ่มที่กำหนด ผู้บริหารกลุ่มและสมาชิกกลุ่มมีการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลง เช่น ลูกพันธุ์ที่เริ่มหาจากธรรมชาติยากขึ้น และพันธุ์ไม่มีการพัฒนา ก็จะช่วยกันพัฒนาพันธุ์ นอกจากนี้จะปรับวิธีการเลี้ยงเพื่อการรักษาสภาพแวดล้อมมากขึ้น
5. ปัจจัยด้านอื่นๆ ที่มีความสำคัญต่อการบริหารจัดการกลุ่มเกษตรกรอย่างมีส่วนร่วม ประกอบด้วย ทรัพยากร โดยผู้นำกลุ่มเกษตรกรผู้เลี้ยงสัตว์น้ำท่าซุง เป็นผู้ที่มีความชำนาญในท้องที่ สมาชิกกลุ่มเกษตรกรผู้เลี้ยงปลาทำซุงปัจจุบันมีจำนวน 179 ราย หากมีสมาชิกการเลี้ยงปลาในกระชังเพิ่มมากขึ้น โดยไม่มีการประเมินศักยภาพพื้นที่ จะมีผลกระทบต่อเลี้ยงในอนาคต การปฏิสัมพันธ์ที่เกิดขึ้นในชุมชน การมีกิจกรรมร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรในพื้นที่ รณรงค์ให้เกษตรกรให้อาหารในอัตราที่เหมาะสม เพื่อไม่ให้ให้น้ำในแม่น้ำเน่าเสีย ก็เป็นปัจจัยสำคัญในการมีส่วนร่วมของสมาชิกในกลุ่มฯ

การวิเคราะห์ระบบนิเวศในการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ ของกลุ่มเกษตรกรผู้เลี้ยงสัตว์น้ำท่าซุง (EAA) แยกประเด็นการวิเคราะห์ ดังนี้

1. บริบททางเศรษฐกิจ สังคมของการพัฒนาการเพาะเลี้ยง โดยการวิเคราะห์มิติทางเศรษฐกิจ พบว่า ตำบลท่าซุงได้ยกฐานะเป็นองการบริหารส่วนตำบลเมื่อปี 2540 โดยแบ่งเขตการปกครองเป็น 8 หมู่บ้าน ครึ่งเรือนในเขตตำบลท่าซุงมี 1,340 ครึ่งเรือน ประชากรทั้งสิ้น 3,888 คน อาชีพหลัก คือ การเกษตรกรรม รายได้เฉลี่ยต่อครัวเรือน 391,220 บาทต่อปี รายได้บุคคลเฉลี่ย 139,081 บาทต่อปี สำหรับการวิเคราะห์มิติทางภูมิศาสตร์ พบว่า ตำบลท่าซุงตั้งอยู่ในเขตพื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดอุทัยธานี มีพื้นที่ทั้งสิ้นประมาณ 11,313 ไร่ พื้นที่ส่วนใหญ่เป็นที่ราบลุ่มแม่น้ำ มีแม่น้ำไหลผ่านถึงสองสายด้วยกัน คือ แม่น้ำเจ้าพระยา และแม่น้ำสะแกกรัง โดยแม่น้ำทั้งสองสายไหลมาบรรจบกันตรงบริเวณสุดพื้นที่ของหมู่ที่ 5 ตรงข้ามกับฝั่งอำเภอโมโหมย จังหวัดชัยนาท
2. ระบบนิเวศและการเพาะเลี้ยง ระบบนิเวศส่งผลต่อการเลี้ยง ซึ่งปัจจุบันปลาในกระชังจังหวัดอุทัยธานีมีปัญหาเรื่องน้ำอุณหภูมิต่ำส่งผลให้ปลาตาย ประกอบกับอากาศร้อน ทำให้ปลาไม่ค่อยวางไข่ อย่างไรก็ตาม การเลี้ยง

ปลาในลำน้ำ ไม่ส่งผลต่อระบบนิเวศ ไม่มีการร้องเรียน แต่จะมีปัญหาเรื่องของน้ำเสียจากภาวะธรรมชาติ ช่วงน้ำหลาก น้ำป่าจะไหลลงบริเวณเหนืออุทัย ซึ่งชะล้างสารพิษจากไร่ลงแม่น้ำ

3. การร่วมมือระหว่างหน่วยงาน ในการดูแลรักษาสิ่งแวดล้อม ในส่วนของหน่วยงานในพื้นที่ของกรมประมง มีการดูแลเกษตรกรในเรื่องของการแจ้งเตือนน้ำเสีย มีการตรวจสอบคุณภาพน้ำทุกอาทิตย์ มีการทำความสะอาดแม่น้ำ ลำคลอง โดยกรมเจ้าท่าจะมากำกับคัดบขาร่วมกับชุมชนในท้องที่

ปัจจัยที่กำหนดความสำเร็จในการดำเนินงานของกลุ่มผู้เลี้ยงสัตว์น้ำตำบลท่าซุง แยกพิจารณาเป็น ปัจจัยภายใน และปัจจัยภายนอก ดังนี้

1. ปัจจัยภายใน ปัจจัยภายในที่กำหนดความสำเร็จประกอบด้วย

1) บุคคลในกลุ่มผู้เลี้ยงสัตว์น้ำตำบลท่าซุง ซึ่งประธานกลุ่มมีคุณลักษณะเป็นผู้มีความเสียสละเพื่อส่วนรวม มีความเข้มแข็ง มีความคิดริเริ่มในเชิงสร้างสรรค์ และมีความสามารถโน้มน้าวให้สมาชิกดำเนินตาม มีความสามารถในการติดต่อประสานงานขอความร่วมมือกับองค์กรต่างๆทั้งภาครัฐและเอกชน สมาชิกกลุ่มให้ความร่วมมือ มีความผูกพันกันดี สมาชิกส่วนใหญ่เป็นญาติ รู้จักกัน มีฐานะใกล้เคียงกัน ไม่มีความแตกต่างกันมากนัก ฉะนั้นจึงเจรจากันง่าย แต่มีข้อจำกัดที่กลุ่มผู้เลี้ยงสัตว์น้ำตำบลท่าซุง ไม่มีการจ้างพนักงาน เพื่อปฏิบัติงานในกลุ่ม จึงอาจเป็นข้อด้อยที่ไม่สามารถขยายกิจกรรมของกลุ่มได้

2) ที่ตั้งกลุ่มฯ ที่ทำการกลุ่มยังใช้บ้านของผู้เฒ่า ทำให้ขาดความมั่นคงหากผู้นำกลุ่มยุติบทบาทหรือต้องหมดวาระ

3) ทุนดำเนินงานของกลุ่มฯ ทุนของกลุ่มผู้เลี้ยงสัตว์น้ำตำบลท่าซุงมาจากการระดมหุ้นกันระหว่างสมาชิกเอง การระดมหุ้น จะให้สมาชิกลงหุ้นปีละ 1 ครั้ง และจะเปิดให้สมาชิกออมทรัพย์ปีละ 1 ครั้ง แล้วแต่สมาชิกจะออม และมีการปล่อยกู้ให้แก่สมาชิก

4) การดำเนินงานของกลุ่มฯ ในเรื่องการผลิตมีการแลกเปลี่ยนทักษะการเลี้ยงปลากันอย่างใกล้ชิด มีการจัดหาปัจจัยการผลิตที่สำคัญคือ อาหารปลา ซึ่งกลุ่มได้รับการสนับสนุนจากองค์การบริหารส่วนจังหวัดในการจัดตั้งโรงงานผลิตอาหารปลา และให้การสนับสนุนการจ้างแรงงานผลิต โดยสำนักงานประมงจังหวัดให้องค์ความรู้เรื่องสูตรและวัตถุดิบในการผลิต หากแต่ปริมาณการผลิตมีจำกัด ด้วยกำลังผลิต ไม่เพียงพอกับความต้องการของสมาชิก กรรมการบริหารกลุ่มฯได้ติดต่อบริษัทผู้ผลิตอาหารสัตว์รายใหญ่ส่งอาหารสัตว์ให้กลุ่มในราคาถูก และกลุ่มจำหน่ายต่อสมาชิกโดยเพิ่มราคาการบริหารจัดการอีกไม่มากนัก สำหรับพันธุ์ปลา ที่ผ่านมาจนถึงปัจจุบันสมาชิกส่วนใหญ่หาพันธุ์จากธรรมชาติ ซึ่งมีความอุดมสมบูรณ์ในพื้นที่ แต่มีปัญหาเรื่องสายพันธุ์ ซึ่งไม่มีการพัฒนาสายพันธุ์ นอกจากนี้ สมาชิกบางรายจะซื้อพันธุ์ปลาจากพ่อค้าเร่ ซึ่งก็อาจไม่มีการพัฒนาสายพันธุ์ จึงทำให้อัตรารอดน้อย และอัตราการเติบโตช้า อย่างไรก็ตาม กลุ่มฯได้มีการแก้ปัญหา โดยสนับสนุนสมาชิกที่มีทักษะในการเพาะพันธุ์ปลา เพิ่มทักษะการเพาะพันธุ์ปลานำมาจำหน่ายแก่สมาชิก ผลผลิตปลาที่มีการนำผลผลิตมาเพิ่มมูลค่าด้วยการแปรรูปปลาเป็นผลิตภัณฑ์ต่างๆ แต่เป็นการผลิตตามคำสั่งซื้อ ซึ่งเป็นข้อดีอย่างหนึ่ง ไม่ต้องกังวลเรื่องผลผลิตค้างสต็อกเพราะเป็นการผลิตตามความต้องการของตลาด นอกจากนี้กลุ่มฯโดยประธานกลุ่มฯได้มีการเปิดแผงขายปลาสดในตลาดมโนรมย์ จังหวัดชัยนาท ซึ่งเป็นตลาดหลัก ไม่ไกลจากที่ตั้งกลุ่ม สามารถเดินทางทางเรือได้สะดวกและรวดเร็ว ซึ่งขายดีเพราะเป็นปลาสด สามารถกระจายผลผลิตของสมาชิกได้เป็นอย่างดี การอาศัยตลาดในพื้นที่ มีข้อสังเกตว่าจะมีผลดีกว่าระบบการขายให้กับโมเดิร์นเทรดและห้องเย็น เพราะสามารถรับเงินสดทันที ในขณะที่ โมเดิร์นเทรด และห้องเย็น ใช้ระบบเครดิต กว่าจะได้รับเงินประมาณหนึ่งเดือนเป็นอย่างเร็ว

2. ปัจจัยภายนอก ปัจจัยภายนอกที่กำหนดความสำเร็จประกอบด้วย

1) บุคคลภายนอกกลุ่มผู้เลี้ยงสัตว์น้ำตำบลท่าซุง โดยมีเจ้าหน้าที่จากหน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชน ประกอบด้วยกรมประมง กรมส่งเสริมสหกรณ์ กรมเจ้าท่า พัฒนาชุมชน การศึกษาเอกชนโรงเรียน องค์การบริหารส่วนท้องถิ่น บริษัทจำหน่ายปัจจัยการผลิต ร่วมกันให้ความช่วยเหลือสนับสนุนและติดตามการดำเนินกิจกรรมของกลุ่มฯ อย่างต่อเนื่องและตลอดเวลา

2) พื้นที่ภายนอกกลุ่มผู้เลี้ยงสัตว์น้ำตำบลท่าซุง สภาวะแวดล้อม มีแม่น้ำสำคัญ 2 สายมีแม่น้ำสำคัญ 2 สาย คือแม่น้ำเจ้าพระยา และแม่น้ำสะแกกรังไหลมาบรรจบกัน ทำให้มีความอุดมสมบูรณ์ทางทรัพยากรสัตว์น้ำ สามารถหาลูกปลาได้เอง การคมนาคม สะดวกทั้งทางรถ และทางเรือ ไม่ไกลจากแหล่งจำหน่ายปัจจัยการผลิต และตลาดผลผลิต

3) ปัจจัยด้านทุนดำเนินงานจากภายนอกกลุ่มฯ กลุ่มผู้เลี้ยงสัตว์น้ำตำบลท่าซุงสามารถเข้าถึงแหล่งทุนหลายแหล่ง อาทิเช่น กองทุนเพื่อการลงทุนทางสังคม (Social Investment Fund : SIF) กองทุนพัฒนาสหกรณ์ของกรมส่งเสริมสหกรณ์ แม้กลุ่มฯจะไม่ได้ตั้งเป็นสหกรณ์ แต่ก็จดทะเบียนเป็นกลุ่มนิติบุคคล ภายใต้การดูแลของกรมส่งเสริมสหกรณ์ สามารถรับการสนับสนุนจากกองทุนดังกล่าวได้

แนวทางการพัฒนาสมรรถนะของกลุ่มผู้เลี้ยงสัตว์น้ำตำบลท่าซุง มีข้อเสนอดังนี้

1. แนวทางการพัฒนาด้านบุคลากร แบ่งพิจารณาแยกเป็น

1) ผู้นำกลุ่ม กลุ่มผู้เลี้ยงสัตว์น้ำตำบลท่าซุงมีผู้นำกลุ่มที่มีคุณสมบัติที่จะนำพากลุ่มให้เข้มแข็ง ครบทุกด้านทั้งมีความซื่อสัตย์ เป็นธรรม มีเวลาทำงานให้องค์กร มีความรู้ ทั้งในการเลี้ยง และการขายสัตว์น้ำ มีมนุษยสัมพันธ์ สามารถทำความเข้าใจกับสมาชิก และสามารถประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในพื้นที่ได้ มีความมุ่งมั่นในการสร้างความเข้มแข็งให้แก่องค์กรชุมชน และเป็นที่ยอมรับในหมู่สมาชิก แต่อย่างไรก็ตาม การบริหารองค์กรจะต้องกระจายงานให้กับผู้อื่นด้วย เพื่อไม่ให้ภาระหนักอยู่เพียงคนเดียว และอาจทำให้งานไม่สำเร็จตามเป้าหมายที่ตั้งไว้

2) พนักงานประจำกลุ่ม กลุ่มผู้เลี้ยงสัตว์น้ำตำบลท่าซุงควรมีการจัดจ้างพนักงานประจำกลุ่มฯ จำนวนหนึ่ง ในการดำเนินงานสานต่อความคิด และมติของที่ประชุมกลุ่มฯ ทั้งในเรื่องการประสานงานทั้งภายในและภายนอกกลุ่ม การดำเนินธุรกรรมต่างๆของกลุ่ม ซึ่งทีมงานจะต้องเป็นมืออาชีพ มีการแบ่งภาระงานที่ชัดเจน ด้านการเลี้ยงสัตว์น้ำ การประสานงาน การตลาด และการบัญชี ซึ่งพนักงานจ้างนี้จะสามารถทำงานได้เต็มกำลัง และต่อเนื่อง

3) สมาชิกกลุ่ม กลุ่มผู้เลี้ยงสัตว์น้ำตำบลท่าซุงควรมีนโยบายจูงใจคนรุ่นใหม่เข้าร่วมกิจกรรมของกลุ่ม และพัฒนาเป็นสมาชิกกลุ่ม และผู้บริหารกลุ่ม ทั้งนี้คนรุ่นใหม่ จะสามารถรับเทคโนโลยีใหม่ๆเข้ามาปรับปรุงองค์กรได้ดีกว่าคนรุ่นเก่า นอกจากนี้คนรุ่นใหม่มักจะกล้าแสดงออก มากกว่าคนรุ่นเก่าที่มีแต่ความเกรงใจไม่กล้าเสนอแนะ หรือคัดค้านในที่ประชุมขององค์กร

2. แนวทางพัฒนาที่ตั้งกลุ่มฯ ที่ตั้งและสำนักงานเป็นของประธานกลุ่ม ซึ่งเป็นปัจจัยเสี่ยงที่จะไม่เกิดความยั่งยืน หากประธานเจ้าของที่ตั้งไม่สามารถทำงานต่อ และทายาทไม่เห็นด้วยในการเข้าใช้พื้นที่ ฉะนั้น แนวทางการพัฒนาต้นสถานที่ตั้งกลุ่มผู้เลี้ยงสัตว์น้ำตำบลท่าซุง ควรจัดหาที่ดินและสำนักงานเป็นสมบัติของกลุ่มฯ

3. แนวทางการพัฒนาเรื่องทุนในการดำเนินงาน ปัจจุบันมีแหล่งเงินทุนให้เกษตรกรและองค์กรเกษตรกร เข้าถึงได้หลายแหล่ง ในอัตราดอกเบี้ยต่ำ อย่างไรก็ตาม การนำเงินทุนจากแหล่งภายนอก มาดำเนินธุรกิจของกลุ่มฯ

จะต้องประเมินธุรกิจที่สามารถทำได้ และวางแผนทำธุรกิจให้มีรายได้มากกว่ารายจ่าย มีผู้บริหารจัดการที่มีประสบการณ์ เข้ามาดำเนินการ

4. แนวทางการพัฒนาการดำเนินงานขององค์กร

1) การบริการส่งเสริมการผลิต กลุ่มฯ สามารถผลักดันให้ปลาแรดของกลุ่มน้ำสะแกกรัง เป็นสินค้าที่ได้รับการขึ้นทะเบียน สิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ ของไทย (Geographical Indication : GI) แต่สมาชิกกลุ่มฯยังไม่ได้ใช้ประโยชน์ในข้อนี้มากนัก อาจเป็นเพราะการเลี้ยงปลาแรดต้องใช้เวลาาน ดังนั้น แนวทางการพัฒนาจะต้องวางแผนการผลิตโดยแบ่งกลุ่มผลิตตามความถนัด นับตั้งแต่กลุ่มเพาะฟัก กลุ่มอนุบาล และกลุ่มเลี้ยงปลาใหญ่ เป็นการกระจายความเสี่ยงให้กับสมาชิก นอกจากนี้ ควรมีการกำหนดมาตรฐานปลาแรด GI เช่นกำหนดขนาดปลาที่จำหน่าย ต้องมีน้ำหนักไม่ต่ำกว่า 800 กรัมต่อตัว เป็นต้น

2) การบริการปัจจัยการผลิต กลุ่มฯให้บริการอาหารสัตว์น้ำให้กับสมาชิก โดยได้รับการสนับสนุนจากองค์การบริหารส่วนจังหวัดผลิตอาหารสัตว์น้ำจำหน่ายให้สมาชิกในราคาถูกเนื่องจากไม่หวังผลกำไรมากนัก แต่ผลผลิตไม่เพียงพอต่อความต้องการของสมาชิก กลุ่มฯควรสั่งจ้างบริษัทผลิตอาหารสัตว์ผลิตอาหารตามสูตรที่สมาชิกต้องการสำหรับลูกพันธุ์ ควรสร้างเครือข่ายเพาะพันธุ์ปลาจัดส่งให้กลุ่มฯ และกระจายต่อให้สมาชิก

3) การบริการด้านการตลาด ควรมีการขยายช่องทางการตลาด ควรมีการวางแผนการผลิตและการตลาดที่สอดคล้องกัน โดยการ

3.1) เพิ่มเป้าหมายนักท่องเที่ยวในพื้นที่ ทั้งนี้ ที่ตั้งกลุ่มอยู่ใกล้วัดท่าซุงเป็นแหล่งท่องเที่ยวสำคัญของจังหวัดอุทัยธานีมีนักท่องเที่ยวเดินทางมาท่องเที่ยวตลอดปี ดังนั้น กลุ่มฯควรประสานงานกับหน่วยงานราชการและองค์การบริหารส่วนท้องถิ่นจัดตั้งแพลอยน้ำให้นักกลุ่มฯเพื่อจำหน่ายสินค้าแก่นักท่องเที่ยว และประสานกับกลุ่มนำเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในการวางแผนพานักท่องเที่ยวแวะซื้อสินค้า

3.2) เพิ่มเป้าหมายลูกค้างานประเพณีท้องถิ่น เช่น งานบวช งานแต่ง งานตาย งานเหล่านี้นี้ต้องการอาหารสำเร็จรูป ซึ่งปกติกลุ่มผู้เลี้ยงสัตว์น้ำตำบลท่าซุงก็ได้มีกิจกรรมผลิตอาหารสำเร็จรูปกึ่ง/พร้อมบริโภค ตามความต้องการอยู่แล้ว ซึ่งเป็นแนวคิดที่ดีที่ไม่ต้องมีภาระเรื่องสินค้าผลิตแล้วค้างสต็อก แต่ควรเพิ่มการประชาสัมพันธ์ขยายการสั่งซื้อ เพื่อนำผลผลิตสมาชิกมาเพิ่มมูลค่าได้ด้วย

สารบัญ

เนื้อเรื่อง	หน้า
บทคัดย่อ	iii
Abstract	v
บทสรุปผู้บริหาร	vii
สารบัญตาราง	xxi
สารบัญภาพ	xxv
บทที่ 1 บทนำ	1-1
1.1 ความนำ	1-1
1.2 แนวคิดทฤษฎีและการทบทวนเอกสารเชิงสังเคราะห์	1-1
1.2.1 การจัดองค์กรชุมชนของผู้เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำในประเทศไทย	1-1
1.2.2 เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาการจัดองค์กรชุมชน	1-2
1.3 วัตถุประสงค์ของการวิจัย	1-7
1.4 ระเบียบวิธีวิจัย	1-7
1.4.1 ขอบเขตการศึกษา	1-7
1.4.2 การเก็บรวบรวมข้อมูล	1-8
1.4.3 วิธีดำเนินการวิจัย	1-8
บทที่ 2 การพัฒนากลุ่มผู้เลี้ยงสัตว์น้ำตำบลท่าซุง	2-1
2.1 การพัฒนากลุ่มเกษตรกร	2-1
2.2 โครงสร้างการบริหารและจำนวนสมาชิกกลุ่มเกษตรกร	2-2
2.3 ข้อมูลเกี่ยวกับสมาชิกกลุ่มเกษตรกร	2-3
2.4 สภาวะเศรษฐกิจของครัวเรือนสมาชิกกลุ่มเกษตรกร	2-3
2.5 สภาพกายภาพของชุมชนในพื้นที่ที่ศึกษา	2-6
2.6 การเป็นสมาชิกกลุ่มเกษตรกร	2-10
บทที่ 3 การเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำที่เกษตรกรดำเนินงานอยู่ในปัจจุบัน	3-1
3.1 การเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำของสมาชิกกลุ่มเกษตรกร	3-1
3.1.1 ระบบการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ	3-1
3.1.2 ต้นทุน – รายได้	3-6
3.2 การตลาด	3-20
3.2.1 แหล่งขายผลผลิต	3-20
3.2.2 ผู้รับซื้อผลผลิต	3-21
3.2.3 การรับรู้ข่าวสารของสมาชิกกลุ่มฯ	3-21
3.2.4 การกำหนดราคาผลผลิต	3-27
3.2.5 แนวโน้มการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ	3-27

สารบัญ(ต่อ)

เนื้อเรื่อง	หน้า
3.3 ความเห็นที่สมาชิกกลุ่มเกษตรกรมีต่อการสนับสนุนโดยภาครัฐ	3-32
3.3.1 ความสนับสนุนที่ได้รับจากหน่วยงานของรัฐ	3-32
3.3.2 ความคิดเห็นที่มีต่อความสนับสนุนที่ได้รับจากหน่วยงานของรัฐ	3-32
3.3.3 ความสนับสนุนที่สมาชิกต้องการจากหน่วยงานของรัฐ	3-32
3.4 ปัญหาและอุปสรรคที่สมาชิกกลุ่มเกษตรกรพบ	3-36
บทที่ 4 การวิเคราะห์ปัจจัยที่กำหนดความสำเร็จของการจัดตั้งกลุ่มเกษตรกร	4-1
4.1 การวิเคราะห์ จุดเด่น-จุดด้อย-โอกาส-อุปสรรคของกลุ่มเกษตรกร	4-1
4.1.1 การวิเคราะห์ปัจจัยภายใน	4-1
4.1.2 การวิเคราะห์ปัจจัยภายนอก	4-2
4.2 การวิเคราะห์กลยุทธ์การพัฒนาของกลุ่มเกษตรกร (จาก TOWS)	4-2
4.2.1 กลยุทธ์เชิงรุก	4-2
4.2.2 กลยุทธ์เชิงป้องกัน	4-4
4.2.3 กลยุทธ์เชิงแก้ไข	4-5
4.2.4 กลยุทธ์เชิงรับ	4-6
4.3 การวิเคราะห์ สภาวะทั่วไป-สิ่งที่กลุ่มเกษตรกรมี-กระบวนการ-ผลลัพธ์ ของกลุ่มเกษตรกร (CIPP)	4-7
4.3.1 การประเมินสิ่งแวดล้อมกลุ่ม (Context: C)	4-7
4.3.2 การประเมินสิ่งที่เกี่ยวข้องกับกลุ่ม (Input: I)	4-8
4.3.3 กระบวนการบริหารจัดการของกลุ่ม (Process: P)	4-9
4.3.4 ผลลัพธ์ของการดำเนินงาน (Product: P)	4-10
4.4 การวิเคราะห์การมีส่วนร่วมของสมาชิกในกลุ่มผู้เลี้ยงสัตว์น้ำท่าซุง จังหวัดอุทัยธานี	4-10
4.4.1 ลักษณะของระบบทรัพยากรที่เอื้อต่อการบริหารจัดการทรัพยากรในพื้นที่อย่างมีส่วนร่วม	4-10
4.4.2 แรงจูงใจที่ทำให้คนในชุมชนเข้าร่วมการบริหารจัดการทรัพยากรในพื้นที่อย่างมีส่วนร่วม	4-11
4.4.3 กติกาของกลุ่มเกษตรกรผู้เลี้ยงสัตว์น้ำตำบลท่าซุงที่จัดทำขึ้น	4-12
4.4.4 สิ่งที่ต้องมีเพื่อการบริหารจัดการกลุ่มเกษตรกรอย่างมีส่วนร่วม	4-12
4.4.5 ปัจจัยด้านอื่นๆ ที่มีความสำคัญต่อการบริหารจัดการกลุ่มเกษตรกรอย่างมีส่วนร่วม	4-12
4.5 การวิเคราะห์ระบบนิเวศในการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ ของกลุ่มเกษตรกรผู้เลี้ยงสัตว์น้ำท่าซุง (EAA)	4-13
4.5.1 บริบททางเศรษฐกิจ สังคมของการพัฒนาการเพาะเลี้ยง	4-13
4.5.2 ระบบนิเวศและการเพาะเลี้ยง	4-13
4.5.3 การร่วมมือระหว่างหน่วยงาน ในการดูแลรักษาสิ่งแวดล้อม	4-14

สารบัญ(ต่อ)

เนื้อเรื่อง	หน้า
บทที่ 5 สรุปปัจจัยที่กำหนดความสำเร็จและแนวทางการพัฒนาสมรรถนะของเกษตรกรผู้เลี้ยงสัตว์น้ำ โดยการจัดองค์กรชุมชนของกลุ่มผู้เลี้ยงสัตว์น้ำตำบลท่าซุง	5-1
5.1 ปัจจัยที่กำหนดความสำเร็จในการดำเนินงานของกลุ่มผู้เลี้ยงสัตว์น้ำตำบลท่าซุง	5-1
5.1.1 ปัจจัยภายในที่กำหนดความสำเร็จของกลุ่มผู้เลี้ยงสัตว์น้ำตำบลท่าซุง	5-1
5.1.2 ปัจจัยภายนอกที่กำหนดความสำเร็จของกลุ่มผู้เลี้ยงสัตว์น้ำตำบลท่าซุง	5-3
5.2 แนวทางการพัฒนาสมรรถนะของกลุ่มผู้เลี้ยงสัตว์น้ำตำบลท่าซุง	5-5
5.2.1 แนวทางการพัฒนาปัจจัยด้านบุคลากร	5-5
5.2.2 แนวทางการพัฒนาเรื่องสถานที่ตั้งองค์กร	5-6
5.2.3 แนวทางการพัฒนาเรื่องทุนในการดำเนินงาน	5-6
5.2.4 แนวทางการพัฒนาการดำเนินงานขององค์กร	5-6
เอกสารอ้างอิง	อ-1

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
2-1 ข้อมูลทั่วไปของตัวอย่างสมาชิกกลุ่มผู้เลี้ยงสัตว์น้ำตำบลท่าซุงจังหวัดอุทัยธานี	2-3
2-2 ประสบการณ์การเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำของตัวอย่างสมาชิกกลุ่มผู้เลี้ยงสัตว์น้ำตำบลท่าซุง จังหวัดอุทัยธานี	2-5
2-3 รายได้-รายจ่าย และหนี้สินของครัวเรือนตัวอย่างสมาชิกกลุ่มผู้เลี้ยงสัตว์น้ำตำบลท่าซุงจังหวัดอุทัยธานี	2-5
2-4 จำนวนปีและเหตุผลที่เข้าเป็นสมาชิกของตัวอย่างสมาชิกกลุ่มผู้เลี้ยงสัตว์น้ำตำบลท่าซุงจังหวัดอุทัยธานี	2-11
2-5 การร่วมกิจกรรมกับกลุ่มฯของตัวอย่างสมาชิกกลุ่มผู้เลี้ยงสัตว์น้ำตำบลท่าซุง จังหวัดอุทัยธานี	2-12
2-6 ลักษณะการดำเนินงานของกลุ่มฯที่ตัวอย่างสมาชิกกลุ่มผู้เลี้ยงสัตว์น้ำตำบลท่าซุงจังหวัดอุทัยธานี	2-13
2-7 ความเห็นที่ตัวอย่างสมาชิกมีต่อการดำเนินงานของกลุ่มผู้เลี้ยงสัตว์น้ำตำบลท่าซุงจังหวัดอุทัยธานี	2-15
2-8 ความเห็นของตัวอย่างสมาชิกเกี่ยวกับความสามารถในการดำเนินงานของกลุ่มผู้เลี้ยงสัตว์น้ำ ตำบลท่าซุงจังหวัดอุทัยธานี	2-15
2-9 ความเห็นที่ตัวอย่างสมาชิกมีต่อผลการดำเนินงานของกลุ่มผู้เลี้ยงสัตว์น้ำตำบลท่าซุง จังหวัดอุทัยธานี	2-16
2-10 การประเมินความสามารถของตนเองในการร่วมทำงานโดยตัวอย่างสมาชิกกลุ่มผู้เลี้ยงสัตว์น้ำตำบลท่าซุง จังหวัดอุทัยธานี	2-16
2-11 การประเมินความสามารถของผู้ในกลุ่มฯโดยโดยตัวอย่างสมาชิกกลุ่มผู้เลี้ยงสัตว์น้ำตำบลท่าซุง จังหวัดอุทัยธานี	2-17
3-1 รูปแบบการเลี้ยงสัตว์น้ำของตัวอย่างสมาชิกกลุ่มผู้เลี้ยงสัตว์น้ำตำบลท่าซุงจังหวัดอุทัยธานี	3-1
3-2 อัตราการปล่อยลูกพันธุ์สัตว์น้ำและอัตราสัตว์น้ำที่เลี้ยงรอดโดยตัวอย่างสมาชิก กลุ่มผู้เลี้ยงสัตว์น้ำตำบลท่าซุง จังหวัดอุทัยธานี	3-3
3-3 ระยะเวลาอัตรารอดและจำนวนรอบที่เลี้ยงสัตว์น้ำโดยตัวอย่างสมาชิกกลุ่มผู้เลี้ยงสัตว์น้ำตำบลท่าซุง จังหวัดอุทัยธานี	3-4
3-4 การได้มาซึ่งพันธุ์สัตว์น้ำที่ตัวอย่างสมาชิกกลุ่มผู้เลี้ยงสัตว์น้ำตำบลท่าซุง จังหวัดอุทัยธานี ใช้ในการเพาะเลี้ยง	3-5
3-5 ต้นทุน-รายได้การเลี้ยงปลาแรดในกระชังของตัวอย่างสมาชิกกลุ่มผู้เลี้ยงสัตว์น้ำ ตำบลท่าซุง จังหวัดอุทัยธานี	3-7

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่	หน้า
3-6 ต้นทุน-รายได้การเลี้ยงปลาสังกะวาดในกระชังของตัวอย่างสมาชิกกลุ่มผู้เลี้ยงสัตว์น้ำตำบลท่าซุง จังหวัดอุทัยธานี	3-8
3-7 ต้นทุน-รายได้การเลี้ยงปลาดุกในกระชังของตัวอย่างสมาชิกกลุ่มผู้เลี้ยงสัตว์น้ำตำบลท่าซุงอุทัยธานี	3-10
3-8 ต้นทุน-รายได้การเลี้ยงปลาสร้อยในกระชังของตัวอย่างสมาชิกกลุ่มผู้เลี้ยงสัตว์น้ำตำบลท่าซุงอุทัยธานี	3-11
3-9 ต้นทุน-รายได้การเลี้ยงปลาทับทิมในกระชังของตัวอย่างสมาชิกกลุ่มผู้เลี้ยงสัตว์น้ำตำบลท่าซุง จังหวัดอุทัยธานี	3-13
3-10 ต้นทุน-รายได้การเลี้ยงปลาสร้อยร่วมกับปลาแรดในกระชังของตัวอย่างสมาชิกกลุ่มผู้เลี้ยงสัตว์น้ำ ตำบลท่าซุง จังหวัดอุทัยธานี	3-14
3-11 ต้นทุน-รายได้การเลี้ยงปลานิลร่วมกับปลาแรดในกระชังของตัวอย่างสมาชิกกลุ่มผู้เลี้ยงสัตว์น้ำ ตำบลท่าซุงจังหวัดอุทัยธานี	3-16
3-12 ต้นทุน-รายได้การเลี้ยงปลาเทโพร่วมกับปลาสร้อยและปลาแรดในกระชังของตัวอย่างสมาชิก กลุ่มผู้เลี้ยงสัตว์น้ำตำบลท่าซุงจังหวัดอุทัยธานี	3-18
3-13 แหล่งขายผลผลิตสัตว์น้ำของตัวอย่างสมาชิกกลุ่มผู้เลี้ยงสัตว์น้ำตำบลท่าซุง จังหวัดอุทัยธานี	3-22
3-14 ร้อยละของตัวอย่างสมาชิกกลุ่มผู้เลี้ยงสัตว์น้ำตำบลท่าซุงจังหวัดอุทัยธานี ที่ขายผลผลิตให้แก่แหล่ง รับซื้อต่างๆ	3-23
3-15 จำนวนผู้รับซื้อผลผลิตขาประจำและขาจรจากตัวอย่างสมาชิกกลุ่ม ผู้เลี้ยงสัตว์น้ำตำบลท่าซุง จังหวัดอุทัยธานี	3-24
3-16 การรับรู้ข่าวสารราคาลูกพันธุ์สัตว์น้ำโดยตัวอย่างสมาชิกกลุ่มผู้เลี้ยงสัตว์น้ำตำบลท่าซุง จังหวัดอุทัยธานี	3-25
3-17 การรับรู้ข่าวสารราคาอาหารสัตว์น้ำโดยตัวอย่างสมาชิกกลุ่มผู้เลี้ยงสัตว์น้ำตำบลท่าซุง จังหวัดอุทัยธานี	3-26
3-18 การรับรู้ข่าวสารราคาผลผลิตสัตว์น้ำโดยตัวอย่างสมาชิกกลุ่มผู้เลี้ยงสัตว์น้ำตำบลท่าซุง จังหวัดอุทัยธานี	3-28

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่	หน้า
3-19 การกำหนดราคาผลผลิตที่ขายโดยตัวอย่างสมาชิกกลุ่มผู้เลี้ยงสัตว์น้ำตำบลท่าซุง จังหวัดอุทัยธานี	3-29
3-20 แนวโน้มการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำของตัวอย่างสมาชิกกลุ่มผู้เลี้ยงสัตว์น้ำตำบลท่าซุง จังหวัดอุทัยธานี	3-30
3-21 แนวโน้มการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำของตัวอย่างสมาชิกกลุ่มผู้เลี้ยงสัตว์น้ำตำบลท่าซุง จังหวัดอุทัยธานี	3-31
3-22 ความสนับสนุนที่ตัวอย่างสมาชิกกลุ่มผู้เลี้ยงสัตว์น้ำตำบลท่าซุง จังหวัดอุทัยธานี ได้รับจากหน่วยงาน ของรัฐ	3-33
3-23 ความเห็นที่ตัวอย่างสมาชิกกลุ่มผู้เลี้ยงสัตว์น้ำตำบลท่าซุงจังหวัดอุทัยธานี มีต่อความ สนับสนุนที่ได้รับ จากหน่วยงาน ของรัฐ	3-34
3-24 ความสนับสนุนที่ตัวอย่างสมาชิกกลุ่มผู้เลี้ยงสัตว์น้ำตำบลท่าซุงจังหวัดอุทัยธานี ต้องการจากหน่วย งานรัฐ	3-35
3-25 ปัญหาและอุปสรรคด้านการผลิตและด้านการตลาดที่รายงานโดยตัวอย่างสมาชิกกลุ่มผู้เลี้ยงสัตว์น้ำ ตำบลท่าซุง จังหวัดอุทัยธานี	3-37

สารบัญภาพ

ภาพที่	หน้า
2-1 แสดงที่ตั้งตำบลท่าซุง	2-8
2-2 แผนที่ชุมชนตำบลท่าซุง	2-9

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความนำ

ผลจากการศึกษาในโครงการ “การสร้างเสริมความสามารถของเกษตรกรผู้เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำไทยเพื่อก้าวเข้าสู่การเป็นประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน: สถานภาพและการมองไปข้างหน้า” พบว่าปัญหาที่สำคัญของการพัฒนาการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำในประเทศไทยคือ การที่มีเกษตรกรรายย่อยจำนวนมากและมีที่ตั้งกระจาย เกษตรกรขาดอำนาจต่อรองทางการค้า จากการพึ่งพากับพ่อค้าคนกลางทั้งระดับค้าส่งและค้าปลีก ปัญหาจะสามารถแก้ไขและเพิ่มสมรรถนะด้านการจัดหาปัจจัยการผลิต การผลิต และการตลาดได้หากเกษตรกรมีการดำเนินการในลักษณะเป็นผู้ประกอบการแบบรวมกลุ่มจัดองค์กรชุมชน (เรื่องไร โตฤกษ์ และคณะ 2556)

การรวมกลุ่มเพื่อจัดองค์กรชุมชนของเกษตรกรผู้เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำที่ผ่านมาทำกันในหลายรูปแบบ มีทั้งที่รวมตัวกันในรูปกลุ่มผู้เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำโดยไม่ได้จดทะเบียนเป็นนิติบุคคล การรวมกลุ่มโดยจดทะเบียนเป็นนิติบุคคล ซึ่งมักจะใช้ชื่อกลุ่มผู้เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ จดทะเบียนเป็นวิสาหกิจชุมชน หรือจดทะเบียนเป็นสหกรณ์ การจัดองค์กรชุมชนในรูปแบบต่าง ๆ เหล่านี้มีทั้งที่ประสบผลสำเร็จช่วยพัฒนาการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ สร้างความเข้มแข็งให้แก่เกษตรกรผู้เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ และที่ไม่ประสบความสำเร็จด้วยปัญหาอุปสรรคที่เกิดขึ้นหลายประการ ต้องเลิกดำเนินการไปในที่สุด

กลุ่มผู้เลี้ยงสัตว์น้ำตำบลท่าซุง จังหวัดอุทัยธานี เป็นกลุ่มเกษตรกรจดทะเบียนเป็นนิติบุคคล เป็นรูปแบบหนึ่งจากสี่รูปแบบของโครงการวิจัย “การเสริมสร้างสมรรถนะเกษตรกรผู้เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำโดยการจัดการองค์กรชุมชน” การเลือกกลุ่มผู้เลี้ยงสัตว์น้ำตำบลท่าซุงทำการศึกษาครั้งนี้ เนื่องจากเป็นกลุ่มที่มีความโดดเด่น ประสบความสำเร็จในการบริหารกลุ่ม จนได้รับคัดเลือกให้เป็นสถาบันเกษตรกรดีเด่น ประจำปี 2557 สาขากลุ่มเกษตรกรทำประมงหรือกลุ่มเกษตรกรเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ

การศึกษานี้มุ่งที่จะศึกษาการจัดองค์กรชุมชนของเกษตรกร หารูปแบบและปัจจัยที่ทำให้ประสบความสำเร็จ ตลอดจนปัญหาอุปสรรคที่เกิดขึ้นและแนวทางการแก้ไขจากการรวมกลุ่มจัดองค์กรชุมชนที่ผ่านมา เพื่อเสนอแนะแนวทางการสร้างเสริมความเข้มแข็งของเกษตรกรผู้เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำโดยการจัดการองค์กรชุมชน ร่วมกันพัฒนาการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำอย่างยั่งยืนให้เข้มแข็ง ยกระดับรายได้และความเป็นอยู่ของเกษตรกรผู้เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำเพิ่มผลผลิตจากการเพาะเลี้ยงมาทดแทนปริมาณสัตว์น้ำที่ลดลงจากการทำประมงตามแหล่งน้ำธรรมชาติ และรักษาความเป็นผู้นำในภาคการประมง

1.2 แนวคิดทฤษฎีและการทบทวนเอกสารเชิงสังเคราะห์

1.2.1 การจัดองค์กรชุมชนของผู้เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำในประเทศไทย

การจัดองค์กรชุมชนของเกษตรกรในด้านประมงและด้านผู้เลี้ยงสัตว์น้ำในประเทศไทยที่เกิดขึ้นในหลายพื้นที่พบว่าจุดเด่น จุดด้อย โอกาส อุปสรรค และปัญหาต่างๆ ของการจัดองค์กรให้ประสบความสำเร็จแตกต่างกันไปขึ้นอยู่กับลักษณะของแต่ละองค์กรชุมชน

แสงเทียน อัจจิมากร และคณะ (2551) รายงานไว้ว่าเหตุผลหลักของการที่สมาชิกเข้าร่วมองค์กรชุมชนในรูปแบบสหกรณ์การเลี้ยงกุ้ง คือ การได้รับการสนับสนุนปัจจัยการผลิต ต้องการความช่วยเหลือจากกลุ่มในด้าน เทคนิค การเลี้ยงกุ้งอย่างยั่งยืน และการได้รับการกู้ยืมเงิน

สำหรับการรวมกลุ่มของเกษตรกรผู้เลี้ยงกุ้งกุลาดำโดยการให้หน่วยงานราชการจัดตั้ง รัชชัย นิติรัฐสุวรรณ และคณะ (2546) กล่าวว่า เกษตรกรได้รับประโยชน์ในด้านต่างๆ คือ การเลี้ยงเป็นระบบมีการพัฒนาทำให้ดีขึ้น มีการแลกเปลี่ยนความรู้และข่าวสาร มีความเป็นกลาง ลดความเสี่ยง เพิ่มอำนาจการต่อรอง อย่างไรก็ตามการรวมกลุ่มโดยให้หน่วยงานราชการจัดตั้งนั้น มีความยุ่งยากมีความซับซ้อนของระบบรัฐบาล หากเกษตรกรร่วมกันจัดตั้งองค์กรจะทำให้มีอำนาจการต่อรองมากขึ้น มีระบบแนวทางการเลี้ยงกุ้งที่เหมือนกัน สามารถแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์ในการเลี้ยงกุ้ง

แสงเทียน อัจฉิมามกุล และคณะ (2551) ได้สอบถามความคิดเห็นจากเกษตรกรที่เป็นสมาชิกสหกรณ์ผู้เลี้ยงกุ้งเกี่ยวกับการดำเนินงานของสหกรณ์ว่าควรจะดำเนินงานอย่างไร พบว่า ปัจจัยสำคัญของการดำเนินงานสหกรณ์ควรเน้น ด้านการรับรู้ข่าวสารการประมง ข่าวสารในการเลี้ยงกุ้ง ความรู้ในการเลี้ยงกุ้งชาวแวนนาไม การมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกและผู้นำควรมีปฏิสัมพันธ์ที่ดี ไม่ควรมีผลประโยชน์แอบแฝง ควรเสริมสร้างความรู้สึกต่อการมีส่วนร่วมในการเป็นเจ้าของสหกรณ์ รวมทั้งไม่เน้นผลกำไร

เมื่อได้ทบทวนงานวิจัยข้างต้นในด้านการจัดการเชิงชุมชน จะนำปัจจัยที่มีผลต่อการจัดองค์กรมาประยุกต์กับการศึกษาในครั้งนี้ เช่น ในด้านประโยชน์ของการรวมกลุ่ม ปัจจัยที่ส่งเสริมให้กลุ่มเข้มแข็ง การสร้างควมมีส่วนร่วมของสมาชิก การพัฒนาระบบข่าวสารของหน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชน รวมทั้งการประสานงานกับหน่วยงานต่างๆ

1.2.2 เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาการจัดองค์กรชุมชน

เครื่องมือที่จะนำมาใช้ในการศึกษารั้งนี้ประกอบด้วย การศึกษาภาวะเศรษฐกิจและสังคม การศึกษาการผลิตการตลาดและราคา การวิเคราะห์ SWOT การใช้แบบจำลอง CIPP การจัดการทรัพยากรในพื้นที่อย่างมีส่วนร่วมและระบบนิเวศวิธีสำหรับการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ (Ecosystem Approach to Aquaculture, EAA) นำเครื่องมือเหล่านี้มาใช้ประกอบการระบุปัจจัยที่กำหนดความสำเร็จของการจัดองค์กรชุมชนของเกษตรกรผู้เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำในประเทศไทยและแนวทางการพัฒนาสมรรถนะของเกษตรกรด้วยการจัดองค์กรชุมชน โดยพิจารณาประเด็นที่เกี่ยวข้อง ดังต่อไปนี้

1) การศึกษาภาวะเศรษฐกิจสังคมรวมทั้งสภาวะทางกายภาพและสิ่งแวดล้อมของชุมชน

การศึกษาจะช่วยให้ความเข้าใจเกี่ยวกับสภาวะการพัฒนาองค์กรชุมชน ได้ข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับชุมชนและการจัดองค์กรชุมชนที่ปฏิบัติอยู่ การศึกษาด้านการผลิตและการตลาดของชุมชนเกษตรกรผู้เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำมีการศึกษาไว้บ้างแล้ว เช่นงานของเรื่องไร โตฤชณะและคณะ (2556) ซึ่งศึกษาด้านทุนการผลิตและการตลาดสัตว์น้ำที่สำคัญสิบสองชนิดซึ่งได้จากการเพาะเลี้ยง พบว่าส่วนมากเกษตรกรยังสามารถทำกำไรได้ และต้นทุนหลักเป็นค่าอาหารสัตว์น้ำ ซึ่งผู้ค้าปัจจัยการผลิตมักจะเป็นผู้กำหนดราคา ในด้านการขายผลผลิตเกษตรกรยังมีทางเลือกจำกัดในการกระจายผลผลิต นอกจากนี้ยังมีงานวิจัยที่ดำเนินการโดยสำนักวิจัยเศรษฐกิจการเกษตร สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร เช่น เศรษฐกิจการผลิตและการตลาดหอยแครง (สำนักวิจัยเศรษฐกิจการเกษตร, 2552) เศรษฐกิจการผลิตและการตลาดกุ้งก้ามกราม(สำนักวิจัยเศรษฐกิจการเกษตร, 2554) และ รูปแบบการผลิตกุ้งทะเลทางเลือกกรณีศึกษาสหกรณ์ผู้เลี้ยงกุ้งลุ่มน้ำบางปะกง (สำนักวิจัยเศรษฐกิจการเกษตร, 2555) มีข้อเสนอสนับสนุนการรวมกลุ่มเพื่อสร้างความเข้มแข็งให้แก่เกษตรกรผู้เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ ในส่วนของการศึกษาโซ่อุปทาน วลัยลักษณ์ อัครวิวงศ์และคณะ (2549) ศึกษาการจัดการโซ่อุปทานอุตสาหกรรมกุ้งขาวของประเทศไทยและเสนอให้เกษตรกรรวมกลุ่มเพื่อสร้างความเข้มแข็งในการซื้ออาหารกุ้งและพันธุ์กุ้งที่มีคุณภาพ รวมทั้งเพื่อพัฒนาความสามารถทั้งในการเทคโนโลยีและตลาดของกลุ่มเกษตรกร

2) แนวคิดด้านการบริหารโดยการวิเคราะห์ด้วยจุดเด่น ข้อจำกัด โอกาส และอุปสรรค (SWOT)

การวิเคราะห์ SWOT เป็นการวิเคราะห์การบริหารองค์กร ซึ่งสามารถนำมาใช้ได้ทั้งหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน หรือกลุ่มการทำงานในด้านต่างๆ การวิเคราะห์จะพิจารณาถึง จุดเด่น (Strength) จุดด้อย (Weakness) โอกาส (Opportunity) และอุปสรรค (Threat) ของการบริหารองค์กรนั้นๆ การวิเคราะห์ SWOT เป็นแนวทางสำหรับการระบุจุดเด่น จุดด้อย โอกาส และอุปสรรค เพื่อพิจารณาใช้ในการสนับสนุนการวางแผนกลยุทธ์

วิธีการของการวิเคราะห์ SWOT พัฒนามาจากธุรกิจและอุตสาหกรรม ในการศึกษาครั้งนี้ได้นำมาใช้ในการวิเคราะห์การทำงานขององค์กรชุมชน เครื่องมือนี้มีจุดเด่นในด้านของการนำไปใช้ได้อย่างง่ายกับทุกระดับของการดำเนินงาน แบ่งองค์ประกอบของ SWOT ได้ทั้งหมดสองส่วน ส่วนแรกเรียกว่าปัจจัยภายใน ที่มาจากทรัพยากรและประสิทธิภาพขององค์กรโดยตรง อันประกอบด้วย

- ทรัพยากรมนุษย์ ได้แก่ พนักงาน อาสาสมัคร สมาชิกองค์กร กลุ่มประชากรเป้าหมาย เป็นต้น
- ทรัพยากรทางกายภาพ ได้แก่ สถานที่ตั้ง สิ่งก่อสร้าง และอุปกรณ์ต่างๆ
- ทรัพยากรการเงิน ได้แก่ ทุนสนับสนุนธุรกิจ แหล่งเงินทุนจากหน่วยงานต่างๆ และแหล่งของการได้มาของรายได้
- กิจกรรมและกระบวนการดำเนินงาน ได้แก่ โครงการต่างๆ ในการดำเนินงานขององค์กร ระบบการทำงานในองค์กร
- ประสิทธิภาพที่ผ่านมา เช่น การสร้างชื่อเสียงที่ผ่านมาขององค์กร การเรียนรู้ความสำเร็จ

การพิจารณาจุดเด่นและจุดด้อย สามารถพิจารณาจากปัจจัยดังที่กล่าวมาข้างต้น และในการพิจารณาวิเคราะห์ต้องมองถึงคู่แข่งที่เผชิญอยู่ด้วย เพื่อให้ทราบว่าจุดเด่นและจุดด้อยนั้นแตกต่างจากคู่แข่งอย่างไร โดยปกติอาจพิจารณาโดยใช้ Value chain (Porter, 1985) ที่ประกอบด้วย การวิเคราะห์ ปัจจัยนำเข้า การผลิต การส่งสินค้า การตลาด และการบริหารเป็นกิจกรรมหลัก และการจัดหาวัตถุดิบ การจัดการทรัพยากรมนุษย์ การวิจัยและพัฒนาโดยเทคโนโลยี และ การเงิน ซึ่งเป็นกิจกรรมเสริม มาวิเคราะห์เพิ่มเติมเพื่อให้มองภาพชัดเจนขึ้นได้

สำหรับ ในส่วนของการวิเคราะห์ปัจจัยภายนอก หรือ โอกาสและอุปสรรค มาจากส่วนสิ่งแวดล้อมภายนอก ที่อาจกระทบกับองค์กรได้ ได้แก่

- แนวโน้มในอนาคตของอุตสาหกรรมที่ศึกษา
- แนวโน้มด้านเศรษฐกิจ ซึ่งอาจเป็นระดับประเทศ หรือระดับต่างประเทศ
- แหล่งเงินทุนจากหน่วยงานภายนอก
- สภาพประชากรศาสตร์ เช่น การเปลี่ยนแปลงอายุ เชื้อชาติ เพศ วัฒนธรรมต่างๆ ของพื้นที่นั้นๆ
- สิ่งแวดล้อมทางกายภาพที่มีผลต่ออุตสาหกรรม
- กฎหมายหรือกฎระเบียบต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับอุตสาหกรรม

สามารถนำ SWOT มาสร้างกลยุทธ์ที่นำไปพัฒนาองค์กร/ธุรกิจ ที่ได้วิเคราะห์ ซึ่งสามารถสร้างได้ทั้งหมด 4 รูปแบบ

(1) กลยุทธ์เชิงรุก พิจารณาจากจุดเด่น และโอกาส เพื่อดึงเอาจุดเด่นที่มีอยู่มาเสริมสร้างและปรับใช้

(2) **กลยุทธ์ป้องกัน** พิจารณาจุดเด่นและอุปสรรค สถานการณ์นี้เกิดขึ้นจากการที่สภาพแวดล้อมไม่เอื้ออำนวยต่อการดำเนินงาน แต่ตัวองค์กรมีข้อได้เปรียบ ใช้ประโยชน์จากจุดเด่นที่มีสร้างโอกาสด้านอื่นๆ แทน

(3) **กลยุทธ์แก้ไข** พิจารณาจากจุดด้อยและโอกาส โดยนำโอกาสข้อได้เปรียบด้านการแข่งขันอยู่หลายประการ เพื่อแก้ไขจุดอ่อนภายในต่างๆ

(4) **กลยุทธ์ตั้งรับ** พิจารณาจากจุดอ่อนและอุปสรรค เพื่อลดอุปสรรคและระงับจุดอ่อน ที่คาดว่าจะเกิดขึ้นให้เกิดขึ้นน้อยที่สุด

3) แนวคิดเกี่ยวกับการประเมินแบบชิปปี้ (CIPP Model)

การประเมินแบบชิปปี้ หรือที่เรียกว่า CIPP Model คิดค้นโดย Stufflebeam (1971) เพื่อประเมินว่า โครงการบรรลุวัตถุประสงค์ของโครงการหรือไม่ อีกทั้งยังเป็นการประเมินเพื่อให้รายละเอียดต่างๆ เพื่อช่วยในการตัดสินใจเกี่ยวกับโครงการ และยังเป็นแบบจำลองที่ได้รับความสนใจจากนักประเมินผลเป็นอย่างมากในปัจจุบันคำว่า CIPP เป็นคำย่อของคำว่า Context , Input , Process และ Product โดยรูปแบบของการประเมินมีจุดมุ่งหมายเพื่อรวบรวมข้อมูลหรือสารสนเทศเพื่อนำไปใช้ในการตัดสินใจทางเลือกที่เหมาะสมสิ่งที่ทำการประเมินภายใต้แบบจำลองชิปปี้ประกอบด้วย การประเมินสภาวะแวดล้อม (Context Evaluation: C) เป็นการประเมินเพื่อพิจารณาหลักการและเหตุผลความจำเป็นที่ต้องดำเนินโครงการประเด็นปัญหาและความเหมาะสมของเป้าหมายโครงการ การประเมินปัจจัยนำเข้า (Input Evaluation: I) เป็นการประเมินเพื่อพิจารณาความเหมาะสมของความพอเพียงของทรัพยากร อาทิเช่น จำนวนคน งบประมาณ วัสดุอุปกรณ์รวมทั้งเทคโนโลยีและแผนการของการดำเนินการโครงการ การประเมินกระบวนการ (Process Evaluation: P) เป็นการประเมินเพื่อหาข้อบกพร่องของการดำเนินการที่จะใช้เป็นข้อมูลในการพัฒนาแก้ไขปรับปรุงให้การดำเนินการช่วงต่อไปมีประสิทธิภาพมากขึ้น การประเมินผลผลิตที่เกิดขึ้น (Product Evaluation: P) เป็นการประเมินเพื่อเปรียบเทียบผลผลิตที่เกิดขึ้นกับจุดประสงค์ของโครงการรวมทั้งการพิจารณาในประเด็นของการยุบเลิกขยายหรือปรับเปลี่ยนโครงการ (อมรทิพย์ แท้เที่ยงธรรม, 2546)

มีการใช้การประเมินแบบชิปปี้ วิเคราะห์การดำเนินงานขององค์กรชุมชนหลายรูปแบบ เช่น หนึ่งผลิตภัณฑ์หนึ่งตำบล (OTOP) วิสาหกิจชุมชน และธุรกิจขนาดกลางและย่อม ตัวอย่างงานวิจัยที่ใช้แบบจำลอง CIPP เช่น การประเมินผลการดำเนินงานของหมู่บ้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีประจำปี 2555 (สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย 2556) เพื่อระบุหมู่บ้านที่สามารถพัฒนาเป็นหมู่บ้านแม่ข่าย การศึกษาศักยภาพของเครือข่ายอินแปลงในสามจังหวัดคือ กาฬสินธุ์ สกลนคร และอุดรธานี ในการสร้างคนรุ่นใหม่เพื่อการพัฒนาท้องถิ่นอย่างยั่งยืน (ชนินทร์ วะสินนท์ และคณะ 2555) การประเมินผลการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนสายบัวในการพัฒนาผลิตภัณฑ์เพื่อรองรับการเป็นประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (สุมาลี สันติพลวุฒิ และคณะ 2556)

ที่ผ่านมาพบว่าการประเมินผลการดำเนินงานจะมีทั้งการประเมินกลุ่มเกษตรกร สหกรณ์ กลุ่ม OTOP และโครงการต่างๆ ที่หลากหลายไม่เฉพาะด้านเกษตรเท่านั้น เช่น ชนิดา คุ่มภัย (2543) ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จของกลุ่มสหกรณ์สตรีในจังหวัดลพบุรี ผลการศึกษาพบว่าปัจจัยนำเข้าคือ ปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ การศึกษา การได้รับการฝึกอบรม ระยะเวลาการเป็นสมาชิกกลุ่ม มีผลต่อความสำเร็จของกลุ่ม แต่ อายุ อาชีพ รายได้ และการเข้าเป็นสมาชิกกลุ่มอื่นไม่มีผลต่อความสำเร็จของกลุ่ม ด้านกระบวนการ การมีส่วนร่วมในกิจกรรมของกลุ่ม การติดต่อประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และการได้รับผลประโยชน์ของสมาชิกกลุ่มมีผลต่อความสำเร็จของกลุ่ม แต่ความรู้ความเข้าใจในวัตถุประสงค์ของกลุ่มไม่มีผลต่อความสำเร็จของกลุ่ม

ปรีชา พาชื่นใจ และคณะ (2556) ประเมินผลโครงการสนับสนุนการเลี้ยงปลาในกระชังและบ่อดินในกิจกรรมเลี้ยงปลากะพงขาวในกระชังจังหวัดนราธิวาส พ.ศ. 2553 – 2554 พบว่าโครงการประสบความสำเร็จในการเพิ่มรายได้แก่เกษตรกรโดยเกษตรกรร้อยละ 89.2 มีรายได้มากกว่า 120,000 บาทเมื่อสิ้นสุดโครงการเกษตรกรมีคุณภาพชีวิตใน

ภาพรวมในระดับดีมากเฉลี่ย 78.76 คะแนนมีความพึงพอใจเฉลี่ยต่อโครงการเท่ากับ 4.72 คะแนนอยู่ในระดับมากการฝึกอบรมกิจกรรมการเลี้ยงปลากระพงขาวในกระชังตรงตามความประสงค์ของเกษตรกรสอดคล้องกับวิถีชีวิตของประชาชนในพื้นที่ผลการทดสอบการปฏิบัติการเลี้ยงปลาของเกษตรกรอยู่ในระดับดีมากแสดงว่าเกษตรกรได้เรียนรู้เทคนิคการปฏิบัติการเลี้ยงปลากระพงขาวเพิ่มขึ้นและประสงค์จะดำเนินการประกอบอาชีพเลี้ยงปลากระพงขาวในกระชังต่อไปจำนวน 63 รายหรือคิดเป็นร้อยละ 96.92 อย่างไรก็ตามในด้านปริมาณปลาที่ได้รับจากการดำเนินโครงการต่ำกว่าเป้าหมายกำหนดพบว่าสาเหตุหลักเกิดจาก 1) เกษตรกรต้องเพิ่มความตระหนักในเรื่องการเลี้ยงปลาเชิงพาณิชย์ 2) เกษตรกรนำผลผลิตไปบริโภคในครัวเรือนและ 3) เกษตรกรนำอาหารปลาจากโครงการส่วนหนึ่งไปเลี้ยงปลาที่เกษตรกรซื้อมาเลี้ยงเพิ่มเติม ดังนั้นเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเลี้ยงปลาจะต้องเพิ่มเทคนิคแนวทางการถ่ายทอดเทคโนโลยีการเลี้ยงและต้องพัฒนาและกระตุ้นให้เกษตรกรตระหนักที่จะเลี้ยงปลาเชิงพาณิชย์เพื่อนำไปสู่ผลผลิตสัตว์น้ำที่เพิ่มขึ้นและรายได้ที่มากขึ้น

ส่วนใหญ่การประเมินแบบชิปปี้จะใช้การสัมภาษณ์เชิงลึกกับกลุ่มเป้าหมายและนำมาจำแนกวิเคราะห์ และมีการสัมภาษณ์เพื่อวัดระดับคะแนน การศึกษาครั้งนี้จะใช้การประเมินแบบชิปปี้ พิจารณาสภาวะทั่วไปของชุมชนและองค์กรชุมชน สิ่งที่เกี่ยวข้องกับองค์กรชุมชน กระบวนการบริหารจัดการขององค์กรชุมชน และผลลัพธ์ของการดำเนินงาน โดยสัมภาษณ์ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียและนำมาจำแนกประเมินวัดความสำเร็จโดยการอธิบายเชิงพรรณนา

4) แนวคิดด้านการจัดการอย่างมีส่วนร่วม

การมีส่วนร่วมของสมาชิกองค์กรชุมชนเป็นปัจจัยสำคัญปัจจัยหนึ่งของการจัดองค์กรที่ดี องค์กรชุมชนจะสามารถดำเนินงานได้ผลดีสร้างความเข้มแข็งให้แก่สมาชิกได้หากสมาชิกมีส่วนร่วมในการดำเนินงานตามพระราชดำรัสที่ว่า “สหกรณ์แปลว่าการทำงานร่วมกัน การทำงานร่วมกันนี้ลึกซึ้งมาก เพราะจะต้องร่วมมือกันในทุกด้าน ทั้งในด้านการที่ทำด้วยร่างกาย ทั้งในด้านการที่ทำด้วยสมอง และการงานที่ทำด้วยใจ ทุกอย่างนี้ขาดไม่ได้ ต้องพร้อม” (พระราชทาน ณ ศาลาดุสิดาลัย 10 ก.ค. 2526)

ในการถอดบทเรียนจากชุมชนที่สามารถจัดองค์กรชุมชนเพื่อการบริหารจัดการทรัพยากรในพื้นที่อย่างมีส่วนร่วม เรื่องไร้ โตกฤษณะ และคณะ (2555) ใช้หลักการของ Ostrom (1999) ศึกษากรณีของชุมชนในเขตเลสบ้านจังหวัดตรัง และ ชุมชนบ้านเปรี๊ตใน จังหวัดตราด พบว่าการที่ชุมชนต้องพึ่งพิงทรัพยากรที่เสื่อมโทรมลงเป็นแรงขับเคลื่อนความร่วมมือของชุมชนเพื่อความอยู่รอด หากคนในชุมชนเห็นประโยชน์ที่จะได้จากการให้ความร่วมมือจัดองค์กรชุมชน มีผู้นำองค์กรที่เข้มแข็งเป็นที่เชื่อถือของคนในชุมชน มีกติกาชุมชนที่ทุกคนมีส่วนร่วมในการจัดทำ มีข้อมูลที่เชื่อถือได้ จะช่วยส่งเสริมให้สามารถจัดองค์กรชุมชนได้ดีขึ้น

ประเด็นที่จะนำมาพิจารณาปัจจัยที่มีผลคือการมีส่วนร่วมของสมาชิกองค์กรชุมชนตามแนวคิดข้างต้น มีดังต่อไปนี้

(1) ผลผลิตของสมาชิก ผลผลิตที่ได้จากสมาชิกองค์กรชุมชน เป็นประเด็นหนึ่งที่ทำให้สมาชิกเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมขององค์กร ทั้งในด้านการซื้อปัจจัยการผลิตและขายผลผลิตผ่านองค์กร ซึ่งทำให้องค์กรสามารถมีรายได้เพื่อใช้ดำเนินงาน ปริมาณผลผลิตของสมาชิกควรมีปริมาณมากพอและทำรายได้สำคัญให้แก่สมาชิก การที่สมาชิกสามารถมีรายได้จากผลผลิตจะเป็นแรงจูงใจให้สมาชิกเข้าร่วมกิจกรรมขององค์กรชุมชน

(2) ประโยชน์ที่สมาชิกได้รับ เป็นแรงจูงใจให้สมาชิกเข้าร่วมกิจกรรมขององค์กรชุมชน ตามลักษณะการดำเนินงานขององค์กรชุมชนผู้เลี้ยงสัตว์น้ำ โดยทั่วไปแล้วประโยชน์ที่สมาชิกได้รับจะอยู่ในรูปของการซื้อปัจจัยการผลิตที่มีคุณภาพจากองค์กรได้ในราคาที่ยุติธรรม ต่ำกว่าราคาซื้อจากเอกชนผู้ค้าปัจจัยการผลิตอื่นๆ การมีตลาดรองรับผลผลิต ขายผลผลิตให้องค์กรชุมชนซึ่งทำหน้าที่รวบรวมผลผลิตไปขายให้ ซึ่งการรวมกันขายเช่นนี้ช่วยให้

เกษตรกรได้รับราคาที่ดีขึ้น ลดโอกาสที่จะถูกกดราคาจากคนกลางโดยทั่วไป ทั้งสมาชิกยังเห็นว่าการรวมกันเป็นองค์กรชุมชนจะสามารถทำให้ได้รับความรู้ตลอดจนข่าวสารเกี่ยวกับการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำรวมทั้งการขายผลผลิตที่ดีขึ้น

(3) **ค่าใช้จ่ายของสมาชิกในการเข้าร่วมกิจกรรมขององค์กรชุมชน** เช่น ค่าหุ้น ค่าธรรมเนียม ตลอดจนค่าใช้จ่ายและค่าเสียโอกาสในการสละเวลาเข้ามาเข้าร่วมกิจกรรมขององค์กรชุมชน ค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้นต้องไม่มากเกินไปกว่าประโยชน์ที่สมาชิกได้รับ จึงจะเป็นแรงจูงใจให้สมาชิกเข้าร่วมกิจกรรมขององค์กรชุมชน

(4) **บรรทัดฐานของสมาชิก** ความมีพื้นฐานที่ใกล้เคียงกัน มีวัฒนธรรมความเชื่อ การดำรงชีพที่ใกล้เคียงกัน มีจริยธรรมใกล้เคียงกัน จะช่วยให้สมาชิกขององค์กรชุมชนมีความเข้าใจไว้วางใจและร่วมมือกันได้ดีขึ้น

(5) **ข้อมูลที่สมาชิกมีทั้งด้านการผลิตและการตลาด** การได้ทราบข้อมูลด้านการผลิตและการตลาดที่เป็นอยู่ ช่วยให้สมาชิกเข้าใจสถานการณ์การเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำที่เป็นอยู่ ซึ่งนำไปสู่ความตระหนักในความจำเป็นที่จะต้องรวมกลุ่มกันเพื่อสร้างความเข้มแข็งให้แก่องค์กรของตน

(6) **การมีบทบาทร่วมตัดสินใจ** หากองค์กรชุมชนให้โอกาสสมาชิกได้มีบทบาทร่วมตัดสินใจในการดำเนินงาน ข้อนี้อาจช่วยให้สมาชิกสนใจมีเข้าร่วมงานขององค์กรมากขึ้น เนื่องจากสมาชิกจะตระหนักในความเป็นเจ้าขององค์กร ซึ่งตนสามารถร่วมคิดร่วมทำร่วมตัดสินใจในการดำเนินงานได้

(7) **ทักษะผู้นำองค์กร** องค์กรชุมชนที่มีผู้นำที่มีทักษะไม่ว่าจะเป็นทักษะในด้านการผลิต การตลาด หรือการบริหารจัดการองค์กร สร้างความเชื่อถือและเชื่อมั่นในหมู่สมาชิก จะสามารถจูงใจให้สมาชิกสนใจเข้ามีส่วนร่วมในกิจกรรมขององค์กรชุมชนได้

(8) **ระเบียบข้อบังคับขององค์กรชุมชน** องค์กรชุมชนที่จดทะเบียนเป็นนิติบุคคลจะต้องมีระเบียบข้อบังคับขององค์กร ซึ่งมีทั้งที่เป็นระเบียบกลางและระเบียบเฉพาะของชุมชน การมีระเบียบข้อบังคับทำให้สมาชิกทราบสิทธิและหน้าที่ของตน ซึ่งมีผลต่อการเข้ามีส่วนร่วมในองค์กรเพื่อรักษาผลประโยชน์ที่ตนพึงจะได้

(9) **บทลงโทษการละเมิดกฎ** เพื่อให้สมาชิกปฏิบัติตามระเบียบข้อบังคับที่ตกลงกันไว้ ในกรณีที่สมาชิกไม่ทำตามความตกลงควรมีบทลงโทษที่ชัดเจน แต่ควรทำในลักษณะค่อยเป็นค่อยไป เช่น เตือนเมื่อละเมิดเป็นครั้งแรก และเพิ่มระดับโทษในครั้งต่อไป ให้โอกาสในการปรับปรุงพฤติกรรมของสมาชิก การละเมิดที่มักจะพบในกรณีขององค์กรชุมชน คือ การไม่เข้าร่วมกิจกรรม ไม่ทำธุรกิจกับองค์กร เช่น ไม่ซื้อปัจจัยการผลิต ไม่ขายผลผลิตให้แก่องค์กรทั้งๆที่ตกลงกันไว้แล้ว ไม่เข้าประชุม ซึ่งเป็นพฤติกรรมที่ไม่ให้ความร่วมมือกับองค์กรชุมชน

(10) **ปฏิสัมพันธ์ของสมาชิกกับองค์กรชุมชน** เพื่อจูงใจให้สมาชิกเข้ามามีส่วนร่วมในองค์กรชุมชน ควรมีการติดต่อสื่อสารและความสัมพันธ์ระหว่างกันที่ช่วยให้สมาชิกได้ทราบการดำเนินงานขององค์กร และมีช่องทางให้สมาชิกเข้าร่วมกิจกรรมร่วมกันคิดร่วมทำงานกับองค์กร

5) แนวคิดด้านระบบนิเวศวิธีสำหรับการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ (Ecosystem Approach to Aquaculture, EAA)

องค์การอาหารและเกษตรแห่งสหประชาชาติ (Food and Agriculture Organization of the United Nation, 2010) นิยามแนวคิดระบบนิเวศไว้ว่า “เป็นกลยุทธ์เพื่อกำหนดนโยบายในระดับสูงขึ้นไปที่จะสะท้อนเป้าหมายความตกลงการพัฒนาการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ ทั้งในระดับ ประเทศ ภูมิภาค และสากล เพื่อส่งเสริมการพัฒนาอย่างยั่งยืน ความเป็นธรรม และการคืนสภาพของระบบนิเวศ-สังคมที่สัมพันธ์กัน” และได้พัฒนาระบบนิเวศวิธีสำหรับการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ (Ecosystem Approach to Aquaculture, EAA) เพื่อให้การพัฒนาการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำสามารถทำได้อย่างบูรณาการโดยคำนึงถึง สภาวะสังคม สภาวะเศรษฐกิจ และสภาวะกายภาพสิ่งแวดล้อม ให้เป็นการพัฒนาที่ยั่งยืน มีความเป็นธรรม โดยคำนึงความสัมพันธ์ระหว่างสังคมและนิเวศ ดังได้กล่าวมา บูรณาการประเด็นความรู้เกี่ยวกับสัตว์น้ำ นโยบายการพัฒนาการเพาะเลี้ยง และการจัดการการเพาะเลี้ยง การดำเนินการให้ความสำคัญแก่บทบาทของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

ซึ่งต้องอาศัยการจัดองค์กรที่เข้มแข็ง และการกำหนดกลยุทธ์การพัฒนาโดยยึดหลักว่าการพัฒนาจะต้องไม่ทำให้เกิดความเสียหายแก่ระบบนิเวศ เพื่อให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียมีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นอย่างเป็นธรรม และคำนึงถึงความเกี่ยวข้องกับภาคส่วนอื่นๆ

การศึกษาครั้งนี้พิจารณาแนวคิดที่เกี่ยวข้องกับระบบนิเวศวิธีในส่วนที่เกี่ยวกับองค์กรชุมชนสี่ประเด็น คือ ความสัมพันธ์ระหว่างการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำกับระบบนิเวศ ปัญหาของการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ ความสัมพันธ์ระหว่างคนในชุมชน และการทำงานขององค์กรชุมชนกับภาคส่วนอื่น โดยให้ความสำคัญแก่การดำเนินงานขององค์กรชุมชนในสี่ประเด็นนี้ ทั้งนี้อยู่บนสมมุติฐานว่าการมีความตระหนักในระบบนิเวศที่องค์กรชุมชนมีอยู่ จะนำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน ความเป็นธรรม และการคืนสภาพของระบบนิเวศ-สังคมในที่สุด

6) ปัจจัยที่มีผลต่อการจัดองค์กรชุมชน

การศึกษาการจัดองค์กรชุมชนในครั้งนี้จะใช้เครื่องมือทั้งห้าดังกล่าวมาข้างต้นมาประมวลเพื่อระบุปัจจัยที่มีผลต่อการจัดองค์กรชุมชนของกลุ่มผู้เลี้ยงสัตว์น้ำตำบลท่าซุง จังหวัดอุทัยธานี ปัจจัยที่กำหนดความสำเร็จ มีทั้งปัจจัยภายในกลุ่มฯ และ ปัจจัยภายนอกกลุ่มฯ ปัจจัยภายในประกอบด้วย ปัจจัยด้านบุคคล ทั้งสมาชิก ผู้นำกลุ่มฯ และพนักงาน ปัจจัยด้านพื้นที่ ได้แก่ ที่ตั้งของกลุ่มฯ ปัจจัยด้านทุนดำเนินงานของกลุ่มฯ และ ปัจจัยด้านการดำเนินงานของกลุ่มฯ ได้แก่ บริหารการผลิต การจัดหาปัจจัยการผลิต การรวบรวมผลผลิต การให้สินเชื่อ การออมทรัพย์ การแปรรูป การตลาด การประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และการสื่อสารทำความเข้าใจกับสมาชิก ปัจจัยภายนอกกลุ่มฯ ประกอบด้วย ปัจจัยด้านบุคคลที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ เจ้าหน้าที่จากหน่วยงานของกรมประมง เจ้าหน้าที่จากสหกรณ์จังหวัด รวมทั้งกรมตรวจบัญชีสหกรณ์ ผู้นำท้องถิ่น ตลอดจนปราชญ์ชาวบ้าน เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องอื่นๆ และ ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียอื่นๆ ปัจจัยด้านพื้นที่ ได้แก่ สภาพแวดล้อม การคมนาคม การสื่อสาร ตลาดปัจจัยการผลิต และตลาดผลผลิต ปัจจัยด้านทุนสนับสนุนการดำเนินงานของสหกรณ์ฯ ที่ได้รับจากหน่วยงานอื่นๆ และปัจจัยด้านความสนับสนุนดำเนินงานของกลุ่มฯ ที่ได้จากหน่วยงานภาครัฐและเอกชน

การศึกษาการจัดองค์กรชุมชนในครั้งนี้จะใช้วิธีการศึกษาดังกล่าวมาข้างต้นมาประมวลเพื่อระบุปัจจัยที่มีผลต่อการจัดองค์กรชุมชน เสนอแนวทางการพัฒนาความสามารถของผู้เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำในประเทศไทยด้วยการจัดองค์กรชุมชนในที่สุด

1.3 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. ศึกษาตัวอย่างการจัดองค์กรชุมชนของกลุ่มผู้เลี้ยงสัตว์น้ำตำบลท่าซุง จังหวัดอุทัยธานี
2. ระบุปัจจัยที่กำหนดความสำเร็จในการจัดองค์กรชุมชนของกลุ่มผู้เลี้ยงสัตว์น้ำตำบลท่าซุง จังหวัดอุทัยธานี
3. เสนอแนวทางการจัดองค์กรชุมชนของกลุ่มผู้เลี้ยงสัตว์น้ำตำบลท่าซุง จังหวัดอุทัยธานี เพื่อสร้างเสริมสมรรถนะของเกษตรกร

1.4 ระเบียบวิธีวิจัย

1.4.1 ขอบเขตการศึกษา

กำหนดเลือกกลุ่มผู้เลี้ยงสัตว์น้ำตำบลท่าซุง จังหวัดอุทัยธานี สมาชิกกลุ่มผู้เลี้ยงสัตว์น้ำจัดหลายชนิด ได้แก่ ปลานิล ปลาสวาย ปลาช่อน ปลาแรด และปลาเทโพ ซึ่งก่อนหน้านี้ประสบปัญหาการขาดผลผลิตตกต่ำ จึงรวมตัวกันจัดองค์กรชุมชนในรูปของกลุ่มผู้เลี้ยงสัตว์น้ำเมื่อปี พ.ศ.2551 จัดทะเบียนเป็นนิติบุคคล รวบรวมผลผลิตจากกลุ่มเปิดแผงจำหน่ายในตลาดสด ปัจจุบันเป็นที่รู้จักกันทั่วไป สามารถขายผลผลิตได้เร็ว และยังสามารถนำผลผลิตไปแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์

ของฝากต่างๆ เช่น แหนมปลา ปลาเยอ ปลาเส้น ปลาส้ม ปลาแร่ การรวมกลุ่มช่วยให้เกษตรกรสามารถต่อรองราคาอาหารที่ใช้เลี้ยงปลากับผู้ขายอาหารปลา และกลุ่มยังรวมกันทำอาหารปลาใช้เองทั้งชนิดอาหารเม็ดและอาหารสด สามารถลดต้นทุนอาหารได้กว่าครึ่งหนึ่ง และยังเป็นจุดสาธิตการเลี้ยงปลาในกระชังและจุดสาธิตการลดต้นทุนการเลี้ยงสัตว์น้ำ กลุ่มฯ มีแผนขยายงานด้านการท่องเที่ยวโดยการสร้างแพจำหน่ายสินค้าสัตว์น้ำแปรรูปและทำโฮมสเตย์รองรับการท่องเที่ยว

ในปี พ.ศ.2557 กลุ่มผู้เลี้ยงสัตว์น้ำตำบลท่าซุง จังหวัดอุทัยธานี ได้รับคัดเลือกให้เป็นสถาบันเกษตรกรดีเด่น โดยมีข้อเด่นในการมีความคิดริเริ่มและมีแผนงานในอนาคต มีความสามารถในการบริหารจัดการ สมาชิกมีส่วนร่วมและมีบทบาทในการดำเนินงานของสถาบัน มีความมั่นคงและฐานะทางเศรษฐกิจ มีการทำกิจกรรมสาธารณประโยชน์และอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ซึ่งน่าจะนำไปเป็นตัวอย่างการดำเนินงานจัดตั้งองค์กรชุมชนในพื้นที่อื่นๆ ได้ นอกจากนี้กลุ่มผู้เลี้ยงสัตว์น้ำตำบลท่าซุงยังได้สร้างเครือข่ายระหว่างกลุ่มเกษตรกรผู้เลี้ยงสัตว์น้ำในอำเภอเดียวกัน เพื่อแลกเปลี่ยนความรู้ข่าวสารการผลิตและการตลาด เพื่อการต่อรองธุรกิจ และยังพัฒนาการเลี้ยงปลาแรดลุ่มน้ำสะแกกรังผลักดันให้มีการขึ้นทะเบียนสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ (Geographic indication, GI) เป็นตัวอย่างกิจกรรมที่ได้ผลทางการตลาด นอกจากนี้กลุ่มฯยังมีกิจกรรมออมทรัพย์และระดมหุ้นรวมทั้งให้เงินกู้จัดหาแหล่งทุนเพื่อการบริหารจัดการกลุ่มสามารถพึ่งตนเองได้ไม่ต้องรองบประมาณจากรัฐ เป็นการจัดองค์กรที่สมควรนำมาเป็นกรณีศึกษาเพื่อถอดแบบการจัดองค์กรชุมชนสำหรับการพัฒนาการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำต่อไป

1.4.2 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ข้อมูลที่ใช้ในการศึกษาจะใช้ข้อมูลจากการสังเกตการณ์ สัมภาษณ์ และสอบถามเกษตรกรที่เป็นสมาชิกในกลุ่มผู้เลี้ยงสัตว์น้ำตำบลท่าซุง จังหวัดอุทัยธานี ผู้นำชุมชน กรรมการบริหารองค์กรชุมชน และเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องในพื้นที่ โดยกำหนดขนาดตัวอย่าง คือ สัมภาษณ์เชิงลึกกับสมาชิกกลุ่มฯจำนวน 30 ราย ทั้งนี้ในรูปแบบการเลี้ยงและลักษณะการเลี้ยงของสมาชิกไม่มีความแตกต่างกันมาก จึงเก็บแบบสัมภาษณ์ในจำนวน 30 ราย ซึ่งสามารถเป็นตัวแทนของสมาชิกทั้งหมด รวมทั้งสัมภาษณ์ผู้นำชุมชน และเจ้าหน้าที่จำนวน 10 ราย โดยกำหนดออกสำรวจเพื่อรวบรวมข้อมูลในพื้นที่สามครั้งดังนี้

ครั้งที่ 1 การสำรวจเบื้องต้น (Pre-survey) ทำงานในลักษณะ Participatory Action Research (PAR) ร่วมกับผู้นำชุมชน และจัดประชุม Focus group รวบรวมข้อมูลการพัฒนากลุ่มรวมทั้งสถานะเศรษฐกิจและสังคม และลักษณะกายภาพของพื้นที่

ครั้งที่ 2 การสำรวจเพื่อรวบรวมข้อมูลด้านการผลิต การตลาด และการตลาด

ครั้งที่ 3 การสำรวจเพื่อรวบรวมข้อมูลการบริหารจัดการองค์กรชุมชนอย่างมีส่วนร่วม และข้อมูลสำหรับการวิเคราะห์ CIPP SWOT และ EAA

1.4.3 วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาการจัดองค์กรชุมชนของกลุ่มผู้เลี้ยงสัตว์น้ำตำบลท่าซุง จังหวัดอุทัยธานี ในครั้งนี้ เพื่อศึกษาปัจจัยที่เสริมสร้างความเข้มแข็งของกลุ่ม และเสนอแนวทางการเสริมสร้างสมรรถนะของเกษตรกรด้วยการจัดองค์กรชุมชน โดย

- ศึกษาพัฒนาการของการจัดตั้งกลุ่มผู้เลี้ยงสัตว์น้ำตำบลท่าซุง จังหวัดอุทัยธานี และการศึกษาสถานะเศรษฐกิจและสังคม และลักษณะกายภาพของกลุ่มฯ เพื่อให้ทราบความเป็นมาและการพัฒนาชุมชน
- ศึกษาการดำเนินงานด้านการผลิต การตลาด และราคา เพื่อให้ทราบสถานะการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำที่สมาชิกกลุ่มผู้เลี้ยงสัตว์น้ำตำบลท่าซุง จังหวัดอุทัยธานี ดำเนินงานอยู่ในปัจจุบัน

- วิเคราะห์ปัจจัยที่กำหนดความสำเร็จของการจัดตั้งกลุ่มผู้เลี้ยงสัตว์น้ำตำบลท่าซุง จังหวัดอุทัยธานี โดย การวิเคราะห์จุดเด่น-จุดด้อย-โอกาส-อุปสรรค (SWOT) และกลยุทธ์การพัฒนากลุ่มฯ ประเมินการดำเนินงานของกลุ่มฯด้วยการวิเคราะห์ สภาวะทั่วไปของกลุ่มฯ สิ่งที่มีอยู่ กระบวนการ และผลลัพธ์ โดยใช้แบบจำลอง CIPP วิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของสมาชิก และ ระบุประเด็นที่เกี่ยวข้องกับนิเวศวิธีสำหรับการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ (Ecosystem Approach to Aquaculture, EAA)

- นำผลที่ได้จากการศึกษามาประมวลเสนอปัจจัยที่ส่งเสริมและแนวทางการส่งเสริมให้มีการพัฒนาองค์กรชุมชนที่เข้มแข็งเพื่อสร้างเสริมความสามารถของเกษตรกรกลุ่มผู้เลี้ยงสัตว์น้ำตำบลท่าซุง จังหวัดอุทัยธานี

ผลการศึกษาได้แบ่งออกเป็น 4 ส่วนคือ การพัฒนากลุ่มผู้เลี้ยงสัตว์น้ำตำบลท่าซุง จังหวัดอุทัยธานี การเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำที่เกษตรกรดำเนินงานอยู่ในปัจจุบัน การวิเคราะห์ปัจจัยที่กำหนดความสำเร็จของการจัดตั้งกลุ่มเกษตรกร และสรุปปัจจัยที่กำหนดความสำเร็จและแนวทางการพัฒนาสมรรถนะของเกษตรกรผู้เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำโดยการจัดองค์กรชุมชนของกลุ่มผู้เลี้ยงสัตว์น้ำตำบลท่าซุง จังหวัดอุทัยธานี

งานวิจัยฉบับนี้เป็นฉบับหนึ่งในทั้งหมด 5 ฉบับของโครงการ “การเสริมสร้างสมรรถนะเกษตรกรผู้เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำโดยการจัดการองค์กรชุมชน” ซึ่งคณะวิจัยจะมีการประชุมร่วมกันทุกเดือนๆ ละหนึ่งครั้งเพื่อกำหนดแผนงานและทำงานร่วมกันในแต่ละเดือน หลังจากการสำรวจแต่ละครั้งนักวิจัยจะประชุมกลุ่มนักวิจัยเพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูลและร่วมกันวางแผนการทำงานในขั้นต่อไป

บทที่ 2

การพัฒนากลุ่มผู้เลี้ยงสัตว์น้ำตำบลท่าซุง

2.1 การพัฒนากลุ่มเกษตรกร

เริ่มแรก ครอบครัวประธานกลุ่มฯทำไร่นาสวนผสม (ทำนา ปลุกผัก ทำสวน เลี้ยงปลาในร่องสวน) มีรายได้จากการปลุกผัก ผลไม้ ที่ยังเก็บผลผลิตไม่ได้ ก็จะปลูกไม้ล้มลุกแซม ผลผลิตส่วนที่ไม่สวยแจกเพื่อนบ้าน สำหรับปลาในสระจับได้เรื่อยๆ เลี้ยงด้วยผักที่ปลูก การทำไร่นาสวนผสมหากมีใครมีที่ 6 ไร่ 2 งาน ก็เข้ามาทำในแนวเดียวกันเริ่มจากคนที่มีความคิดคล้ายกัน มารวมตัวกัน 10 ราย ช่วยลงหุ้น 3,000-4,000 บาทได้รับคำแนะนำเรื่องไร่นาสวนผสมกับเกษตรจังหวัด ได้รับเงิน 130,000 บาท ขุดบ่อในร่องสวน โครงการไร่นาสวนผสมได้รับความสนใจจากหน่วยงานต่างจังหวัดเข้ามาดูงาน เกษตรกรได้รับการยกย่อง รางวัลเกษตรกรคนเก่ง เกษตรกรตัวอย่าง เกิดความภาคภูมิใจ

ปี 2538 เกิดวิกฤตน้ำท่วม ไร่นาสวนผสม เสียหายสิ้นเชิง (น้ำท่วม 2 เดือน) สมาชิกเกิดความท้อ ประธาน (ซึ่งเป็นผู้ใหญ่บ้านในขณะนั้น) คิดหาอาชีพเป็นรายได้ โดยทำต่อเรื่องสวน แต่คนอื่นไม่มีทุน และในปี 2539 เกิดน้ำท่วมอีก ได้หารือกับผู้เฒ่าผู้ใหญ่ในชุมชน ได้ความคิดสมัยก่อนมีการเลี้ยงปลาในกระชัง สร้างแพ ใต้แพมีการเลี้ยงปลา ถ้า น้ำท่วมกระชังก็ลอยน้ำขึ้น หาแนวร่วมอีก 15 รายร่วมทำกระชัง ลงหุ้นต่อยอดหุ้นเก่า ช่วงนั้นยังไม่มีส่วนราชการเข้ามาช่วย แต่ได้รับการสนับสนุนจากกองทุนเพื่อการลงทุนทางสังคม (Social Investment Fund: SIF) ให้การสนับสนุนโครงการ 200,000 บาท โดยโอนเงินให้เป็นงวดๆ ทำกระชังรุ่นใหม่ที่ทำด้วยเหล็ก จำนวน 15 ลูก ขอประมงจังหวัดเข้ามาช่วยเรื่ององค์ความรู้ในการเลี้ยงปลา แต่เมื่อเลี้ยงไป 1 ปี มีปัญหาเรื่องสายพันธุ์ปลา กรณีสมาชิกหาซื้อลูกปลามาเลี้ยงร่วมกัน การซื้อเองไม่รู้สายพันธุ์ทำให้บางกระชังได้กำไร บางกระชังขาดทุนโดยสรุปปัญหาที่พบในขณะนั้นคือ 1) สายพันธุ์ มาคนละที่ ดูสายพันธุ์ไม่เป็น 2) การตลาด พ่อค้าคนกลางกดราคาคิดราคาเอง 3) อาหารปลาแพงจึงมีแนวคิดนำเงินที่เหลือจากการที่ได้รับการสนับสนุนจากกองทุนSIF ที่ใช้เงินอย่างประหยัดเหลือจำนวน 40,000 บาท เอาไปศึกษาดูงานเพาะพันธุ์ปลาที่สถานีประมงน้ำจืดจังหวัดชัยนาท ได้รับความรู้ให้สมาชิก 2 คน ใช้อบอดินเป็นบ่อเพาะพันธุ์ปลาขายสมาชิกราคาถูก

ต่อมาเกษตรกรผู้เลี้ยงสัตว์น้ำจืด เช่น ปลาแรด ปลานิล ปลาสวาย ปลาดุก และปลาเทโพ ในพื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดอุทัยธานี ประสบปัญหาด้านการตลาดราคาผลผลิตตกต่ำ จึงคิดรวมตัวกัน 15 ราย เป็นแกนนำชักชวนเกษตรกรผู้เลี้ยงสัตว์น้ำรายอื่นๆอีก รวม 40 ราย ขอจัดตั้งกลุ่มเมื่อปี 2551 จดทะเบียนเป็นนิติบุคคล เลขทะเบียน อน1/2551 ที่ตั้งกลุ่ม เลขที่ 31 หมู่ที่ 5 บ้านโรงน้ำแข็ง ตำบลท่าซุง อำเภอเมือง จังหวัดอุทัยธานี ปัจจุบัน กลุ่มมีสมาชิก 179 ราย นางวันเพ็ญ นาทอง เป็นประธานกลุ่ม

วัตถุประสงค์การจัดตั้งกลุ่ม เพื่อรวบรวมผลผลิต นำผลผลิตจากกลุ่มเปิดแผงจำหน่ายเองในตลาดสด ปัจจุบันเป็นที่รู้จักไปทั่ว ผลผลิตขายดีและหมดไวมีการนำผลผลิตมาเพิ่มมูลค่าด้วยการแปรรูปปลาเพื่อเป็นผลิตภัณฑ์ของฝากต่างๆ เช่น แหนมปลาและปลายอด(ผลิตจากปลากลาย) ปลาเส้น(ผลิตจากปลาแรดและปลานิล) ปลาส้ม(ผลิตจากปลานิล ปลาตะเพียน) ปลาร้า(ผลิตจากปลาสวาย ปลาดุก) เป็นต้น

นอกจากนี้การรวมกลุ่มยังมีวัตถุประสงค์เพื่อเพิ่มอำนาจในการต่อรองราคาอาหารปลากับโรงงานผลิตอาหารปลา และมีการทำอาหารปลาทั้งชนิดเม็ดและสดเพื่อใช้ภายในกลุ่มสมาชิก ซึ่งสามารถลดต้นทุนค่าอาหารลงไปได้ประมาณ 60 %ปัจจุบันกลุ่มเป็นจุดสาธิตในการเลี้ยงปลาในกระชังและจุดสาธิตการลดต้นทุนการเลี้ยงสัตว์น้ำสำหรับในอนาคตมีความคิดจัดทำเป็นสถานที่ท่องเที่ยว โดยสร้างเป็นแพจำหน่ายสินค้าแปรรูปด้านประมงจัดทำโฮมสเตย์เพื่อรองรับการท่องเที่ยว

ความสำเร็จของกลุ่มจากอดีตถึงปัจจุบัน สรุปได้ดังนี้

1. กลุ่มได้มีการสร้างเครือข่ายระหว่างกลุ่มเกษตรกรผู้เลี้ยงสัตว์น้ำเพื่อแลกเปลี่ยนความรู้ และข้อมูลข่าวสารการเลี้ยง และการตลาดในพื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดอุทัยธานี ประกอบด้วย 1) กลุ่มเกษตรกรผู้เลี้ยงสัตว์น้ำบ้านน้ำตกตำบลสะแกกรัง 2) กลุ่มเกษตรกรผู้เลี้ยงสัตว์น้ำตำบลสะแกกรัง 3) กลุ่มเกษตรกรผู้เลี้ยงสัตว์น้ำตำบลน้ำซึม 4) กลุ่มเกษตรกรผู้เลี้ยงสัตว์น้ำตำบลอุทัยใหม่และ 5) กลุ่มเกษตรกรผู้เลี้ยงสัตว์น้ำตำบลเกาะเทโพเพื่อสร้างอำนาจในการต่อรองทางธุรกิจด้านการผลิตและการตลาด

2. กลุ่มได้มีการพัฒนาการเพาะเลี้ยงปลาแรด และประชาสัมพันธ์ให้ผู้เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐและเอกชนมีความรู้ ความเข้าใจ จนผลักดันให้ปลาแรดของกลุ่มน้ำสะแกกรัง เป็นสินค้าที่ได้รับการขึ้นทะเบียน สิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ ของไทย (Geographical Indication: GI) ซึ่งเป็นตัวส่งเสริมกลุ่มให้มีความเข้มแข็ง พร้อมส่งเสริมให้เป็นเอกลักษณ์ของจังหวัดอุทัยธานี ซึ่งสามารถช่วยเพิ่มมูลค่าและพัฒนาระบบตลาดปลาแรดในจังหวัดอุทัยธานีให้เป็นที่รู้จัก และมีความต้องการของตลาดอย่างแพร่หลาย

3. กลุ่มได้กำหนดให้มีการออมทรัพย์และการเพิ่มทุน การระดมทุน จะให้สมาชิกลงหุ้นปีละ 1 ครั้ง หุ้นละ 10 บาท โดยสมาชิกต้องถือหุ้นไม่ต่ำกว่า 20 หุ้น/คน/ปีการระดมทุน จะเปิดให้สมาชิกออมทรัพย์ปีละ 1 ครั้ง แล้วแต่สมาชิกจะออม และมีการปล่อยกู้ให้แก่สมาชิกในอัตราร้อยละ 8 ต่อปี นอกจากนี้ ยังมีการจัดหาแหล่งเงินทุนบริหารจัดการภายในกลุ่ม

2.2 โครงสร้างการบริหารและจำนวนสมาชิกกลุ่มเกษตรกร

โครงสร้างคณะกรรมการบริหารกลุ่มผู้เลี้ยงสัตว์น้ำตำบลท่าซุง ประกอบด้วย ประธาน รองประธาน เற்றுญิก เลขานุการ ผู้ตรวจบัญชี 3 คน และกรรมการ 5 คน รวมจำนวน 12 คน ตามระเบียบบริหารกลุ่มคณะกรรมการมีวาระ 2 ปี คณะกรรมการปัจจุบันเป็นชุดที่ 9 มีรายชื่อ ดังนี้

1. นางวันเพ็ญ นาทอง	ตำแหน่ง ประธาน
2. นายสมศักดิ์ อมรรัตนารณ	ตำแหน่ง รองประธาน
3. นางเตือนใจ กลิ่นแย้ม	ตำแหน่ง เற்றுญิก
4. นางสาวนริศรา ทองทิพย์รัตน์	ตำแหน่ง เลขา
5. นางจุฑามาศ วารี	ตำแหน่ง ผู้ตรวจบัญชี
6. นางสาววรรณรัตน์ เอี่ยมสะอาด	ตำแหน่ง ผู้ตรวจบัญชี
7. นายทวนชัย วานิช	ตำแหน่ง ผู้ตรวจบัญชี
8. นายสมศักดิ์ สุนประหัต	ตำแหน่ง กรรมการ
9.นางราตรี สิทธิ	ตำแหน่ง กรรมการ
10.นายสมควร กรุดเจียม	ตำแหน่ง กรรมการ
11.นายวสันต์ พูลสินทรัพย์	ตำแหน่ง กรรมการ
12. นายสมเกียรติ ศิริโชติ	ตำแหน่ง กรรมการ

กลุ่มฯได้กำหนดข้อบังคับกลุ่ม และระเบียบถือใช้ ประกอบด้วย ระเบียบว่าด้วยการให้เงินกู้แก่สมาชิกกลุ่ม เกษตรกร พ.ศ. 2553 ระเบียบว่าด้วยการรับจ่ายและเก็บรักษาเงินสด ระเบียบว่าด้วยการรับฝากเงินฝากออมทรัพย์และ เงินฝากประจำจากสมาชิก และระเบียบว่าด้วยการรวบรวมผลผลิตหรือผลิตภัณฑ์ของสมาชิก

การเป็นสมาชิกกลุ่มฯ ผู้สมัครเข้าเป็นสมาชิกจะต้องยื่นใบสมัครตามแบบที่กำหนด โดยมีค่าธรรมเนียมแรก เข้า คนละ 50 บาท ในวันลงลายมือชื่อในทะเบียนสมาชิก ซึ่งค่าธรรมเนียมนี้ถือเป็นรายได้ของสมาชิกกลุ่มเกษตรกร สมาชิกจะเรียกคืนไม่ได้ จำนวนสมาชิกขอตระเบียนเป็นกลุ่มเกษตรกรเลี้ยงสัตว์น้ำทำซุงครั้งแรกรวม 40 ราย ปัจจุบัน 179 ราย

2.3 ข้อมูลเกี่ยวกับสมาชิกกลุ่มเกษตรกร

จากการสำรวจสมาชิกกลุ่มผู้เลี้ยงสัตว์น้ำตำบลท่าซุง จำนวน 30 ราย ผู้ให้สัมภาษณ์เป็นเพศหญิง ร้อยละ 63 ที่เหลืออีกร้อยละ 37 เป็นเพศชาย อายุเฉลี่ย 58 ปี สถานะสมรสมีบุตร ร้อยละ 67 สถานะโสด ร้อยละ 17 ที่เหลือร้อยละ 13 และ 3 มีสถานะม่าย และสมรสไม่มีบุตร ตามลำดับ จำนวนสมาชิกในครัวเรือนของสมาชิกกลุ่มผู้เลี้ยงสัตว์น้ำตำบล ท่าซุงเฉลี่ย 4 คน ครึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกในครัวเรือนเป็นคนในวัยทำงาน ซึ่งนอกจากจะเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำแล้ว สมาชิกยังทำนา และบางรายทำงานนอกภาคเกษตร อาทิเช่น ค้าขาย รับจ้าง และรับราชการ

ระดับการศึกษาของผู้ให้สัมภาษณ์ส่วนใหญ่อยู่ในระดับประถมศึกษาปีที่ 4 หรือร้อยละ 60 ของจำนวนผู้ให้ สัมภาษณ์ทั้งหมด อยู่ในระดับประถมศึกษาปีที่ 6 ร้อยละ 23 ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ร้อยละ 10 และระดับ มัธยมศึกษาตอนปลาย ร้อยละ 7 (รายละเอียดตามตารางที่ 2-1)

จากการสำรวจสมาชิกกลุ่มผู้เลี้ยงสัตว์น้ำตำบลท่าซุง จำนวน 30 ราย พบว่าสมาชิกมีประสบการณ์การเลี้ยง สัตว์น้ำเฉลี่ย 19 ปี โดยเคยได้รับการฝึกอบรมการเพาะเลี้ยงและแปรรูปสัตว์น้ำร้อยละ 83 โดยได้รับการฝึกอบรมจาก ภาครัฐร้อยละ 63 จากกลุ่มผู้เลี้ยงสัตว์น้ำตำบลท่าซุงร้อยละ 47 และอีกร้อยละ 7 ได้รับการฝึกอบรมจากภาคเอกชน (ตารางที่ 2-2)

2.4 สถานะเศรษฐกิจของครัวเรือนสมาชิกกลุ่มเกษตรกร

รายได้ครัวเรือนของสมาชิกกลุ่มผู้เลี้ยงสัตว์น้ำตำบลท่าซุง จากการสำรวจจำนวน 30 ราย เฉลี่ย 393,235 บาทต่อครัวเรือนต่อปี ในขณะที่มีรายจ่าย 124,693 บาทต่อครัวเรือนต่อปี ครัวเรือนมีภาระหนี้เฉลี่ย 75,455 บาทต่อ ครัวเรือน ส่วนใหญ่กู้จากธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์ เฉลี่ย 91,000 บาทต่อครัวเรือน ในอัตราดอกเบี้ยร้อยละ 6 กู้จากกลุ่มผู้เลี้ยงสัตว์น้ำตำบลท่าซุง เฉลี่ย 15,294 บาทต่อครัวเรือน ในอัตราดอกเบี้ยร้อยละ 8 และกู้จากแหล่งอื่น อาทิ เช่น กองทุนหมู่บ้าน และสหกรณ์การเกษตร เฉลี่ย 35,000 บาทต่อครัวเรือน ในอัตราดอกเบี้ยร้อยละ 7 (ตารางที่ 2-3)

ตารางที่ 2-1 ข้อมูลทั่วไปของตัวอย่างสมาชิกกลุ่มผู้เลี้ยงสัตว์น้ำตำบลท่าซุงจังหวัดอุทัยธานี

รายการ		ข้อมูลทั่วไป
จำนวนตัวอย่างสมาชิกรวม (ราย)	30	
เพศ	จำนวน (ราย)	ร้อยละของ ตัวอย่างสมาชิก
ชาย	11	36.67
หญิง	19	63.33

รายการ		ข้อมูลทั่วไป			
อายุ(ปี)		ค่าเบี่ยงเบน			
		ค่าเฉลี่ย	มาตรฐาน	ค่าสูงสุด	ค่าต่ำสุด
รวมเฉลี่ย		58.10	10.5	73	25
สถานะสมรส	จำนวน	ร้อยละของ			
	(ราย)	ตัวอย่างสมาชิก			
โสด	5	16.67			
สมรสยังไม่มีบุตร	1	3.33			
สมรสมีบุตร	20	66.67			
ม่าย	4	13.33			
สมาชิกในครัวเรือน(ราย)		ค่าเบี่ยงเบน			
		ค่าเฉลี่ย	มาตรฐาน	ค่าสูงสุด	ค่าต่ำสุด
รวมเฉลี่ย		4	2.0	10	1
อยู่ในวัยทำงาน		2	1.0	5	1
เพาะเลี้ยง/แปรรูปสัตว์น้ำ		1	0.4	2	1
การเกษตร		1	0.6	2	1
นอกการเกษตร		2	0.9	4	1
การศึกษา	จำนวน	ร้อยละของ			
	(ราย)	ตัวอย่างสมาชิก			
ไม่ได้เข้าเรียนอ่านเขียนไม่ได้	0	0.00			
ไม่ได้เข้าเรียนอ่านเขียนได้	0	0.00			
ประถมศึกษาปีที่ 4	18	60.00			
ประถมศึกษาปีที่ 6	7	23.33			
มัธยมศึกษาตอนต้น	3	10.00			
มัธยมศึกษาตอนปลาย	2	6.67			
ประกาศนียบัตรวิชาชีพ	0	0.00			
อนุปริญญา	0	0.00			
ปริญญาตรี	0	0.00			
สูงกว่าปริญญาตรี	0	0.00			
ที่มาจากการสำรวจ					

ที่มาจากการสำรวจ

รายการ	ข้อมูลทั่วไป			
ตารางที่ 2-2 ประสิทธิภาพการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำของตัวอย่างสมาชิกกลุ่มผู้เลี้ยงสัตว์น้ำตำบลท่าซุง จังหวัดอุทัยธานี				
รายการ				
		ค่าเบี่ยงเบน	ค่า	ค่า
ประสิทธิภาพเลี้ยงสัตว์น้ำ(ปี)	ค่าเฉลี่ย	มาตรฐาน	สูงสุด	ต่ำสุด
รวมเฉลี่ย	18.67	15.74	60	2

	จำนวน	ร้อยละของ
การได้รับการอบรมเพาะเลี้ยง/แปรรูปสัตว์น้ำ	(ราย)	ตัวอย่างสมาชิก
เคย	25	83.33
ภาครัฐ	19	63.33
ภาคเอกชน	2	6.67
กลุ่มผู้เลี้ยงสัตว์น้ำตำบลท่าซุง	14	46.67
ไม่เคย	5	16.67

หมายเหตุ ตัวเลขรวมที่มากกว่าร้อยละ 100 ที่คำนวณจากจำนวนสมาชิกที่เคยได้รับการอบรม ซึ่งสมาชิกบางรายได้รับการอบรมจากมากกว่า 1 แหล่ง

ที่มา จากการสำรวจ

ตารางที่ 2-3 รายได้-รายจ่าย และหนี้สินของครัวเรือนตัวอย่างสมาชิกกลุ่มผู้เลี้ยงสัตว์น้ำตำบลท่าซุงจังหวัดอุทัยธานี

รายการ	ค่าเบี่ยงเบน			
	ค่าเฉลี่ย	มาตรฐาน	ค่าสูงสุด	ค่าต่ำสุด
รายได้เฉลี่ยของครัวเรือน (บาท/ครัวเรือน/ปี)	393,235	404,343.5	2,000,000	44,100
รายจ่ายเฉลี่ยของครัวเรือน (บาท/ครัวเรือน/ปี)	124,693	101,257.5	360,000	18,000
หนี้สินเฉลี่ยของครัวเรือนในปัจจุบัน (บาท/ครัวเรือน)	75,455	59,978.4	210,000	10,000
กู้จากกลุ่มฯ (บาท)	15,294	5,987.1	30,000	10,000
อัตราดอกเบี้ย (ร้อยละ)	8	1.2	12	6
กู้จากธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์ (บาท/ครัวเรือน)	91,000	63,104.9	200,000	30,000
อัตราดอกเบี้ย (ร้อยละ)	6	1.6	7	2
กู้จากธนาคารพาณิชย์ (บาท/ครัวเรือน)	-	-	-	-
อัตราดอกเบี้ย (ร้อยละ)	-	-	-	-
กู้จากแหล่งเงินกู้นอกระบบ (บาท/ครัวเรือน)	-	-	-	-

รายการ	ค่าเบี่ยงเบน			
	ค่าเฉลี่ย	มาตรฐาน	ค่าสูงสุด	ค่าต่ำสุด
อัตราดอกเบี้ย (ร้อยละ)	-	-	-	-
กู้จากแหล่งอื่นๆ (บาท/ครัวเรือน)	35,000	36,794.6	150,000	15,000
อัตราดอกเบี้ย (ร้อยละ)	7	2.0	12	5

ที่มาจากการสำรวจ

2.5 สภาพกายภาพของชุมชนในพื้นที่ที่ศึกษา

จังหวัดอุทัยธานี จังหวัดอุทัยธานีตั้งอยู่ในระหว่างเขตภาคเหนือตอนล่าง และภาคกลางตอนบนของประเทศ ไทย วัดตามหลักสากลจะอยู่ระหว่างเส้นละติจูดที่ 15-16 องศาเหนือ และเส้นลองจิจูดที่ 90-100 องศาตะวันออก มีพื้นที่ประมาณ 7,700 ตารางกิโลเมตร หรือประมาณ 4,206,404 ไร่ อยู่ห่างจากกรุงเทพมหานครไปทางตอนเหนือวัดตามถนนสายเอเชีย ประมาณ 222 กิโลเมตร มีความอุดมสมบูรณ์ทางทรัพยากรธรรมชาติ เป็นอยู่ชาวอุทัยธานีของไทยมาช้านาน

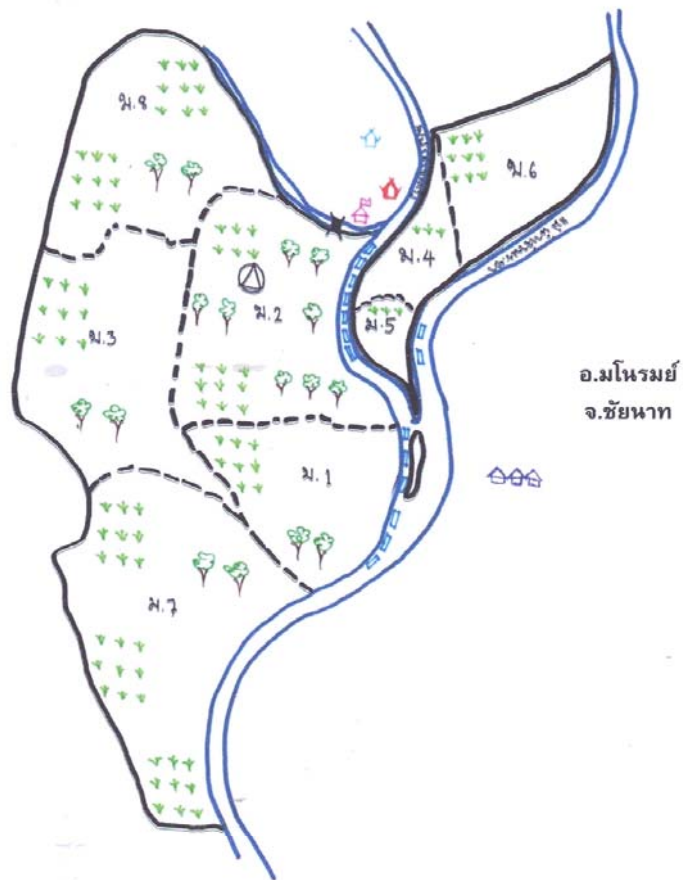
อาณาเขตติดต่อกับจังหวัดต่างๆของจังหวัดอุทัยธานีคือ ทิศเหนือติดต่อกับอำเภอพยุหะคีรี อำเภอโกรกพระ และอำเภอลาดยาว จังหวัดนครสวรรค์ ทิศใต้ติดต่อกับอำเภอวัดสิงห์ อำเภอหันคา จังหวัดชัยนาท และอำเภอเดิมบางนางบวช จังหวัดสุพรรณบุรี ทิศตะวันออกติดต่อกับอำเภอพยุหะคีรี จังหวัดนครสวรรค์ และอำเภอมโนรมย์ จังหวัดชัยนาท โดยมีแม่น้ำเจ้าพระยาเป็นเส้นแบ่งเขตแดน ส่วนทิศตะวันตก ติดต่อกับอำเภออุ้มผาง จังหวัดตาก อำเภอสังขละบุรี และอำเภอศรีสวัสดิ์ จังหวัดกาญจนบุรี

อำเภอเมืองอุทัยธานี อำเภอเมืองอุทัยธานี ตั้งอยู่ทางทิศตะวันออกของจังหวัดอุทัยธานี ห่างจากศาลากลางจังหวัดไปทางทิศตะวันตกประมาณ 3 กิโลเมตร มีพื้นที่ประมาณ 251 ตารางกิโลเมตร หรือประมาณ 156,250 ไร่ อาณาเขตติดต่อ ทิศเหนือ ติดต่อกับอำเภอโกรกพระ อำเภอพยุหะคีรี จังหวัดนครสวรรค์ ทิศใต้ ติดต่อกับอำเภอหนองขาหย่าง จังหวัดอุทัยธานี และอำเภอวัดสิงห์ จังหวัดชัยนาท ทิศตะวันออก ติดต่อกับอำเภอพยุหะคีรี จังหวัดนครสวรรค์ ทิศตะวันตก ติดต่อกับอำเภอหนองขาหย่าง อำเภอทัพทัน จังหวัดอุทัยธานี มีแม่น้ำสำคัญไหลผ่าน 3 สาย คือ แม่น้ำเจ้าพระยา ไหลผ่านตำบลหาดทะนง ตำบลเกาะเทโพ และตำบลท่าซุง แม่น้ำสะแกกรัง ไหลผ่านตำบลสะแกกรัง ตำบลอุทัยใหม่ ตำบลน้ำซึม และไปสิ้นสุด ตำบลท่าซุง และแม่น้ำแควตากแดด ไหลผ่านตำบลทุ่งใหญ่ ตำบลหนองไผ่แบบ ตำบลเนินแจงไปสิ้นสุดที่ตำบลสะแกกรังบรรจบกับแม่น้ำสะแกกรังมีเขตการปกครองแบ่งเป็น 14 ตำบล 86 หมู่บ้าน มีจำนวนครัวเรือน 12,584 ครัวเรือน มีจำนวนประชากรทั้งหมด 35,983 คน เป็นเพศชาย 16,693คน เพศหญิง 19,290 คน

ตำบลท่าซุง ตำบลท่าซุง ตั้งอยู่ในเขตพื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดอุทัยธานี อยู่ห่างจากที่ว่าการอำเภอเมืองอุทัยธานี ออกไปทิศตะวันออกเฉียงใต้ วัดระยะทางตามถนนสายอุทัยธานี-มโนรมย์ มีระยะทางประมาณ 13 กิโลเมตร มีพื้นที่ทั้งสิ้นประมาณ 11,313 ไร่ พื้นที่ส่วนใหญ่เป็นที่ราบลุ่มแม่น้ำ มีแม่น้ำไหลผ่านถึงสองสายด้วยกัน คือ แม่น้ำเจ้าพระยา ไหลผ่านพื้นที่ทางด้านทิศตะวันออก ไหลผ่านยาวตลอดแนว ผ่านพื้นที่หมู่ที่ 6,4,5,1 และหมู่ที่ 7 ของตำบลท่าซุง ตามลำดับ สายที่สอง แม่น้ำสะแกกรัง ไหลผ่านระหว่างกลาง ของพื้นที่ตำบลท่าซุง ผ่านพื้นที่หมู่ที่ 4, 5, 2, และหมู่ที่ 1 โดยแม่น้ำทั้งสองสายไหลมาบรรจบกันตรงบริเวณสุดพื้นที่ของหมู่ที่ 5 ตรงข้ามกับฝั่งอำเภอมโนรมย์ จังหวัดชัยนาท ซึ่งชาวบ้านเรียกบริเวณนี้ว่า “คู้งสำเภา” เพราะมีลักษณะเป็นคู้งน้ำที่มีความกว้าง และมีกระแสน้ำไหลเชี่ยวมาก ซึ่งชาวบ้านกล่าวว่า มีเรือสำเภาของพ่อค้าจีนล่องมา แล้วมาล่มตรงบริเวณดังกล่าว ดังนั้นจึงทำให้ชาวบ้านเรียกว่า คู้งสำเภา มาจนถึงทุกวันนี้

ตำบลท่าซุงได้ยกฐานะเป็นองค์การบริหารส่วนตำบลเมื่อปี 2540 โดยแบ่งเขตการปกครองเป็น 8 หมู่บ้าน คือ หมู่ที่ 1 บ้านหนองปลาหมึก, หมู่ที่ 2 บ้านท่าซุง, หมู่ที่ 3 บ้านดงยาง, หมู่ที่ 4 บ้านตาลเอน, หมู่ที่ 5 บ้านโรงน้ำแข็ง, หมู่ที่ 6 บ้านวัดราษฎร์, หมู่ที่ 7 บ้านท่าตาไผ่, และหมู่ที่ 8 บ้านบึงทับแต่จำนวนครัวเรือนในเขตตำบลท่าซุงมี 1,340 ครัวเรือน ประชากรทั้งสิ้น 3,888 คน แยกเป็น ชาย 1,879 หญิง 2,009 คน อาชีพหลัก คือ การเกษตรกรรม (เช่นทำนา ทำสวน ทำไร่) อาชีพรอง รับจ้าง ทำประมง ค้าขาย รับราชการ และเลี้ยงสัตว์ รายได้เฉลี่ยต่อครัวเรือน 391,220 บาท ต่อปี รายได้บุคคลเฉลี่ย 139,081 บาทต่อปี

แผนที่ชุมชนท่าซุง

สัญลักษณ์

- เขตตำบล
- - - เขตหมู่บ้าน
- แม่น้ำ - ลำคลอง
- ⊙ อบต.ท่าซุง

- พื้นที่เลี้ยงสัตว์น้ำ
- +++ พื้นที่ทำนาข้าว
- ⊙ พื้นที่ปลูกพืชสวน

- ⊙ ตลาด
- ⊙ วัด
- ⊙ โรงเรียน

รูปภาพที่ 2-2 แผนที่ชุมชนตำบลท่าซุง

2.6 การเป็นสมาชิกกลุ่มเกษตรกร

เหตุผลการเข้าเป็นสมาชิกกลุ่มฯ สมาชิกกลุ่มผู้เลี้ยงสัตว์น้ำตำบลท่าซุง จากการสำรวจจำนวน 30 ราย ส่วนใหญ่เป็นสมาชิกกลุ่มมาแล้วมากกว่า 1 ปี หรือร้อยละ 90 โดยเป็นสมาชิกมาแล้วเฉลี่ย 3.4 ปี อีกร้อยละ 10 เพิ่งเป็นสมาชิกกลุ่มได้เพียงปีเดียว สำหรับเหตุผลการเข้าร่วมเป็นสมาชิกกลุ่มผู้เลี้ยงสัตว์น้ำตำบลท่าซุง ตามลำดับความสำคัญ คือ ต้องการแก้ปัญหาเกี่ยวกับเรื่องโรคต่างๆที่เกิดจากการเพาะเลี้ยง ร้อยละ 83.33 เพื่อได้ความรู้ในเชิงลึกและเทคนิค การเลี้ยงที่ทันสมัยอยู่เสมอ ร้อยละ 66.67 ต้องการสินเชื่อซื้อปัจจัยการผลิตร้อยละ 66.67 ต้องการการรับรองซื้อปัจจัย การผลิต ร้อยละ 60.00 ต้องการการรับรองขายผลผลิต ร้อยละ 56.67 ต้องการความรู้พื้นฐาน ร้อยละ 50.00 ต้องการ ให้กลุ่มฯรวบรวมและประสานการตลาด ร้อยละ 46.67 ต้องการรับการถ่ายทอดความรู้จากกลุ่มฯ ร้อยละ 43.33 ต้องการพัฒนาการเป็นผู้นำ ร้อยละ 40.00 ต้องการช่วยเหลือชุมชน ร้อยละ 30.00 ต้องการประสานเครือข่ายราชการ และเอกชน ร้อยละ 26.67 ต้องการช่วยจดทะเบียน/ทำใบสำคัญ ร้อยละ 16.67 (รายละเอียดตามตารางที่ 2-4)

การร่วมกิจกรรมของกลุ่ม สมาชิกกลุ่มฯจากตัวอย่าง 30 ราย พบว่า สมาชิกถือหุ้นกลุ่มฯมีมูลค่าหุ้นเฉลี่ย 1,118 บาทต่อราย ซึ่งสมาชิกส่วนใหญ่ไม่ค่อยให้ความสนใจในเรื่องการลงหุ้น และเงินปันผลสักเท่าไร ส่วนใหญ่ลงเงิน ค่าหุ้นให้เป็นไปตามระเบียบข้อบังคับกลุ่ม โดยจะให้ความสำคัญต่อการได้ให้ความช่วยเหลือกันในการเลี้ยงปลา มากกว่า จากผู้ให้สัมภาษณ์ 30 ราย มีผู้ที่เคยเป็นกรรมการกลุ่มฯ ร้อยละ 36.67 สำหรับการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มฯ ใน แต่ละกิจกรรม มีดังนี้

กิจกรรมการจำหน่ายปัจจัยการผลิตของกลุ่มฯ ส่วนใหญ่สมาชิกกลุ่มฯ จะหาพันธุ์ปลาเองจากธรรมชาติ หรือ จากพ่อค้า จะมีสมาชิกซื้อพันธุ์ปลาจากกลุ่มฯจำนวนน้อยเพียงร้อยละ 23.33 ซึ่งผู้ซื้อพันธุ์ปลาจากกลุ่มฯก็จะใช้แต่พันธุ์ ปลาของกลุ่มฯเป็นหลัก หรือคิดเป็นร้อยละ 60.00 ของจำนวนพันธุ์ปลาที่ใช้ทั้งหมด สำหรับอาหารปลาสมาชิกส่วนใหญ่ ซื้ออาหารปลาจากกลุ่มฯหรือคิดเป็นร้อยละ 80.00 แต่อาหารปลาที่จำหน่ายให้สมาชิกกลุ่มในราคาถูกกว่าท้องตลาดมี จำนวนจำกัด ได้เพียงร้อยละ 52.77 ของจำนวนอาหารปลาที่ต้องใช้ทั้งหมด เนื่องจากกำลังการผลิตของเครื่องไม่มาก ทำให้ต้องซื้ออาหารนอกกลุ่มซึ่งมีราคาแพงกว่า เพราะกลุ่มฯจำหน่ายอาหารที่ผลิตเองโดยบวกค่าบริการจัดการเฉพาะ ค่าขนส่ง ส่วนค่าแรงการผลิตองค์การบริหารส่วนจังหวัดเป็นผู้รับผิดชอบ จึงทำให้ต้นทุนต่ำกว่าท้องตลาด

อาหารเป็นสัดส่วนต้นทุนมากที่สุด และเป็นปัจจัยหลักในการเลี้ยงปลา สมาชิกหลายรายต้องอาศัยแหล่งเงินกู้ โดยร้อยละ 63.33 ของสมาชิกที่ตอบคำถามได้ใช้บริการเงินกู้ของกลุ่มฯ จำนวนเงินกู้เฉลี่ย 14,947 บาทต่อราย ร้อยละ 53.33 ของจำนวนผู้กู้ยังคงมีหนี้ค้าง เฉลี่ย 14,687 บาทต่อราย

กิจกรรมการซื้อขายผลผลิต ส่วนใหญ่สมาชิกกลุ่มฯจะนำปลาไปขายเองในตลาดท้องถิ่น เพราะตลาดหลักคือ ตลาดมโนรมย์ จังหวัดชัยนาท ไม่ไกลจากบ้าน สามารถเดินทางทางเรือได้สะดวกและรวดเร็ว นอกจากนี้สมาชิกบาง รายนำผลผลิตมาแปรรูปขายด้วย เช่น ปลาแดดเดียว ปลาร้า เป็นต้น มีเพียงร้อยละ 20 ที่ขายผลผลิตผ่านกลุ่ม

สำหรับกิจกรรมการร่วมประชุมกลุ่มฯ สมาชิกที่เป็นตัวอย่างทั้งหมดให้ความร่วมมือในการเข้าประชุมกลุ่ม โดยเข้าประชุมทุกครั้งที่มีการแจ้งจากกลุ่มฯ ร้อยละ 96.67 อีกร้อยละ 3.33 เข้าประชุมเฉพาะการประชุมประจำปี (ตารางที่ 2-5)

ลักษณะการดำเนินงานของกลุ่มฯที่สมาชิกคาดหวัง สมาชิกกลุ่มผู้เลี้ยงสัตว์น้ำตำบลท่าซุง 30 รายที่เป็น ตัวอย่างมีความคาดหวังต่อลักษณะการดำเนินงานของกลุ่มฯ ในแต่ละด้าน สรุปได้ดังนี้ (รายละเอียดตามตารางที่ 2-6)

ความคาดหวังเกี่ยวกับผู้นำกลุ่ม สมาชิกมีความคาดหวังในระดับความสำคัญมากที่สุด จะต้องเป็นผู้มีความ เป็นธรรม มีความซื่อสัตย์ สามารถนำความรู้ใหม่ๆในด้านการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำมาถ่ายทอดให้สมาชิก และสามารถนำ ความรู้ใหม่ๆในด้านอาชีพอื่นมาเพิ่มรายได้ สำหรับความคาดหวังในระดับความสำคัญมาก คือผู้นำจะต้องเป็นผู้เสียสละ เพื่อกลุ่ม และมีลักษณะเป็นประธานกลุ่ม

ตารางที่ 2-4 จำนวนปีและเหตุผลที่เข้าเป็นสมาชิกของตัวอย่างสมาชิกกลุ่มผู้เลี้ยงสัตว์น้ำตำบลท่าซุงจังหวัดอุทัยธานี

รายการ				
จำนวนปีที่เข้าเป็นสมาชิก	จำนวน (ราย)	ร้อยละของตัวอย่างสมาชิก		
หนึ่งปี	3	10.00		
มากกว่าหนึ่งปี	27	90.00		
	ค่าเฉลี่ย	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน	ค่าสูงสุด	ค่าต่ำสุด
จำนวนปีเฉลี่ย	3	1.25	5	1
เหตุผลที่เข้าเป็นสมาชิกกลุ่มฯ	จำนวน (ราย)	ร้อยละของตัวอย่างสมาชิก		
ความรู้พื้นฐาน	15	50.00		
ความรู้เชิงลึกเทคนิคที่ทันสมัย	20	66.67		
แก้ปัญหาโรคสัตว์น้ำ	25	83.33		
การต่อรองซื้อปัจจัยการผลิต	18	60.00		
สินเชื่อซื้อปัจจัยการผลิต	20	66.67		
ช่วยจดทะเบียนทำใบสำคัญ	5	16.67		
การต่อรองขายผลผลิต	17	56.67		
สหกรณ์รวบรวมและประสานการตลาด	14	46.67		
ถ่ายทอดความรู้จากกลุ่มฯ	13	43.33		
พัฒนาการเป็นผู้ค้า	12	40.00		
ประสานเครือข่ายราชการและเอกชน	8	26.67		
ช่วยเหลือชุมชน	9	30.00		
เหตุผลที่สำคัญที่สุด		0.00		
ร่วมโครงการขายร่วมกับประธานกลุ่มฯ	1	3.33		
ขอรับความช่วยเหลือด้านปัจจัยการผลิต	7	23.33		
ต้องการเงินกู้ยืม	1	3.33		
สร้างความเข้มแข็งให้เกษตรกร	20	66.67		
อื่นๆ	1	3.33		

หมายเหตุ ตัวเลขรวมที่มากกว่าร้อยละ 100 ที่คำนวณจากเหตุผลการเข้าเป็นสมาชิกกลุ่มฯมากกว่า 1 เหตุผล

ที่มา จากการสำรวจ

ตารางที่ 2-5 การร่วมกิจกรรมกับกลุ่มฯของตัวอย่างสมาชิกกลุ่มผู้เลี้ยงสัตว์น้ำตำบลท่าซุง จังหวัดอุทัยธานี

รายการกิจกรรม	บาท/ราย							
มูลค่าหุ้นกลุ่มเฉลี่ย	1,118							
	จำนวน (ราย)	ร้อยละของ ตัวอย่าง สมาชิก	ปริมาณซื้อ (ร้อยละที่ใช้)	เงิน ซื้อ (ราย)	ร้อยละของ ตัวอย่าง สมาชิก	ระยะเวลา เฉลี่ย (เดือน)	เงินสด (ราย)	ร้อยละของ ตัวอย่าง สมาชิก
เคยเป็นกรรมการกลุ่ม	11	36.67						
		103.33						
การซื้อปัจจัยการผลิต	31	(>100?)	43.17					
ซื้อพันธุ์ปลา	7	23.33	0.00	-	-	-	7	23.33
ซื้ออาหาร	24	80.00	0.00	5	16.67	5	21	70.00
	จำนวน (ราย)	ร้อยละของ ตัวอย่าง สมาชิก	ปริมาณที่ ขาย (ร้อยละ ของผลผลิต)					
ขายผลผลิตผ่านกลุ่มฯ	6	20.00	78.33					
ร่วมกิจกรรมแปรรูป	6	20.00	-					
	จำนวน (ราย)	ร้อยละของ ตัวอย่าง สมาชิก	หนี้คงค้าง เฉลี่ย(บาท/ ราย)					
กู้เงินกลุ่มฯ	19	63.33	14,947.37					
ยังมีหนี้ค้างชำระ	16	53.33	14,687.50					
ทำธุรกรรมอื่นๆ	-	-	-					
	จำนวน (ราย)	ร้อยละของ ตัวอย่าง สมาชิก	เงินปันผล เฉลี่ย(บาท/ ราย)					
ได้เงินปันผลในปี	30	100.00	33.55					
	จำนวน (ราย)	ร้อยละของ ตัวอย่าง สมาชิก	จำนวนครั้ง (ครั้ง/ปี)					
เข้าประชุม	30	100.00	-					
ประชุมประจำปี	1	3.33	-					
ตามที่กลุ่มฯแจ้ง	29	96.67	5.41					
ไม่เข้า	-	-	-					

ที่มา จากการสำรวจ

ตารางที่ 2-6 ลักษณะการดำเนินงานของกลุ่มที่ตัวอย่างสมาชิกกลุ่มผู้เลี้ยงสัตว์น้ำตำบลท่าซุงจังหวัดอุทัยธานี คาดหวัง

รายการ	คะแนนเฉลี่ย	ค่าเบี่ยงเบน			ระดับ ความสามารถ
		มาตรฐาน	ค่าสูงสุด	ค่าต่ำสุด	
ที่คาดหวังเกี่ยวกับผู้นำ					
เสียสละเพื่อกลุ่มฯ	4.17	0.91	5	1	สามารถมาก
เป็นประธานกลุ่มฯ	4.10	0.99	5	2	สามารถมาก
ให้ความรู้เกี่ยวกับการเพาะเลี้ยง	4.33	0.99	5	1	สามารถมากที่สุด
ให้ความรู้เกี่ยวกับอาชีพอื่น ๆ เพื่อเพิ่มรายได้	4.23	0.97	5	1	สามารถมากที่สุด
มีความซื่อสัตย์	4.60	0.72	5	2	สามารถมากที่สุด
มีความเป็นธรรม	4.70	0.65	5	2	สามารถมากที่สุด
ที่คาดหวังเกี่ยวกับเงินทุนกู้ยืมจากกลุ่มฯ					
กลุ่มฯกู้เงินในอัตราดอกเบี้ยต่ำ	3.93	1.28	5	1	สามารถมาก
ให้กู้ยืมในลักษณะร่วมทุนกับกลุ่มฯ	3.93	1.31	5	1	สามารถมาก
กลุ่มฯให้กู้ยืมโดยไม่ต้องใช้หลักทรัพย์ค้ำประกัน	2.50	1.63	5	1	สามารถน้อย
ที่คาดหวังเกี่ยวกับปัจจัยการผลิต					
กลุ่มฯให้ซื้อปัจจัยการผลิตโดยใช้เงินเชื่อ	3.50	1.43	5	1	สามารถมาก
กลุ่มฯขายปัจจัยการผลิตในราคาต่ำกว่าท้องตลาด	4.20	0.89	5	2	สามารถมาก
กลุ่มฯจัดหาปัจจัยการผลิตที่มีคุณภาพ	4.27	0.74	5	2	สามารถมากที่สุด
ที่คาดหวังเกี่ยวกับการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ					
กลุ่มฯให้ความรู้เทคนิคการเพาะเลี้ยง	4.20	1.16	5	1	สามารถมาก
สมาชิกร่วมกันแก้ปัญหาเมื่อเกิดวิกฤต	4.10	1.12	5	1	สามารถมาก
ที่คาดหวังเกี่ยวกับการขายเลี้ยงสัตว์น้ำ					
กลุ่มฯช่วยหาตลาดขายผลผลิตให้	3.97	1.38	5	1	สามารถมาก
กลุ่มฯมีมาตรการรองรับการเปลี่ยนแปลงราคาขาย	4.20	1.13	5	1	สามารถมาก

ที่มา จากการสำรวจ

ความคาดหวังเกี่ยวกับเงินทุนกู้ยืม สมาชิกมีความคาดหวังในระดับความสำคัญมากในเรื่องการให้กู้ในอัตราดอกเบี้ยต่ำ และการให้กู้ในลักษณะร่วมทุนกับกลุ่ม ส่วนเรื่องการให้กู้โดยไม่ต้องใช้หลักทรัพย์ค้ำประกัน สมาชิกให้ความสำคัญในระดับน้อย

ความคาดหวังเกี่ยวกับปัจจัยการผลิตในการเลี้ยงสัตว์น้ำ อาทิเช่น พันธุ์ อาหาร และยา เป็นต้น สมาชิกมีความคาดหวังในระดับความสำคัญมากที่สุดในเรื่องกลุ่มจะต้องจัดหาปัจจัยการผลิตที่มีคุณภาพและน่าเชื่อถือ มีความ

คาดหวังในระดับความสำคัญมากในเรื่องกลุ่มควรขายปัจจัยการผลิตในราคาต่ำกว่าท้องตลาด และเรื่องกลุ่มควรให้เครดิตสมาชิกในการซื้อปัจจัยการผลิต

ความคาดหวังเกี่ยวกับการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ สมาชิกมีความคาดหวังในระดับความสำคัญมากในเรื่องกลุ่มจัดให้ความรู้ด้านเทคนิคการเพาะเลี้ยง และเรื่องการให้สมาชิกร่วมกันแก้ไขปัญหาเมื่อเกิดวิกฤต

ความคาดหวังเกี่ยวกับการขายผลผลิต สมาชิกมีความคาดหวังในระดับความสำคัญมากในเรื่อง กลุ่มฯต้องมีมาตรการรองรับการเปลี่ยนแปลงราคาขาย และกลุ่มฯต้องช่วยหาตลาดให้ได้ในราคาที่เหมาะสม

ความเห็นของสมาชิกที่มีต่อการดำเนินงานของกลุ่มฯ สมาชิกกลุ่มผู้เลี้ยงสัตว์น้ำตำบลท่าซุง 30 รายที่เป็นตัวอย่าง มีความเห็นต่อการดำเนินงานของกลุ่มฯที่มีการทำในระดับมากที่สุด ในเรื่องต่างๆเรียงตามลำดับ ดังนี้ การบริหารงานโปร่งใส บริสุทธิ์ ยุติธรรม การสนับสนุนการรวมกลุ่มในชุมชนเพื่อส่งเสริมอาชีพสมาชิก การแจ้งข่าวสารที่เป็นประโยชน์ให้สมาชิกทราบอยู่เสมอ การส่งเสริมการพัฒนาชุมชนและสังคมในพื้นที่ การแจ้งผลการดำเนินงานให้สมาชิกทราบสม่ำเสมอ การที่สมาชิกมีส่วนร่วมในการตัดสินใจดำเนินงานของกลุ่มฯ และการจัดประชุมสมาชิกอย่างสม่ำเสมอเพียงพอ (ตารางที่ 2-7)

ความเห็นต่อการดำเนินงานของกลุ่มฯที่มีการทำในระดับมากในเรื่องต่างๆ เรียงตามลำดับ ดังนี้ การมุ่งพัฒนาเพื่อเพิ่มรายได้ยกระดับความเป็นอยู่สมาชิก การที่สมาชิกมีปัญหการเพาะเลี้ยงสามารถขอรับความช่วยเหลือได้ การให้ความรู้เกี่ยวกับการเพาะเลี้ยง/แปรรูปปลา และการให้ความรู้เกี่ยวกับช่องทางการขายผลผลิต (ตารางที่ 2-7)

ความเห็นของสมาชิกที่มีต่อความสามารถในการดำเนินงานของกลุ่มฯ สมาชิกกลุ่มผู้เลี้ยงสัตว์น้ำตำบลท่าซุง 30 รายที่เป็นตัวอย่าง มีความเห็นต่อความสามารถในการดำเนินงานของกลุ่มฯในระดับมากที่สุด ในเรื่องต่างๆเรียงตามลำดับ ดังนี้ การช่วยจัดหาแหล่งเงินทุนเพื่อการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำการช่วยติดต่อหน่วยราชการเพื่อพัฒนาการเพาะเลี้ยง/แปรรูปสัตว์น้ำ การให้ความร่วมมือจัดตั้งเครือข่ายกลุ่มฯ และการช่วยให้สมาชิกซื้อปัจจัยการผลิตในราคาที่เป็นธรรม ลดต้นทุนได้ (ตารางที่ 2-8)

ความเห็นต่อความสามารถในการดำเนินงานของกลุ่มฯในระดับมาก ในเรื่องต่างๆ เรียงตามลำดับ ดังนี้การช่วยให้สมาชิกมีรายได้ดีขึ้น การช่วยให้สมาชิกเลี้ยงสัตว์น้ำได้คุณภาพดีขึ้น การช่วยจัดหาปัจจัยการผลิตให้บริการแก่สมาชิกที่ต้องการ การให้ความรู้เกี่ยวกับการเพาะเลี้ยง/แปรรูปสัตว์น้ำที่ยั่งยืน การช่วยให้สมาชิกขายสัตว์น้ำได้ราคาดีขึ้น และการรวบรวมผลผลิตสัตว์น้ำจากสมาชิกไปขายได้มากขึ้น (ตารางที่ 2-8)

ความเห็นของสมาชิกที่มีต่อผลการดำเนินงานของกลุ่มฯ สมาชิกกลุ่มผู้เลี้ยงสัตว์น้ำตำบลท่าซุง 30 รายที่เป็นตัวอย่าง มีความเห็นต่อผลการดำเนินงานของกลุ่มฯในระดับมากที่สุด คือ การเป็นผู้นำในการเพาะเลี้ยงและแปรรูปสัตว์น้ำ และการดำเนินงานที่รับฟังความคิดเห็นของสมาชิก สำหรับความเห็นต่อผลการดำเนินงานของกลุ่มฯในระดับมาก คือ การที่สมาชิกเพาะเลี้ยง/แปรรูปสัตว์น้ำได้ดีขึ้น การที่สมาชิกมีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น และการแก้ปัญหาหนี้สินให้แก่สมาชิกได้อย่างเป็นผล (ตารางที่ 2-9)

การประเมินความสามารถตนเองของสมาชิกในการทำงานร่วมกับกลุ่มฯ สมาชิกกลุ่มตำบลท่าซุง 30 รายที่เป็นตัวอย่าง ได้ประเมินความสามารถตนเองในการทำงานร่วมกับกลุ่มฯในระดับความสามารถมากที่สุด คือเรื่อง การชำระหนี้ที่กู้ยืมจากกลุ่มฯได้ตรงตามเวลาการทำงานร่วมกับผู้อื่นการติดตามผลการดำเนินงานของกลุ่มฯ และเรื่อง การรับฟังความคิดเห็นของสมาชิกท่านอื่นๆ สำหรับการประเมินความสามารถตนเองในการทำงานร่วมกับกลุ่มฯในระดับความสามารถ คือเรื่อง การสรุปและวิเคราะห์ปัญหาที่เกิดขึ้นการแสดงออกในที่ประชุมและการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น และการตัดสินใจเสนอ/เลือกแนวทางการทำงานของกลุ่มฯ (ตารางที่ 2-10)

ตารางที่ 2-7 ความเห็นที่ตัวอย่างสมาชิกมีต่อการดำเนินงานของกลุ่มผู้เลี้ยงสัตว์น้ำตำบลท่าซุงจังหวัดอุทัยธานี

รายการ	คะแนนเฉลี่ย	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน	ค่าสูงสุด	ค่าต่ำสุด	ระดับความสามารถ
แจ้งผลการดำเนินงานให้สมาชิกทราบสม่ำเสมอ	4.47	0.68	5	2	สามารถมากที่สุด
มุ่งพัฒนาเพื่อเพิ่มรายได้ยกระดับความเป็นอยู่สมาชิก	4.20	0.85	5	2	สามารถมาก
บริหารงานโปร่งใสบริสุทธิ์ ยุติธรรม	4.70	0.70	5	2	สามารถมากที่สุด
แจ้งข่าวสารที่เป็นประโยชน์ให้สมาชิกทราบอยู่เสมอ	4.50	0.68	5	3	สามารถมากที่สุด
สมาชิกมีส่วนร่วมในการตัดสินใจดำเนินงานของกลุ่มฯ	4.33	0.71	5	3	สามารถมากที่สุด
สมาชิกที่มีปัญหาการเพาะเลี้ยงสามารถขอรับความช่วยเหลือได้	4.13	0.94	5	1	สามารถมาก
จัดประชุมสมาชิกอย่างสม่ำเสมอเพียงพอ	4.33	0.80	5	2	สามารถมากที่สุด
ให้ความรู้เกี่ยวกับการเพาะเลี้ยง/แปรรูปปลา	3.87	1.22	5	1	สามารถมาก
ให้ความรู้เกี่ยวกับช่องทางการขายผลผลิต	3.73	1.28	5	1	สามารถมาก
สนับสนุนการรวมกลุ่มในชุมชนเพื่อส่งเสริมอาชีพสมาชิก	4.53	0.68	5	3	สามารถมากที่สุด
ส่งเสริมการพัฒนาชุมชนและสังคมในพื้นที่	4.50	0.68	5	2	สามารถมากที่สุด

ที่มาจากการสำรวจ

ตารางที่ 2-8 ความเห็นของตัวอย่างสมาชิกเกี่ยวกับความสามารถในการดำเนินงานของกลุ่มผู้เลี้ยงสัตว์น้ำตำบลท่าซุงจังหวัดอุทัยธานี

รายการ	คะแนนเฉลี่ย	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน	ค่าสูงสุด	ค่าต่ำสุด	ระดับความสามารถ
รวบรวมผลผลิตสัตว์น้ำจากสมาชิกไปขายได้มากขึ้น	3.70	1.26	5	1	สามารถมาก
ช่วยให้สมาชิกเลี้ยงสัตว์น้ำได้คุณภาพดีขึ้น	4.00	1.08	5	1	สามารถมาก
ช่วยให้สมาชิกขายสัตว์น้ำได้ราคาดีขึ้น	3.80	1.10	5	1	สามารถมาก
ช่วยให้สมาชิกซื้อปัจจัยการผลิตในราคาที่ เป็นธรรมลดต้นทุนได้	4.27	1.05	5	1	สามารถมากที่สุด
ช่วยจัดหาปัจจัยการผลิตให้บริการแก่สมาชิกที่ต้องการ	4.00	0.87	5	2	สามารถมาก
ช่วยให้สมาชิกมีรายได้ดีขึ้น	4.10	0.76	5	2	สามารถมาก
ช่วยติดต่อหน่วยราชการเพื่อพัฒนาการเพาะเลี้ยง/แปรรูปสัตว์น้ำ	4.43	0.68	5	3	สามารถมากที่สุด
ให้ความรู้เกี่ยวกับการเพาะเลี้ยง/แปรรูปสัตว์น้ำที่ยั่งยืน	3.93	1.01	5	2	สามารถมาก
ช่วยจัดหาแหล่งเงินกู้เพื่อการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ	4.50	0.57	5	3	สามารถมากที่สุด
ให้ความร่วมมือจัดตั้งเครือข่ายกลุ่มฯ	4.37	0.85	5	2	สามารถมากที่สุด

ที่มา จากการสำรวจ

ตารางที่ 2-9 ความเห็นที่ตัวอย่างสมาชิกมีต่อผลการดำเนินงานของกลุ่มผู้เลี้ยงสัตว์น้ำตำบลท่าซุง จังหวัดอุทัยธานี

รายการ	คะแนน	ค่าเบี่ยงเบน		ระดับ	
	เฉลี่ย	มาตรฐาน	ค่าสูงสุด	ค่าต่ำสุด	ความสามารถ
เป็นผู้นำในการเพาะเลี้ยงและแปรรูปสัตว์น้ำ	4.40	0.86	5	1	สามารถมากที่สุด
สมาชิกเพาะเลี้ยง/แปรรูปสัตว์น้ำได้ดีขึ้น	4.17	0.91	5	2	สามารถมาก
สมาชิกมีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น	4.17	0.79	5	2	สามารถมาก
แก้ปัญหาหนี้สินให้แก่สมาชิกได้อย่างเป็นผล	3.93	0.91	5	2	สามารถมาก
มีการดำเนินงานที่รับฟังความคิดเห็นของสมาชิก	4.37	0.61	5	3	สามารถมากที่สุด

ที่มา จากการสำรวจ

ตารางที่ 2-10 การประเมินความสามารถของตนเองในการร่วมทำงานโดยตัวอย่างสมาชิกกลุ่มผู้เลี้ยงสัตว์น้ำตำบลท่าซุง จังหวัดอุทัยธานี

รายการ	คะแนน	ค่าเบี่ยงเบน		ระดับ	
	เฉลี่ย	มาตรฐาน	ค่าสูงสุด	ค่าต่ำสุด	ความสามารถ
การรับฟังความคิดเห็นของสมาชิกท่านอื่นๆ	4.23	0.94	5	1	สามารถมากที่สุด
การสรุปและวิเคราะห์ปัญหาที่เกิดขึ้น	4.07	1.11	5	1	สามารถมาก
การแสดงออกในที่ประชุมและการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น	3.90	0.92	5	1	สามารถมาก
การตัดสินใจเสนอ/เลือกแนวทางการทำงานของกลุ่ม	3.80	1.10	5	1	สามารถมาก
การทำงานร่วมกับผู้อื่น	4.40	0.81	5	3	สามารถมากที่สุด
การติดตามผลการดำเนินงานของกลุ่ม	4.30	0.92	5	1	สามารถมากที่สุด
การชำระหนี้ที่กู้ยืมจากกลุ่มฯได้ตรงตามเวลา	4.70	0.53	5	3	สามารถมากที่สุด

ที่มา จากการสำรวจ

การประเมินความสามารถของผู้นำกลุ่มฯ สมาชิกกลุ่มผู้เลี้ยงสัตว์น้ำตำบลท่าซุง 30 รายที่เป็นตัวอย่างได้ประเมินความสามารถของผู้นำกลุ่มฯในการทำงานอยู่ในระดับความสามารถมากที่สุด เรียงตามลำดับเรื่อง ดังนี้ ความมุ่งมั่นในการทำหน้าที่ความรู้ในการขาย/การตลาดสัตว์น้ำความซื่อตรงในการทำหน้าที่ความเสียสละเพื่อส่วนรวมความพร้อมด้านเวลาที่มีให้แก่งานของกลุ่มฯการมีมนุษยสัมพันธ์ สามารถติดต่อบุคคลทั้งในชุมชน/ภาครัฐความเชื่อมั่นในตนเองการสื่อสารทำความเข้าใจกับผู้อื่นความเป็นที่ยอมรับของสมาชิกโดยรวมความรู้ในการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำการยึดถืออุดมการณ์ของกลุ่มฯความคิดริเริ่มสร้างสรรค์และการพัฒนาการประกอบอาชีพและความเป็นอยู่ของสมาชิก (ตารางที่ 2-11)

ตารางที่ 2-11การประเมินความสามารถของผู้นำกลุ่มฯโดยตัวอย่างสมาชิกกลุ่มผู้เลี้ยงสัตว์น้ำตำบลท่าซุง จังหวัดอุทัยธานี

รายการ	ค่า				ระดับ
	คะแนนเฉลี่ย	มาตรฐาน	ค่าสูงสุด	ค่าต่ำสุด	
ความมุ่งมั่นในการทำหน้าที่	4.83	0.38	5	4	สามารถมากที่สุด
ความซื่อตรงในการทำหน้าที่	4.80	0.48	5	3	สามารถมากที่สุด
ความเชื่อมั่นในตนเอง	4.70	0.53	5	3	สามารถมากที่สุด
การยึดถืออุดมการณ์ของกลุ่มฯ	4.60	0.62	5	3	สามารถมากที่สุด
ความรู้ในการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ	4.63	0.56	5	3	สามารถมากที่สุด
ความรู้ในการขาย/การตลาดสัตว์น้ำ	4.83	0.38	5	4	สามารถมากที่สุด
พัฒนาการประกอบอาชีพและความเป็นอยู่ของสมาชิก	4.53	0.73	5	2	สามารถมากที่สุด
การสื่อสารทำความเข้าใจกับผู้อื่น	4.67	0.55	5	3	สามารถมากที่สุด
ความเป็นที่ยอมรับของสมาชิกโดยรวม	4.67	0.55	5	3	สามารถมากที่สุด
ความเสียสละเพื่อส่วนรวม	4.80	0.41	5	4	สามารถมากที่สุด
ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์	4.60	0.62	5	3	สามารถมากที่สุด
ความพร้อมด้านเวลาที่มีให้แก่งานของกลุ่มฯ	4.80	0.41	5	4	สามารถมากที่สุด
การมีมนุษยสัมพันธ์สามารถติดต่อบุคคลทั้งในชุมชน/ภาครัฐ	4.80	0.48	5	3	สามารถมากที่สุด

ที่มาจากการสำรวจ

บทที่ 3

การเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำที่เกษตรกรดำเนินงานอยู่ในปัจจุบัน

3.1 การเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำของสมาชิกกลุ่มเกษตรกร

3.1.1 ระบบการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ

สมาชิกกลุ่มผู้เลี้ยงสัตว์น้ำตำบลท่าซุงเลี้ยงสัตว์น้ำหลายระบบการเลี้ยง ทั้งมีการเลี้ยงในกระชัง ลอยกระชังในแม่น้ำสะแกกรัง และเลี้ยงในบ่อดิน ระบบการเลี้ยงมีทั้งเลี้ยงชนิดเดียว และหลายชนิดร่วมกันในกระชังเดียวกัน สมาชิกใน 1 ราย มีการเลี้ยงมากกว่า 1 ระบบ จากกลุ่มตัวอย่างที่สำรวจ พบผู้เลี้ยงปลาในกระชังร้อยละ 87 และเลี้ยงปลาในบ่อดินร้อยละ 13 พิจารณาแต่ละระบบการเลี้ยง มีดังนี้ 1) การเลี้ยงปลาแรดอย่างเดียว ร้อยละ 47 ของกลุ่มตัวอย่าง โดยเลี้ยงในกระชังทั้งหมด 2) การเลี้ยงปลาสวายอย่างเดียว ร้อยละ 17 ของกลุ่มตัวอย่าง โดยเลี้ยงในบ่อดินร้อยละ 7 เลี้ยงในกระชังร้อยละ 10 3) การเลี้ยงปลาดุกอย่างเดียว ร้อยละ 3 ของกลุ่มตัวอย่าง โดยเลี้ยงในกระชังทั้งหมด 4) การเลี้ยงปลาซังกะวาดอย่างเดียว ร้อยละ 13 ของกลุ่มตัวอย่าง โดยเลี้ยงในกระชังทั้งหมด 5) การเลี้ยงปลาตะเพียนอย่างเดียว ร้อยละ 3 ของกลุ่มตัวอย่าง โดยเลี้ยงในกระชังทั้งหมด 6) การเลี้ยงปลานิลร่วมกับปลาสวาย ร้อยละ 3 ของกลุ่มตัวอย่าง โดยเลี้ยงในบ่อดินทั้งหมด 7) การเลี้ยงปลานิลร่วมกับปลาแรด ร้อยละ 7 ของกลุ่มตัวอย่าง โดยเลี้ยงในบ่อดินร้อยละ 3 เลี้ยงในกระชังร้อยละ 3 8) การเลี้ยงปลาสวายร่วมกับปลาแรด ร้อยละ 3 ของกลุ่มตัวอย่าง โดยเลี้ยงในกระชังทั้งหมด 10) การเลี้ยงปลาเทโพร่วมกับปลาสวายและปลาแรด ร้อยละ 3 ของกลุ่มตัวอย่าง โดยเลี้ยงในกระชังทั้งหมด (ตารางที่ 3-1)

ตารางที่ 3-1 รูปแบบการเลี้ยงสัตว์น้ำของตัวอย่างสมาชิกกลุ่มผู้เลี้ยงสัตว์น้ำตำบลท่าซุงจังหวัดอุทัยธานี

รายการ	รวม		เลี้ยงในบ่อดิน		เลี้ยงในกระชัง	
	จำนวน	ร้อยละของ ตัวอย่าง สมาชิก	จำนวน	ร้อยละของ ตัวอย่าง สมาชิก	จำนวน	ร้อยละของ ตัวอย่าง สมาชิก
ระบบการเลี้ยง	(ราย)		(ราย)		(ราย)	
ปลาแรดอย่างเดียว	14	46.67	-	-	14	46.67
ปลาสวายอย่างเดียว	5	16.67	2	6.67	3	10.00
ปลาดุกอย่างเดียว	1	3.33	-	-	1	3.33
ปลาซังกะวาดอย่างเดียว	4	13.33	-	-	4	13.33
ปลาอื่นๆ (ปลาตะเพียน) อย่างเดียว	1	3.33	-	-	1	3.33
ปลานิลร่วมกับปลาสวาย	1	3.33	1	3.33	-	-
ปลานิลร่วมกับปลาแรด	2	6.67	1	3.33	1	3.33
ปลาสวายร่วมกับปลาแรด	1	3.33	-	-	1	3.33
ปลาเทโพร่วมกับปลาสวายและปลาแรด	1	3.33	-	-	1	3.33
รวมทุกระบบการเลี้ยง	30	100.00	4	13.33	26	86.67

ที่มา จากการสำรวจ

อัตราการปล่อยพันธุ์สัตว์น้ำ อัตราการปล่อยลูกปลาของสมาชิกกลุ่มตัวอย่าง ในแต่ละรูปแบบการเลี้ยง สรุปได้ ดังนี้ 1) การเลี้ยงปลาแรดอย่างเดียว กรณีเลี้ยงในกระชัง อัตราปล่อยลูกปลาเฉลี่ย 14 ตัวต่อตารางเมตร 2) การเลี้ยงปลาสวายอย่างเดียว กรณีเลี้ยงในบ่อดินอัตราปล่อยลูกปลาเฉลี่ย 1,000 ตัวต่อไร่ กรณีเลี้ยงในกระชังอัตราปล่อยลูกปลาเฉลี่ย 45 ตัวต่อตารางเมตร 3) การเลี้ยงปลาดุกอย่างเดียว กรณีเลี้ยงในกระชังอัตราปล่อยลูกปลาเฉลี่ย 33 ตัวต่อตารางเมตร 4) การเลี้ยงปลาซังกะวาดอย่างเดียว กรณีเลี้ยงในกระชังอัตราปล่อยลูกปลาเฉลี่ย 266 ตัวต่อตารางเมตร 5) การเลี้ยงปลาตะเพียนอย่างเดียว กรณีเลี้ยงในกระชังอัตราปล่อยลูกปลาเฉลี่ย 22 ตัวต่อตารางเมตร 6) การเลี้ยงปลานิลร่วมกับปลาสวาย กรณีเลี้ยงในบ่อดินอัตราปล่อยลูกปลาเฉลี่ย 3,000 ตัวต่อไร่ 7) การเลี้ยงปลานิลร่วมกับปลาแรด กรณีเลี้ยงในบ่อดินอัตราปล่อยลูกปลาเฉลี่ย 600 ตัวต่อไร่ กรณีเลี้ยงในกระชังอัตราปล่อยลูกปลาเฉลี่ย 17 ตัวต่อตารางเมตร 8) การเลี้ยงปลาสวายร่วมกับปลาแรด กรณีเลี้ยงในกระชังอัตราปล่อยลูกปลาเฉลี่ย 12 ตัวต่อตารางเมตร 9) การเลี้ยงปลาเทโพร่วมกับปลาสวายและปลาแรดกรณีเลี้ยงในกระชังอัตราปล่อยลูกปลาเฉลี่ย 63 ตัวต่อตารางเมตร (ตารางที่ 3-2)

ระยะเวลาเลี้ยง ระยะเวลาเลี้ยงสัตว์น้ำในแต่ละรอบการเลี้ยง ส่วนใหญ่เลี้ยงมากกว่า 1 ปี ยกเว้นปลาดุกและปลาตะเพียน โดยชนิดสัตว์น้ำที่ใช้เวลาเลี้ยงนานที่สุดคือปลาแรด โดยระบบการเลี้ยงปลานิลร่วมกับปลาแรดใช้ระยะเวลาเลี้ยงถึง 480 วัน รองลงมาเป็นระบบการเลี้ยงปลาแรดอย่างเดียว ใช้เวลาเลี้ยง 478 วัน ส่วนระบบการเลี้ยงปลานิลร่วมกับปลาสวาย ระบบการเลี้ยงปลาปลาสวายร่วมกับปลาแรด และระบบการเลี้ยงปลาเทโพร่วมกับปลาสวายและปลาแรด ใช้ระยะเวลาเลี้ยงเท่ากันคือ 365 วัน สำหรับระบบการเลี้ยงดุกอย่างเดียวใช้เวลาเลี้ยงน้อยที่สุดคือ 90 วัน (ตารางที่ 3-3)

อัตรารอด ระบบการเลี้ยงที่มีอัตรารอดสูงสุดคือ ระบบการเลี้ยงปลานิลร่วมกับปลาสวาย มีอัตรารอดร้อยละ 88 รองลงมาเป็นระบบการเลี้ยงปลาเทโพร่วมกับปลาสวายและปลาแรด มีอัตรารอดร้อยละ 85 ระบบการเลี้ยงปลาสวายอย่างเดียว มีอัตรารอดร้อยละ 75 ระบบการเลี้ยงปลาซังกะวาดอย่างเดียวมีอัตรารอดร้อยละ 74 ระบบการเลี้ยงปลาตะเพียนอย่างเดียว มีอัตรารอดร้อยละ 70 (ตารางที่ 3-3)

แหล่งที่มาของพันธุ์ ร้อยละ 57 ของสมาชิกกลุ่มตัวอย่างซื้อพันธุ์ปลาจากเอกชนในจังหวัด ร้อยละ 17 ซื้อจากกลุ่มฯ ที่เหลือร้อยละ 5 ผู้เลี้ยงหาเอง มีเพียงร้อยละ 23 ของสมาชิกกลุ่มตัวอย่างซื้อเวชภัณฑ์เคมีภัณฑ์ โดยซื้อจากภาคเอกชน สำหรับอาหารปลาสมาชิกส่วนใหญ่ซื้อจากเอกชนร้อยละ 90 ซื้อจากกลุ่มร้อยละ 73 (ตารางที่ 3-4)

ตารางที่ 3-2 อัตราการปล่อยลูกพันธุ์สัตว์น้ำและอัตราสัตว์น้ำที่เลี้ยงรอดโดยตัวอย่างสมาชิกกลุ่มผู้เลี้ยงสัตว์น้ำตำบลท่าซุงจังหวัดอุทัยธานี

รายการ	ขนาดตัวอย่าง (ราย)	ในบ่อดิน(ตัว/ไร่)				ในกระชัง(ตัว/ตรม.)			
		ค่าเบี่ยงเบน		ค่าเบี่ยงเบน		ค่าเบี่ยงเบน		ค่าเบี่ยงเบน	
		ค่าเฉลี่ย	มาตรฐาน	ค่าสูงสุด	ค่าต่ำสุด	ค่าเฉลี่ย	มาตรฐาน	ค่าสูงสุด	ค่าต่ำสุด
ปลาแรดอย่างเดียว	14	-	-	-	-	14	5	22	6
ปลาสวายอย่างเดียว	5	1,000	0	1,000	1,000	45	57	111	8
ปลาดุกอย่างเดียว	1	-	-	-	-	33	0	33	33
ปลาซีกะวาดอย่างเดียว	4	-	-	-	-	266	180	444	20
ปลาอื่นๆ (ปลาทับทิม) อย่างเดียว	1	-	-	-	-	22	0	22	22
ปลานิลร่วมกับปลาสวาย	1	3,000	0	3,000	3,000	-	-	-	-
ปลานิลร่วมกับปลาแรด	2	600	0	600	600	17	0	17	17
ปลาสวายร่วมกับปลาแรด	1	-	-	-	-	12	0	12	12
ปลาเทโพร่วมกับปลาสวายและปลาแรด	1	-	-	-	-	63	0	63	63

ที่มา จากการสำรวจ

ตารางที่ 3-3 ระยะเวลาอัตราการรอดและจำนวนรอบที่เลี้ยงสัตว์น้ำโดยตัวอย่างสมาชิกกลุ่มผู้เลี้ยงสัตว์น้ำตำบลท่าซุงจังหวัดอุทัยธานี

รายการ	ระยะเวลาที่เลี้ยง (วัน/รอบ)				อัตราการรอด (ร้อยละ)				จำนวนรอบที่เลี้ยง (รอบ/ปี)			
	ค่าเบี่ยงเบน				ค่าเบี่ยงเบน				ค่าเบี่ยงเบน			
	ค่าเฉลี่ย	มาตรฐาน	ค่าสูงสุด	ค่าต่ำสุด	ค่าเฉลี่ย	มาตรฐาน	ค่าสูงสุด	ค่าต่ำสุด	ค่าเฉลี่ย	มาตรฐาน	ค่าสูงสุด	ค่าต่ำสุด
ปลาแรดอย่างเดียว	478	104.47	720	330	65	23.65	90	12	0.7	0.16	1	0.50
ปลาสวายอย่างเดียว	301	57.49	365	240	75	30.67	90	20	1.0	0.00	1	1.00
ปลาดุกอย่างเดียว	90	0.00	90	90	11	0.00	11	11	4.0	0.00	4	4.00
ปลาซังกะวาดอย่างเดียว	316	58.79	365	240	74	22.71	90	40	1.2	0.50	2	1.00
ปลาอื่นๆ (ปลาทับทิม) อย่างเดียว	180	0.00	180	180	70	0.00	70	70	2.0	0.00	2	2.00
ปลานิลร่วมกับปลาสวาย	365	0.00	365	365	88	17.68	100	75	1.0	0.00	1	1.00
ปลานิลร่วมกับปลาแรด	480	0.00	540	420	58	10.00	75	30	0.6	0.00	0.7	0.60
ปลาสวายร่วมกับปลาแรด	365	0.00	365	365	45	7.07	50	40	1.0	0.00	1	1.00
ปลาเทโพร่วมกับปลาสวายและปลาแรด	365	0.00	365	365	85	13.23	100	75	1.0	0.00	1	1.00

ที่มา จากการสำรวจ

ตารางที่ 3-4 การได้มาซึ่งพันธุ์สัตว์น้ำที่ตัวอย่างสมาชิกกลุ่มผู้เลี้ยงสัตว์น้ำตำบลท่าซุงจังหวัดอุทัยธานี ใช้ในการเพาะเลี้ยง

รายการ	พันธุ์ปลา		เวชภัณฑ์/เคมีภัณฑ์		อาหารสำเร็จรูป	
	ร้อยละของ ตัวอย่างสมาชิก	ร้อยละของ ปริมาณที่ใช้	ร้อยละของ ตัวอย่างสมาชิก	ร้อยละของ ปริมาณที่ใช้	ร้อยละของ ตัวอย่างสมาชิก	ร้อยละของ ปริมาณที่ใช้
กลุ่มฯ	16.67	76.00	-	-	73.33	52.77
เอกชน	56.67	89.41	23.33	100.00	90.00	68.11
ในจังหวัด	30.00	91.11	-	-	-	-
นอกจังหวัด	26.67	87.50	-	-	-	-
กรมประมง (ระบุ)	5.00	95.00	-	-	-	-
ในจังหวัด	5.00	95.00	-	-	-	-
อื่นๆ (ระบุ)	8.00	78.13	-	-	-	-
หาเอง	8.00	78.13	-	-	-	-

ที่มา จากการสำรวจ

3.1.2 ต้นทุน - รายได้

1) การเลี้ยงปลาแรดในกระชังอย่างเดียว

สมาชิกที่เลี้ยงปลาแรดในกระชังอย่างเดียวมีต้นทุนรวม 1,873.54 บาท/ตรม./รอบ เป็นต้นทุนคงที่ 195.47 บาท/ตรม./รอบ หรือร้อยละ 10.43 ของต้นทุนรวม ส่วนใหญ่เป็นการประเมินค่าเสื่อม ประกอบด้วยต้นทุนค่าพาหนะ ร้อยละ 4.97 ซึ่งประเมินเป็นค่าเสื่อมต่อตรม.ต่อรอบการเลี้ยง ค่ากระชังเลี้ยงปลาแรด ร้อยละ 4.28 และยังมี ค่าติดตั้งระบบน้ำประกอบด้วยเครื่องสูบน้ำ เครื่องตีน้ำให้อากาศ ค่าอุปกรณ์ให้อาหาร ค่าอุปกรณ์ระบบจับปลา รวมทั้งอุปกรณ์บรรจุปลาที่จับ ประเมินค่าเสื่อมต่อตรม.ต่อรอบเช่นเดียวกัน

ต้นทุนผันแปร เฉลี่ย 1,678.07 บาท/ตรม./รอบ หรือร้อยละ 89.57 ของต้นทุนรวม ส่วนใหญ่เป็นต้นทุนเงินสด ต้นทุนผันแปรที่สำคัญได้แก่ค่าอาหารสำเร็จรูปซึ่งสูงถึง 1,346.78 บาท/ตรม./รอบ หรือร้อยละ 71.88 ของต้นทุนรวม ตามมาด้วยค่าพันธุ์ โดยเฉลี่ยเป็น 130.97 บาท/ตรม./รอบ หรือ ร้อยละ 6.99 ของต้นทุนรวม ค่าอาหารสมทบ 115.74 บาท/ตรม./รอบ หรือ ร้อยละ 6.18 ของต้นทุนรวม ค่าแรงงาน 27.26 บาท/ตรม./รอบ หรือร้อยละ 1.46 ของต้นทุนรวม นอกจากนั้นยังมีค่าน้ำมันเชื้อเพลิงค่าไฟฟ้าค่าขนส่ง และค่าเวชภัณฑ์/เคมีภัณฑ์ อาหารเสริม/วิตามิน และค่าน้ำ รวมกันเป็นร้อยละ 1.84 ของต้นทุนรวม

ผลผลิตโดยเฉลี่ยเป็น 23.94 กก./ตรม./รอบ ขายได้ในราคาเฉลี่ย 84.73 บาท/กก. จึงมีรายรับเฉลี่ย 2,028.50 บาท/ตรม./รอบ โดยเฉลี่ยสมาชิกที่เลี้ยงปลาแรดในกระชังอย่างเดียวมีรายรับเหนือต้นทุน 154.96 บาท/ตรม./รอบ คิดเป็นร้อยละ 8.27 ของต้นทุนรวม นับได้ว่าการเลี้ยงปลาแรดสามารถทำรายได้ให้แก่สมาชิก

จากต้นทุนรวมที่คำนวณมาและผลผลิตเฉลี่ยที่สมาชิกทำได้ โดยเฉลี่ยต้นทุนการเลี้ยงปลาแรดในกระชังอย่างเดียวจะเป็น 78.26 บาท/กก. สมาชิกจะสามารถมีกำไรหากขายปลาแรดได้ในราคาสูงกว่า 78.26 บาท/กก. (ตารางที่ 3-5)

2) การเลี้ยงปลาซังกะวาดในกระชังอย่างเดียว

สมาชิกที่เลี้ยงปลาซังกะวาดในกระชังอย่างเดียวมีต้นทุนรวม 3,497.84 บาท/ตรม./รอบ เป็นต้นทุนคงที่ 157.98 บาท/ตรม./รอบ หรือร้อยละ 4.52 ของต้นทุนรวม ส่วนใหญ่เป็นการประเมินค่าเสื่อม ประกอบด้วยต้นทุนค่ากระชังเลี้ยงปลาซังกะวาด ร้อยละ 2.35 ซึ่งประเมินเป็นค่าเสื่อมต่อตรม.ต่อรอบการเลี้ยง ค่าพาหนะ ร้อยละ 1.88 และยังมี ค่าอุปกรณ์ระบบอาหาร ค่าอุปกรณ์ระบบจับปลา ประเมินค่าเสื่อมต่อตรม.ต่อรอบเช่นเดียวกัน

ต้นทุนผันแปร เฉลี่ย 3,339.86 บาท/ตรม./รอบ หรือร้อยละ 95.48 ของต้นทุนรวม ส่วนใหญ่เป็นต้นทุนเงินสด ต้นทุนผันแปรเกือบทั้งหมดคือค่าอาหารสำเร็จรูปซึ่งสูงถึง 3,306.67 บาท/ตรม./รอบ หรือร้อยละ 94.53 ของต้นทุนรวม ที่เหลือเป็นค่าแรงงาน และค่าขนส่ง รวมกันเป็นร้อยละ 0.95 ของต้นทุนรวมสำหรับพันธุ์ปลาซังกะวาดผู้เลี้ยงหาเองตามธรรมชาติ

ผลผลิตโดยเฉลี่ยเป็น 46.97 กก./ตรม./รอบ ขายได้ในราคาเฉลี่ย 85.00 บาท/กก. จึงมีรายรับเฉลี่ย 3,992.17 บาท/ตรม./รอบ โดยเฉลี่ยสมาชิกที่เลี้ยงปลาซังกะวาดในกระชังอย่างเดียวมีรายรับเหนือต้นทุน 494.32 บาท/ตรม./รอบ คิดเป็นร้อยละ 14.13 ของต้นทุนรวม นับได้ว่าการเลี้ยงปลาซังกะวาดสามารถทำรายได้ให้แก่สมาชิก

จากต้นทุนรวมที่คำนวณมาและผลผลิตเฉลี่ยที่สมาชิกทำได้ โดยเฉลี่ยต้นทุนการเลี้ยงปลาซังกะวาดในกระชังอย่างเดียวจะเป็น 74.48 บาท/กก. สมาชิกจะสามารถมีกำไรหากขายปลาซังกะวาดได้ในราคาสูงกว่า 74.48 บาท/กก. (ตารางที่ 3-6)

ตารางที่ 3-5 ต้นทุน-รายได้การเลี้ยงปลาแรดในกระชังของตัวอย่างสมาชิกกลุ่มผู้เลี้ยงสัตว์น้ำตำบลท่าซุงจังหวัดอุทัยธานี

รายการ	(บาท/ตรม./รอบ)	ร้อยละของต้นทุนรวม
ต้นทุนคงที่	195.47	10.43
ที่วางกระชัง	0.00	0.00
กระชัง	80.10	4.28
ระบบน้ำ	6.30	0.34
ระบบอาหาร	2.47	0.13
ระบบจับสัตว์น้ำ	13.53	0.72
พาหนะ	93.06	4.97
ต้นทุนผันแปร	1,678.07	89.57
ค่าพันธุ์สัตว์น้ำ	130.97	6.99
ค่าอาหารสำเร็จรูป	1,346.78	71.88
ค่าอาหารสมทบ	115.74	6.18
ค่าเวชภัณฑ์/เคมีภัณฑ์	1.32	0.07
ค่าอาหารเสริม/วิตามิน	0.00	0.00
ค่าแรงงาน	27.26	1.46
ค่าน้ำ	0.00	0.00
ค่าน้ำมันเชื้อเพลิง	22.86	1.22
ค่าไฟฟ้า	11.65	0.62
ค่าขนส่ง	21.50	1.15
ค่าอื่นๆ	0.00	0.00
ต้นทุนรวม	1,873.54	100.00
ผลผลิตเฉลี่ย (กก./ตรม./รอบ)	23.94	
ราคาขายเฉลี่ย (บาท/กก.)	84.73	
รายรับเฉลี่ย (บาท/ตรม./รอบ)	2,028.50	
รายรับเหนือต้นทุนต่อไร่ (บาท/กก./ตรม./รอบ)	154.96	8.27
ต้นทุนต่อกิโลกรัม (บาท/กก.)	78.26	
รายรับเหนือต้นทุนต่อกก. (บาท/กก.)	6.47	8.27

ที่มา จากการสำรวจ

ตารางที่ 3-6ต้นทุน-รายได้การเลี้ยงปลาสังกะวาดในกระชังของตัวอย่างสมาชิกกลุ่มผู้เลี้ยงสัตว์น้ำตำบลท่าซุง
จังหวัดอุทัยธานี

รายการ	(บาท/ตรม./รอบ)	ร้อยละของต้นทุนรวม
ต้นทุนคงที่	157.98	4.52
ที่วางกระชัง	0.00	0.00
กระชัง	82.21	2.35
ระบบน้ำ	0.00	0.00
ระบบอาหาร	1.90	0.05
ระบบจับสัตว์น้ำ	7.95	0.23
พาหนะ	65.93	1.88
ต้นทุนผันแปร	3,339.86	95.48
ค่าพันธุ์สัตว์น้ำ	0.00	0.00
ค่าอาหารสำเร็จรูป	3,306.67	94.53
ค่าอาหารสมทบ	0.00	0.00
ค่าเวชภัณฑ์/เคมีภัณฑ์	0.00	0.00
ค่าอาหารเสริม/วิตามิน	0.00	0.00
ค่าแรงงาน	31.94	0.91
ค่าน้ำ	0.00	0.00
ค่าน้ำมันเชื้อเพลิง	0.00	0.00
ค่าไฟฟ้า	0.00	0.00
ค่าขนส่ง	1.25	0.04
ค่าอื่นๆ	0.00	0.00
ต้นทุนรวม	3,497.84	100.00
ผลผลิตเฉลี่ย (กก./ตรม./รอบ)	46.97	1.34
ราคาขายเฉลี่ย (บาท/กก.)	85.00	
รายรับเฉลี่ย (บาท/ตรม./รอบ)	3,992.17	
รายรับเหนือต้นทุนต่อไร่ (บาท/กก./ตรม./รอบ)	494.32	14.13
ต้นทุนต่อกิโลกรัม (บาท/กก.)	74.48	
รายรับเหนือต้นทุนต่อกก. (บาท/กก.)	10.52	14.13

ที่มาจากการสำรวจ

3) การเลี้ยงปลาตกในกระชังอย่างเดียว

สมาชิกที่เลี้ยงปลาตกในกระชังอย่างเดียวมีต้นทุนรวม 1,227.64 บาท/ตรม./รอบ เป็นต้นทุนคงที่ 191.25 บาท/ตรม./รอบ หรือร้อยละ 15.62 ของต้นทุนรวม ส่วนใหญ่เป็นการประเมินค่าเสื่อม ประกอบด้วยต้นทุนค่าพาหนะ ร้อยละ 10.32 ซึ่งประเมินเป็นค่าเสื่อมต่อตรม.ต่อรอบการเลี้ยง ค่ากระชังเลี้ยงปลาตก ร้อยละ 3.18 และยังมี ค่าติดตั้งระบบน้ำประกอบด้วยเครื่องตีน้ำให้อากาศ ค่าอุปกรณ์ระบบจับปลา รวมทั้งอุปกรณ์บรรจุปลาที่จับ ประเมินค่าเสื่อมต่อตรม.ต่อรอบเช่นเดียวกัน

ต้นทุนผันแปร เฉลี่ย 1,033.33 บาท/ตรม./รอบ หรือร้อยละ 84.38 ของต้นทุนรวม ส่วนใหญ่เป็นต้นทุนเงินสด ต้นทุนผันแปรที่สำคัญได้แก่ค่าอาหารสำเร็จรูปซึ่งสูงถึง 966.67 บาท/ตรม./รอบ หรือร้อยละ 78.94 ของต้นทุนรวม และค่าพันธุ์ โดยเฉลี่ยเป็น 66.67 บาท/ตรม./รอบ หรือ ร้อยละ 5.44 ของต้นทุนรวม

ผลผลิตโดยเฉลี่ยเป็น 22.22 กก./ตรม./รอบ ขายได้ในราคาเฉลี่ย 60.00 บาท/กก. จึงมีรายรับเฉลี่ย 1,333.33 บาท/ตรม./รอบ โดยเฉลี่ยสมาชิกที่เลี้ยงปลาตกในกระชังอย่างเดียวมีรายรับเหนือต้นทุน 105.69 บาท/ตรม./รอบ คิดเป็นร้อยละ 8.88 ของต้นทุนรวม นับได้ว่าการเลี้ยงปลาตกสามารถทำรายได้ให้แก่สมาชิก

จากต้นทุนรวมที่คำนวณมาและผลผลิตเฉลี่ยที่สมาชิกทำได้ โดยเฉลี่ยต้นทุนการเลี้ยงปลาตกในกระชังอย่างเดียวจะเป็น 55.24 บาท/กก. สมาชิกจะสามารถมีกำไรหากขายปลาตกได้ในราคาสูงกว่า 55.24 บาท/กก. (ตารางที่ 3-7)

4) การเลี้ยงปลาสาวยในกระชังอย่างเดียว

สมาชิกที่เลี้ยงปลาสาวยในกระชังอย่างเดียวมีต้นทุนรวม 1,432.34 บาท/ตรม./รอบ เป็นต้นทุนคงที่ 176.55 บาท/ตรม./รอบ หรือร้อยละ 12.33 ของต้นทุนรวม ส่วนใหญ่เป็นการประเมินค่าเสื่อม ประกอบด้วยต้นทุนค่ากระชังเลี้ยงปลาสาวย ร้อยละ 5.77 ค่าพาหนะ ร้อยละ 3.95 ซึ่งประเมินเป็นค่าเสื่อมต่อตรม.ต่อรอบการเลี้ยง และยังมีค่าอุปกรณ์ให้อาหาร ค่าอุปกรณ์ระบบจับปลา รวมทั้งอุปกรณ์บรรจุปลาที่จับ

ต้นทุนผันแปร เฉลี่ย 1,255.79 บาท/ตรม./รอบ หรือร้อยละ 87.67 ของต้นทุนรวม ส่วนใหญ่เป็นต้นทุนเงินสด ต้นทุนผันแปรที่สำคัญได้แก่ค่าอาหารสำเร็จรูปซึ่งสูงถึง 861.08 บาท/ตรม./รอบ หรือร้อยละ 60.12 ของต้นทุนรวม ตามมาด้วยค่าอาหารสมทบ โดยเฉลี่ยเป็น 215.00 บาท/ตรม./รอบ หรือ ร้อยละ 15.01 ของต้นทุนรวม ค่าพันธุ์ 91.85 บาท/ตรม./รอบ หรือ ร้อยละ 6.41 ของต้นทุนรวม ค่าแรงงาน 6.67 บาท/ตรม./รอบ หรือร้อยละ 0.47 ของต้นทุนรวม นอกจากนั้นยังมีค่าน้ำมันเชื้อเพลิงค่าไฟฟ้าค่าขนส่ง และค่าเวชภัณฑ์/เคมีภัณฑ์ รวมกันเป็นร้อยละ 5.67 ของต้นทุนรวม

ผลผลิตโดยเฉลี่ยเป็น 41.85 กก./ตรม./รอบ ขายได้ในราคาเฉลี่ย 41.67 บาท/กก. จึงมีรายรับเฉลี่ย 1,743.83 บาท/ตรม./รอบ โดยเฉลี่ยสมาชิกที่เลี้ยงปลาสาวยในกระชังอย่างเดียวมีรายรับเหนือต้นทุน 311.49 บาท/ตรม./รอบ คิดเป็นร้อยละ 21.75 ของต้นทุนรวม นับได้ว่าการเลี้ยงปลาสาวยสามารถทำรายได้ให้แก่สมาชิกจากต้นทุนรวมที่คำนวณมาและผลผลิตเฉลี่ยที่สมาชิกทำได้ โดยเฉลี่ยต้นทุนการเลี้ยงปลาสาวยในกระชังอย่างเดียวจะเป็น 34.22 บาท/กก. สมาชิกจะสามารถมีกำไรหากขายปลาสาวยได้ในราคาสูงกว่า 34.22 บาท/กก. (ตารางที่ 3-8)

ตารางที่ 3-7 ต้นทุน-รายได้การเลี้ยงปลาตกในกระชังของตัวอย่างสมาชิกกลุ่มผู้เลี้ยงสัตว์น้ำตำบลท่าซุงอุทัยธานี

รายการ	(บาท/ตรม./รอบ)	ร้อยละของต้นทุนรวม
ต้นทุนคงที่	191.25	15.62
ที่วางกระชัง	0.00	0.00
กระชัง	38.89	3.18
ระบบน้ำ	15.00	1.22
ระบบอาหาร	0.00	0.00
ระบบจับสัตว์น้ำ	10.97	0.90
พาหนะ	126.39	10.32
ต้นทุนผันแปร	1,033.33	84.38
ค่าพันธุ์สัตว์น้ำ	66.67	5.44
ค่าอาหารสำเร็จรูป	966.67	78.94
ค่าอาหารสมทบ	0.00	0.00
ค่าเวชภัณฑ์/เคมีภัณฑ์	0.00	0.00
ค่าอาหารเสริม/วิตามิน	0.00	0.00
ค่าแรงงาน	0.00	0.00
ค่าน้ำ	0.00	0.00
ค่าน้ำมันเชื้อเพลิง	0.00	0.00
ค่าไฟฟ้า	0.00	0.00
ค่าขนส่ง	0.00	0.00
ค่าอื่นๆ	0.00	0.00
ต้นทุนรวม	1,224.58	100.00
ผลผลิตเฉลี่ย (กก./ตรม./รอบ)	22.22	1.81
ราคาขายเฉลี่ย (บาท/กก.)	60.00	4.90
รายรับเฉลี่ย (บาท/ตรม./รอบ)	1,333.33	
รายรับเหนือต้นทุนต่อไร่ (บาท/กก./ตรม./รอบ)	108.75	8.88
ต้นทุนต่อกิโลกรัม (บาท/กก.)	55.11	
รายรับเหนือต้นทุนต่อกก. (บาท/กก.)	4.89	8.88

ที่มา จากการสำรวจ

ตารางที่ 3-8 ต้นทุน-รายได้การเลี้ยงปลาสวายในกระชังของตัวอย่างสมาชิกกลุ่มผู้เลี้ยงสัตว์น้ำตำบลท่าซุงอุทัยธานี

รายการ	(บาท/ตรม./รอบ)	ร้อยละของต้นทุนรวม
ต้นทุนคงที่	176.55	12.33
ที่วางกระชัง	0.00	0.00
กระชัง	82.64	5.77
ระบบน้ำ	0.00	0.00
ระบบอาหาร	2.75	0.19
ระบบจับสัตว์น้ำ	34.64	2.42
พาหนะ	56.53	3.95
ต้นทุนผันแปร	1,255.79	87.67
ค่าพันธุ์สัตว์น้ำ	91.85	6.41
ค่าอาหารสำเร็จรูป	861.08	60.12
ค่าอาหารสมทบ	215.00	15.01
ค่าเวชภัณฑ์/เคมีภัณฑ์	3.33	0.23
ค่าอาหารเสริม/วิตามิน	0.00	0.00
ค่าแรงงาน	6.67	0.47
ค่าน้ำ	0.00	0.00
ค่าน้ำมันเชื้อเพลิง	60.00	4.19
ค่าไฟฟ้า	10.00	0.70
ค่าขนส่ง	7.85	0.55
ค่าอื่นๆ	0.00	0.00
ต้นทุนรวม	1,432.34	100.00
ผลผลิตเฉลี่ย (กก./ตรม./รอบ)	41.85	
ราคาขายเฉลี่ย (บาท/กก.)	41.67	
รายรับเฉลี่ย (บาท/ตรม./รอบ)	1,743.83	
รายรับเหนือต้นทุนต่อไร่ (บาท/กก./ตรม./รอบ)	311.49	21.75
ต้นทุนต่อกิโลกรัม (บาท/กก.)	34.22	
รายรับเหนือต้นทุนต่อกก. (บาท/กก.)	7.44	21.75

ที่มาจากการสำรวจ

5) การเลี้ยงปลาทบในกระชังอย่างเดียว

สมาชิกที่เลี้ยงปลาทบในกระชังอย่างเดียวมีต้นทุนรวม 1,731.66 บาท/ตรม./รอบ เป็นต้นทุนคงที่ 197.00 บาท/ตรม./รอบ หรือร้อยละ 11.38 ของต้นทุนรวม ส่วนใหญ่เป็นการประเมินค่าเสื่อม ประกอบด้วยต้นทุนค่ากระชังเลี้ยงปลาทบ ร้อยละ 5.00 ค่าพาหนะ ร้อยละ 3.58 ซึ่งประเมินเป็นค่าเสื่อมต่อตรม.ต่อรอบการเลี้ยง และยังมีค่าติดตั้งระบบน้ำประกอบด้วยเครื่องสูบน้ำ ค่าอุปกรณ์ระบบอาหาร ค่าอุปกรณ์ระบบจับปลา รวมทั้งอุปกรณ์บรรจุปลาที่จับ ประเมินค่าเสื่อมต่อตรม.ต่อรอบเช่นเดียวกัน

ต้นทุนผันแปร เฉลี่ย 1,534.66 บาท/ตรม./รอบ หรือร้อยละ 88.62 ของต้นทุนรวม ส่วนใหญ่เป็นต้นทุนเงินสด ต้นทุนผันแปรที่สำคัญได้แก่ ค่าอาหารสำเร็จรูปซึ่งสูงถึง 1,037.99 บาท/ตรม./รอบ หรือร้อยละ 59.94 ของต้นทุนรวม ตามมาด้วยค่าพันธุ์ โดยเฉลี่ยเป็น 173.33 บาท/ตรม./รอบ หรือ ร้อยละ 10.01 ของต้นทุนรวม ค่าแรงงาน 133.33 บาท/ตรม./รอบ หรือร้อยละ 7.70 ของต้นทุนรวม นอกจากนั้นมีย่าน้ำมันเชื้อเพลิงค่าไฟฟ้าค่าเวชภัณฑ์/เคมีภัณฑ์ และค่าอาหารเสริม/วิตามิน รวมกันเป็นร้อยละ 10.96 ของต้นทุนรวม

ผลผลิตโดยเฉลี่ยเป็น 24.27 กก./ตรม./รอบ ขายได้ในราคาเฉลี่ย 75.00 บาท/กก. จึงมีรายรับเฉลี่ย 1,820.00 บาท/ตรม./รอบ โดยเฉลี่ยสมาชิกที่เลี้ยงปลาทบในกระชังอย่างเดียวมีรายรับเหนือต้นทุน 88.34 บาท/ตรม./รอบ คิดเป็นร้อยละ 5.10 ของต้นทุนรวม นับได้ว่าการเลี้ยงปลาทบสามารถทำรายได้ให้แก่สมาชิกจากต้นทุนรวมที่คำนวณมาและผลผลิตเฉลี่ยที่สมาชิกทำได้ โดยเฉลี่ยต้นทุนการเลี้ยงปลาทบในกระชังอย่างเดียวจะเป็น 71.36 บาท/กก. สมาชิกจะสามารถมีกำไรหากขายปลาทบได้ในราคาสูงกว่า 71.36 บาท/กก.(ตารางที่ 3-9)

6) การเลี้ยงปลาสร้อยร่วมกับปลาแรดในกระชัง

สมาชิกที่เลี้ยงปลาสร้อยร่วมกับปลาแรดในกระชังมีต้นทุนรวม 981.67 บาท/ตรม./รอบ เฉลี่ยตามสัดส่วนรายรับแต่ละชนิดปลา แยกเป็นต้นทุนสำหรับปลาสร้อย 415.25 บาท/ตรม./รอบ สำหรับปลาแรด 566.42 บาท/ตรม./รอบ ซึ่งต่ำกว่าสมาชิกที่เลี้ยงปลาสร้อย หรือปลาแรดในกระชังอย่างเดียว เป็นต้นทุนคงที่ 100.00 บาท/ตรม./รอบ หรือร้อยละ 10.19 ของต้นทุนรวม แยกเป็นต้นทุนสำหรับปลาสร้อย 45.00 บาท/ตรม./รอบ สำหรับปลาแรด 55.00 บาท/ตรม./รอบ ต้นทุนคงที่ส่วนใหญ่เป็นการประเมินค่าเสื่อม ประกอบด้วยต้นทุนค่ากระชังเลี้ยงปลาสร้อยร่วมกับปลาแรด ร้อยละ 7.61 ค่าพาหนะ ร้อยละ 1.36 ซึ่งประเมินเป็นค่าเสื่อมต่อตรม.ต่อรอบการเลี้ยง และยังมีค่าอุปกรณ์การจับปลา รวมทั้งอุปกรณ์บรรจุปลาที่จับ อุปกรณ์การให้อาหารปลา

ต้นทุนผันแปร เฉลี่ย 881.67 บาท/ตรม./รอบ หรือร้อยละ 89.81 ของต้นทุนรวม เฉลี่ยเป็นต้นทุนสำหรับปลาสร้อย 370.25 บาท/ตรม./รอบ สำหรับปลาแรด 511.42 บาท/ตรม./รอบ ต้นทุนผันแปรส่วนใหญ่เป็นต้นทุนเงินสด ที่สำคัญได้แก่ค่าอาหารสำเร็จรูป 768.33 บาท/ตรม./รอบ หรือร้อยละ 78.27 ของต้นทุนรวม ตามมาด้วยค่าพันธุ์ โดยเฉลี่ยเป็น 103.33 บาท/ตรม./รอบ หรือ ร้อยละ 10.53 ของต้นทุนรวม

ผลผลิตโดยเฉลี่ยเป็น 16.67 กก./ตรม./รอบ ต่ำกว่าสมาชิกที่เลี้ยงปลาสร้อย หรือปลาแรดในกระชังอย่างเดียว ผลผลิตแยกเป็นปลาสร้อย 10.00 กก./ตรม./รอบ ขายได้ในราคาเฉลี่ย 50.00 บาท/กก. ปลาแรด 6.67 กก./ตรม./รอบ ขายได้ในราคาเฉลี่ย 100.00 บาท/กก. มีรายรับรวมเฉลี่ย 1,166.67 บาท/ตรม./รอบ เป็นรายรับจากปลาสร้อย 500.00 บาท/ตรม./รอบ รายรับจากปลาแรด 666.67 บาท/ตรม./รอบ โดยเฉลี่ยสมาชิกที่เลี้ยงปลาสร้อยร่วมกับปลาแรดในกระชังมีรายรับเหนือต้นทุน 185.00 บาท/ตรม./รอบ คิดเป็นร้อยละ 18.85 ของต้นทุนรวม เป็นรายรับเหนือต้นทุนของปลาสร้อย 84.75 บาท/ตรม./รอบ รายรับเหนือต้นทุนของปลาแรด 100.25 บาท/ตรม./รอบ จากต้นทุนรวมที่คำนวณมาและผลผลิตเฉลี่ยที่สมาชิกทำได้ โดยเฉลี่ยต้นทุนการเลี้ยงปลาสร้อยร่วมกับปลาแรดในกระชังจะเป็น ต้นทุนปลาสร้อย 41.53 บาท/กก. ต้นทุนปลาแรด 84.96 บาท/กก. (ตารางที่ 3-10) ซึ่งต้นทุนปลาสร้อยต่อกิโลกรัมต่ำกว่าสมาชิกที่เลี้ยงปลาสร้อยในกระชังอย่างเดียว แต่ต้นทุนปลาแรดต่อกิโลกรัมสูงกว่าสมาชิกที่เลี้ยงปลาแรดในกระชังอย่างเดียว

ตารางที่ 3-9 ต้นทุน-รายได้การเลี้ยงปลาทับทิมในกระชังของตัวอย่างสมาชิกกลุ่มผู้เลี้ยงสัตว์น้ำตำบลท่าซุงจังหวัดอุทัยธานี

รายการ	(บาท/ตรม./รอบ)	ร้อยละของต้นทุนรวม
ต้นทุนคงที่	197.00	11.38
ที่วางกระชัง	0.00	0.00
กระชัง	86.67	5.00
ระบบน้ำ	15.00	0.87
ระบบอาหาร	21.67	1.25
ระบบจับสัตว์น้ำ	11.67	0.67
พาหนะ	62.00	3.58
ต้นทุนผันแปร	1,534.66	88.62
ค่าพันธุ์สัตว์น้ำ	173.33	10.01
ค่าอาหารสำเร็จรูป	1,037.99	59.94
ค่าอาหารสมทบ	0.00	0.00
ค่าเวชภัณฑ์/เคมีภัณฑ์	16.67	0.96
ค่าอาหารเสริม/วิตามิน	20.00	1.15
ค่าแรงงาน	133.33	7.70
ค่าน้ำ	0.00	0.00
ค่าน้ำมันเชื้อเพลิง	120.00	6.93
ค่าไฟฟ้า	33.33	1.92
ค่าขนส่ง	0.00	0.00
ค่าอื่นๆ	0.00	0.00
ต้นทุนรวม	1,731.66	100.00
ผลผลิตเฉลี่ย (กก./ตรม./รอบ)	24.27	
ราคาขายเฉลี่ย (บาท/กก.)	75.00	
รายรับเฉลี่ย (บาท/ตรม./รอบ)	1,820.00	
รายรับเหนือต้นทุนต่อไร่ (บาท/กก./ตรม./รอบ)	88.34	5.10
ต้นทุนต่อกิโลกรัม (บาท/กก.)	71.36	
รายรับเหนือต้นทุนต่อกก. (บาท/กก.)	3.64	5.10

ที่มาจากการสำรวจ

ตารางที่ 3-10 ต้นทุน-รายได้การเลี้ยงปลาสร้อยร่วมกับปลาแรดในกระชังของตัวอย่างสมาชิกกลุ่มผู้เลี้ยงสัตว์น้ำตำบลท่าซุง จังหวัดอุทัยธานี

รายการ	รวม (บาท/ตรม./รอบ)	ร้อยละ ของต้นทุนรวม	ปลาสร้อย (บาท/ตรม./รอบ)	ปลาแรด (บาท/ตรม./รอบ)
ต้นทุนคงที่	100.00	10.19	45.00	55.00
ที่วางกระชัง	0.00	0.00	0.00	0.00
กระชัง	74.67	7.61	33.60	41.07
ระบบน้ำ	0.00	0.00	0.00	0.00
ระบบอาหาร	0.56	0.06	0.25	0.31
ระบบจับสัตว์น้ำ	11.44	1.17	5.15	6.29
พาหนะ	13.33	1.36	6.00	7.33
ต้นทุนผันแปร	881.67	89.81	370.25	511.42
ค่าพันธุ์สัตว์น้ำ	103.33	10.53	20.00	83.33
ค่าอาหารสำเร็จรูป	768.33	78.27	345.75	422.58
ค่าอาหารสมทบ	0.00	0.00	0.00	0.00
ค่าเวชภัณฑ์/เคมีภัณฑ์	0.00	0.00	0.00	0.00
ค่าอาหารเสริม/วิตามิน	0.00	0.00	0.00	0.00
ค่าแรงงาน	0.00	0.00	0.00	0.00
ค่าน้ำ	0.00	0.00	0.00	0.00
ค่าน้ำมันเชื้อเพลิง	0.00	0.00	0.00	0.00
ค่าไฟฟ้า	0.00	0.00	0.00	0.00
ค่าขนส่ง	10.00	1.02	4.50	5.50
ค่าอื่นๆ	0.00	0.00	0.00	0.00
ต้นทุนรวม	981.67	100.00	415.25	566.42
ผลผลิตเฉลี่ย (กก./ตรม./รอบ)	16.67			
ผลผลิตปลาสร้อย(กก./ตรม./รอบ)	10.00			
ผลผลิตปลาแรด(กก./ตรม./รอบ)	6.67			
ราคาขายเฉลี่ย (บาท/กก.)				
ราคาขายปลาสร้อย (บาท/กก.)	50.00			
ราคาขายปลาแรด (บาท/กก.)	100.00			
รายรับเฉลี่ย (บาท/ตรม./รอบ)	1,166.67			

รายการ	รวม (บาท/ตรม./รอบ)	ร้อยละ ของต้นทุนรวม	ปลาสรวย (บาท/ตรม./รอบ)	ปลาแรด (บาท/ตรม./รอบ)
รายรับจากปลาสรวย (บาท/ตรม./รอบ)	500.00			
รายรับจากปลาแรด(บาท/ตรม./รอบ)	666.67			
รายรับเหือต้นทุนต่อไร่ (บาท/ตรม./รอบ)	185.00	18.85		
รายรับจากปลาสรวยเหือต้นทุน (บาท/ตรม./รอบ)	84.75	20.41		
รายรับจากปลาแรดเหือต้นทุน (บาท/ตรม./รอบ)	100.25	17.70		
ต้นทุนต่อกิโลกรัม (บาท/กก.)				
ต้นทุนปลาสรวย (บาท/กก.)	41.53			
ต้นทุนปลาแรด (บาท/กก.)	84.96			
รายรับเหือต้นทุนต่อกก. (บาท/กก.)				
รายรับเหือต้นทุนปลาสรวยต่อ กก. (บาท/กก.)	8.48	20.41		
รายรับเหือต้นทุนปลาแรดต่อ กก. (บาท/กก.)	15.04	17.70		

ที่มาจากการสำรวจ

7) การเลี้ยงปลานิลร่วมกับปลาแรดในกระชัง

สมาชิกที่เลี้ยงปลานิลร่วมกับปลาแรดในกระชังมีต้นทุนรวม 1,906.69 บาท/ตรม./รอบ เฉลี่ยตามสัดส่วนรายรับแต่ละชนิดปลา แยกเป็นต้นทุนสำหรับปลานิล 706.68 บาท/ตรม./รอบ สำหรับปลาแรด 1,200.02 บาท/ตรม./รอบ ซึ่งต่ำกว่าสมาชิกที่เลี้ยงปลาแรดในกระชังอย่างเดียว เป็นต้นทุนคงที่ 198.03 บาท/ตรม./รอบ หรือร้อยละ 10.39 ของต้นทุนรวม แยกเป็นต้นทุนสำหรับปลานิล 74.26 บาท/ตรม./รอบ สำหรับปลาแรด 123.77 บาท/ตรม./รอบ ต้นทุนคงที่ส่วนใหญ่เป็นการประเมินค่าเสื่อม ประกอบด้วยต้นทุนค่ากระชังเลี้ยงปลานิลร่วมกับปลาแรด ร้อยละ 6.71 ค่าพาหนะ ร้อยละ 2.96 ซึ่งประเมินเป็นค่าเสื่อมต่อตรม.ต่อรอบการเลี้ยง และยังมีค่าอุปกรณ์การจับปลา รวมทั้งอุปกรณ์บรรจุปลาที่จับ อุปกรณ์การให้อาหารปลา

ต้นทุนผันแปร เฉลี่ย 1,708.67 บาท/ตรม./รอบ หรือร้อยละ 89.61 ของต้นทุนรวม เฉลี่ยเป็นต้นทุนสำหรับปลานิล 632.42 บาท/ตรม./รอบ สำหรับปลาแรด 1,076.25 บาท/ตรม./รอบ ต้นทุนผันแปรส่วนใหญ่เป็นต้นทุนเงินสด ที่

สำคัญได้แก่ค่าอาหารสำเร็จรูป 1,552.00 บาท/ตรม./รอบ หรือร้อยละ 81.40 ของต้นทุนรวม ตามมาด้วยค่าแรงงาน 90.00 บาท/ตรม./รอบ หรือร้อยละ 4.72 ของต้นทุนรวม ค่าพันธุ์ 66.67 บาท/ตรม./รอบ หรือร้อยละ 3.50 ของต้นทุนรวม

ผลผลิตจากการเลี้ยงปลานิลร่วมกับปลาแรดในกระชังรวม 30.00 กก./ตรม./รอบ ต่ำกว่าสมาชิกที่เลี้ยงปลาแรดในกระชังอย่างเดียว ผลผลิตแยกเป็นปลานิล 13.33 กก./ตรม./รอบ ขายได้ในราคาเฉลี่ย 60.00 บาท/กก. ปลาแรด 16.67 กก./ตรม./รอบ ขายได้ในราคาเฉลี่ย 80.00 บาท/กก. มีรายรับจากการเลี้ยงปลานิลร่วมกับปลาแรดในกระชังรวมเฉลี่ย 2,133.33 บาท/ตรม./รอบ เป็นรายรับจากปลานิล 800.00 บาท/ตรม./รอบ รายรับจากปลาแรด 1,333.33 บาท/ตรม./รอบ โดยเฉลี่ยสมาชิกที่เลี้ยงปลานิลร่วมกับปลาแรดในกระชังมีรายรับเหนือต้นทุน 226.64 บาท/ตรม./รอบ คิดเป็นร้อยละ 11.89 ของต้นทุนรวม เป็นรายรับเหนือต้นทุนของปลานิล 93.32 บาท/ตรม./รอบ รายรับเหนือต้นทุนของปลาแรด 133.32 บาท/ตรม./รอบ จากต้นทุนรวมที่คำนวณมาและผลผลิตเฉลี่ยที่สมาชิกทำได้ โดยเฉลี่ยต้นทุนการเลี้ยงปลานิลร่วมกับปลาแรดในกระชังจะเป็น ต้นทุนปลานิล 53.00 บาท/กก. ต้นทุนปลาแรด 72.00 บาท/กก. (ตารางที่ 3-11) ซึ่งต้นทุนปลาแรดต่อกิโลกรัมต่ำกว่าสมาชิกที่เลี้ยงปลาแรดในกระชังอย่างเดียว

ตารางที่ 3-11 ต้นทุน-รายได้การเลี้ยงปลานิลร่วมกับปลาแรดในกระชังของตัวอย่างสมาชิกกลุ่มผู้เลี้ยงสัตว์น้ำตำบลท่าซุงจังหวัดอุทัยธานี

รายการ	รวม (บาท/ตรม./ รอบ)	ร้อยละ ของต้นทุนรวม	ปลานิล (บาท/ตรม./ รอบ)	ปลาแรด (บาท/ตรม./ รอบ)
ต้นทุนคงที่	198.03	10.39	74.26	123.77
ที่วางกระชัง	0.00	0.00	0.00	0.00
กระชัง	128.01	6.71	48.00	80.01
ระบบน้ำ	0.00	0.00	0.00	0.00
ระบบอาหาร	10.45	0.55	3.92	6.53
ระบบจับสัตว์น้ำ	3.13	0.16	1.18	1.96
พาหนะ	56.43	2.96	21.16	35.27
ต้นทุนผันแปร	1,708.67	89.61	632.42	1,076.25
ค่าพันธุ์สัตว์น้ำ	66.67	3.50	16.67	50.00
ค่าอาหารสำเร็จรูป	1,552.00	81.40	582.00	970.00
ค่าอาหารสมทบ	0.00	0.00	0.00	0.00
ค่าเวชภัณฑ์/เคมีภัณฑ์	0.00	0.00	0.00	0.00
ค่าอาหารเสริม/วิตามิน	0.00	0.00	0.00	0.00
ค่าแรงงาน	90.00	4.72	33.75	56.25
ค่าน้ำ	0.00	0.00	0.00	0.00

รายการ	รวม (บาท/ตรม./ รอบ)	ร้อยละ ของต้นทุนรวม	ปลานิล (บาท/ตรม./ รอบ)	ปลาแรด (บาท/ตรม./ รอบ)
ค่าน้ำมันเชื้อเพลิง	0.00	0.00	0.00	0.00
ค่าไฟฟ้า	0.00	0.00	0.00	0.00
ค่าขนส่ง	0.00	0.00	0.00	0.00
ค่าอื่นๆ	0.00	0.00	0.00	0.00
ต้นทุนรวม	1,906.69	100.00	706.68	1,200.02
ผลผลิตเฉลี่ย (กก./ตรม./รอบ)	30.00			
ผลผลิตปลานิล(กก./ตรม./รอบ)	13.33			
ผลผลิตปลาแรด(กก./ตรม./รอบ)	16.67			
ราคาขายเฉลี่ย (บาท/กก.)				
ราคาขายปลานิล(บาท/กก.)	60.00			
ราคาขายปลาแรด (บาท/กก.)	80.00			
รายรับเฉลี่ย (บาท/ตรม./รอบ)	2,133.33			
รายรับจากปลานิล (กก./ตรม./รอบ)	800.00			
รายรับจากปลาแรด(กก./ตรม./รอบ)	1,333.33			
รายรับเหนือต้นทุนต่อไร่ (บาท/ตรม./รอบ)	226.64	11.89		
รายรับจากปลานิลเหนือต้นทุน (บาท/ตรม./รอบ)	93.32	13.21		
รายรับจากปลาแรดเหนือต้นทุน (บาท/ตรม./รอบ)	133.32	11.11		
ต้นทุนต่อกิโลกรัม (บาท/กก.)	63.56			
ต้นทุนปลานิล (บาท/กก.)	53.00			
ต้นทุนปลาแรด (บาท/กก.)	72.00			
รายรับเหนือต้นทุนต่อกก. (บาท/กก.)				
รายรับเหนือต้นทุนปลานิลต่อ กก. (บาท/กก.)	7.00	13.21		
รายรับเหนือต้นทุนปลาแรดต่อ กก. (บาท/กก.)	8.00	11.11		

ที่มาจากการสำรวจ

8) การเลี้ยงปลาเทโพร่วมกับปลาสวายและปลาแรดในกระชัง

สมาชิกที่เลี้ยงปลาเทโพร่วมกับปลาสวายและปลาแรดในกระชังมีต้นทุนรวม 4,684.00 บาท/ตรม./รอบ ซึ่งสูงกว่าสมาชิกที่เลี้ยงปลาสวาย หรือปลาแรดในกระชังอย่างเดียวเมื่อเฉลี่ยตามสัดส่วนรายรับแต่ละชนิดปลา แยกเป็นต้นทุนสำหรับปลาเทโพ 1,200.51 บาท/ตรม./รอบ สำหรับปลาสวาย 1,405.69 บาท/ตรม./รอบ สำหรับปลาแรด 2,077.80 บาท/ตรม./รอบ ซึ่งต้นทุนปลาสวายใกล้เคียงกับสมาชิกที่เลี้ยงปลาสวายในกระชังอย่างเดียวแต่ต้นทุนปลาแรดสูงกว่าสมาชิกที่เลี้ยงปลาแรดในกระชังอย่างเดียว ต้นทุนแยกเป็นต้นทุนคงที่ 176.33 บาท/ตรม./รอบ หรือร้อยละ 3.76 ของต้นทุนรวม แยกเป็นต้นทุนสำหรับปลาเทโพ 45.85 บาท/ตรม./รอบ สำหรับปลาสวาย 51.14 บาท/ตรม./รอบ สำหรับปลาแรด 79.35 บาท/ตรม./รอบ ต้นทุนคงที่ส่วนใหญ่เป็นการประเมินค่าเสื่อม ประกอบด้วยต้นทุนค่ากระชังเลี้ยงปลาเทโพร่วมกับปลาสวายและปลาแรดร้อยละ 1.78 ค่าพาหนะ ร้อยละ 1.60 ซึ่งประเมินเป็นค่าเสื่อมต่อตรม.ต่อรอบการเลี้ยง และยังมีค่าอุปกรณ์การจับปลา รวมทั้งอุปกรณ์บรรจุปลาที่จับ อุปกรณ์การให้อาหารปลาอีกร้อยละ 0.38

ต้นทุนผันแปร เฉลี่ย 4,507.67 บาท/ตรม./รอบ หรือร้อยละ 96.24 ของต้นทุนรวม เฉลี่ยเป็นต้นทุนสำหรับปลาเทโพ 1,154.66 บาท/ตรม./รอบ ปลาสวาย 1,354.56 บาท/ตรม./รอบ สำหรับปลาแรด 1,998.45 บาท/ตรม./รอบ ต้นทุนผันแปรส่วนใหญ่เป็นต้นทุนเงินสด โดยเฉพาะค่าอาหารสำเร็จรูป 4,441.00 บาท/ตรม./รอบ หรือร้อยละ 94.81 ของต้นทุนรวม ที่เหลือเป็นค่าพันธุ์ 66.67 บาท/ตรม./รอบ หรือ ร้อยละ 1.42 ของต้นทุนรวม

ผลผลิตโดยเฉลี่ยเป็น 110.00 กก./ตรม./รอบ สูงกว่าสมาชิกที่เลี้ยงปลาสวาย หรือปลาแรดในกระชังอย่างเดียว ผลผลิตแยกเป็นปลาเทโพ 26.67กก./ตรม./รอบ ขายได้ในราคาเฉลี่ย 50.00 บาท/กก.ปลาสวาย 50.00 กก./ตรม./รอบ ขายได้ในราคาเฉลี่ย 30.00 บาท/กก. ปลาแรด 33.33กก./ตรม./รอบ ขายได้ในราคาเฉลี่ย 70.00 บาท/กก. มีรายรับรวมเฉลี่ย 5,166.67 บาท/ตรม./รอบ เป็นรายรับจากปลาเทโพ 1,333.33 บาท/ตรม./รอบ รายรับจากปลาสวาย 1,500.00 บาท/ตรม./รอบ รายรับจากปลาแรด 2,333.33 บาท/ตรม./รอบ โดยเฉลี่ยสมาชิกที่เลี้ยงปลาเทโพร่วมกับปลาสวายและปลาแรดในกระชังมีรายรับเหนือต้นทุน 482.67 บาท/ตรม./รอบ คิดเป็นร้อยละ 10.30 ของต้นทุนรวม เป็นรายรับเหนือต้นทุนของปลาเทโพ 132.83 บาท/ตรม./รอบ รายรับเหนือต้นทุนของปลาสวาย 94.31 บาท/ตรม./รอบ รายรับเหนือต้นทุนของปลาแรด 255.53 บาท/ตรม./รอบ จากต้นทุนรวมที่คำนวณมาและผลผลิตเฉลี่ยที่สมาชิกทำได้ โดยเฉลี่ยต้นทุนการเลี้ยงปลาเทโพร่วมกับปลาสวายและปลาแรดในกระชังจะเป็น ต้นทุนปลาเทโพ 45.02 บาท/กก. ต้นทุนปลาสวาย 28.11 บาท/กก. ต้นทุนปลาแรด 62.33 บาท/กก. (ตารางที่ 3-12) ซึ่งต้นทุนต่อกิโลกรัมของปลาสวายและปลาแรดต่ำกว่าสมาชิกที่เลี้ยงสวายหรือปลาแรดในกระชังอย่างเดียว

ตารางที่ 3-12 ต้นทุน-รายได้การเลี้ยงปลาเทโพร่วมกับปลาสวายและปลาแรดในกระชังของตัวอย่างสมาชิก
กลุ่มผู้เลี้ยงสัตว์น้ำตำบลท่าซุงจังหวัดอุทัยธานี

รายการ	รวม (บาท/ ตรม./รอบ)	ร้อยละ ของต้นทุน รวม	ปลาเทโพ (บาท/ตรม./ รอบ)	ปลาสวาย (บาท/ตรม./ รอบ)	ปลาแรด (บาท/ตรม./ รอบ)
ต้นทุนคงที่	176.33	3.76	45.85	51.14	79.35
ที่วางกระชัง	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
กระชัง	83.33	1.78	21.67	24.17	37.50
ระบบน้ำ	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
ระบบอาหาร	2.50	0.05	0.65	0.73	1.13

รายการ	รวม (บาท/ ตรม./รอบ)	ร้อยละ ของต้นทุน รวม	ปลาเทโพ (บาท/ตรม./ รอบ)	ปลาสวาย (บาท/ตรม./ รอบ)	ปลาแรด (บาท/ตรม./ รอบ)
ระบบจับสัตว์น้ำ	15.50	0.33	4.03	4.50	6.98
พาหนะ	75.00	1.60	19.50	21.75	33.75
ต้นทุนผันแปร	4,507.67	96.24	1,154.66	1,354.56	1,998.45
ค่าพันธุ์สัตว์น้ำ	66.67	1.42	0.00	66.67	0.00
ค่าอาหารสำเร็จรูป	4,441.00	94.81	1,154.66	1,287.89	1,998.45
ค่าอาหารสมทบ	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
ค่าเวชภัณฑ์/เคมีภัณฑ์	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
ค่าอาหารเสริม/วิตามิน	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
ค่าแรงงาน	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
ค่าน้ำ	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
ค่าน้ำมันเชื้อเพลิง	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
ค่าไฟฟ้า	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
ค่าขนส่ง	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
ค่าอื่นๆ	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
ต้นทุนรวม	4,684.00	100.00	1,200.51	1,405.69	2,077.80
ผลผลิตเฉลี่ย (กก./ตรม./รอบ)	110.00				
ผลผลิตเฉลี่ยปลาเทโพ (กก./ตรม./รอบ)	26.67				
ผลผลิตเฉลี่ยปลาสวาย (กก./ตรม./รอบ)	50.00				
ผลผลิตเฉลี่ยปลาแรด (กก./ตรม./รอบ)	33.33				
ราคาขายเฉลี่ย (บาท/กก.)					
ราคาขายปลาเทโพเฉลี่ย (บาท/กก.)	50.00				
ราคาขายปลาสวายเฉลี่ย (บาท/กก.)	30.00				
ราคาขายปลาแรดเฉลี่ย (บาท/กก.)	70.00				
รายรับเฉลี่ย (บาท/ตรม./รอบ)	5,166.67				
รายรับปลาเทโพเฉลี่ย (บาท/ตรม./รอบ)	1,333.33				
รายรับปลาสวายเฉลี่ย (บาท/ตรม./รอบ)	1,500.00				

รายการ	รวม (บาท/ ตรม./รอบ)	ร้อยละ ของต้นทุน รวม	ปลาเทโพ (บาท/ตรม./ รอบ)	ปลาสร้อย (บาท/ตรม./ รอบ)	ปลาแรด (บาท/ตรม./ รอบ)
รายรับปลาแรดเฉลี่ย (บาท/ตรม./รอบ)	2,333.33				
รายรับเหือต้นทุนต่อไร่ (บาท/ตรม./รอบ)	482.67	10.30			
รายรับปลาเทโพเหือต้นทุน (บาท/ตรม./รอบ)	132.83	11.06			
รายรับปลาสร้อยเหือต้นทุน (บาท/ตรม./รอบ)	94.31	6.71			
รายรับปลาแรดเหือต้นทุน (บาท/ตรม./รอบ)	255.53	12.30			
ต้นทุนต่อกิโลกรัม (บาท/กก.)	42.58				
ต้นทุนปลาเทโพต่อกิโลกรัม (บาท/กก.)	45.02				
ต้นทุนปลาสร้อยต่อกิโลกรัม (บาท/กก.)	28.11				
ต้นทุนปลาแรดต่อกิโลกรัม (บาท/กก.)	62.33				
รายรับเหือต้นทุนต่อกก. (บาท/กก.)					
รายรับเหือต้นทุนปลาเทโพต่อ กก. (บาท/กก.)	4.98	11.06			
รายรับเหือต้นทุนปลาสร้อยต่อ กก. (บาท/กก.)	1.89	6.71			
รายรับเหือต้นทุนปลาแรดต่อ กก. (บาท/กก.)	7.67	12.30			

ที่มาจากการสำรวจ

3.2 การตลาด

3.2.1 แหล่งขายผลผลิต

แหล่งขายผลผลิตของสมาชิกกลุ่มตัวอย่าง 30 รายจากกลุ่มผู้เลี้ยงสัตว์น้ำตำบลท่าซุง โดยหนึ่งรายอาจนำผลผลิตไปจำหน่ายมากกว่าหนึ่งแหล่ง ผลการศึกษาพบว่า ส่วนใหญ่หรือร้อยละ 40ของตัวอย่างสมาชิกรายไปขายปลีกเองที่ตลาดนัด รองลงมา ร้อยละ 24 ของตัวอย่างสมาชิกขายให้กับผู้รวบรวมท้องถิ่น ร้อยละ 20 ของตัวอย่างสมาชิกขายให้กับกลุ่มผู้เลี้ยงสัตว์น้ำตำบลท่าซุง ร้อยละ 17 ของตัวอย่างสมาชิกขายให้กับแพปลา (แพปลาในพื้นที่ ร้อยละ 10 แพปลานอกพื้นที่ ร้อยละ 7) ร้อยละ 7 ของตัวอย่างสมาชิกขายให้กับพ่อค้าในตลาดค้าส่งในพื้นที่

เมื่อพิจารณาพฤติกรรมผู้เลี้ยงในแต่ละระบบการเลี้ยง พบว่าผู้เลี้ยงปลาแรดอย่างเดียวตลาดส่วนใหญ่จะเป็นตลาดนัด และผู้รวบรวมในท้องถิ่น ผู้เลี้ยงปลาซวยอย่างเดียวตลาดส่วนใหญ่จะเป็นตลาดนัด ผู้เลี้ยงปลาสังกะวาดอย่างเดียวตลาดจะเป็นแพปลาในพื้นที่ สำหรับระบบการเลี้ยงแบบหลายชนิดร่วมกันในกระชังหรือบ่อเดียวกัน ส่วนใหญ่จะขายปลารวมกัน ไม่แยกชนิดปลา ยกเว้นหากมีการเลี้ยงปลานิลร่วมกับปลาชนิดอื่นๆ จะแยกปลานิลขายต่างหาก โดยตลาดของผู้เลี้ยงระบบการเลี้ยงแบบหลายชนิดร่วมกันนี้ จะเป็น ตลาดนัด กลุ่มผู้เลี้ยงสัตว์น้ำตำบลท่าซุง ผู้รวบรวมในท้องถิ่น และแพปลานอกพื้นที่ (ตารางที่ 3-13และ 3-14)

3.2.2 ผู้รับซื้อผลผลิต

ผู้รับซื้อผลผลิตของสมาชิกกลุ่มตัวอย่าง มีจำนวนเฉลี่ย 28 ราย เป็นขาประจำ 16 ราย ขาจร13 ราย แยกตามระบบการเลี้ยง พบว่า ระบบการเลี้ยงปลาแรดอย่างเดียว มีผู้รับซื้อผลผลิตเฉลี่ย 7 ราย เป็นขาประจำ 1 ราย ขาจร 6 ราย ระบบการเลี้ยงปลาซวยอย่างเดียว มีผู้รับซื้อผลผลิตเฉลี่ย 8 ราย เป็นขาประจำ 1 ราย ขาจร 7 รายระบบการเลี้ยงปลาดุกอย่างเดียว มีผู้รับซื้อผลผลิตเฉลี่ย 1 ราย เป็นขาประจำ ระบบการเลี้ยงปลาสังกะวาดอย่างเดียว มีผู้รับซื้อผลผลิตเฉลี่ย 2 ราย เป็นขาประจำ ระบบการเลี้ยงปลานิลร่วมกับปลาซวย มีผู้รับซื้อผลผลิตเฉลี่ย 1 ราย เป็นขาประจำ ระบบการเลี้ยงปลานิลร่วมกับปลาแรด มีผู้รับซื้อผลผลิตเฉลี่ย 1 ราย เป็นขาประจำ ระบบการเลี้ยงปลาซวยร่วมกับปลาแรด มีผู้รับซื้อผลผลิตเฉลี่ย 5 ราย เป็นขาประจำระบบการเลี้ยงปลาเทโพร่วมกับปลาซวยและปลาแรด มีผู้รับซื้อผลผลิตเฉลี่ย 3 ราย เป็นขาประจำ (ตารางที่ 3-15)

3.2.3 การรับรู้ข่าวสารของสมาชิกกลุ่มฯ

สมาชิกกลุ่มตัวอย่าง 21 รายจาก30 ราย หรือร้อยละ 70 ของจำนวนสมาชิกกลุ่มตัวอย่างรับรู้ข่าวสารด้านราคาลูกพันธุ์สัตว์น้ำจากผู้ขาย โดยผู้ที่ได้รับข้อมูลข่าวสารจากผู้ขายส่วนใหญ่เป็นผู้เลี้ยงในระบบการเลี้ยงปลาแรดอย่างเดียว 10 ราย เลี้ยงปลาซวยอย่างเดียว 5 ราย ที่เหลือเป็นระบบการเลี้ยงปลาดุกอย่างเดียว ปลาตะกิมอย่างเดี่ยว ปลานิลร่วมกับปลาซวย ปลานิลร่วมกับปลาแรดปลาซวยร่วมกับปลาแรด และปลาเทโพร่วมกับปลาซวยและปลาแรด ระบบละ 1 ราย สมาชิกกลุ่มตัวอย่าง 6 รายจาก 30 ราย หรือร้อยละ 20 ของจำนวนสมาชิกกลุ่มตัวอย่างรับรู้ข่าวสารด้านราคาลูกพันธุ์สัตว์น้ำด้วยตัวเอง โดยเป็นสมาชิกจากระบบการเลี้ยงปลาสังกะวาดอย่างเดียว 4 ราย และจากระบบการเลี้ยงปลาแรดอย่างเดียว 2 รายที่เหลืออีก 3 รายหรือร้อยละ 10ของจำนวนสมาชิกกลุ่มตัวอย่างรับรู้ข่าวสารด้านราคาลูกพันธุ์สัตว์น้ำจากกลุ่มฯ โดยเป็นสมาชิกจากระบบการเลี้ยงปลาแรดอย่างเดียว 2 ราย และจากระบบการเลี้ยงปลานิลร่วมกับปลาแรด (ตารางที่ 3-16)

สมาชิกกลุ่มตัวอย่าง 22 รายจาก 30 ราย หรือร้อยละ 73 ของจำนวนสมาชิกกลุ่มตัวอย่างรับรู้ข่าวสารด้านราคาอาหารสัตว์น้ำจากผู้ขาย โดยผู้ที่ได้รับข้อมูลข่าวสารจากผู้ขายส่วนใหญ่เป็นผู้เลี้ยงในระบบการเลี้ยงปลาแรดอย่างเดียว 9ราย เลี้ยงปลาซวยอย่างเดียว และปลาสังกะวาดอย่างเดียว ระบบละ 4 ราย เลี้ยงปลานิลร่วมกับปลาแรด 2 ราย ที่เหลือเป็นระบบการเลี้ยงปลานิลร่วมกับปลาซวย ปลาซวยร่วมกับปลาแรด และปลาเทโพร่วมกับปลาซวยและปลาแรด ระบบละ 1 ราย สมาชิกกลุ่มตัวอย่าง 8 รายจาก 30 ราย หรือร้อยละ 27 ของจำนวนสมาชิกกลุ่มตัวอย่างรับรู้ข่าวสารด้านราคาอาหารสัตว์น้ำจากกลุ่มฯ โดยเป็นสมาชิกจากระบบการเลี้ยงปลาแรดอย่างเดียว 5 ราย ที่เหลือเป็นระบบการเลี้ยงปลาซวยอย่างเดียว ปลาดุกอย่างเดียว และปลาตะกิมอย่างเดี่ยวระบบละ 1 ราย (ตารางที่ 3-17)

สมาชิกกลุ่มตัวอย่าง 17 รายจาก 30 ราย หรือร้อยละ 57 ของจำนวนสมาชิกกลุ่มตัวอย่างรับรู้ข่าวสารด้านราคาผลผลิตสัตว์น้ำจากผู้ขาย โดยผู้ที่ได้รับข้อมูลข่าวสารจากผู้ขายส่วนใหญ่เป็นผู้เลี้ยงในระบบการเลี้ยงปลาแรดอย่างเดียว 8 ราย เลี้ยงปลาสังกะวาดอย่างเดียว 4 ราย ที่เหลือเป็นระบบการเลี้ยงปลาซวยอย่างเดียว ปลาดุกอย่างเดียว ปลาตะกิมอย่างเดี่ยว ปลานิลร่วมกับปลาแรด และปลาเทโพร่วมกับปลาซวยและปลาแรด ระบบละ 1 ราย

ตารางที่ 3-14 ร้อยละของตัวอย่างสมาชิกกลุ่มผู้เลี้ยงสัตว์น้ำตำบลท่าซุงจังหวัดอุทัยธานี ที่ขายผลผลิตให้แก่แหล่งรับซื้อต่างๆ

(ร้อยละของตัวอย่างสมาชิกที่ขายให้แก่แหล่งรับซื้อนั้นๆ)

3-23

ระบบการเลี้ยง	แรด	สวาย	ดุก	เทโพ	สังกะวาด	ทับทิม	นิลร่วมกับสวาย			นิลร่วมกับแรด			สวายร่วมกับแรด			เทโพร่วมกับสวายและแรด				รวมทุก* ระบบ
	อย่าง	อย่าง	อย่าง	อย่าง	อย่าง	อย่าง	ขาย			ขาย			ขาย			ขาย				
	เดียว	เดียว	เดียว	เดียว	เดียว	เดียว	รวม	นิล	สวาย	รวม	นิล	แรด	รวม	สวาย	แรด	รวม	เทโพ	สวาย	แรด	
ขายให้ใคร																				
กลุ่มฯท่าซุง	6.67	3.33						3.33	3.33		3.33									20.00
ขายปลีกที่ตลาดนัด	20.00	13.33								3.33			3.33							40.00
ผู้รวบรวมท้องถิ่น	20.00		3.33														1.00			24.33
แพปลา					10.00	3.33					3.33									16.67
ในพื้นที่					10.00															10.00
นอกพื้นที่						3.33					3.33									6.67
พ่อค้าในตลาดค้าส่ง	3.33				3.33															6.67
ในพื้นที่	3.33				3.33															6.67
นอกพื้นที่																				
ห้องเย็นในพื้นที่																				
ผู้แปรรูป																				
ผู้ส่งออก																				
ผู้รับซื้ออื่นๆ																				

หมายเหตุ * ตัวเลขรวมที่มากกว่าร้อยละ 100 ที่คำนวณจากการกระจายผลผลิตของสมาชิก ซึ่ง 1 รายอาจนำผลผลิตไปจำหน่ายมากกว่า 1 แหล่ง

ที่มา จากการสำรวจ

ตารางที่ 3-15 จำนวนผู้รับซื้อผลผลิตขาประจำและขาจรจากตัวอย่างสมาชิกกลุ่มผู้เลี้ยงสัตว์น้ำตำบลท่าซุง จังหวัดอุทัยธานี

จำนวนผู้รับซื้อเฉลี่ย	รวม (ราย)				ขาประจำ (ราย)				ขาจร (ราย)				
	ค่าเฉลี่ย	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน	ค่าสูงสุด	ค่าต่ำสุด	ค่าเฉลี่ย	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน	ค่าสูงสุด	ค่าต่ำสุด	ค่าเฉลี่ย	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน	ค่าสูงสุด	ค่าต่ำสุด	
ระบบการเลี้ยง													
3-24	ปลาแรดอย่างเดียว	7	4.97	12	4	1	0.7	3	1	6	4.2	9	3
	ปลาสวายอย่างเดียว	8	2.89	11	6	1	0	1	1	7	2.9	10	5
	ปลาดุกอย่างเดียว	1	0.00	1	1	1	0	1	1				
	ปลาเทโพอย่างเดียว												
	ปลาสังกะวาดอย่างเดียว	2	0.50	2	1	2	0.5	2	1				
	ปลาอื่นๆ (ปลาทับทิม) อย่างเดียว												
	ปลานิลร่วมกับปลาสวาย	1	0.00	1	1	1	0	1	1				
	ปลานิลร่วมกับปลาแรด	1	0.58	2	1	1	0.6	2	1				
	ปลาสวายร่วมกับปลาแรด	5	0.00	5	5	5	0	5	5				
	ปลาเทโพร่วมกับปลาสวายและปลาแรด	3	0.00	3	3	3	0	3	3				
รวมทุกรูปแบบการเพาะเลี้ยง	28	8.93	37	22	16	2	18	14	13	7	19	8	

ที่มา จากการสำรวจ

ตารางที่ 3-16 การรับรู้ข่าวสารราคาลูกพันธุ์สัตว์น้ำโดยตัวอย่างสมาชิกกลุ่มผู้เลี้ยงสัตว์น้ำตำบลท่าซุง จังหวัดอุทัยธานี

แหล่งข่าวราคา	ผู้ขาย		กลุ่มฯ		Internet		อื่นๆ	
	ร้อยละของ		ร้อยละของ		ร้อยละของ		ร้อยละของ	
	จำนวน	ตัวอย่าง	จำนวน	ตัวอย่าง	จำนวน	ตัวอย่าง	จำนวน	ตัวอย่าง
ระบบการเลี้ยง	ราย	สมาชิก	ราย	สมาชิก	ราย	สมาชิก	ราย	สมาชิก
ปลานิลอย่างเดียว								
ปลาแรดอย่างเดียว	10	33.33	2	6.67			2	6.67
ปลาสร้อยอย่างเดียว	5	16.67						
ปลาดุกอย่างเดียว	1	3.33						
ปลาเทโพอย่างเดียว								
ปลาซังกะวาดอย่างเดียว							4	13.33
ปลาอื่นๆ (ปลาหับทิม) อย่างเดียว	1	3.33						
ปลานิลร่วมกับปลาสร้อย	1	3.33						
ปลานิลร่วมกับปลาแรด	1	3.33	1	3.33				
ปลาสร้อยร่วมกับปลาแรด	1	3.33						
ปลาเทโพร่วมกับปลาสร้อยและปลาแรด	1	3.33						
รวมทุกรูปแบบการเพาะเลี้ยง	21	70.00	3	10.00	0	0.00	6	20.00

ที่มา จากการสำรวจ

สมาชิกกลุ่มตัวอย่าง 7 รายจาก 30 ราย หรือร้อยละ 23 ของจำนวนสมาชิกกลุ่มตัวอย่างรับรู้ข่าวสารด้านราคาผลผลิตสัตว์น้ำจากตลาดกลาง โดยเป็นสมาชิกจากระบบการเลี้ยงปลาแรดอย่างเดียว 4 ราย และจากระบบการเลี้ยงปลาสวายอย่างเดียว 3 ราย สมาชิกกลุ่มตัวอย่าง 5 รายจาก 30 ราย หรือร้อยละ 17 ของจำนวนสมาชิกกลุ่มตัวอย่างรับรู้ข่าวสารด้านราคาผลผลิตสัตว์น้ำจากกลุ่มฯ โดยเป็นสมาชิกจากระบบการเลี้ยงปลาแรดอย่างเดียว 2 ราย ที่เหลือเป็นระบบการเลี้ยงปลาสวายอย่างเดียว ปลานิลร่วมกับปลาสวาย และปลานิลร่วมกับปลาแรด ระบบละ 1 ราย สมาชิกกลุ่มตัวอย่าง 1 รายจาก 30 ราย หรือร้อยละ 3 ของจำนวนสมาชิกกลุ่มตัวอย่างรับรู้ข่าวสารด้านราคาผลผลิตสัตว์น้ำด้วยตนเอง โดยเป็นสมาชิกจากระบบการเลี้ยงปลาสวายร่วมกับปลาแรด(ตารางที่ 3-18)

3.2.4 การกำหนดราคาผลผลิต

ราคาผลผลิตของสมาชิก 21 รายจากกลุ่มตัวอย่าง 30 ราย หรือร้อยละ 70 ถูกกำหนดโดยผู้รับซื้อ โดยสามารถต่อรองได้ร้อยละ 76 ไม่สามารถต่อรองได้ร้อยละ 24 ในกรณีราคากำหนดโดยผู้รับซื้อ เป็นผลผลิตจากระบบการเลี้ยงปลาแรดอย่างเดียว ปลาสวายอย่างเดียว 5 ราย ปลาสังกะวาตอย่างเดียว 4 ราย ปลานิลร่วมกับปลาแรด 2 ราย ที่เหลือเป็นระบบการเลี้ยงปลาดุกอย่างเดียว ปลาทับทิมอย่างเดียว ปลานิลร่วมกับปลาสวาย ปลาสวายร่วมกับปลาแรด และปลาเทโพร่วมกับปลาสวายและปลาแรด ระบบละ 1 รายราคาผลผลิตของสมาชิก 4 รายจากกลุ่มตัวอย่าง 30 ราย หรือร้อยละ 13 ถูกกำหนดโดยสมาชิก โดยสามารถต่อรองได้ ในกรณีราคากำหนดโดยสมาชิก เป็นผลผลิตจากระบบการเลี้ยงปลาแรดอย่างเดียว 1 ราย และปลาสวายอย่างเดียว 1 ราย ราคาผลผลิตของสมาชิก 5 รายจากกลุ่มตัวอย่าง 30 ราย หรือร้อยละ 17 ถูกกำหนดตามราคาตลาด ในกรณีนี้ เป็นผลผลิตจากระบบการเลี้ยงปลาสวายอย่างเดียว 3 ราย ปลาแรดอย่างเดียว และปลาสวายร่วมกับปลาแรด ระบบละ 1 ราย (ตารางที่ 3-19)

3.2.5 แนวโน้มการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ

สมาชิกกลุ่มตัวอย่าง 14 รายจาก 30 ราย หรือร้อยละ 47 ของจำนวนสมาชิกกลุ่มตัวอย่าง มีแนวโน้มจะเลี้ยงสัตว์น้ำเพิ่มขึ้น โดยผู้คิดว่าจะเลี้ยงเพิ่ม ให้เหตุผลว่าราคาดีร้อยละ 57 ตลาดมีความต้องการสูง ร้อยละ 21 และอีกร้อยละ 22 เห็นว่าสัตว์น้ำที่เลี้ยง (ปลาแรด) เลี้ยงง่ายและยังมีกำลังที่จะผลิต เมื่อพิจารณาเป็นรายระบบการเลี้ยง พบว่า ผู้ที่ตอบว่ามีแนวโน้มเลี้ยงเพิ่มขึ้นมากกว่าผู้เลี้ยงระบบอื่น คือ ผู้เลี้ยงปลาแรดอย่างเดียวคิดว่ามีแนวโน้มเลี้ยงเพิ่มขึ้น เพราะ ราคาขายสูง ตลาดยังมีความต้องการสูง และเลี้ยงง่าย ส่วนผู้ที่ตอบว่ามีแนวโน้มเลี้ยงเพิ่มขึ้น รองลงมาคือผู้เลี้ยงปลาสวายอย่างเดียว โดยให้เหตุผลว่า ราคาขายสูง และตลาดยังมีความต้องการสูง ส่วนผู้เลี้ยงระบบอื่นๆ ให้เหตุผลการเลี้ยงเพิ่มขึ้นว่าเป็นเพาะราคาขายสูง (ตารางที่ 3-20-3-21)

สมาชิกกลุ่มตัวอย่าง 14 รายจาก 30 ราย หรือร้อยละ 47 ของจำนวนสมาชิกกลุ่มตัวอย่าง มีแนวโน้มจะเลี้ยงสัตว์น้ำเท่าเดิม โดยผู้คิดว่าจะเลี้ยงเท่าเดิม ให้เหตุผลว่ากระชังมีจำกัดร้อยละ 17 พื้นที่เต็มกำลังผลิต ร้อยละ 13 ที่เหลือเป็นเหตุผลเรื่องกลัวน้ำท่วม ไม่มีลูกพันธุ์ ไม่มีทุน อายุมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายระบบการเลี้ยง พบว่า ผู้ที่ตอบว่ามีแนวโน้มเลี้ยงเท่าเดิม มากกว่าผู้เลี้ยงระบบอื่น คือ ผู้เลี้ยงปลาแรดอย่างเดียว รองลงมาคือผู้เลี้ยงปลาสวายอย่างเดียว ปลาสังกะวาตอย่างเดียว และปลาสวายร่วมกับปลาแรด (ตารางที่ 3-20-3-21)

สมาชิกกลุ่มตัวอย่าง 2 รายจาก 30 ราย หรือร้อยละ 6 ของจำนวนสมาชิกกลุ่มตัวอย่าง มีแนวโน้มจะเลี้ยงสัตว์น้ำลดลง โดยให้เหตุผลว่ามีปัญหาเรื่องโรค และราคาขายลดต่ำลง เมื่อพิจารณาเป็นรายระบบการเลี้ยง พบว่า ผู้เลี้ยงปลาแรดอย่างเดียว คิดว่าปัญหาเรื่องโรคจะทำให้แนวโน้มการเลี้ยงสัตว์น้ำลดลง และผู้เลี้ยงปลาดุกอย่างเดียวคิดว่าเรื่องราคาขายลดต่ำลงจะทำให้แนวโน้มการเลี้ยงสัตว์น้ำลดลง (ตารางที่ 3-20-3-21)

ตารางที่ 3-18 การรับรู้ข่าวสารราคาผลผลิตสัตว์น้ำโดยตัวอย่างสมาชิกกลุ่มผู้เลี้ยงสัตว์น้ำตำบลท่าซุงจังหวัดอุทัยธานี

แหล่งข่าวราคา	ผู้ขาย		กลุ่มฯ		Internet		ตลาดกลาง		อื่นๆ	
	จำนวน	ร้อยละของ	จำนวน	ร้อยละของ	จำนวน	ร้อยละของ	จำนวน	ร้อยละของ	จำนวน	ร้อยละของ
ระบบการเลี้ยง	ราย	ตัวอย่างสมาชิก	ราย	ตัวอย่างสมาชิก	ราย	ตัวอย่างสมาชิก	ราย	ตัวอย่างสมาชิก	ราย	ตัวอย่างสมาชิก
ปลานิลอย่างเดียว										
ปลาแรดอย่างเดียว	8	26.67	2	6.67			4	13.33		
ปลาสร้อยอย่างเดียว	1	3.33	1	3.33			3	10.00		
ปลาดุกอย่างเดียว	1	3.33								
ปลาเทโพอย่างเดียว										
ปลาซังกะวาดอย่างเดียว	4	13.33								
ปลาอื่นๆ (ปลาทับทิม) อย่างเดียว	1	3.33								
ปลานิลร่วมกับปลาสร้อย			1	3.33						
ปลานิลร่วมกับปลาแรด	1	3.33	1	3.33						
ปลาสร้อยร่วมกับปลาแรด									1	3.33
ปลาเทโพร่วมกับปลาสร้อยและปลาแรด	1	3.33								
รวมทุกรูปแบบการเพาะเลี้ยง	17	56.67	5	16.67			7	23.33	1	3.33

ที่มา จากการสำรวจ

ตารางที่ 3-19 การกำหนดราคาคาผลผลิตที่ขายโดยตัวอย่างสมาชิกกลุ่มผู้เลี้ยงสัตว์น้ำตำบลท่าซุงจังหวัดอุทัยธานี

การกำหนดราคาคาผลผลิต ระบบการเลี้ยง	กำหนดโดยผู้รับซื้อ (ราย)			กำหนดโดยเกษตรกร (ราย)			ตามราคาตลาด	ตามสัญญา	อื่นๆ
	รวม	ต่อรองได้	ต่อรองไม่ได้	รวม	ต่อรองได้	ต่อรองไม่ได้			
ปลานิลอย่างเดียว									
ปลาแรดอย่างเดียว	14	7	3	3			1		
ปลาซวายอย่างเดียว	5	1		1			3		
ปลาดุกอย่างเดียว	1	1							
ปลาเทโพอย่างเดียว	0								
ปลาซังกะวาดอย่างเดียว	4	3	1						
ปลาอื่นๆ (ปลาทับทิม) อย่างเดียว	1	1							
ปลานิลร่วมกับปลาซวาย	1		1						
ปลานิลร่วมกับปลาแรด	2	2							
ปลาซวายร่วมกับปลาแรด	1						1		
ปลาเทโพร่วมกับปลาซวายและปลาแรด	1	1							
รวมทุกรูปแบบการเพาะเลี้ยง	30								

ที่มา จากการสำรวจ

ตารางที่ 3-20 แนวโน้มการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำของตัวอย่างสมาชิกกลุ่มผู้เลี้ยงสัตว์น้ำตำบลท่าซุงจังหวัดอุทัยธานี

(จำนวนรายสมาชิกกลุ่ม)														
ระบบการเลี้ยง	เลี้ยงเพิ่มขึ้น						เลี้ยงลดลง						เท่าเดิม	
	รวม	ราคาขาย	ราคาปัจจัย	ตลาด	เงินทุน	อื่นๆ	รวม	ราคาขาย	ราคาปัจจัย	ตลาด	เงินทุน	โรค	อื่นๆ	รวม
ปลานิลอย่างเดียว														
ปลาแรดอย่างเดียว	4	1		1		2	1					1		9
ปลาสร้อยอย่างเดียว	3	1		2										2
ปลาดุกอย่างเดียว							1	1						
ปลาเทโพอย่างเดียว														
ปลาซีกขาวอย่างเดียว	2	2												2
ปลาอื่นๆ (ปลาทับทิม) อย่างเดียว	1	1												
ปลานิลร่วมกับปลาสร้อย	1	1												
ปลานิลร่วมกับปลาแรด	2	2												
ปลาสร้อยร่วมกับปลาแรด														1
ปลาเทโพร่วมกับปลาสร้อยและปลาแรด	1					1								
รวมทุกรูปแบบการเพาะเลี้ยง	14	8		3		3	2	1				1		14

ที่มา จากการสำรวจ

ตารางที่ 3-21 แนวโน้มการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำของตัวอย่างสมาชิกกลุ่มผู้เลี้ยงสัตว์น้ำตำบลท่าซุงจังหวัดอุทัยธานี

(ร้อยละของจำนวนตัวอย่างสมาชิกกลุ่ม)

ระบบการเลี้ยง	เลี้ยงเพิ่มขึ้น						เลี้ยงลดลง						เท่าเดิม	
	รวม	ราคา	ราคา	ตลาด	เงินทุน	อื่นๆ	รวม	ราคา	ราคา	ตลาด	เงินทุน	โรค	อื่นๆ	รวม
		ขาย	ปัจจัย					ขาย	ปัจจัย					
ปลานิลอย่างเดียว														
ปลาแรดอย่างเดียว	13.33	3.33		3.33		6.67	3.33					3.33		30.00
ปลาสร้อยอย่างเดียว	10.00	3.33		6.67			0.00							6.67
ปลาดุกอย่างเดียว	0.00						3.33	3.33						0.00
ปลาเทโพอย่างเดียว	0.00						0.00							0.00
ปลาซีกขาวอย่างเดียว	6.67	6.67					0.00							6.67
ปลาอื่นๆ (ปลาหับทิม) อย่างเดียว	3.33	3.33					0.00							0.00
ปลานิลร่วมกับปลาสร้อย	3.33	3.33					0.00							0.00
ปลานิลร่วมกับปลาแรด	6.67	6.67					0.00							0.00
ปลาสร้อยร่วมกับปลาแรด	0.00						0.00							3.33
ปลาเทโพร่วมกับปลาสร้อยและปลาแรด	3.33					3.33	0.00							0.00
รวมทุกรูปแบบการเพาะเลี้ยง	46.67	26.67		10.00		10.00	6.66	3.33				3.33		46.67

ที่มา จากการสำรวจ

3.3 ความเห็นที่สมาชิกกลุ่มเกษตรกรมีต่อการสนับสนุนโดยภาครัฐ

3.3.1 ความสนับสนุนที่ได้รับจากหน่วยงานของรัฐ

การวิเคราะห์เรื่องการให้ความสนับสนุนของหน่วยงานของรัฐต่อกลุ่มเกษตรกร พบว่า สมาชิกกลุ่มตัวอย่าง 29 รายจาก 30 ราย หรือร้อยละ 97 ของจำนวนสมาชิกกลุ่มตัวอย่างได้รับความสนับสนุนจากกรมประมง ในเรื่องปัจจัยการผลิต การอบรมให้ความรู้เทคนิคการเลี้ยง การเข้าเยี่ยมฟาร์ม การเข้าตรวจรับรองฟาร์ม การจัดตั้งเครือข่าย แหล่งเงินทุน และการตลาด ตามลำดับ

สมาชิกกลุ่มตัวอย่าง 20 รายจาก 30 ราย หรือร้อยละ 67 ของจำนวนสมาชิกกลุ่มตัวอย่างได้รับความสนับสนุนจากกรมส่งเสริมสหกรณ์ ในเรื่องแหล่งเงินทุน การบริหารจัดการกลุ่ม การให้ทุนและสินเชื่อ การให้ความรู้เรื่องการทำบัญชี และการตลาด ตามลำดับ

สมาชิกกลุ่มตัวอย่าง 11 รายจาก 30 ราย หรือร้อยละ 37 ของจำนวนสมาชิกกลุ่มตัวอย่างได้รับความสนับสนุนจากองค์การบริหารส่วนท้องถิ่น ในเรื่องจัดหาปัจจัยการผลิต แหล่งเงินทุน การเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ และการตลาด ตามลำดับ (ตารางที่ 3-22)

3.3.2 ความคิดเห็นที่มีต่อความสนับสนุนที่ได้รับจากหน่วยงานของรัฐ

สมาชิกกลุ่มตัวอย่าง 30 ราย มีความคิดเห็นต่อความสนับสนุนที่ได้รับจากกรมประมง และกรมส่งเสริมสหกรณ์ อยู่ในระดับความสามารถมาก เกณฑ์คะแนนเฉลี่ย 4.17 และ 3.53 ตามลำดับ สำหรับความคิดเห็นต่อความสนับสนุนที่ได้รับจากองค์การบริหารส่วนท้องถิ่นอยู่ในระดับความสามารถปานกลาง เกณฑ์คะแนนเฉลี่ย 2.43 (ตารางที่ 3-23)

3.3.3 ความสนับสนุนที่สมาชิกต้องการจากหน่วยงานของรัฐ

1) ความต้องการความสนับสนุนจากกรมประมง

สมาชิกกลุ่มตัวอย่าง 23 รายจาก 30 ราย หรือร้อยละ 77 ของจำนวนสมาชิกกลุ่มตัวอย่างมีความต้องการความสนับสนุนจากกรมประมง (อีกร้อยละ 23 ไม่ต้องการ) ในเรื่องปัจจัยการผลิต (ร้อยละ 67) การตลาด (ร้อยละ 30) เรื่องเงินทุน (ร้อยละ 27) การอบรมให้ความรู้ทางวิชาการ (ร้อยละ 23) และการเข้าเยี่ยมฟาร์ม (ร้อยละ 7)

2) ความต้องการความสนับสนุนจากกรมส่งเสริมสหกรณ์

สมาชิกกลุ่มตัวอย่าง 16 รายจาก 30 ราย หรือร้อยละ 53 ของจำนวนสมาชิกกลุ่มตัวอย่างมีความต้องการความสนับสนุนจากกรมส่งเสริมสหกรณ์ (อีกร้อยละ 47 ไม่ต้องการ) ในเรื่องแหล่งเงินทุน (ร้อยละ 50) การตลาด (ร้อยละ 33) การอบรมให้ความรู้การทำบัญชี (ร้อยละ 27) และการอบรมให้ความรู้การบริหารกลุ่ม (ร้อยละ 10)

3) ความต้องการความสนับสนุนจากองค์การบริหารส่วนท้องถิ่น

สมาชิกกลุ่มตัวอย่าง 14 รายจาก 30 ราย หรือร้อยละ 47 ของจำนวนสมาชิกกลุ่มตัวอย่างมีความต้องการความสนับสนุนจากองค์การบริหารส่วนท้องถิ่น (อีกร้อยละ 53 ไม่ต้องการ) ในเรื่องแหล่งเงินทุน (ร้อยละ 33) ส่งเสริมอาชีพการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ (ร้อยละ 17) และแหล่งเงินทุน (ร้อยละ 33) รายละเอียดตามตารางที่ 3-24

ตารางที่ 3-22ความสนับสนุนที่ตัวอย่างสมาชิกกลุ่มผู้เลี้ยงสัตว์น้ำตำบลท่าซุงจังหวัดอุทัยธานี ได้รับจากหน่วยงานของรัฐ

	ร้อยละของ			ร้อยละของ			ร้อยละของ			ร้อยละของ	
	จำนวน	ร้อยละของ		จำนวน	ตัวอย่าง		จำนวน	ตัวอย่าง	หน่วยงาน	จำนวน	ตัวอย่าง
กรมประมง	ราย	ตัวอย่างสมาชิก	กรมส่งเสริมสหกรณ์	ราย	สมาชิก	อบต./อบจ.	ราย	สมาชิก	อื่นๆของรัฐ	ราย	สมาชิก
ไม่ได้รับ	1	3.33	ไม่ได้รับ	10	33.33	ไม่ได้รับ	19	63.33	ไม่ได้รับ	30	100.00
ได้รับ	29	96.67	ได้รับ	20	66.67	ได้รับ	11	36.67	ได้รับ	-	-
อมรม	24	80.00	ความรู้จัดตั้งสหกรณ์ฯ	-	-	การเพาะเลี้ยง	2	6.67			
เยี่ยมฟาร์ม	20	66.67	บริหารจัดการ	8	26.67	จัดหาปัจจัยผลิต	9	30.00			
ตรวจรับรอง	17	56.67	ทำบัญชี	3	10.00	ตลาด	1	3.33			
ปัจจัยผลิต	26	86.67	แหล่งเงินทุน	10	33.33	แหล่งเงินทุน	3	10.00			
เงินทุน	4	13.33	ให้ทุน/สินเชื่อ	6	20.00	ธุรกิจสัตว์น้ำ	-				
ตลาด	2	6.67	ธุรกิจสัตว์น้ำ	-	-	อื่นๆ	-				
เครือข่าย	5	16.67	ตลาด	1	3.33						
อื่นๆ	-	-	อื่นๆ								

ที่มาจากการสำรวจ

ตารางที่ 3-23 ความเห็นที่ตัวอย่างสมาชิกกลุ่มผู้เลี้ยงสัตว์น้ำตำบลท่าช้างจังหวัดอุทัยธานี มีต่อความสนับสนุนที่ได้รับจากหน่วยงานของรัฐ

หน่วยงาน	คะแนนเฉลี่ย	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน	ค่าสูงสุด	ค่าต่ำสุด	ระดับความสามารถ
กรมประมง	4.17	0.95	5	1	สามารถมาก
กรมส่งเสริมสหกรณ์	3.53	1.53	5	1	สามารถมาก
อบต./อบจ.	2.43	1.55	5	1	สามารถปานกลาง

ที่มาจากการสำรวจ

ตารางที่ 3-24ความสนับสนุนที่ตัวอย่างสมาชิกกลุ่มผู้เลี้ยงสัตว์น้ำตำบลท่าซุงจังหวัดอุทัยธานี ต้องการจากหน่วยงานรัฐ

กรมประมง	ร้อยละของ			ร้อยละของ			ร้อยละของ			ร้อยละของ	
	จำนวน	ตัวอย่าง	กรมส่งเสริมสหกรณ์	จำนวน	ตัวอย่าง	อบต./	จำนวน	ตัวอย่าง	อื่นๆ	จำนวน	ตัวอย่าง
	ราย	สมาชิก		ราย	สมาชิก	อบจ.	ราย	สมาชิก		ราย	สมาชิก
ไม่ต้องการ	7	23.33	ไม่ต้องการ	14	46.67	ไม่ต้องการ	16	53.33	ไม่ต้องการ	30	100
ต้องการ	23	76.67	ต้องการ	16	53.33	ต้องการ	14	46.67	ต้องการ	-	-
อบรม	7	23.33	อบรมบริหารกลุ่มฯ	3	10.00	จัดหาปัจจัยผลิต	3	10.00			
เยี่ยมฟาร์ม	2	6.67	ทำบัญชี	8	26.67	แหล่งเงินทุน	10	33.33			
ตรวจรับรอง	-	-	แหล่งเงินทุน	15	50.00	อื่นๆ	5	16.67			
ปัจจัยผลิต	20	66.67	ตลาด	10	33.33						
เงินทุน	8	26.67	ธุรกิจสัตว์น้ำ	-	-						
ตลาด	9	30.00	อื่นๆ	-	-						
การประกอบธุรกิจ	-	-									
อื่นๆ	1	3.33									

ที่มาจากการสำรวจ

3.4 ปัญหาและอุปสรรคที่สมาชิกกลุ่มเกษตรกรพบ

สมาชิกกลุ่มตัวอย่าง 30 ราย ส่วนใหญ่ประสบปัญหาอุปสรรคด้านสภาวะแวดล้อมและสังคมในเรื่องน้ำเสีย ร้อยละ 60 รองลงมาเป็นปัญหาและอุปสรรคด้านการผลิต เรื่องปลาเป็นโรค ร้อยละ 13 ปัญหาอุปสรรคเรื่องน้ำท่วม ร้อยละ 10 เรื่องน้ำร้อนอุณหภูมิสูงส่งผลให้ปลาตาย ร้อยละ 7 ที่เหลือเป็นปัญหาอุปสรรคเรื่องตัวเงินตัวทองมากิน ปลา น้ำพัดกระชังขาดในช่วงหน้าฝน ราคาผันผวน โดนกดราคา ขาดแคลนลูกพันธุ์ กลุ่มพัฒนายังไม่มาก มีข้อจำกัด

ตารางที่ 3-25 ปัญหาและอุปสรรคด้านการผลิตและด้านการตลาดที่รายงานโดยตัวอย่างสมาชิกกลุ่มผู้เลี้ยงสัตว์น้ำตำบลท่าซุงจังหวัดอุทัยธานี

(จำนวนรายที่รายงานปัญหาและอุปสรรค, ร้อยละของตัวอย่าง)

	ร้อยละของ			ร้อยละของ		
	ปัญหาและอุปสรรคด้านการผลิต	จำนวน	ตัวอย่างสมาชิก	ปัญหาและอุปสรรคด้านการตลาด	จำนวน	ตัวอย่างสมาชิก
	ปลาเป็นโรค	4	13.33	ราคาผันผวน	1	3.33
	มีตัวเงินตัวทองมากินปลา	1	3.33	โดนกดราคา	1	3.33
3-37	ปัญหาและอุปสรรคด้านสภาวะแวดล้อมและสังคม			ปัญหาและอุปสรรคด้านการจัดตั้งและการดำเนินงานของกลุ่มฯ		
	น้ำเสีย	18	60.00	อยากให้ช่วยจัดหาอุปกรณ์	1	3.33
	น้ำท่วม	3	10.00	ให้กลุ่มพัฒนาแข็งแรงขึ้นกว่าเดิมเติบโตกว่าเดิม	1	3.33
	หน้าร้อนอุณหภูมิสูง ปลาตาย	2	6.67	หาแหล่งเพาะพันธุ์ปลา	1	3.33
	หน้าฝนน้ำพัดกระชังขาด	1	3.33	หาแหล่งขายอาหารราคาถูก	1	3.33
				ส่งเสริมการเลี้ยงปลาเพิ่มขึ้น	1	3.33

ที่มาจากการสำรวจ

บทที่ 4

การวิเคราะห์ปัจจัยที่กำหนดความสำเร็จของการจัดตั้งกลุ่มเกษตรกร

4.1 การวิเคราะห์ จุดเด่น-จุดด้อย-โอกาส-อุปสรรคของกลุ่มเกษตรกร

การวิเคราะห์ จุดเด่น-จุดด้อย-โอกาส-อุปสรรค (SWOT) กลุ่มเกษตรกรผู้เลี้ยงสัตว์น้ำตำบลท่าซุงจังหวัดอุทัยธานีสำหรับการวิเคราะห์ จะแบ่งออกเป็นสองส่วนหลักๆ คือ การวิเคราะห์ปัจจัยภายใน (Internal Factors) ได้แก่ จุดเด่น (strengths) และจุดด้อย (weaknesses) และการวิเคราะห์ปัจจัยภายนอก (External Factors) ได้แก่ โอกาส (Opportunities) และอุปสรรค (Threats)

4.1.1 การวิเคราะห์ปัจจัยภายใน

การวิเคราะห์ปัจจัยภายใน จะพิจารณาจากปัจจัยในด้านต่างๆ ได้แก่ บุคลากร ประกอบด้วย ประธานกลุ่ม และสมาชิกกลุ่ม ความพร้อมในสิ่งที่มีอยู่ขององค์กรในเรื่องของทำเลที่ตั้งของกลุ่ม ความพร้อมด้านเงินทุนของกลุ่ม กระบวนการบริหารจัดการของกลุ่มดังมีรายละเอียดต่อไปนี้

จุดเด่น (S: Strengths)

- S1 ผู้นำมีความมุ่งมั่น และมีทักษะการตลาดเข้มแข็ง
- S2 มีการสร้างเครือข่ายระหว่างกลุ่มผู้เลี้ยงสัตว์น้ำ เพื่อแลกเปลี่ยนความรู้เรื่องการเลี้ยง การตลาด
- S3 พัฒนาการเลี้ยงปลาแรด ผลักดันได้รับการขึ้นทะเบียน สิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์: GI
- S4 มีการเพิ่มมูลค่าโดยการแปรรูป
- S5 กลุ่มสามารถต่อรองราคากับโรงผลิตอาหารปลา ได้ราคาถูกกว่าทั่วไป
- S6 กลุ่มสามารถผลิตอาหารเองได้ เป็นการลดต้นทุนค่าอาหารถึง 60%
- S7 กลุ่มปล่อยเงินกู้ ดอกเบี้ย 8% ต่อปี เปิดโอกาสสมาชิกเข้าถึงแหล่งเงินทุน
- S8 กลุ่มสามารถจัดหาแหล่งเงินทุนบริหารจัดการภายในกลุ่ม
- S9 สมาชิกให้ความร่วมมือในการเข้าร่วมประชุมหารือแก้ปัญหาาร่วมกัน
- S10 สมาชิกมีความมุ่งมั่น สมาชิกมีความซื่อสัตย์
- S11 สมาชิกสามารถเลี้ยงปลาได้หลากหลายชนิด เช่น ปลานิล ปลาดุก ปลาสวาย ปลาสังคหวา ปลาเบญจพรรณ

ข้อจำกัด (W: Weaknesses)

W1 กำลังการผลิตอาหารเองของกลุ่มมีจำกัด ทำให้บริการสมาชิกไม่ครบถ้วน ต้องรอคิว และต้องซื้ออาหารจากพ่อค้าที่มีราคาแพง

- W2 ไม่สามารถต่อรองราคากับผู้ซื้อ
- W3 เงินทุนสำหรับขยายกิจการมีจำกัด
- W4 แรงงานครัวเรือนในการช่วยเหลือด้านประมงมีจำกัด
- W5 ผลผลิตปลาแรดต่ำเนื่องจากใช้เวลาเลี้ยงนาน

4.1.2 การวิเคราะห์ปัจจัยภายนอก

การวิเคราะห์ปัจจัยภายนอก จะพิจารณาจากปัจจัยภายนอกที่มีผลกระทบต่อการบริหารจัดการของกลุ่มฯ ได้แก่ การสนับสนุนของเจ้าหน้าที่องค์กรของรัฐ เอกชน และองค์กรท้องถิ่น รวมทั้งผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในท้องถิ่น สิ่งอำนวยความสะดวกขั้นพื้นฐานของพื้นที่ สภาพแวดล้อม สภาพเศรษฐกิจและสังคมการตลาดทั้งตลาดปัจจัยการผลิต และตลาดผลผลิต ตลอดจนแหล่งสนับสนุนเงินทุน โดยมีรายละเอียด ดังต่อไปนี้

โอกาส (O: Opportunities)

- O1 มีความได้เปรียบในเรื่องจุดที่ตั้ง ไม่ไกลจากตลาด และแหล่งท่องเที่ยว สามารถเดินทางโดยเรือได้สะดวก
- O2 มีแม่น้ำสำคัญ 2 สาย ไหลมาบรรจบกัน มีความอุดมสมบูรณ์ทางทรัพยากรสัตว์น้ำ (ลูกปลาหาได้เอง)
- O3 มีหน่วยงาน/องค์กร ทั้งภาครัฐ และเอกชน ให้การสนับสนุนกลุ่ม
- O4 มีคณะกรรมการร่วมหลายลุ่มน้ำช่วยสนับสนุนและแก้ไขปัญหาตั้งแต่ต้นน้ำของสายแม่น้ำสะแกกรัง
- O5 กรมประมงตรวจสอบคุณภาพน้ำทุกอาทิตย์ (เผื่อระวัง พิจารณาค่า BOD) และแจ้งกลุ่มศูนย์เรียนรู้

อุปสรรค (T-Threats)

- T1 น้ำเสีย
- T2 ปลาเป็นโรค
- T3 น้ำท่วมในฤดูน้ำหลาก น้ำป่า และมีสิ่งปฏิกูลไหลลงมา
- T4 ฤดูร้อนอุณหภูมิสูง ส่งผลให้ปลาตาย
- T5 ขาดแคลนลูกพันธุ์คุณภาพ
- T6 ขาดแหล่งเพาะพันธุ์ปลา
- T7 ขาดแหล่งเงินทุนดอกเบี้ยต่ำ
- T8 ขาดการตรวจสอบคุณภาพน้ำด้านพวกสารเคมีจากหน่วยงาน
- T9 ปัญหา น้ำแล้ง น้ำเสีย และพืชต่างๆ ที่ขวางทางน้ำ

4.2 การวิเคราะห์กลยุทธ์การพัฒนาของกลุ่มเกษตรกร (จาก TOWS)

4.2.1 กลยุทธ์เชิงรุก

เป็นกลยุทธ์ที่ดึงศักยภาพของกลุ่มร่วมกับโอกาส ซึ่งมีความพร้อมหลายอย่าง เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพของการดำเนินงานของกลุ่ม ซึ่งกลุ่มเกษตรกรผู้เลี้ยงสัตว์น้ำตำบลท่าซุงจังหวัดอุทัยธานี ได้กำหนดกลยุทธ์เชิงรุก คือ **กลยุทธ์การขยายช่องทางการตลาด** โดยกำหนดโครงการ ไว้ 3 โครงการ คือ

- 1) โครงการจัดตั้งแพลอยน้ำ(ตลาดลอยน้ำ) เพื่อจำหน่ายผลผลิตของกลุ่มฯ บริหารจัดการโดยกลุ่มฯ เป็นการรองรับนักท่องเที่ยว
- 2) โครงการสร้างเครือข่ายร่วมกับกลุ่มการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ เพื่อเชื่อมโยงลูกค้าซึ่งกันและกัน
- 3) โครงการส่งเสริมการตลาดปลาแรดเชิงพาณิชย์ เพื่อเป็นการสนับสนุนโครงการฟาร์มใหญ่ของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์

Strengthsจุดเด่นหรือจุดแข็ง	Opportunities โอกาส
S1 ผู้นำมีความมุ่งมั่น และมีทักษะการตลาดเข้มแข็ง ได้รับรางวัลเกษตรกรดีเด่นแห่งชาติ ปี 2557 S2 มีการสร้างเครือข่ายระหว่างกลุ่มผู้เลี้ยงสัตว์น้ำ เพื่อแลกเปลี่ยนความรู้เรื่องการเลี้ยง การตลาด S3 พัฒนาการเลี้ยงปลาแรด ผลักดันได้รับการขึ้นทะเบียนสิ่งปดชีทางภูมิศาสตร์ : GI S4 มีการเพิ่มมูลค่าโดยการแปรรูป S5 กลุ่มสามารถต่อรองราคากับโรงผลิตอาหารปลา ได้ราคาถูกลงกว่าทั่วไป S6 กลุ่มสามารถผลิตอาหารเองได้ เป็นการลดต้นทุนค่าอาหารถึง 60% S7 กลุ่มปล่อยเงินกู้ ดอกเบี้ย 8% ต่อปี เปิดโอกาสสมาชิกเข้าถึงแหล่งเงินทุน S8 กลุ่มสามารถจัดหาแหล่งเงินทุนบริหารจัดการภายในกลุ่ม S9 สมาชิกให้ความร่วมมือในการเข้าร่วมประชุมหารือแก้ปัญหาาร่วมกัน S10 สมาชิกมีความมุ่งมั่น สมาชิกมีความซื่อสัตย์ S11 สมาชิกสามารถเลี้ยงปลาได้หลากหลายชนิด เช่น ปลานิล ปลาดุก ปลาสวาย ปลาสงควาท ปลาเบญจพรรณ	O1 มีความได้เปรียบในเรื่องจุดที่ตั้งไม่ไกลจากตลาด และแหล่งท่องเที่ยว สามารถเดินทางโดยเรือได้สะดวก O2 มีแม่น้ำสำคัญ 2 สาย ไหลมาบรรจบกัน มีความอุดมสมบูรณ์ทางทรัพยากรสัตว์น้ำ(ลูกปลาหาได้เอง) O3 มีหน่วยงาน/องค์กร ทั้งภาครัฐ และเอกชน ให้การสนับสนุนกลุ่ม O4 มีคณะกรรมการร่วมหลายลุ่มน้ำช่วยสนับสนุนและแก้ไขปัญหาตั้งแต่ต้นน้ำของสายแม่น้ำสะแกกรัง
TOWS (จุดแข็ง-โอกาส) S-O เป็นสถานการณ์ที่พึงปรารถนา องค์กรมีความพร้อมหลายอย่าง กลยุทธ์ในเชิงรุก: การขยายช่องทางการตลาด 1. จัดตั้งแพลอยน้ำ(ตลาดลอยน้ำ) จำหน่ายผลผลิต บริหารจัดการโดยกลุ่มรองรับนักท่องเที่ยว 2. ร่วมมือเป็นเครือข่ายกับกลุ่มการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ เพื่อส่งลูกค้าให้กันและกัน 3. ส่งเสริมในเชิงพาณิชย์ในการทำตลาดปลาแรดสำหรับโครงการฟาร์มใหญ่	

4.2.2 กลยุทธ์เชิงป้องกัน

เป็นสถานการณ์ที่กลุ่มเกษตรกรผู้เลี้ยงสัตว์น้ำตำบลท่าซุงจังหวัดอุทัยธานี มีโอกาสเป็นข้อได้เปรียบด้านการแข่งขันหลายประการ แต่ข้อที่มีปัญหาเป็นจุดอ่อน ดังนั้นทางออกจึงกำหนดกลยุทธ์การเพิ่มศักยภาพ/ประสิทธิภาพกลุ่มฯ โดยกำหนดโครงการไว้ 3 โครงการ คือ

1. โครงการเพิ่มศักยภาพการผลิตอาหารสัตว์น้ำของกลุ่มฯ
2. โครงการเพิ่มประสิทธิภาพในการแปรรูปสัตว์น้ำ
3. โครงการเพิ่มศักยภาพการผลิตปลาแรดของสมาชิกกลุ่มฯ

Weaknesses จุดด้อยหรือจุดอ่อน	Opportunities โอกาส
W1 กำลังการผลิตอาหารเองของกลุ่มมีจำกัด ทำให้บริการสมาชิกไม่ครบถ้วน ต้องรอคิวและต้องซื้ออาหารจากพ่อค้าที่มีราคาแพง W2 ไม่สามารถต่อรองราคากับผู้ซื้อ W3 เงินทุนสำหรับขยายกิจการจำกัด W4 แรงงานครัวเรือนในการช่วยเหลือด้านประมงจำกัด W5 ผลผลิตปลาแรดต่ำเนื่องจากใช้เวลาเลี้ยงนาน	O1 มีความได้เปรียบในเรื่องจุดที่ตั้งไม่ไกลจากตลาด และแหล่งท่องเที่ยว สามารถเดินทางโดยเรือได้สะดวก O2 มีแม่น้ำสำคัญ 2 สาย ไหลมาบรรจบกัน มีความอุดมสมบูรณ์ทางทรัพยากรสัตว์น้ำ(ลูกปลาหาได้เอง) O3 มีหน่วยงาน/องค์กร ทั้งภาครัฐ และเอกชน ให้การสนับสนุนกลุ่ม O4 มีคณะกรรมการร่วมหลายลุ่มน้ำช่วยสนับสนุนและแก้ไขปัญหาตั้งแต่ต้นน้ำของสายแม่น้ำสะแกกรัง O5 กรมประมงตรวจสอบคุณภาพน้ำทุกอาทิตย์ (เฝ้าระวังพิจารณาค่า BOD)และแจ้งกลุ่มศูนย์เรียนรู้
TOWS (จุดอ่อน-โอกาส) W-O เป็นสถานการณ์ที่องค์กรมีโอกาสนำข้อได้เปรียบด้านการแข่งขันหลายประการ แต่ข้อที่มีปัญหาเป็นจุดอ่อน ดังนั้นทางออกคือ กลยุทธ์ป้องกัน หรือการพลิกตัว : การเพิ่มศักยภาพ/ประสิทธิภาพกลุ่ม 4. เพิ่มศักยภาพการผลิตอาหารสัตว์น้ำของกลุ่ม 5. เพิ่มประสิทธิภาพในการแปรรูปสัตว์น้ำ 6. เพิ่มกำลังการผลิตปลาแรดของสมาชิก	

4.2.3 กลยุทธ์เชิงแก้ไข

เป็นสถานการณ์ที่สภาพแวดล้อมภายนอกไม่อำนวยในการดำเนินงาน แต่กลุ่มเกษตรกรผู้เลี้ยงสัตว์น้ำตำบลท่าซุงจังหวัดอุทัยธานี มีข้อได้เปรียบที่เป็นจุดแข็งหลายประการ แทนที่จะรอให้สภาพแวดล้อมเปลี่ยนแปลง ก็สามารถเลือกกลยุทธ์การสร้างเครือข่ายสนับสนุนการผลิตโดยกำหนดโครงการไว้ 5 โครงการ คือ

1. โครงการจัดตั้งกลุ่มเครือข่ายผลิตพันธุ์ปลาที่มีศักยภาพโดยกรรมการกลุ่มอุทัยใหม่จะเป็นผู้เพาะพันธุ์ที่จังหวัดนครสวรรค์ ซึ่งสามารถผลิตส่งกลุ่มได้ พันธุ์ปลาที่เพาะ ได้แก่ ปลาแรด ดุก สวาย ปลานิล
2. โครงการร่วมพัฒนาการผลิตพันธุ์แรด โดยประสานความร่วมมือกับสถานีเพาะเลี้ยงเพื่อพัฒนาการวางแผนการผลิตลูกพันธุ์ที่มีคุณภาพ ในด้านการปรับปรุงพันธุ์ที่เหมาะสม ดัดแปลงสภาพแวดล้อมเพื่อให้ปลาวางไข่ได้
3. โครงการจัดทำแผนการผลิต เพื่อเป็นข้อมูลในการใช้วางแผนการขาย ดูกิตทางของตลาด และเพิ่มอำนาจการต่อรองในการขาย ขยับราคา 5-10% แสวงหาพ่อค้าคนกลางร่วมกันตกลงราคาที่ยุติธรรม
4. โครงการจัดตั้งมาตรฐานปลาแรด โดยกำหนดเป็นมาตรฐานปลาแรดอุทัยธานี เช่น น้ำหนัก 800กรัม/ตัว
5. โครงการเฝ้าระวังและเตือนภัย โดยการจัดตั้งกลุ่มเฝ้าระวัง และร่วมแก้ไขน้ำเสียด้วยการเลี้ยงปลาที่หลากหลายเพื่อปรับสภาพน้ำ มีการทำน้ำชีวภาพในการบำบัดน้ำเสีย

Strengthsจุดเด่นหรือจุดแข็ง	Threatsอุปสรรค
S1 ผู้นำมีความมุ่งมั่น และมีทักษะการตลาดเข้มแข็ง S2 มีการสร้างเครือข่ายระหว่างกลุ่มผู้เลี้ยงสัตว์น้ำ เพื่อแลกเปลี่ยนความรู้เรื่องการเลี้ยง การตลาด S3 พัฒนาการเลี้ยงปลาแรด ผลักดันได้รับการขึ้นทะเบียน สิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ : GI S4 มีการเพิ่มมูลค่าโดยการแปรรูป S5 กลุ่มสามารถต่อรองราคากับโรงผลิตอาหารปลา ได้ราคาสูงกว่าทั่วไป S6 กลุ่มสามารถผลิตอาหารเองได้ เป็นการลดต้นทุนค่าอาหารถึง 60% S7 กลุ่มปล่อยเงินกู้ ดอกเบี้ย 8% ต่อปี เปิดโอกาสสมาชิกเข้าถึงแหล่งเงินทุน S8 กลุ่มสามารถจัดหาแหล่งเงินทุนบริหารจัดการภายในกลุ่ม S9 สมาชิกให้ความร่วมมือในการเข้าร่วมประชุมหารือแก้ปัญหาาร่วมกัน S10 สมาชิกมีความมุ่งมั่น สมาชิกมีความซื่อสัตย์ S11 สมาชิกสามารถเลี้ยงปลาได้หลากหลายชนิด เช่น ปลา นิล ปลาดุก ปลาสวาย ปลาสังคาวท ปลาเบญจพรรณ	T1 น้ำเสีย T2 ปลาเป็นโรค T3 น้ำท่วมในฤดูน้ำหลากน้ำป่า และมีสิ่งปฏิกูลไหลลงมา T4 ฤดูร้อนอุณหภูมิสูง ส่งผลให้ปลาตาย T5 ขาดแคลนลูกพันธุ์คุณภาพ T6 ขาดแหล่งเพาะพันธุ์ปลา T7 ขาดแหล่งเงินทุนดอกเบี้ยต่ำ T8 ขาดการตรวจสอบคุณภาพน้ำด้านพวกสารเคมีจากหน่วยงาน T9 ปัญหา น้ำแล้ง น้ำเสีย และพิษต่างๆ ที่ขวางทางน้ำ

Strengthsจุดเด่นหรือจุดแข็ง	Threatsอุปสรรค
TOWS (จุดแข็ง-อุปสรรค) S-T เป็นสถานการณ์ที่สภาพแวดล้อมภายนอกไม่อำนวยในการดำเนินงาน แต่ตัวองค์กรมีข้อได้เปรียบที่เป็นจุดแข็งหลายประการ แทนที่จะรอให้สภาพแวดล้อมเปลี่ยนแปลง ก็สามารถเลือกกลยุทธ์ กลยุทธ์การแตกตัวหรือขยายขอบข่ายกิจการ : การสร้างเครือข่ายสนับสนุนการผลิต 1. จัดตั้งกลุ่มเครือข่ายที่มีศักยภาพผลิตพันธุ์ปลาซึ่งกลุ่มอุทัยใหม่จะเป็นผู้เพาะพันธุ์ที่นครสวรรค์ ซึ่งสามารถนำมาผลิตส่งกลุ่มได้ (ประสานเบื้องต้น) ได้แก่ ปลาแรด ดุก สวาย ปลานิล 2. ประสานความร่วมมือกับสถานีเพาะเลี้ยงเพื่อพัฒนาการวางแผนการผลิตลูกพันธุ์ที่มีคุณภาพ ในด้านการปรับปรุงพันธุ์ที่เหมาะสม ดัดแปลงสภาพแวดล้อมเพื่อให้ปลาวางไข่ได้ 3. วางแผนการผลิต ควรทราบด้วยว่าจะออกในเดือนใดบ้างเพื่อเป็นข้อมูลในการใช้วางแผนการขาย ดูทิศทางของตลาด และเพิ่มอำนาจการต่อรองในการขาย ขยับราคา 5-10% หากพ่อค้าคนกลางร่วมกันตกลงราคาที่ยุติธรรม 4. การตั้งมาตรฐานปลาแรด เช่น ขนาด 800 กรัม/ตัว 5. แก้ไขน้ำเสียด้วยการเลี้ยงปลาที่หลากหลายเพื่อปรับสภาพน้ำ ทำกลุ่มเผาะวัง ใช้น้ำชีวภาพในการบำบัดน้ำเสีย	

4.2.4 กลยุทธ์เชิงรับ

เป็นสถานการณ์ที่เลวร้ายที่สุด เนื่องจากกลุ่มเกษตรกรผู้เลี้ยงสัตว์น้ำตำบลท่าซุงจังหวัดอุทัยธานี กำลังเผชิญกับอุปสรรคจากภายนอก และมีปัญหาจุดอ่อนภายในองค์กรหลายอย่าง ทางเลือกที่ดีที่สุด คือ การกำหนดกลยุทธ์เข้าถึงแหล่งเงินทุนและองค์ความรู้โดยกำหนดโครงการ โครงการ คือ

1. โครงการจัดหาแหล่งสนับสนุนเงินทุนดอกเบี้ยต่ำ
2. โครงการจัดสัมมนาเชิงปฏิบัติการเพิ่มทักษะและองค์ความรู้แก่เกษตรกร โดยการจัดให้องค์ความรู้ในการบริหารจัดการการเลี้ยงสัตว์น้ำในภาวะปัญหาช่วงหน้าร้อน และช่วงน้ำหลาก
3. โครงการขุดลอกคลอง เพื่อแก้ไขปัญหาน้ำเสียและขาดแคลนน้ำ โดยการลอกคลองจากน้ำทรง แล้วน้ำจะไหลไปสะแกกรังต่อไป น้ำก็จะไม่เสียเพราะมีการผ่านของน้ำ ซึ่งปัจจุบันมีนโยบายขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าซุง ปี2559 ลอกคลองทำแล้วแต่ยังไม่เสร็จ ซึ่งจะใช้น้ำจากด้านนอกแม่น้ำเจ้าพระยาได้
- 4.

Weaknesses จุดด้อยหรือจุดอ่อน	Threatsอุปสรรค
W1 กำลังการผลิตอาหารสัตว์น้ำของกลุ่มมีจำกัด ทำให้บริการสมาชิกไม่ครบถ้วน ต้องรอคิวและต้องซื้ออาหารจากพ่อค้าที่มีราคาแพง W2 ไม่สามารถต่อรองราคากับผู้ซื้อ W3 เงินทุนสำหรับขยายกิจการจำกัด W4 แรงงานครัวเรือนในการช่วยเหลือด้านประมงจำกัด	T1 น้ำเสีย T2 ปลาเป็นโรค T3 น้ำท่วมในฤดูน้ำหลากน้ำป่า และมีสิ่งปฏิกูลไหลลงมา T4 ฤดูร้อนอุณหภูมิสูง ส่งผลให้ปลาดาย T5 ขาดแคลนลูกพันธุ์คุณภาพ

Weaknesses จุดด้อยหรือจุดอ่อน	Threats อุปสรรค
W5 ผลผลิตปลาแรดต่ำเนื่องจากใช้เวลาเลี้ยงนาน	T6 ขาดแหล่งเพาะพันธุ์ปลา T7 ขาดแหล่งเงินทุนดอกเบี้ยต่ำ T8 ขาดการตรวจสอบคุณภาพน้ำด้านพวกสารเคมีจากหน่วยงาน T9 ปัญหา น้ำแล้ง น้ำเสีย และพืชต่างๆ ที่ขวางทางน้ำ
TOWS (จุดอ่อน-ภัยอุปสรรค) W-T เป็นสถานการณ์ที่เลวร้ายที่สุด เนื่องจากองค์กรกำลังเผชิญกับอุปสรรคจากภายนอก และมีปัญหาจุดอ่อนภายในองค์กรหลายอย่าง ทางเลือกที่ดีที่สุด คือ กลยุทธ์การตั้งรับหรือป้องกันตัว : การเข้าถึงแหล่งเงินทุนและองค์ความรู้ 1. จัดหาแหล่งสนับสนุนเงินทุนดอกเบี้ยต่ำ 2. จัดให้องค์ความรู้ในการบริหารจัดการการเลี้ยงสัตว์น้ำในภาวะปัญหาช่วงหน้าร้อน และช่วงหน้าหลาก 3. การแก้ไขปัญหา น้ำเสียและขาดแคลนน้ำ ลอกคลองจากน้ำทรง แล้วน้ำจะไหลไปสะแกกรังต่อไป น้ำก็จะไม่เสีย เพราะมีการผ่านของน้ำ สำหรับน้ำขาดแทน ปัจจุบันมีนโยบายปี 59 ลอกคลองทำแล้วแต่ยังเดินท่อไม่เสร็จ ซึ่งจะใช้ น้ำจากด้านนอกแม่น้ำเจ้าพระยาได้	

4.3 การวิเคราะห์ สภาวะทั่วไป-สิ่งที่กลุ่มเกษตรกรมี-กระบวนการ-ผลลัพธ์ ของกลุ่มเกษตรกร (CIPP)

4.3.1 การประเมินสิ่งแวดล้อมกลุ่ม (Context: C)

1) สภาวะทั่วไปทางด้านเศรษฐกิจของชุมชน

รายได้เฉลี่ยของคนในตำบลท่าซุง อ.เมืองอุทัยธานีเท่ากับ 391,220 บาท/ครัวเรือน/ปี และ คิดเป็นรายได้เฉลี่ย 139,081 บาท/คน/ปี ซึ่งใกล้เคียงกับรายได้ครัวเรือนของสมาชิกกลุ่มผู้เลี้ยงสัตว์น้ำตำบลท่าซุง จากการสำรวจจำนวน 30 ราย ซึ่งเฉลี่ยเท่ากับ 393,235 บาทต่อครัวเรือนต่อปี อาจจะเป็นเพราะส่วนใหญ่แล้วประชาชนตำบลท่าซุงส่วนใหญ่มีรายได้จากการเลี้ยงปลา ในขณะที่มีรายจ่าย 124,693 บาทต่อครัวเรือนต่อปี ครัวเรือนมีภาระหนี้เฉลี่ย 75,455 บาทต่อครัวเรือน ส่วนใหญ่กู้จากธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์ เฉลี่ย 91,000 บาทต่อครัวเรือน ในอัตราดอกเบี้ยร้อยละ 6 กู้จากกลุ่มผู้เลี้ยงสัตว์น้ำตำบลท่าซุง เฉลี่ย 15,294 บาทต่อครัวเรือน ในอัตราดอกเบี้ยร้อยละ 8 และกู้จากแหล่งอื่น อาทิเช่น กองทุนหมู่บ้าน และสหกรณ์การเกษตร เฉลี่ย 35,000 บาทต่อครัวเรือน ในอัตราดอกเบี้ยร้อยละ 7 ถึงแม้ว่าอาชีพทำนาจะเป็นอาชีพหลักของคนในชุมชน แต่รายได้ส่วนใหญ่จะมาจากการเลี้ยงปลา เนื่องจากพื้นที่ตำบลท่าซุงเป็นพื้นที่ที่น้ำท่วมถึงทุกปี ผู้นำกลุ่มจึงต้องหาอาชีพใหม่มาเพื่อเพิ่มรายได้ให้กับคนในชุมชน ได้หารือกับผู้ใหญ่ในชุมชน ได้ความคิดว่าสมัยก่อนมีการเลี้ยงปลาในกระชัง สร้างแพ ใต้แพมีการเลี้ยงปลา ถ้าน้ำท่วมกระชังก็ลอยน้ำขึ้น จึงพัฒนาการเลี้ยงปลาในกระชังเป็นต้นมา

2) สภาพะความต้องการรวมกลุ่ม

เกษตรกรเคยมีการรวมกลุ่มกันในอดีตมาก่อน แต่เป็นการรวมกลุ่มเกษตรกรที่เพาะปลูกพืช ไร่ นาสวนผสม ประมาณ 10 ราย ช่วยลงหุ้น 3,000-4,000 ได้รับคำแนะนำเรื่องไร่ นาสวนผสมกับเกษตรจังหวัด ได้รับเงิน 130,000 บาท ขุดบ่อในร่องสวน โครงการไร่ นาสวนผสมได้รับความสนใจจากหน่วยงานต่างจังหวัดเข้ามาดูงาน เกษตรกรได้รับการยกย่อง รางวัลเกษตรกรคนเก่ง เกษตรกรตัวอย่าง เกิดความภาคภูมิใจ แต่เนื่องจากปี 2538 เกิดวิกฤตน้ำท่วม ไร่ นาสวนผสม เสียหายสิ้นเชิง สมาชิกเกิดความท้อ ปรธา (ซึ่งเป็นผู้ใหญ่บ้านในขณะนั้น) คิดหาอาชีพใหม่เป็นรายได้ให้กับชาวบ้าน เลี้ยงปลาในกระชัง หาแนวร่วมอีก 15 รายร่วมทำกระชัง ลงหุ้นต่อยอดหุ้นเก่า ช่วงนั้นยังไม่มีส่วนราชการเข้ามาช่วย แต่ได้รับการสนับสนุนจากกองทุนเพื่อการลงทุนทางสังคม (Social Investment Fund : SIF) ให้การสนับสนุนโครงการ 200,000 บาท โดยโอนเงินให้เป็นงวดๆ ทำกระชังรุ่นใหม่ที่ทำด้วยเหล็ก จำนวน 15 กระชัง ขอประมงจังหวัดเข้ามาช่วยเรื่ององค์ความรู้ในการเลี้ยงปลา ต่อมาเกษตรกรผู้เลี้ยงสัตว์น้ำจืด เช่น ปลาแรด ปลานิล ปลาสวาย ปลาดุก และปลาเทโพ ในพื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดอุทัยธานี ประสบปัญหาด้านการตลาดราคาผลผลิตตกต่ำ จึงคิดรวมตัวกัน 15 ราย เป็นแกนนำชักชวนเกษตรกรผู้เลี้ยงสัตว์น้ำรายอื่นๆ อีก รวม 40 ราย ขอจัดตั้งกลุ่มเมื่อปี 2551 จดทะเบียนเป็นนิติบุคคล เลขทะเบียน ณ 1/2551 ที่ตั้งกลุ่ม เลขที่ 31 หมู่ที่ 5 บ้านโรงน้ำแข็ง ตำบลท่าซุง อำเภอเมือง จังหวัดอุทัยธานี ปัจจุบัน กลุ่มมีสมาชิก 179 ราย นางวันเพ็ญ นาทอง เป็นประธานกลุ่ม

3) ความคุ้นเคยรู้จักกันของสมาชิก

สมาชิกมีการพบปะอย่างสม่ำเสมอ เนื่องจากสมาชิกเป็นคนในหมู่บ้านเดียวกันและจากหมู่บ้านใกล้เคียง ซึ่งที่อยู่อาศัยก็ปลูกใกล้ๆ กัน ใช้แหล่งน้ำแหล่งเดียวกันในการเลี้ยงปลา และจากการสำรวจพบว่าสมาชิกส่วนใหญ่มาเข้าร่วมประชุมทุกครั้งทั้งทางกลุ่มได้แจ้งเฉลี่ยประมาณ 5 ครั้งต่อปี ซึ่งศูนย์รวมเวลาที่มีการประชุม การจัดอบรม จะอยู่ที่บ้านผู้นำกลุ่ม เพราะมีทางไปมาสะดวก ทั้งทางน้ำ และทางบก

4) การสร้างสิ่งอำนวยความสะดวก

เส้นทางคมนาคมในตำบลท่าซุง มีถนนสายหลักที่ตัดผ่านตำบลคือ เส้นทางอุทัยธานี – มโนรมย์ นอกนั้นเป็นถนนคอนกรีตเสริมเหล็ก และถนนลูกรังภายในหมู่บ้าน และยังมีการใช้เรือในการเดินทาง โดยใช้แหล่งน้ำธรรมชาติทั้งแม่น้ำสะแกกรังและแม่น้ำเจ้าพระยา นอกจากนั้นยังมีแหล่งน้ำที่สร้างขึ้น ได้แก่ บ่อบาดาล และสระน้ำ ซึ่งสร้างขึ้นเพื่อประโยชน์ทางการเกษตร

5) ความสะดวกขั้นพื้นฐาน

การเข้าถึงของ Internet WIFI หรือ 3G สามารถติดต่อสื่อสารผ่าน Social Network ได้ แต่เนื่องจากสมาชิกมีอายุเฉลี่ย 58 ปี ซึ่งส่วนใหญ่ค่อนข้างสูงอายุ และยังมีวิถีการดำเนินชีวิตแบบเรียบง่าย การใช้โซเชียลมีเดียจึงค่อนข้างจำกัด

จากข้อมูลสภาพแวดล้อมเบื้องต้น เอื้อให้เป็นประโยชน์ต่อกลุ่ม ในด้านการพัฒนาการเพาะเลี้ยงปลาแรดเป็นสินค้าที่ได้รับการขึ้นทะเบียน สิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ ของไทย (Geographical Indication: GI) เนื่องจากได้รับการสนับสนุนจากกองทุนเพื่อการลงทุนทางสังคม โดยมีผู้นำกลุ่มที่พยายามช่วยเหลือสมาชิกในช่วงที่เกิดวิกฤต จนสามารถประสบความสำเร็จได้ในระดับหนึ่ง

4.3.2 การประเมินสิ่งที่เกี่ยวข้องกับกลุ่ม (Input: I)

1) สมาชิกกลุ่ม

การเป็นสมาชิกกลุ่มฯ ผู้สมัครเข้าเป็นสมาชิกจะต้องยื่นใบสมัครตามแบบที่กำหนด โดยมีค่าธรรมเนียมแรกเข้า คนละ 50 บาท ในวันลงลายมือชื่อในทะเบียนสมาชิก ซึ่งค่าธรรมเนียมนี้ถือเป็นรายได้ของหนึ่งของกลุ่มเกษตรกร

สมาชิกจะเรียกคืนไม่ได้ จำนวนสมาชิกขอจดทะเบียนเป็นกลุ่มเกษตรกรเลี้ยงสัตว์น้ำทำช่วงครั้งแรกรวม 40 ราย ปัจจุบัน 179 ราย

2) เงินทุนดำเนินงานของกลุ่ม

ในส่วนของเงินทุนของกลุ่มเอง ได้กำหนดให้มีการออมทรัพย์และการเพิ่มหุ้น การระดมหุ้น จะให้สมาชิกลงหุ้นปีละ 1 ครั้ง หุ้นละ 10 บาท โดยสมาชิกต้องถือหุ้นไม่ต่ำกว่า 20 หุ้น/คน/ปีการระดมทุน จะเปิดให้สมาชิกออมทรัพย์ปีละ 1 ครั้ง แล้วแต่สมาชิกจะออม และมีการปล่อยกู้ให้แก่สมาชิกในอัตราร้อยละ 8 ต่อปี นอกจากนี้ ยังมีการจัดหาแหล่งเงินทุนบริหารจัดการภายในกลุ่ม ซึ่งความเพียงพอของเงินทุนในการให้สมาชิกของกลุ่มได้กู้ยืมไม่เพียงพอ ผู้นำกลุ่มได้กล่าวไว้ว่าเงินสนับสนุนจากกรมส่งเสริมสหกรณ์ ที่ได้ให้สมาชิกได้กู้ไม่เพียงพอสำหรับจำนวนสมาชิกที่มีความต้องการกู้เงิน แต่ทางกลุ่มก็ไม่ได้เน้น หรือสนับสนุนให้สมาชิกกู้เงินเป็นจำนวนมาก อยากให้กู้ได้บ้างเป็นบางส่วน แต่จะเน้นให้สมาชิกช่วยเหลือตัวเอง พึ่งพาตัวเองให้ได้ จะได้ไม่มีหนี้สินมาก

3) ความรู้และการอบรมของกลุ่ม

สมาชิกเคยได้รับการฝึกอบรมการเพาะเลี้ยงและแปรรูปสัตว์น้ำถึงร้อยละ 83 ส่วนใหญ่จะได้รับจากกรมประมง สำหรับภาคเอกชนก็จะเป็นพวกบริษัทขายอาหารสำเร็จรูป เช่น ซีพี เบทาโกร เป็นต้น สมาชิกมีประสบการณ์ในการเลี้ยงสัตว์น้ำเฉลี่ย 19 ปี ซึ่งค่อนข้างมีความชำนาญในการเลี้ยง แต่เป็นการเลี้ยงแบบดั้งเดิม เลี้ยงสัตว์น้ำหลายชนิดรวมกัน การเลี้ยงปลา โดยเฉพาะปลาแรด ไม่ได้เน้นการเลี้ยงแบบเชิงพาณิชย์ เนื่องจากปลาแรดใช้เวลาเลี้ยงมากกว่าหนึ่งปีจึงจะจับผลผลิต จึงต้องมีการเลี้ยงปลาชนิดอื่นร่วมด้วย เพื่อให้มีรายได้ระหว่างการเลี้ยงปลาแรด

4) ปัจจัยการผลิต

4.1) ลูกพันธุ์ ยังขาดแคลนลูกพันธุ์คุณภาพ เนื่องจากขาดแหล่งเพาะพันธุ์ปลา ลูกปลาแรดที่ใช้เลี้ยงในปัจจุบัน ส่วนหนึ่งซื้อมาจากศูนย์ฯ ประมงน้ำจืด ซึ่งไม่เพียงพอต่อความต้องการ เนื่องจากสภาพอากาศมีการเปลี่ยนแปลงบ่อย ปลาไม่วางไข่ ทำให้ผลิตลูกพันธุ์ได้น้อย ทางผู้นำจึงได้คิดแก้ปัญหา โดยปรึกษาร่วมกับเครือข่าย ให้มีสมาชิกเครือข่ายท่านใดท่านหนึ่งเป็นผู้ผลิตลูกพันธุ์ส่งให้กลุ่ม และสมาชิกเครือข่ายที่ต้องการลูกพันธุ์

4.2) อาหาร กลุ่มมีอำนาจในการต่อรองราคาอาหารปลากับโรงงานผลิตอาหารปลา และมีการทำอาหารปลาทั้งชนิดเม็ดและสดเพื่อใช้ภายในกลุ่มสมาชิก ซึ่งสามารถลดต้นทุนค่าอาหารลงไปได้ประมาณ 60 % แต่ยังมีปริมาณจำกัด เนื่องจากมีข้อจำกัดของศักยภาพการผลิตของเครื่องจักร และแรงงานในการผลิต ทำให้บริการสมาชิกไม่ครบถ้วน ต้องรอคิว หรือไปซื้อจากร้านค้า ซึ่งมีราคาสูงกว่า

4.3) ตลาด/แปปลา ได้มีรวบรวมผลผลิต นำผลผลิตจากกลุ่มไปเปิดแผงจำหน่ายเองในตลาดสด ปัจจุบันเป็นที่รู้จักไปทั่ว ผลผลิตขายดีและหมดเร็ว นอกจากนี้ มีการนำผลผลิตมาเพิ่มมูลค่าด้วยการแปรรูปเพื่อเป็นผลิตภัณฑ์ของฝากต่างๆ เช่น แหนมปลาและปลายอ (ผลิตจากปลากลาย) ปลาเส้น (ผลิตจากปลาแรดและปลานิล) ปลาต้ม (ผลิตจากปลานิล ปลาตะเพียน) ปลาร้า (ผลิตจากปลาสวาย ปลาช่อน)

จากข้อมูลสิ่งที่เกี่ยวข้องกับกลุ่ม จะเห็นได้ว่ายังมีปัญหาเรื่องแหล่งเงินทุน และพันธุ์ปลาที่ยังไม่ได้คุณภาพ จึงต้องมีการรวมกลุ่มกัน เพื่อให้สามารถเข้าถึงแหล่งเงินทุน และหาแหล่งเพาะพันธุ์ลูกปลาที่มีคุณภาพ

4.3.3 กระบวนการบริหารจัดการของกลุ่ม (Process: P)

1) การบริหารกลุ่ม

มีโครงสร้างคณะกรรมการบริหารกลุ่มผู้เลี้ยงสัตว์น้ำตำบลท่าซุงที่ชัดเจน ประกอบด้วย ประธาน รองประธาน เภรณญิก เลขานุการ ผู้ตรวจบัญชี 3 คน และกรรมการ 5 คน รวมจำนวน 12 คน ตามระเบียบบริหารกลุ่ม

คณะกรรมการมีวาระ 2 ปี คณะกรรมการ มีการชี้แจง ให้ข้อมูล ข้อเสนอแนะอยู่เสมอ มีการกำหนดระเบียบของกลุ่ม เช่นกำหนดให้มีการอบรมทรัพยากรและการเพิ่มทุน การระดมทุน เป็นต้น

2) ความเป็นผู้นำของผู้ในกลุ่ม

ประธานกลุ่มเป็นผู้ที่มีความกล้าหาญที่จะเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา เป็นผู้ริเริ่มในการพัฒนาการเลี้ยงปลาแรด มีความซื่อสัตย์มุ่งมั่น และมีทักษะการตลาดเข้มแข็งร่วมมือกับเครือข่าย เพื่อแลกเปลี่ยนความรู้เรื่องการเลี้ยง การตลาด

3) การมีส่วนร่วมของสมาชิกกลุ่ม

สมาชิกให้ความร่วมมือในการเข้าร่วมประชุม หรือ แก้ไขปัญหาร่วมกัน ในเรื่องของการช่วยหาตลาด สมาชิกส่วนใหญ่นำผลผลิตไปขายเอง

จากข้อมูลด้านกระบวนการบริหารจัดการของกลุ่ม ทำให้กลุ่มสามารถดำเนินไปได้อย่างเข้มแข็ง โดยที่การบริหารงานกลุ่มเป็นไปตามระเบียบ มีการกำหนดกติกากลุ่ม ผู้นำปฏิบัติหน้าที่อย่างเต็มที่ สมาชิกให้ความร่วมมือเป็นอย่างดี

4.3.4 ผลลัพธ์ของการดำเนินงาน (Product: P)

1) ผลประโยชน์ของสมาชิกกลุ่ม

ความรู้ที่สมาชิกได้รับเพิ่มขึ้น เนื่องจากมีผู้นำมีการร่วมมือกับเครือข่ายระหว่างกลุ่มผู้เลี้ยงสัตว์น้ำ เพื่อแลกเปลี่ยนความรู้เรื่องการเลี้ยงและการตลาด แล้วนำมาถ่ายทอดให้กับสมาชิก อีกทั้งยังติดต่อหน่วยงานต่างเพื่อให้มาให้ความรู้ อบรมให้กับสมาชิก เช่น ติดต่อให้อาจารย์จาก กศน. มาให้ความรู้เรื่องการแปรรูปผลผลิตปลา เป็นต้น ส่วนในเรื่องการลดต้นทุนการผลิต ทางกลุ่มสามารถต่อรองราคากับโรงงานผลิตอาหารปลาได้ราคาถูกกว่าทั่วไป และยังสามารถผลิตอาหารได้เองบางส่วน เป็นการลดต้นทุนค่าอาหารถึง 60%

จากข้อมูลผลประโยชน์ของสมาชิกกลุ่ม พบว่าประโยชน์ที่ได้แน่นอนคือความรู้ที่สมาชิกได้รับ เนื่องจากผู้นำมีการร่วมมือกับเครือข่าย และติดต่อหน่วยงานต่าง ๆ มาให้ความรู้กับสมาชิก และสามารถลดต้นทุนการผลิตในเรื่องค่าอาหารได้บ้างบางส่วน

สรุปการประเมินกลุ่มผู้เลี้ยงสัตว์น้ำตำบลท่าซุง พบว่า กลุ่มมีความพร้อมด้านเงินทุนซึ่งสามารถจัดหาแหล่งเงินทุนบริหารจัดการภายในกลุ่มได้ ด้านผลิตภัณฑ์ของกลุ่มที่ผลิตภัณฑ์ได้เป็นสินค้าที่ได้รับการขึ้นทะเบียน สิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ ของไทย (Geographical Indication: GI) ซึ่งเป็นตัวส่งเสริมกลุ่มให้มีความเข้มแข็ง พร้อมส่งเสริมให้เป็นเอกลักษณ์ของจังหวัดอุทัยธานี ซึ่งสามารถช่วยเพิ่มมูลค่าและพัฒนาะบบตลาดปลาแรดในจังหวัดอุทัยธานีให้เป็นที่รู้จัก และมีความต้องการของตลาดอย่างแพร่หลาย แต่ผลผลิตปลาแรดยังต่ำเนื่องจากใช้ระยะเวลาในการเลี้ยงนาน ยังขาดแคลนลูกพันธุ์ที่มีคุณภาพ ต้องมีการวางแผนการผลิต เพื่อให้มีผลผลิตออกตลอดทั้งปี และส่งเสริมให้สมาชิกเลี้ยงเชิงพาณิชย์มากขึ้น ทางด้านสมาชิกก็มีการร่วมมือกับกลุ่มเป็นอย่างดี หากแต่ยังขาดเงินทุนในการเลี้ยง จำนวนเงินที่กลุ่มปล่อยกู้มีที่จำกัด

4.4 การวิเคราะห์การมีส่วนร่วมของสมาชิกในกลุ่มผู้เลี้ยงสัตว์น้ำตำบลท่าซุง จังหวัดอุทัยธานี

4.4.1 ลักษณะของระบบทรัพยากรที่เอื้อต่อการบริหารจัดการทรัพยากรในพื้นที่อย่างมีส่วนร่วม

1) ระบบทรัพยากรที่ฟื้นฟูได้โดยทรัพยากรในพื้นที่กลุ่มผู้เลี้ยงสัตว์น้ำตำบลท่าซุงสามารถฟื้นฟูได้หากมีการจัดการที่ถูกต้อง

2) ปัญหาความเสื่อมโทรมของระบบทรัพยากร โดยทรัพยากรมีความเสื่อมโทรมลงทั้งสาเหตุจากธรรมชาติ และจากชุมชนเอง ซึ่งในอดีตที่ริมแม่น้ำสะแกกรังมีความอุดมสมบูรณ์ มีสภาพแวดล้อมที่ดี มีน้ำที่สะอาดอุดมสมบูรณ์

แต่ปัจจุบันชุมชนริมแม่น้ำปล่อยน้ำไว้ในครัวเรือนลงคลองสาธารณะ นอกจากนี้มีปัญหาภัยแล้งส่งผลกระทบต่อหน้าเสียในแม่น้ำ ทำให้ส่งผลกระทบโดยตรงต่อกลุ่มเกษตรกรที่เลี้ยงปลาในกระชัง

3) ระบบทรัพยากรในพื้นที่ตั้งกลุ่มที่ไม่ส่งผลกระทบวงนอกในทางลบ

4.4.2 แรงจูงใจที่ทำให้คนในชุมชนเข้าร่วมการบริหารจัดการทรัพยากรในพื้นที่อย่างมีส่วนร่วม

1) ประโยชน์จากการเข้าร่วมการดำเนินการบริหารจัดการ

1.1) สมาชิกได้ประโยชน์จากการเข้ากลุ่มผู้เลี้ยงสัตว์น้ำตำบลท่าซุงโดยสมาชิกกลุ่ม 179 รายเข้าร่วมกิจกรรมของกลุ่มฯ ได้แลกเปลี่ยนประสบการณ์ ข้อมูลการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ ได้รับการอบรมให้องค์ความรู้จากภาครัฐ และกลุ่มฯ ได้ช่วยเหลือในเรื่องปัจจัยการผลิต เป็นต้นว่า ลูกพันธุ์ อาหารปลา เป็นต้น นอกจากนี้ได้รับการช่วยเหลือในเรื่องการหาช่องทางการตลาด

2) ตลาดที่รองรับผลผลิตที่ได้จากระบบทรัพยากร โดยมีตลาดสดในพื้นที่และร้านอาหารรองรับผลผลิตของสมาชิกกลุ่มฯ นอกจากนี้กลุ่มฯ ได้เช่าที่ตลาดสดในตลาดหลักที่ตลาดมโนรมย์ จ.ชัยนาท ซึ่งเป็นตลาดใหญ่ ปริมาณความต้องการซื้อสูง ทำให้สมาชิกสามารถกระจายผลผลิตได้

3) ค่าใช้จ่ายที่ต้องเสียไปเพื่อการเข้าร่วม ซึ่งการเข้าร่วมกิจกรรมของกลุ่มสมาชิกไม่ต้องเสียค่าใช้จ่ายใดๆ เพียงอาจเสียเวลาในการประกอบกิจกรรมส่วนตัวบ้าง

4) การใช้ทรัพยากรที่เป็นมาในอดีต โดยในอดีตมีการนำลูกพันธุ์ปลาที่หาได้ในแม่น้ำมาปล่อยในกระชัง ซึ่งปัจจุบันยังคงมีอยู่ แต่เริ่มลดน้อยลง

5) จำนวนผู้ร่วมตัดสินใจ สมาชิกทั้ง 179 คน สามารถร่วมในการตัดสินใจ

6) ทักษะผู้นำชุมชนประธานกลุ่มฯ มีความน่าเชื่อถือและเป็นที่ไว้วางใจแก่สมาชิก มีความกระตือรือร้นที่จะทำงานเพื่อพัฒนาองค์กรให้ก้าวหน้า

7) กติกาองค์กรที่จัดทำขึ้น โดยกลุ่มเกษตรกรผู้เลี้ยงสัตว์น้ำตำบลท่าซุงได้กำหนดกฎระเบียบของกลุ่มฯ ที่สมาชิกทุกคนจะต้องถือปฏิบัติ

8) อำนาจในการจัดทำกติกาของกลุ่มผู้เลี้ยงสัตว์น้ำตำบลท่าซุง โดยกลุ่มได้มีการประชุมหารือในการร่างกฎระเบียบของกลุ่มฯ ก่อนที่จะดำเนินการขอจดทะเบียนเป็นนิติบุคคล ซึ่งกฎระเบียบกลุ่มฯ นี้สามารถเปลี่ยนแปลงแก้ไขได้ตลอดเวลา โดยจะต้องแจ้งเจ้าหน้าที่ดูแล (ในที่นี้หมายถึงกรมส่งเสริมสหกรณ์) ที่จะออกประกาศเพิ่มเติม

9) ค่าใช้จ่ายในการจัดองค์กร กลุ่มเกษตรกรผู้เลี้ยงสัตว์น้ำตำบลท่าซุง ได้กำหนดให้มีการออมทรัพย์และการเพิ่มหุ้น การระดมหุ้น จะให้สมาชิกลงหุ้นปีละ 1 ครั้ง หุ้นละ 20 บาท โดยสมาชิกต้องถือหุ้นไม่ต่ำกว่า 20 หุ้น/คน/ปี การระดมหุ้น จะเปิดให้สมาชิกออมทรัพย์ปีละ 1 ครั้ง แล้วแต่สมาชิกจะออม และมีการปล่อยกู้ให้แก่สมาชิกในอัตราร้อยละ 8 ต่อปี นอกจากนี้ ยังมีการจัดหาแหล่งเงินทุนบริหารจัดการภายในกลุ่ม

10) ค่าเสียโอกาสในการรอให้ทรัพยากรกลับมาอุดมสมบูรณ์ จะต่ำถ้าสมาชิกยินดีที่จะรอรับประโยชน์ที่จะเกิดขึ้นจากการฟื้นตัวของทรัพยากรในวันข้างหน้ามากกว่าที่จะเร่งนำทรัพยากรมาใช้ในวันนี้

11) คนในชุมชนมีบรรทัดฐานใกล้เคียงกัน โดยคนในชุมชนมีวัฒนธรรมและบรรทัดฐานเท่าเทียมกัน

4.4.3 กติกาของกลุ่มเกษตรกรผู้เลี้ยงสัตว์น้ำตำบลท่าซุงที่จัดทำขึ้น

- 1) ผู้เลี้ยงสัตว์น้ำในพื้นที่ทุกคนสามารถเข้าเป็นสมาชิกกลุ่มเกษตรกรผู้เลี้ยงสัตว์น้ำตำบลท่าซุงได้ โดยเท่าเทียมกัน หากแต่จะต้องเป็นไปตามกฎระเบียบของกลุ่ม
- 2) มีการลงโทษสมาชิกผู้ละเมิดกติกาของกลุ่มฯ ตามบทลงโทษที่กำหนดไว้ในกฎระเบียบของกลุ่ม

4.4.4 สิ่งที่ต้องมีเพื่อการบริหารจัดการกลุ่มเกษตรกรอย่างมีส่วนร่วม

- 1) การมีข้อมูลที่เชื่อถือได้ มีข้อมูลที่นำเชื่อถือได้จาก ประธานกลุ่มฯ สมาชิกกลุ่มฯ หน่วยราชการในจังหวัด องค์การบริหารส่วนตำบล องค์การบริหารส่วนจังหวัด เทศบาล และอำเภอ
- 2) การจัดการแก้ปัญหาความขัดแย้งที่เกิดขึ้น มีการจัดการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งร่วมกัน
- 3) การทำตามกฎระเบียบของกลุ่มฯ มีการจัดประชุมหรือในการปฏิบัติตามระเบียบของกลุ่มที่กำหนดไว้ หากมีการละเมิด จะมีการตักเตือนกันก่อน หากร้ายแรงก็จะดำเนินการตามระเบียบที่กำหนด
- 4) การปรับตัวรับความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น ผู้บริหารกลุ่มและสมาชิกกลุ่มฯ มีการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลง เช่น ลูกพันธุ์ที่เริ่มหาจากธรรมชาติยากขึ้น และพันธุ์ไม่มีการพัฒนา ก็จะหันมาช่วยกันพัฒนาพันธุ์ นอกจากนี้จะปรับวิธีการเลี้ยงเพื่อการรักษาสภาพแวดล้อมมากขึ้น

4.4.5 ปัจจัยด้านอื่น ๆ ที่มีความสำคัญต่อการบริหารจัดการกลุ่มเกษตรกรอย่างมีส่วนร่วม

1) ทรัพยากร

- 1.1) ภาวะผู้นำ ผู้นำกลุ่มเกษตรกรผู้เลี้ยงสัตว์น้ำตำบลท่าซุง เป็นผู้ที่มียศในท้องถิ่น เป็นผู้ใหญ่วัยที่ชาวบ้านนับถือและให้ความเชื่อถือ เกษตรกรในชุมชนจึงมีความไว้วางใจผู้นำ
- 1.2) ผู้ใช้ทรัพยากร สมาชิกกลุ่มเกษตรกรผู้เลี้ยงปลาทำซุงปัจจุบันมีจำนวน 179 ราย หากมีสมาชิกการเลี้ยงปลาในกระชังเพิ่มมากขึ้น โดยไม่มีการประเมินศักยภาพพื้นที่ จะมีผลกระทบต่อการเลี้ยงในอนาคต ประธานและกรรมการกลุ่มฯ จึงต้องเป็นแกนนำหลักในการวางแผนควบคุมการเลี้ยงไม่ให้หนาแน่นเกินไป และสมาชิกจะต้องให้ความร่วมมือด้วย

1.3) การบริหารจัดการ กลุ่มใช้กฎระเบียบกติกาเป็นตัวหลักในการบริหารจัดการกลุ่มฯ

2) ปฏิสัมพันธ์ที่เกิดขึ้นในชุมชน

- 2.1) การมีกิจกรรมแนะนำชักชวนให้นุรักษ์ทรัพยากรในพื้นที่ รณรงค์ให้เกษตรกรให้อาหารในอัตราที่เหมาะสม เพื่อไม่ให้น้ำในแม่น้ำเน่าเสีย
- 2.2) การมีกระบวนการปรึกษาหารือ โดยพบปะกันเกือบทุกวัน เมื่อยามมาซื้ออาหารปลา ขายปลา หรือปรึกษาเมื่อมีปัญหาการเลี้ยง หรือราคาผลผลิต
- 2.3) การใช้ข้อมูลร่วมกัน ด้านราคาปัจจัยการผลิต เช่น ราคาอาหารปลา ราคาลูกพันธุ์ปลา เป็นต้น นอกจากนี้มีการใช้ข้อมูลด้านการตลาดร่วมกัน ในเรื่องของราคาผลผลิต และแหล่งขายผลผลิต

4.5 การวิเคราะห์ระบบนิเวศในการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ ของกลุ่มเกษตรกรผู้เลี้ยงสัตว์น้ำตำบลท่าซุง (EAA)

4.5.1. บริบททางเศรษฐกิจ สังคมของการพัฒนาการเพาะเลี้ยง

1) มิติทางเศรษฐกิจ

รายได้ครัวเรือนของสมาชิกกลุ่มผู้เลี้ยงสัตว์น้ำตำบลท่าซุง จากการสำรวจจำนวน 30 ราย เฉลี่ย 393,235 บาทต่อครัวเรือนต่อปี ในขณะที่มีรายจ่าย 124,693 บาทต่อครัวเรือนต่อปี ครัวเรือนมีภาระหนี้เฉลี่ย 75,455 บาทต่อครัวเรือน ส่วนใหญ่กู้จากธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์ เฉลี่ย 91,000 บาทต่อครัวเรือน ในอัตราดอกเบี้ยร้อยละ 6 กู้จากกลุ่มผู้เลี้ยงสัตว์น้ำตำบลท่าซุง เฉลี่ย 15,294 บาทต่อครัวเรือน ในอัตราดอกเบี้ยร้อยละ 8 และกู้จากแหล่งอื่น อาทิ เช่น กองทุนหมู่บ้าน และสหกรณ์การเกษตร เฉลี่ย 35,000 บาทต่อครัวเรือน ในอัตราดอกเบี้ยร้อยละ 7

ตำบลท่าซุงได้ยกฐานะเป็นองค์การบริหารส่วนตำบลเมื่อปี 2540 โดยแบ่งเขตการปกครองเป็น 8 หมู่บ้าน คือ หมู่ที่ 1 บ้านหนองปลาหมื่น, หมู่ที่ 2 บ้านท่าซุง, หมู่ที่ 3 บ้านดงยาง, หมู่ที่ 4 บ้านตาลเอน, หมู่ที่ 5 บ้านโรงน้ำแข็ง, หมู่ที่ 6 บ้านวัดราษฎร์, หมู่ที่ 7 บ้านท่าตาไผ่, และหมู่ที่ 8 บ้านบึงทับแต่จำนวนครัวเรือนในเขตตำบลท่าซุงมี 1,340 ครัวเรือน ประชากรทั้งสิ้น 3,888 คน แยกเป็น ชาย 1,879 หญิง 2,009 คน อาชีพหลัก คือ การเกษตรกรรม (เช่น ทำนา ทำสวน ทำไร่) อาชีพรอง รับจ้าง ทำประมง ค้าขาย รับราชการ และเลี้ยงสัตว์ รายได้เฉลี่ยต่อครัวเรือน 391,220 บาทต่อปี รายได้บุคคลเฉลี่ย 139,081 บาทต่อปี

2) มิติทางภูมิศาสตร์

จังหวัดอุทัยธานี ตั้งอยู่ในระหว่างเขตภาคเหนือตอนล่าง และภาคกลางตอนบนของประเทศไทย วัดตามหลักสากลจะอยู่ระหว่างเส้นละติจูดที่ 15-16 องศาเหนือ และเส้นลองจิจูดที่ 90-100 องศาตะวันออก มีพื้นที่ประมาณ 7,700 ตารางกิโลเมตร หรือประมาณ 4,206,404 ไร่ อยู่ห่างจากกรุงเทพมหานครไปทางตอนเหนือวัดตามถนนสายเอเชียประมาณ 222 กิโลเมตร มีความอุดมสมบูรณ์ทางทรัพยากรธรรมชาติ เป็นอยู่ข้างอู่ข้าวของไทยมาช้านาน

ตำบลท่าซุง ตั้งอยู่ในเขตพื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดอุทัยธานี อยู่ห่างจากที่ว่าการอำเภอเมืองอุทัยธานี ออกไปทิศตะวันออกเฉียงใต้ วัดระยะทางตามถนนสายอุทัยธานี-มโนรมย์ มีระยะทางประมาณ 13 กิโลเมตร มีพื้นที่ทั้งสิ้นประมาณ 11,313 ไร่ พื้นที่ส่วนใหญ่เป็นที่ราบลุ่มแม่น้ำ มีแม่น้ำไหลผ่านถึงสองสายด้วยกัน คือ แม่น้ำเจ้าพระยา ไหลผ่านพื้นที่ทางด้านทิศตะวันออก ไหลผ่านยาวตลอดแนว ผ่านพื้นที่หมู่ที่ 6,4,5,1 และหมู่ที่ 7 ของตำบลท่าซุงตามลำดับ สายที่สอง แม่น้ำสะแกกรัง ไหลผ่านระหว่างกลาง ของพื้นที่ตำบลท่าซุง ผ่านพื้นที่หมู่ที่ 4 , 5, 2, และหมู่ที่ 1 โดยแม่น้ำทั้งสองสายไหลมาบรรจบกันตรงบริเวณสุดพื้นที่ของหมู่ที่ 5 ตรงข้ามกับฝั่งอำเภอมโนรมย์ จังหวัดชัยนาท

4.5.2. ระบบนิเวศและการเพาะเลี้ยง

1) ระบบนิเวศส่งผลต่อการเลี้ยง

ในปีนี้มีปัญหาเรื่องของความแห้งแล้ง ปลาในกระชังจังหวัดอุทัยธานีมีปัญหาเรื่องน้ำอุณหภูมิสูงส่งผลให้ปลาตาย ประกอบกับอากาศร้อน (อุณหภูมิประมาณ 30-33 องศาเซลเซียส) ทำให้ปลาไม่ค่อยวางไข่ ทั้งที่พยายามทำที่บังแล้ว แต่ก็ยังไม่วางไข่ ซึ่งโดยปกติแล้วปลาจะวางไข่ช่วงหน้าหนาว ที่กำลังเข้าฤดูร้อน (อุณหภูมิประมาณ 25-28 องศาเซลเซียส) จึงตั้งข้อสงสัยว่าอยู่ในที่โล่งเกินไป แล้วมีนกบินผ่านหรือเป่าลม ยังไม่แน่ใจ แต่ดูแล้วผลผลิตออกน้อย ถ้าเทียบกับนครปฐม ดูจากสภาพบ่อที่เพาะ เพาะในร่องสวน อาจจะเย็นกว่า เพราะมีร่มเงา ใช้อ่างมาวาง ใส่ไข่ปลา ลงไป อัตราการฟักยังสูงกว่าของนครนายก แต่ปลาของแต่ละถิ่นจะมีความแตกต่างกันไป

2) การเลี้ยงส่งผลต่อระบบนิเวศ

ที่ผ่านมาการเลี้ยงปลาในลำน้ำไม่มีปัญหา ไม่มีการร้องเรียน แต่จะมีปัญหาเรื่องของน้ำเสีย ผักตบชวา จึงได้มีการจัดโซนตั้งแต่ ตำบลน้ำตก ถึง สะพานเมือง ขอร้องไม่ให้เลี้ยงปลาแรด ให้เลี้ยงปลาที่มีอายุสั้น เช่น ปลาสร้อย 4 เดือน

เวลาฝนตกน้ำจะไหลมาจากลานสัก บ้านไร่ ช่วงนั้นน้ำป่าจะไหลลงบริเวณเหนืออุทัย จะทำให้น้ำเสีย โดยปกติแล้วน้ำไม่เสีย จะเสียช่วงหน้าน้ำหลาก ช่วงที่มีฝนชุกทางบ้านไร่ ลานสัก น้ำป่าจะมา เป็นน้ำเสีย แก้ปัญหาไม่ได้เพราะเป็นน้ำป่าซึ่งชะล้างสารพิษจากไร่ลงมา วิธีป้องกัน ก็การห้ามขายยาที่ใช้เลี้ยงปลาบางตัว

3) ปัญหาต่าง ๆ

ราคาผันผวน โดนกดราคา ขาดแคลนลูกพันธุ์ กลุ่มพัฒนายังไม่มาก มีข้อจำกัดเรื่องแหล่งเพาะพันธุ์ปลาในเรื่องของปัญหาในการเพาะปลา ถ้าประสานกับกลุ่มแต่ละกลุ่มที่ต้องการลูกปลา ช่วงไหน เดือนอะไร แล้วผลผลิตจะออกช่วงไหน เดือนอะไร ของสมาชิกแต่ละคน เพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานให้แก่กรมประมงได้ดี ในการวางแผนจัดการ การส่งเสริม การแปรรูป ภาพของคนที่ยังมองจากข้างนอก อาจจะมองว่าของเหลือจากการเลี้ยงปลาเป็นส่วนที่ทำให้ น้ำเสีย เพราะฉะนั้นจึงต้องคิดว่าทำอย่างไรที่จะตอบใจที่ว่า การเลี้ยงปลาไม่ได้เป็นส่วนหนึ่งของการทำให้ลุ่มน้ำสะแกกรังเสีย

4.5.3. การร่วมมือระหว่างหน่วยงาน ในการดูแลรักษาสิ่งแวดล้อม

ในส่วนของสำนักงานประมงจังหวัด มีการดูแลเกษตรกรในเรื่องของการแจ้งเตือนน้ำเสีย ทางสำนักงานได้ร่วมมือกับศูนย์วิจัยประมงน้ำจืดอุทัยธานี จะมีการตรวจสอบคุณภาพน้ำทุกอาทิตย์ และแจ้งผลโดยผ่านกลุ่มทุกสัปดาห์เพื่อให้สมาชิกผู้เลี้ยงปลาได้เตรียมการได้ทันหากมีปัญหา

การวัดคุณภาพน้ำ ทางกรมประมงวัดน้ำเบื้องต้น เช่น วัดค่า pH ค่า D.O. แต่เรื่องการตรวจวัดหาสารเคมียังไม่มีผู้รับผิดชอบ ช่วงน้ำน้อยมีปัญหาออกซิเจนต่ำ และบางจุดปลาเป็นโรค เพราะน้ำนิ่ง ช่วงหนาวมีวัชพืชน้ำขึ้นจำนวนมาก ปลากินพืชจะอพยพไปอยู่แม่น้ำใหญ่ ทำให้วัชพืชน้ำ เช่น สาหร่ายหางกระรอก ขยายพันธุ์ได้เร็ว ทำให้น้ำเสีย แต่เมื่อถึงเวลาน้ำหลากปลาตะเพียนตัวใหญ่จะกลับเข้ามา

การทำความสะอาดแม่น้ำลำคลอง โดยกรมเจ้าท่าจะเก็บผักตบชวา และทำความสะอาดแหล่งน้ำร่วมกับท้องถิ่นและชุมชน โดยองค์การบริหารส่วนตำบลสนับสนุนน้ำมันเรือในการขับลากกอผักตบชวา บางครั้งก็จะมีองค์การบริหารส่วนจังหวัดช่วยสนับสนุนในเรื่องน้ำมัน ในขณะที่เดียวกันประธานกลุ่มผู้เลี้ยงสัตว์น้ำตำบลท่าซุง ซึ่งเป็นหนึ่งในกรรมการลุ่มน้ำสะแกกรัง ร่วมกันแก้ปัญหาในเรื่องของน้ำเน่าเสีย ในลุ่มน้ำสะแกกรัง ร่วมกับคณะกรรมการของกลุ่มแม่น้ำสะแกกรัง ได้มีการเสนอปัญหาของชุมชน แล้วหาแนวทางแก้ปัญหาาร่วมกัน

บทที่ 5

สรุปปัจจัยที่กำหนดความสำเร็จและแนวทางการพัฒนาสมรรถนะของเกษตรกรผู้เลี้ยงสัตว์น้ำ โดยการจัดองค์การชุมชนของกลุ่มผู้เลี้ยงสัตว์น้ำตำบลท่าซุง

5.1 ปัจจัยที่กำหนดความสำเร็จในการดำเนินงานของกลุ่มผู้เลี้ยงสัตว์น้ำตำบลท่าซุง

ปัจจัยที่มีผลต่อองค์การชุมชน กลุ่มผู้เลี้ยงสัตว์น้ำตำบลท่าซุง ประกอบไปด้วยปัจจัยภายใน ซึ่งเป็นปัจจัยที่อยู่ในตัวองค์กร ซึ่งสามารถจัดหา และปรับปรุงเองได้ กับอีกส่วนหนึ่งคือปัจจัยภายนอกองค์กร ซึ่งองค์การต้องการความสนับสนุนจากภายนอก

5.1.1 ปัจจัยภายในที่กำหนดความสำเร็จของกลุ่มผู้เลี้ยงสัตว์น้ำตำบลท่าซุง

1) บุคคลในกลุ่มผู้เลี้ยงสัตว์น้ำตำบลท่าซุง

1.1) ประธานกลุ่มคุณลักษณะของประธานกลุ่มเป็นปัจจัยสำคัญปัจจัยหนึ่งที่กำหนดความสำเร็จของกลุ่ม และสามารถพัฒนาสมรรถนะของเกษตรกรได้ โดยประธานวันเพ็ญ นาทอง ประธานกลุ่มผู้เลี้ยงสัตว์น้ำตำบลท่าซุง มีคุณลักษณะดังนี้

1.1.1) เป็นผู้มีความเสียสละเพื่อส่วนรวม โดยจะเห็นได้จากการดำเนินกิจกรรมต่างๆ คุณวันเพ็ญจะต้องเป็นผู้ติดต่อประสานงานทั้งหน่วยงานของภาครัฐ และเอกชน ซึ่งต้องเสียสละทั้งเวลาและทรัพย์สินส่วนตัว

1.1.2) มีความเข้มแข็ง เห็นได้จากการนำพากลุ่มพ้นจากวิกฤตต่างๆไปได้ด้วยดี เช่น ในช่วงปี 2538-39 เกิดวิกฤตน้ำท่วม ไร่นาสวนผสมเสียหายสิ้นเชิง ได้ปรับเปลี่ยนอาชีพมาเลี้ยงปลาในกระชัง ร่วมกันแก้ไขปัญหาต่างๆ และได้รวมตัวกันจัดตั้งกลุ่มผู้เลี้ยงสัตว์น้ำมาจนถึงปัจจุบัน

1.1.3) มีความคิดริเริ่มในเชิงสร้างสรรค์ และมีความสามารถโน้มน้าวให้สมาชิกดำเนินตามผลของคุณลักษณะที่เห็นได้ชัดคือ

- การสร้างเครือข่ายระหว่างกลุ่มเกษตรกรผู้เลี้ยงสัตว์น้ำเพื่อแลกเปลี่ยนความรู้ และข้อมูลข่าวสารการเลี้ยง และการตลาดในพื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดอุทัยธานี
- การพัฒนาการเพาะเลี้ยงปลาแรด และประชาสัมพันธ์ให้ผู้เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐและเอกชน มีความรู้ ความเข้าใจ จนผลักดันให้ปลาแรดของกลุ่มน้ำสะแกกรัง เป็นสินค้าที่ได้รับการขึ้นทะเบียน สิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ของไทย (Geographical Indication : GI)
- กำหนดให้มีการออมทรัพย์และการเพิ่มทุน การระดมทุน

1.1.4) มีความสามารถในการติดต่อประสานงานขอความร่วมมือกับองค์กรต่างๆทั้งภาครัฐและเอกชน

1.2) สมาชิกกลุ่ม การให้ความร่วมมือขอสมาชิกกลุ่มเป็นปัจจัยสำคัญอีกปัจจัยหนึ่งที่ทำให้กลุ่มประสบความสำเร็จ

1.2.1) ความผูกพันของสมาชิกกลุ่ม มีความร่วมมือดีกับกลุ่ม เป็นกลุ่มขนาดเล็ก สมาชิกส่วนใหญ่เป็นญาติ รู้จักกัน มีฐานะใกล้เคียงกัน ไม่มีความแตกต่างกันมากนัก ฉะนั้น จึงเจรจากันง่าย สมาชิกโดยส่วนใหญ่ร้อยละ 90 ของสมาชิกกลุ่มผู้เลี้ยงสัตว์น้ำตำบลท่าซุงเป็นสมาชิกมานาน เฉลี่ย 3.4 ปีจึงมีความผูกพันและพร้อมที่จะดำเนินกิจกรรมตามแนวทางที่กำหนดเพื่อให้กลุ่มประสบความสำเร็จ โดยจะให้ความสำคัญต่อการได้ให้ความช่วยเหลือกันในการเลี้ยงปลา

1.2.2) ให้ความร่วมมือในการเข้าประชุมกลุ่ม โดยเข้าประชุมทุกครั้งที่มีการแจ้งจากกลุ่มฯ ถึงร้อยละ 96.67

1.2.3) จากการประเมินความสามารถตนเองของสมาชิกกลุ่มในการทำงานร่วมกับกลุ่มฯ อยู่ในระดับความสามารถมากที่สุด คือเรื่อง การชำระหนี้ที่กู้ยืมจากกลุ่มฯ ได้ตรงตามเวลา การทำงานร่วมกับผู้อื่น การติดตามผลการดำเนินงานของกลุ่มฯ และเรื่องการรับฟังความคิดเห็นของสมาชิกท่านอื่นๆ

1.2.4) จากการประเมินความสามารถตนเองของสมาชิกกลุ่มในการทำงานร่วมกับกลุ่มฯ ในระดับความสามารถมาก คือเรื่อง การสรุปและวิเคราะห์ปัญหาที่เกิดขึ้น การแสดงออกในที่ประชุมและการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น และการตัดสินใจเสนอ/เลือกแนวทางการทำงานของกลุ่มฯ

1.3) พนักงาน กลุ่มผู้เลี้ยงสัตว์น้ำตำบลท่าซุง ไม่มีการจ้างพนักงาน เพื่อปฏิบัติงานในกลุ่มฯ จึงอาจเป็นข้อด้อยที่ไม่สามารถขยายกิจกรรมของกลุ่มฯ ได้

2) ที่ตั้งกลุ่มฯ

ที่ทำการกลุ่มฯ ยังใช้บ้านของผู้เฒ่า ทำให้ขาดความมั่นคงหากผู้นำกลุ่มฯ ยุติบทบาทหรือต้องหมดวาระ แต่อย่างไรก็ตาม ที่ตั้งเป็นจุดที่ดี เป็นปัจจัยที่เป็นบวกต่อกลุ่ม เนื่องจาก จังหวัดอุทัยธานี ตั้งอยู่ในระหว่างเขตภาคเหนือตอนล่าง และภาคกลางตอนบนของประเทศไทย อยู่ห่างจากกรุงเทพมหานครไปทางตอนเหนือวัดตามถนนสายเอเชีย ประมาณ 222 กิโลเมตร ที่ตั้งกลุ่มตำบลท่าซุง ตั้งอยู่ในเขตพื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดอุทัยธานี อยู่ห่างจากที่ว่าการอำเภอเมืองอุทัยธานี วัดระยะทางตามถนนสายอุทัยธานี-มโนรมย์ มีระยะทางประมาณ 13 กิโลเมตร ผังตรงข้ามที่ตั้งกลุ่มคือ อำเภอโมโนรมย์ จังหวัดชัยนาทจากสภาพพื้นที่ตั้งนี้จึงมีความได้เปรียบไม่ไกลตลาดและแหล่งท่องเที่ยวสามารถเดินทางโดยเรือและรถได้สะดวกในการขนส่งผลผลิตไปจำหน่าย ทั้งตลาดมโนรมย์ และตลาดในชุมชนเองซึ่งมีอยู่เป็นจำนวนมาก

3) ทุนดำเนินงานของกลุ่มฯ

ทุนของกลุ่มผู้เลี้ยงสัตว์น้ำตำบลท่าซุง มาจากการระดมหุ้นกันระหว่างสมาชิกเอง การระดมหุ้น จะให้สมาชิกลงหุ้นปีละ 1 ครั้ง หุ้นละ 10 บาท โดยสมาชิกต้องถือหุ้นไม่ต่ำกว่า 20 หุ้น/คน/ปี และจะเปิดให้สมาชิกออมทรัพย์ปีละ 1 ครั้ง แล้วแต่สมาชิกจะออม และมีการปล่อยกู้ให้แก่สมาชิกในอัตราร้อยละ 8 ต่อปี

4) การดำเนินงานของกลุ่มฯ

4.1) การผลิต ประธานกลุ่มฯ และสมาชิกมีการแลกเปลี่ยนทักษะการเลี้ยงปลากันอย่างใกล้ชิด เมื่อมีปัญหาจะปรึกษากันวิชาการในพื้นที่ ซึ่งได้มีการเข้าเยี่ยมฟาร์มกันเป็นประจำ จึงไม่มีปัญหาในการเลี้ยง แม้ว่าพันธุ์อาจจะไม่มีข้อจำกัดอยู่บ้าง สมาชิกได้พยายามช่วยกันพัฒนาเรื่องการเพาะพันธุ์ โดยให้สมาชิกผู้ที่มีประสบการณ์มาก่อนไปรับการอบรมเพิ่มและสนับสนุนให้เพาะพันธุ์ส่งจำหน่ายให้สมาชิกในกลุ่ม

4.2) การจัดหาปัจจัยการผลิต ปัจจัยการผลิตที่สำคัญคือ อาหารปลา และพันธุ์ปลา ซึ่งทั้ง 2 อย่าง กลุ่มได้บริหารจัดการ ดังนี้

4.2.1) อาหารปลา กลุ่มได้รับการสนับสนุนจากองค์การบริหารส่วนจังหวัดในการจัดตั้งโรงงานผลิตอาหารปลา และให้การสนับสนุนการจ้างแรงงานผลิต โดยสำนักงานประมงจังหวัดให้องค์ความรู้เรื่องสูตร และวัตถุดิบในการผลิต หากแต่ปริมาณการผลิตมีจำกัด ด้วยกำลังผลิต ไม่เพียงพอกับความต้องการของสมาชิกกลุ่มฯ คณะกรรมการบริหารกลุ่มจึงมีมติให้จัดสรรหมุนเวียนไปตามกลุ่มเครือข่าย แล้วให้กลุ่มเครือข่ายไปกระจายอาหารให้สมาชิกในกลุ่มอีกด้วย

ด้วยกำลังการผลิตอาหารเองของกลุ่มไม่เพียงพอ กรรมการบริหารกลุ่มฯได้ติดต่อบริษัทผู้ผลิตอาหารสัตว์รายใหญ่ส่งอาหารสัตว์ให้กลุ่มในราคาถูก และกลุ่มจำหน่ายต่อสมาชิกโดยเพิ่มราคาการบริหารจัดการอีกไม่มากนัก

4.2.2) พันธุ์ปลา ที่ผ่านมาถึงปัจจุบันสมาชิกส่วนใหญ่หาพันธุ์จากธรรมชาติ ซึ่งมีความอุดมสมบูรณ์ในพื้นที่ แต่มีปัญหาเรื่องสายพันธุ์ ซึ่งไม่มีการพัฒนาสายพันธุ์ นอกจากนี้ สมาชิกบางรายจะซื้อพันธุ์ปลาจากพ่อค้าเร่ ซึ่งก็อาจไม่มีการพัฒนาสายพันธุ์ จึงทำให้อัตรารอดน้อย และอัตราการเติบโตช้า อย่างไรก็ตาม กลุ่มฯได้มีการแก้ปัญหาโดยสนับสนุนสมาชิกที่มีทักษะในการเพาะพันธุ์ปลา เพิ่มทักษะการเพาะพันธุ์ปลา โดยได้รับการสนับสนุนจากเจ้าหน้าที่นักวิชาการจากสำนักงานประมงจังหวัด และจากศูนย์วิจัยและพัฒนาประมงน้ำจืด จังหวัดอุทัยธานี นอกจากนี้ สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดได้ให้การสนับสนุนงานวิจัยการเพาะพันธุ์ปลาแรด ซึ่งมีปัญหาไม่สามารถเพาะพันธุ์ได้ตลอดทั้งปี

4.3) การรวบรวมผลผลิต ประธานกลุ่มฯได้รวบรวมผลผลิตสมาชิกบางส่วนไปเปิดแผงจำหน่ายเอง ณ ตลาดมโนรมย์ จ.ชัยนาท ซึ่งอยู่ตรงข้ามฝั่งแม่น้ำจากที่ตั้งกลุ่มแต่สามารถรวบรวมได้ในปริมาณจำกัด สมาชิกจะจับจำหน่ายเองในตลาดท้องถิ่น และบางส่วนจะมีผู้รวบรวมนอกพื้นที่เข้ามาจับปลา

4.4) การแปรรูป กลุ่มฯได้จัดสถานแปรรูปผลผลิตปลาที่บ้านประธานกลุ่มฯ มีการนำผลผลิตมาเพิ่มมูลค่าด้วยการแปรรูปปลาเป็นผลิตภัณฑ์ต่างๆ เช่น แหนมปลาและปลายอ (ผลิตจากปลากray) ปลาเส้น (ผลิตจากปลาแรดและปลานิล) ปลาต้ม (ผลิตจากปลานิล ปลาตะเพียน) ปลาร้า (ผลิตจากปลาซิว ปลาช่อน) เป็นต้นแต่เป็นการผลิตตามคำสั่งซื้อ ซึ่งเป็นข้อดีอย่างหนึ่ง ไม่ต้องกังวลเรื่องผลผลิตค้างสต็อกเพราะเป็นการผลิตตามความต้องการของตลาด

4.5) การตลาด กลุ่มฯโดยประธานกลุ่มฯได้มีการเปิดแผงขายปลาสดในตลาดมโนรมย์ จังหวัดชัยนาท ซึ่งเป็นตลาดหลัก ไม่ไกลจากที่ตั้งกลุ่ม สามารถเดินทางทางเรือได้สะดวกและรวดเร็ว ซึ่งขายดีหมดเร็ว เพราะเป็นปลาสด สามารถกระจายผลผลิตของสมาชิกได้เป็นอย่างดี การอาศัยตลาดในพื้นที่ มีข้อสังเกตว่าจะมีผลดีกว่าระบบการขายให้กับโมเดิร์นเทรดและห้องเย็น เพราะสามารถรับเงินสดทันที ในขณะที่ โมเดิร์นเทรด และห้องเย็น ใช้ระบบเครดิตกว่าจะได้รับเงินประมาณหนึ่งเดือนเป็นอย่างเร็ว ส่วนตลาดผลผลิตมาแปรรูป จะผลิตตามสั่งเท่านั้น

4.6) การติดต่อประสานงาน การติดต่อประสานงานของกลุ่มฯ จะติดต่อผ่านประธานกลุ่มฯเป็นตัวเชื่อมทั้งภายในกลุ่มระหว่างสมาชิกและระหว่างภาครัฐและสมาชิกกลุ่มซึ่งเป็นข้อจำกัดอย่างหนึ่งของกลุ่ม หากประธานติดภารกิจอื่น จะทำให้การติดต่อประสานงานของกลุ่มทั้งระหว่างภายในและภายนอกกลุ่มต้องหยุดชะงักลง

4.7) การทำความเข้าใจกับสมาชิก กลุ่มฯได้มีการประชุมสมาชิกเป็นประจำทุกเดือน ถึงแม้จะยังไม่ถึงกำหนดวาระการประชุม ก็จะมีการมาชุมนุมกันที่บ้านประธานกลุ่มเป็นประจำ มีการทำความเข้าใจแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ช่วยเหลือซึ่งกันและกันเมื่อมีปัญหา ซึ่งการที่สมาชิกส่วนใหญ่เป็นเครือญาติกัน หรือเป็นสมาชิกกันมาตั้งแต่เริ่มก่อตั้ง จะเป็นปัจจัยหนึ่งที่เอื้อประโยชน์ในการทำความเข้าใจกันง่ายขึ้น

5.1.2 ปัจจัยภายนอกที่กำหนดความสำเร็จของกลุ่มผู้เลี้ยงสัตว์น้ำตำบลท่าซุง

1) บุคคลภายนอกกลุ่มผู้เลี้ยงสัตว์น้ำตำบลท่าซุง

1.1) เจ้าหน้าที่ภาครัฐ

1.1.1) เจ้าหน้าที่กรมประมง ถึงแม้เจ้าหน้าที่ในพื้นที่จะมีจำนวนจำกัด แต่เมื่อมีการรวมตัวกันเป็นกลุ่มทำให้เจ้าหน้าที่สามารถให้การสนับสนุนได้สะดวกและทั่วถึง โดยสามารถเข้าไปที่ผู้นำกลุ่มในการประสานกับสมาชิกกลุ่ม สิ่งที่กรมประมงให้การสนับสนุนประกอบด้วย เรื่องปัจจัยการผลิต การอบรมให้ความรู้ทางวิชาการ และการเข้า

เยี่ยมฟาร์มเพื่อให้คำแนะนำในการเลี้ยงการลดต้นทุนการผลิตโดยการสนับสนุนการผลิตอาหารเองในเรื่องสูตรการผลิต การเพิ่มมูลค่าผลผลิตด้วยการแปรรูปสัตว์น้ำ และการจัดหาตลาด

1.1.2) เจ้าหน้าที่กรมส่งเสริมสหกรณ์ ให้การสนับสนุนในเรื่องการเข้าถึงแหล่งเงินทุน การจัดหาตลาด การให้องค์ความรู้เรื่องการทำบัญชี และการบริหารกลุ่ม

1.1.3) เจ้าหน้าที่พัฒนาชุมชน ให้การสนับสนุนในเรื่อง การอบรมให้ความรู้การเพิ่มมูลค่าผลผลิตด้วยการแปรรูปสัตว์น้ำ

1.1.4) เจ้าหน้าที่ศึกษานอกโรงเรียน ให้การสนับสนุนในการฝึกอบรม ให้องค์ความรู้ด้านการผลิต เพิ่มมูลค่าผลิตภัณฑ์

1.1.5) เจ้าหน้าที่กรมเจ้าท่า ให้การช่วยเหลือเรื่องการจัดผักตบชวาที่มีปัญหาขวางทางการจราจรทางน้ำ

1.1.6) เจ้าหน้าที่เกษตรและสหกรณ์จังหวัด ให้การสนับสนุนในการพัฒนากิจกรรมขององค์กร โดยในปี 2559 จะสนับสนุนงบประมาณในการพัฒนาพันธุ์ปลาแรด

1.2) องค์การบริหารส่วนท้องถิ่น ให้การสนับสนุนการลดต้นทุนการผลิตโดยการสนับสนุนการผลิตอาหารเองในเรื่องอาคารผลิต วัตถุดิบ และแรงงานการผลิต

1.3) ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียอื่นๆ โดยประชาชนในชุมชนทุกอาชีพให้ความร่วมมือในการแก้ปัญหาผักตบชวาไม่ให้ขวางทางเดินน้ำในแม่น้ำทั้งสองสาย

1.4) ประชาชนชาวบ้าน ในชุมชนตำบลท่าซุงไม่มีระบุมัจฉาในเรื่องประชาชนชาวบ้าน แต่ก็มีคนเก่งที่เป็นสมาชิกกลุ่มเลี้ยงปลากันอยู่

2) พื้นที่ภายนอกกลุ่มผู้เลี้ยงสัตว์น้ำตำบลท่าซุง

2.1) สภาวะแวดล้อม มีแม่น้ำสำคัญ 2 สายมีแม่น้ำสำคัญ 2 สาย คือแม่น้ำเจ้าพระยา และแม่น้ำสะแกกรังไหลมาบรรจบกัน โดยแม่น้ำทั้งสองสายไหลมาบรรจบกันตรงบริเวณสุดพื้นที่ของหมู่ที่ 5 ตรงข้ามกับฝั่งอำเภอมโนรมย์ จังหวัดชัยนาท ซึ่งเป็นที่ตั้งของกลุ่ม ทำให้มีความอุดมสมบูรณ์ทางทรัพยากรสัตว์น้ำ สามารถหาลูกปลาได้เอง

2.2) การคมนาคม สะดวกทั้งทางรถ และทางเรือ ไม่ไกลจากแหล่งจำหน่ายปัจจัยการผลิต และตลาดผลผลิต

2.3) ตลาดปัจจัยผลิต กลุ่มได้รับสนับสนุนจากองค์การบริหารส่วนจังหวัดในเรื่องอาคารและเครื่องจักรในการผลิตอาหารสัตว์และแรงงานในการผลิต โดยมีสำนักงานประมงจังหวัดให้องค์ความรู้ในการผลิตอาหารสัตว์ในการผลิตอาหารสัตว์ เพื่อจำหน่ายภายในกลุ่มด้วยราคาต่ำกว่าท้องตลาด นอกจากนี้ กลุ่มฯ โดยประธานกลุ่มสามารถต่อรองราคาปัจจัยจากผู้ผลิตอาหารสัตว์ได้ราคาต่ำกว่าท้องตลาดทั่วไป

2.4) ตลาดผลผลิต มีจำนวนมากให้กระจายผลผลิตไปจำหน่าย โดยประธานกลุ่มได้รวบรวมผลผลิตสมาชิกไปเปิดแผงจำหน่ายเอง ณ ตลาดมโนรมย์ จ.ชัยนาท ซึ่งอยู่ตรงข้ามฝั่งแม่น้ำจากที่ตั้งกลุ่ม สมาชิกบางส่วนนำผลผลิตไปจำหน่ายเองในตลาดชุมชน และตลาดในเมือง ซึ่งอยู่ไม่ไกล สามารถเดินทางทางเรือได้สะดวกรวดเร็ว นอกจากนี้ กลุ่มยังได้มีการสร้างเครือข่ายระหว่างกลุ่มเกษตรกรผู้เลี้ยงสัตว์น้ำในพื้นที่อำเภอเมือง อีก 5 กลุ่ม ประกอบด้วย 1) กลุ่มเกษตรกรผู้เลี้ยงสัตว์น้ำบ้านน้ำตก ตำบลสะแกกรัง เพื่อมีอำนาจต่อรองในการขาย 2) กลุ่มเกษตรกรผู้เลี้ยงสัตว์น้ำตำบลสะแกกรัง 3) กลุ่มเกษตรกรผู้เลี้ยงสัตว์น้ำตำบลน้ำซึม 4) กลุ่มเกษตรกรผู้เลี้ยงสัตว์น้ำตำบลอุทัยใหม่ และ 5) กลุ่มเกษตรกรผู้เลี้ยงสัตว์น้ำตำบลเกาะเทโพเพื่อสร้างอำนาจในการต่อรองทางธุรกิจด้านการผลิตและการตลาด

3) ปัจจัยด้านทุนดำเนินงานจากภายนอกกลุ่มฯ กลุ่มผู้เลี้ยงสัตว์น้ำตำบลท่าซุงสามารถเข้าถึงแหล่งทุนหลายแหล่ง ดังนี้

3.1) กองทุนเพื่อการลงทุนทางสังคม (Social Investment Fund: SIF) ให้การสนับสนุนโครงการเลี้ยงปลาในกระชัง 200,000 บาท จำนวน 15 ลูกซึ่งเป็นเงินเริ่มต้นให้ แม้ไม่มากนัก แต่เป็นการตั้งต้นในการรวมกลุ่มได้ และมีเจ้าหน้าที่ของ SIP มาดูแลสนับสนุน แนะนำ แนวทางให้ สามารถพัฒนาขึ้นมาได้

3.2) กรมส่งเสริมสหกรณ์ แม้กลุ่มฯจะไม่ได้ตั้งเป็นสหกรณ์ แต่ก็จดทะเบียนเป็นกลุ่มนิติบุคคล ภายใต้การดูแลของกรมส่งเสริมสหกรณ์ สามารถรับการสนับสนุนจากกองทุนพัฒนาสหกรณ์ ซึ่งกลุ่มฯเห็นว่าแหล่งทุนที่มีอยู่พอเพียงแล้ว

4) ความสนับสนุนการดำเนินงานจากภาครัฐและเอกชน

กลุ่มได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานภาครัฐอย่างมากมายหลายหน่วยงาน อาทิเช่น สำนักงานประมงจังหวัด สำนักงานสหกรณ์จังหวัด สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัด สำนักงานตรวจบัญชีสหกรณ์จังหวัด สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัด และสำนักงานการศึกษาเอกชนโรงเรียน เป็นต้น ในการช่วยแนะนำ และอำนวยความสะดวกในเรื่องการบริหารจัดการองค์กร ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญปัจจัยหนึ่งที่นำไปสู่ความสำเร็จของกลุ่ม เพราะการได้รับการสนับสนุนจากภาครัฐหลายหน่วยงานเช่นนี้ จะช่วยแก้ปัญหาต่างๆได้รวดเร็ว และมีประสิทธิภาพ

นอกจากนี้ กลุ่มฯได้รับการสนับสนุนจากองค์กรเอกชน และบริษัทจำหน่ายปัจจัยการผลิต ในการจัดหาปัจจัยการผลิตที่ได้ราคาต่ำกว่าท้องตลาด และสนับสนุนในการไปดูงานในที่ต่างๆ เป็นการเพิ่มประสบการณ์และทักษะในการบริหารจัดการกลุ่มให้มีประสิทธิภาพได้ในอนาคต

5.2 แนวทางการพัฒนาสมรรถนะของกลุ่มผู้เลี้ยงสัตว์น้ำตำบลท่าซุง

จากการวิเคราะห์ปัจจัยที่กำหนดความสำเร็จของกลุ่มผู้เลี้ยงสัตว์น้ำตำบลท่าซุง มีปัจจัยหลักซึ่งเป็นปัจจัยภายในองค์กร ปัจจัยแรกเป็นปัจจัยด้านบุคคล ได้แก่ผู้นำกลุ่มฯ สมาชิก และพนักงานประจำกลุ่มฯ ปัจจัยต่อมาคือ ที่ตั้งที่ทำการกลุ่มฯ ทุนในการดำเนินงานกลุ่มฯ และปัจจัยสุดท้ายคือ การดำเนินงานของกลุ่มฯ นอกจากนี้ความร่วมมือให้การสนับสนุนและโอกาสจากภายนอกกลุ่มฯ ก็เป็นปัจจัยสำคัญปัจจัยหนึ่งที่มีส่วนเกื้อหนุนให้การดำเนินงานของกลุ่มฯได้อย่างมีประสิทธิภาพ อย่างไรก็ตาม กลุ่มผู้เลี้ยงสัตว์น้ำตำบลท่าซุง ยังสามารถพัฒนาสมรรถนะของเกษตรกรและองค์กรเพื่อให้ประสบความสำเร็จอย่างยั่งยืนได้ และจะเป็นแนวทางการพัฒนาองค์กรอื่นอีกต่อไป ซึ่งแนวทางการพัฒนาสมรรถนะของกลุ่มผู้เลี้ยงสัตว์น้ำตำบลท่าซุง มีดังต่อไปนี้

5.2.1 แนวทางการพัฒนาปัจจัยด้านบุคคลากร

กลุ่มผู้เลี้ยงสัตว์น้ำตำบลท่าซุง จังหวัดอุทัยธานี มีความเข้มแข็งในเรื่องคน ทั้งประธานกลุ่ม และสมาชิกกลุ่ม โดยประธานกลุ่มมีความเสียสละ มีความคิดริเริ่มที่ดี เข้มแข็ง อดทน และสามารถโน้มน้าวทั้งสมาชิกและหน่วยงานต่างๆให้การสนับสนุนในโครงการ/กิจกรรมต่างๆที่ประธานเสนอความคิด หากแต่กลุ่มฯยังมีจุดด้อยในเรื่องคนที่บริหารจัดการทุกอย่างเป็นเพียงประธาน กรรมการ และสมาชิกบางคน ซึ่งเข้ามาด้วยใจ และความเสียสละ หากแต่คนเหล่านี้ต้องมีการกิจส่วนตัวในบางครั้ง อาจทำให้การดำเนินงานอาจไม่ต่อเนื่อง นอกจากนี้สมาชิกกลุ่มส่วนใหญ่เป็นผู้สูงวัยอายุเฉลี่ย 58 ปี ซึ่งทั้งสองประการอาจเป็นอุปสรรคหนึ่งที่ทำให้การพัฒนาองค์กรไม่ได้ผลเท่าที่ควร แนวทางการพัฒนาด้านบุคลากรของกลุ่มผู้เลี้ยงสัตว์น้ำตำบลท่าซุง ควรมีดังนี้

1) ผู้นำกลุ่ม กลุ่มผู้เลี้ยงสัตว์น้ำตำบลท่าซุงมีผู้นำกลุ่มที่มีคุณสมบัติที่จะนำพาองค์กรให้เข้มแข็ง ครบทุกด้าน ทั้งมีความซื่อสัตย์ เป็นธรรม มีเวลาทำงานในองค์กร มีความรู้ ทั้งในการเลี้ยง และ การขายสัตว์น้ำ มีมนุษยสัมพันธ์ สามารถทำความเข้าใจกับสมาชิก และ สามารถประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในพื้นที่

ได้ มีความมุ่งมั่นในการสร้างความเข้มแข็งให้แก่องค์กรชุมชน และเป็นที่ยอมรับในหมู่สมาชิก แต่อย่างไรก็ตาม การบริหารองค์กรจะต้องกระจายงานให้กับผู้อื่นด้วย เพื่อไม่ให้หนักอยู่เพียงคนเดียว ซึ่งงานอาจจะลดลงได้

2) พนักงานประจำกลุ่ม กลุ่มผู้เลี้ยงสัตว์น้ำตำบลท่าซุงควรมีการจัดจ้างพนักงานประจำกลุ่มฯ จำนวนหนึ่ง ในการดำเนินงานตามความคิด และมติของที่ประชุมกลุ่มฯ ทั้งในเรื่องการประสานงานทั้งภายในและภายนอกกลุ่ม การดำเนินธุรกรรมต่างๆของกลุ่ม ซึ่งทีมงานจะต้องเป็นมืออาชีพ มีการแบ่งภาระงานที่ชัดเจน ด้านการเลี้ยงสัตว์น้ำ การประสานงาน การตลาด และการบัญชี ซึ่งพนักงานจ้างนี้จะสามารถทำงานได้เต็มกำลัง และต่อเนื่อง

3) สมาชิกกลุ่ม กลุ่มผู้เลี้ยงสัตว์น้ำตำบลท่าซุงควรมีนโยบายจูงใจคนรุ่นใหม่เข้าร่วมกิจกรรมของกลุ่ม และพัฒนาเป็นสมาชิกกลุ่ม และผู้บริหารกลุ่ม ทั้งนี้คนรุ่นใหม่ จะสามารถรับเทคโนโลยีใหม่ๆเข้ามาปรับปรุงองค์กรได้ดีกว่าคนรุ่นเก่า นอกจากนี้คนรุ่นใหม่มักจะกล้าแสดงออก มากกว่าคนรุ่นเก่าที่มีแต่ความเกรงใจไม่กล้าเสนอแนะ หรือคัดค้านในที่ประชุมขององค์กร

5.2.2 แนวทางการพัฒนาเรื่องสถานที่ตั้งองค์กร

กลุ่มผู้เลี้ยงสัตว์น้ำตำบลท่าซุง จังหวัดอุทัยธานี ตั้งอยู่ในพื้นที่ที่มีความสะดวกในการเดินทาง ขนส่งผลผลิต และปัจจัยการผลิต แต่มีข้อเสียที่ตึงและสำนักงานเป็นของประธานกลุ่ม ซึ่งเป็นปัจจัยเสี่ยงที่จะไม่เกิดความยั่งยืน หากประธานเจ้าของที่ตั้งไม่สามารถทำงานต่อ และหายากไม่เห็นด้วยในการเข้าใช้พื้นที่ ซึ่งหลายองค์กรในประเทศไทยมีข้อจำกัดในเรื่องนี้ ฉะนั้น แนวทางการพัฒนาด้านสถานที่ตั้งกลุ่มผู้เลี้ยงสัตว์น้ำตำบลท่าซุง ควรจัดหาที่ดินและสำนักงานเป็นสมบัติของกลุ่ม

5.2.3 แนวทางการพัฒนาเรื่องทุนในการดำเนินงาน

กลุ่มผู้เลี้ยงสัตว์น้ำตำบลท่าซุง จังหวัดอุทัยธานี มีเงินทุนจากการระดมหุ้น และเงินออม แต่ไม่มากพอที่จะสนองต่อความต้องการของสมาชิกที่จะขอกู้ไปพัฒนาการเลี้ยงต่อไปได้ และอีกทั้งยังไม่เพียงพอที่กลุ่มฯจะขยายกิจการของกลุ่มฯต่อไปได้ การจะอาศัยเงินทุนจากการระดมทุนเพียงอย่างเดียวอาจไม่เพียงพอ เพราะสมาชิกอาจมีข้อจำกัดในเรื่องการเงินของครัวเรือน และการจะเพิ่มจำนวนสมาชิก ก็มีข้อจำกัดในการกลั่นกรองรับสมาชิก ซึ่งผู้ที่มาเป็นสมาชิกจะต้องเป็นผู้ประกอบอาชีพเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ เห็นประโยชน์ และเข้าใจในการรวมกลุ่มเป็นองค์กรเกษตรกร และพร้อมที่จะให้ความร่วมมือในการพัฒนาองค์กร ซึ่งอาจเพิ่มจำนวนสมาชิกไม่ได้มาก ฉะนั้น แนวทางพัฒนาเรื่องทุนในการดำเนินงานของกลุ่มผู้เลี้ยงสัตว์น้ำตำบลท่าซุง จึงต้องหาแหล่งเงินทุนจากภายนอก

ปัจจุบัน มีแหล่งเงินทุนให้เกษตรกรและองค์กรเกษตรกรเข้าถึงได้ หลายแหล่ง ทั้งที่เป็นกองทุน สถาบันการเงินของรัฐ และเอกชน ที่ให้การสนับสนุนการพัฒนาธุรกิจการเกษตร ในอัตราดอกเบี้ยต่ำ เช่น กองทุนพัฒนาสหกรณ์ (องค์กรที่จะเข้าถึงแหล่งทุนนี้จะต้องเป็นองค์กรจดทะเบียนเป็นนิติบุคคลกับกรมส่งเสริมสหกรณ์ และเป็นองค์กรที่เข้มแข็ง บริหารธุรกิจไม่ขาดทุน ซึ่งคุณสมบัติเหล่านี้ กลุ่มผู้เลี้ยงสัตว์น้ำตำบลท่าซุง มีอยู่แล้ว) กองทุนสงเคราะห์เกษตรกร ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร SME Bank เป็นต้น

อย่างไรก็ตาม การนำเงินทุนจากแหล่งภายนอก มาดำเนินธุรกิจของกลุ่มฯ จะต้องประเมินธุรกิจที่สามารถจะทำได้ และวางแผนทำธุรกิจให้มีรายได้มากกว่ารายจ่าย มีผู้บริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพ เข้ามาดำเนินการ

5.2.4 แนวทางการพัฒนาการดำเนินงานขององค์กร

กลุ่มผู้เลี้ยงสัตว์น้ำตำบลท่าซุง จังหวัดอุทัยธานี ให้บริการสมาชิกอย่างครบถ้วน ไม่ว่าการส่งเสริมให้สมาชิกมีความสามารถในการผลิต โดยการให้องค์ความรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต การจัดหาปัจจัยการผลิต การรวบรวมผลผลิต เป็นต้น แต่อย่างไรก็ตาม ยังสามารถพัฒนาการดำเนินงานของกลุ่มผู้เลี้ยงสัตว์น้ำตำบลท่าซุง เพื่อให้องค์กรเข้มแข็งและยั่งยืนได้อีก ดังนี้

1) การบริการส่งเสริมการผลิต กลุ่มผู้เลี้ยงสัตว์น้ำตำบลท่าซุง สามารถผลักดันให้ปลาแรดของลุ่มน้ำสะแกกรัง เป็นสินค้าที่ได้รับการขึ้นทะเบียน สิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ ของไทย (Geographical Indication : GI) แต่สมาชิกกลุ่มยังไม่ได้ใช้ประโยชน์ในข้อนี้มากนัก อาจเป็นเพราะการเลี้ยงปลาแรดต้องใช้เวลา นาน ปริมาณผลผลิตที่ได้ไม่มากพอที่จะบริหารให้เป็นธุรกิจ ขนาดปลาที่ออกสู่ท้องตลาดมีหลายขนาดเกินไป ดังนั้น แนวทางการพัฒนาจะต้องวางแผนการผลิตโดยแบ่งกลุ่มผลิตตามความถนัด นับตั้งแต่กลุ่มเพาะฟัก กลุ่มอนุบาล และกลุ่มเลี้ยงปลาใหญ่ การวางแผนแบบนี้เป็นการกระจายความเสี่ยงให้กับสมาชิก ที่ไม่ต้องใช้เวลานานกว่าจะมีรายได้ นอกจากนี้ ควรมีการกำหนดมาตรฐานปลาแรด GI เช่นกำหนดขนาดตัว 8 ซิตต่อตัว เป็นต้น เพื่อประโยชน์ในการประชาสัมพันธ์ด้านการตลาด

2) การบริการปัจจัยการผลิต กลุ่มผู้เลี้ยงสัตว์น้ำตำบลท่าซุงสามารถให้บริการด้านปัจจัยการผลิตให้กับสมาชิก โดยได้รับการสนับสนุนจากองค์การบริหารส่วนจังหวัดผลิตอาหารสัตว์น้ำจำหน่ายให้สมาชิกในราคาถูก เนื่องจากไม่หวังผลกำไรมากนัก แต่ผลผลิตไม่เพียงพอต่อความต้องการของสมาชิก กลุ่มจึงประสานจัดซื้ออาหารจากบริษัทผู้ผลิตอาหารสัตว์น้ำในพื้นที่ จำหน่ายให้สมาชิกในราคาต่ำกว่าท้องตลาด เนื่องจากมีการสั่งซื้อจำนวนมากในจำนวนที่แน่นอน

การจัดหาปัจจัยการผลิต โดยการสั่งจ้างบริษัทผลิตอาหารสัตว์ผลิตอาหารตามสูตรที่สมาชิกต้องการ วิธีนี้จะดีกว่ากลุ่มฯดำเนินการผลิตเอง เนื่องจากบริษัทสามารถจัดหาวัตถุดิบและเก็บในสต็อกในจำนวนมากเพื่อการผลิตรอบต่อไป และใช้ต้นทุนการจัดหาวัตถุดิบได้ถูกกว่ากลุ่มจัดหาวัตถุดิบเพื่อผลิตอาหารใช้เอง นอกจากนี้การจ้างผลิตจะได้ราคาถูกกว่าสั่งซื้ออาหารของบริษัท เพราะไม่ต้องเสียค่าแบรนด์และค่าการตลาดของบริษัท ซึ่งราคาส่วนต่างนี้สามารถสร้างรายได้ให้แก่กลุ่ม

นอกจากอาหารสัตว์น้ำแล้ว ลูกพันธุ์ก็เป็นปัจจัยการผลิตที่สำคัญอีกปัจจัยหนึ่ง ที่กลุ่มฯจะต้องให้บริการสมาชิก และเป็นรายได้ให้กับกลุ่มฯ โดยควรสร้างเครือข่ายเพาะพันธุ์ปลาจัดส่งให้แก่กลุ่มฯ และกระจายต่อให้สมาชิกอีกที

3) การบริการรวบรวมผลผลิต เมื่อสมาชิกมีผลผลิตโดยรวมมากพอ องค์กรชุมชนสามารถให้บริการรวบรวมผลผลิตได้ ซึ่งกลุ่มผู้เลี้ยงสัตว์น้ำตำบลท่าซุงได้รวบรวมผลผลิตสมาชิกบางส่วนไปเปิดแผงจำหน่ายเองในตลาดสด แต่ยังมีข้อจำกัดในเรื่องปริมาณความต้องการจำกัดเฉพาะกลุ่มแม่บ้าน กลุ่มผู้เลี้ยงสัตว์น้ำตำบลท่าซุงควรมีการขยายช่องทางการตลาด โดย

- เพิ่มเป้าหมายนักท่องเที่ยวในพื้นที่ ทั้งนี้ ที่ตั้งกลุ่มอยู่ใกล้วัดท่าซุงเป็นแหล่งท่องเที่ยวสำคัญของจังหวัดอุทัยธานีมีนักท่องเที่ยวเดินทางมาท่องเที่ยวตลอดปี ดังนั้น กลุ่มฯควรประสานงานกับหน่วยงานราชการและองค์การบริหารส่วนท้องถิ่นจัดตั้งแพลอยน้ำให้นักกลุ่มฯเพื่อจำหน่ายสินค้าแก่นักท่องเที่ยว และประสานกับกลุ่มนำเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในการวางแผนพานักท่องเที่ยวแวะซื้อสินค้า

- เพิ่มเป้าหมายลูกค้างานประเพณีท้องถิ่น เช่น งานบวช งานแต่ง งานตาย งานเหล่านี้นี้ต้องการอาหารสำเร็จรูป ซึ่งปกติกลุ่มผู้เลี้ยงสัตว์น้ำตำบลท่าซุงก็ได้มีกิจกรรมผลิตอาหารสำเร็จรูปกึ่ง/พร้อมบริโภค ตามความต้องการอยู่แล้ว ซึ่งเป็นแนวคิดที่ดีที่ไม่ต้องมีภาระเรื่องสินค้าผลิตแล้วค้างสต็อก แต่ควรเพิ่มการประชาสัมพันธ์ขยายการสั่งซื้อ เพื่อได้นำผลผลิตสมาชิกมาเพิ่มมูลค่าได้ด้วย

ทั้งนี้การดำเนินธุรกิจดังกล่าว ควรมีการวางแผนการผลิตและการตลาดที่สอดคล้องกัน กำหนดให้สมาชิกที่จะขายผลผลิตผ่านกลุ่มฯ ต้องซื้อพันธุ์ปลาจากกลุ่มเท่านั้น และกลุ่มฯให้บริการอาหารสัตว์น้ำแก่สมาชิก สามารถติดตามทราบการปล่อยพันธุ์ปลา และกำหนดวันที่จะจับปลาได้ นำมาวางแผนการรวบรวมผลผลิตให้สอดคล้องกับความต้องการซื้อของตลาด อนึ่งควรมีบทลงโทษสำหรับสมาชิกที่มีผลผลิตแล้วไม่ขายผ่านกลุ่มตามที่ตกลงกันไว้

4) บริการการให้ความรู้ข่าวสาร นอกจากให้การความรู้เกี่ยวกับการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำและการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นแล้ว กลุ่มควรทำหน้าที่ประมวลข่าวสารการผลิต การตลาด และราคาสัตว์น้ำ และประชาสัมพันธ์ให้สมาชิกทราบ

ซึ่งทำได้ทั้งในรูปของสิ่งตีพิมพ์ จัดทำศูนย์ข่าวสารความรู้ที่ทำการของกลุ่มฯ ให้สมาชิกเข้ามาติดตามได้ ตลอดจนใช้ Social media ประชาสัมพันธ์ข่าวให้สมาชิก

5) การประสานงานกับหน่วยงานของภาครัฐและภาคเอกชน กลุ่มผู้เลี้ยงสัตว์น้ำตำบลท่าซุงมีความสามารถในการประสานงานกับหน่วยงานภาครัฐและเอกชนเป็นอย่างดี โดยได้รับการสนับสนุนกิจกรรมต่างๆ จากหน่วยงานภาครัฐและเอกชนในพื้นที่ อย่างไรก็ตาม เพื่อให้การพัฒนาให้เกิดความยั่งยืน ควรมีการร่วมจัดทำแผนพัฒนาองค์กร เพื่อจัดทำแผนการดำเนินงานแบบบูรณาการระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในพื้นที่ อันเป็นแนวทางการส่งเสริมเพื่อการเลี้ยงสัตว์น้ำที่ยั่งยืน

เอกสารอ้างอิง

ภาษาไทย

_____. 2558. ข้อมูลจังหวัดอุทัยธานี (ออนไลน์). แหล่งที่มา: <http://th.wikipedia.org/wiki/จังหวัดอุทัยธานี>

ชนิดา คุ่มภัย. 2543. ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จของกลุ่มสตรีสหกรณ์ในจังหวัดลพบุรี. วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต , สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.

ชนินทร์ วะสินนท์ และคณะ. 2555. คนรุ่นใหม่กับการพัฒนาท้องถิ่นอย่างยั่งยืน. วารสารวิจัยเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น. ปีที่ 4 ฉบับที่ 4 มีนาคม - เมษายน 2555. หน้า 5 – 20.

ธนวรรณ สมศรี 2547. แนวทางการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ : ศึกษากรณีชุมชนโรงน้ำแข็ง หมู่ที่ 5 ตำบลท่าซุง อำเภอเมือง จังหวัดอุทัยธานี. รายงานการศึกษาวิชาาระเบียวิจัยทางสังคมศาสตร์เบื้องต้น โปรแกรมวิชาการพัฒนาชุมชน คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์.

ธงชัย นิตริฐสุวรรณ พชร ชื่นสัน และ ไพบุลย์ บุญลิปตานนท์. 2546. ทศนคติของเกษตรกรผู้เลี้ยงกุ้งกุลาดำที่มีต่อแนวทางการจัดการ

ปรีชา พาชื่นใจ, ธัญญะ จุโรจน์ธรรม, และสหัส ปาณะศรี. 2556. การประเมินผลโครงการสนับสนุนการเลี้ยงปลาในกระชังและบ่อดินศึกษากรณีกิจกรรมการเลี้ยงปลากะพงในกระชังจังหวัดนครราชสีมา พ.ศ. 2553-2554. กลุ่มวิจัยและพัฒนาการถ่ายทอดเทคโนโลยีการประมง กรมประมง, กระทรวงเกษตรและสหกรณ์.

เรืองโร โตกฤษณะ และคณะ. 2555. โครงการศึกษา Best Practice การบริหารจัดการทรัพยากรในพื้นที่อย่างมีส่วนร่วม กรณีจังหวัดตรังและจังหวัดตราด. รายงานฉบับสมบูรณ์. คณะกรรมการจัดสรรทรัพยากรเพื่อความป็นธรรม. สำนักงานปฏิรูปเพื่อสังคมไทยที่เป็นธรรม.

เรืองโร โตกฤษณะ และคณะ. 2556. การเสริมสร้างความสามารถของเกษตรกรผู้เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำไทยเพื่อก้าวเข้าสู่การเป็นประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน: สถานภาพและการมองไปข้างหน้า. รายงานฉบับสมบูรณ์. สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.

วลัยลักษณ์ อัครีรวงษ์ และคณะ. 2549. การจัดการโซ่อุปทานของอุตสาหกรรมกุ้งขาวลิโทิพีเหียสแวนาไมในประเทศไทย. รายงานฉบับสมบูรณ์. ชุดโครงการโลจิสติกส์. สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.

สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย. 2556. โครงการประเมินหมู่บ้านแม่ข่ายวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ประจำปี 2555. รายงานฉบับสมบูรณ์. กระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี.

สังคม หาญวงศ์. 2543. การประเมินความพร้อมโครงการจัดการลุ่มน้ำน่านตอนบนระยะเริ่มต้นโครงการ: กรณีศึกษาพื้นที่จัดการต้นน้ำสบสาย อำเภอท่าวังผา จังหวัดน่าน. การค้นคว้าแบบอิสระ ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

สุมาลี สันติเวชพลวุฒิ และคณะ. 2556. **โครงการพัฒนามาตรฐานผลิตภัณฑ์เพื่อรองรับประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนและการประเมินผลการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนสายบัวในปีงบประมาณ 2555**. รายงานวิจัย. ภาควิชาเศรษฐศาสตร์ คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

แสงเทียน อัจฉิมานกุล ชลอ ลีสมุวรรณ นิตี ชูเชิด และ ปัทมา วิริยพัฒนทรัพย์. 2551. **ความคิดเห็นของเกษตรกรผู้เลี้ยงกุ้งต่อการส่งเสริมและพัฒนาเครือข่ายสหกรณ์. เรื่องเติมการประชุมทางวิชาการของมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ครั้งที่ 46: สาขาประมง. การประชุมทางวิชาการของมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ครั้งที่ 46.**

สำนักวิจัยเศรษฐกิจการเกษตร. 2552. **การผลิตและการตลาดหอยแครง. เอกสารวิจัยเศรษฐกิจการเกษตร เลขที่ 114 กันยายน 2552. สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร. กระทรวงเกษตรและสหกรณ์.**

สำนักวิจัยเศรษฐกิจการเกษตร. 2554. **เศรษฐกิจการผลิตและการตลาดกุ้งก้ามกราม. เอกสารวิจัยเศรษฐกิจการเกษตร เลขที่ 111 ตุลาคม 2554. สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร. กระทรวงเกษตรและสหกรณ์.**

สำนักวิจัยเศรษฐกิจการเกษตร. 2555. **การศึกษารูปแบบการผลิตกุ้งทะเลทางเลือก กรณีศึกษาสหกรณ์ผู้เลี้ยงกุ้งลุ่มน้ำบางปะกงจำกัด. เอกสารวิจัยเศรษฐกิจการเกษตร เลขที่ 114 มีนาคม 2555. สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร. กระทรวงเกษตรและสหกรณ์.**

อมรทิพย์ แท้เที่ยงธรรม. 2546. **“การประเมินผลกลุ่มหัตถกรรมภายใต้โครงการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ : กรณีศึกษาจังหวัดนครศรีธรรมราช.”** รายงานการวิจัยเสนอต่อภาควิชาเศรษฐศาสตร์. มิถุนายน 2546. กรุงเทพมหานคร.

ภาษาอังกฤษ

"Community Toolbox: Section 14. SWOT analysis". Retrieved 2015-09-01. <http://ctb.ku.edu/en/table-of-contents/assessment/assessing-community-needs-and-resources/swot-analysis/main>

Food and Agriculture Organization of the United Nations. 2010. **Aquaculture Development: Ecosystem Approach to Aquaculture**. FAO Technical Guidelines for Responsible Fisheries. Rome.

Ostrom, E. 1999. **Governing the Commons: The Evolution of Collective Action**. Cidge Univeity Press.

Porter, M.E. 1985. **The Competitive Advantage : Creating and Sustaining Superior performance**. NY : Free Press.

Stufflebeam, D.L. 1971. **Educational Evaluation and Decision Making**. Itasca, IL:F.E. Peacock Publishers, Inc.